

PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ NORD-VEST 2021-2027

Extras : Profilul Socio-Economic al Regiunii
(draft 1)

CUPRINS

II. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII	4
1. Localizare geografică	4
2. Cadrul natural	6
3. Structura sistemului de aşezări	8
a) Dezvoltare urbană.....	8
b) Mobilitate urbană durabilă.....	13
c) Structuri asociative ale localităţilor urbane din Regiunea Nord-Vest.....	13
d) Spaţiul rural – localităţile rurale din Regiunea Nord-Vest	14
4. Structura socio-demografică a populaţiei	16
a) Evoluţia populaţiei şi potenţialul demografic.....	16
b) Resursele de muncă şi formarea profesională	25
c) Combaterea sărăciei şi promovarea incluziunii sociale	29
d) Incluziunea socială a romilor	32
e) Deprivarea materială	34
5. Infrastructura.....	36
a) Infrastructura de transport.....	36
b) Infrastructura de utilităţi	41
c) Infrastructura de telecomunicaţii	42
d) Infrastructura socială	44
e) Infrastructura pentru situaţii de urgenţă.....	45
f) Infrastructura de sănătate	46
g) Infrastructura de învăţământ.....	48
h) Infrastructura de cercetare-dezvoltare-inovare	49
i) Infrastructura de cultură.....	53
j) Infrastructura de locuire	53
6. Mediu	55
a) Infrastructura de mediu.....	55
b) Eficienţa energetică şi mediul	57
c) Calitatea factorilor de mediu (aer, apă, sol) şi aspecte ale biodiversităţii.....	57
d) Zone de risc natural şi tehnologic.....	65
e) Managementul deşeurilor	66
f) Mediul şi sănătatea.....	67
g) Schimbări climatice	67

7. Economia regiunii.....	70
a) Indicatori macroeconomici regionali relevanți	70
b) Rezultatele economice ale întreprinderilor	75
c) Specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat.....	81
d) Structuri de sprijinire a afacerilor	89
8. Turismul.....	92
a) Resursele turistice naturale ale Regiunii Nord-Vest	92
b) Potențialul turistic antropoc	93
c) Tipurile și formele de turism practicate.....	94
d) Infrastructura turistică	98
e) Circulația turistică	101
9. Agricultură și dezvoltare rurală	109
a) Agricultură.....	109
b) Dezvoltare rurală	117
10. Administrație și bună guvernare	120
a) Resurse financiare.....	120
b) Analiza competențelor administrației publice locale și regionale.....	121
c) Guvernanța electronică și smart city	122
d) Ordine publică și siguranța cetățeanului	122
e) Prevenirea și combaterea actelor de corupție	124

II. PROFILUL SOCIO-ECONOMIC AL REGIUNII

1. Localizare geografică

În acest capitol sunt prezentate aspectele semnificative din punct de vedere al localizării geografice pentru dezvoltarea regiunii în contextul apartenenței la UE precum și al situației geostrategice la momentul analizei.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a fost creată în baza Legii 151/1998 prin asocierea voluntară a autorităților locale și județene din județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Maramureș, Satu Mare și Sălaj. Suprafața regiunii este de 34.160 km², reprezentând 14,3% din teritoriul României, plasându-se astfel pe locul 4 la nivel național. În nomenclatorul statistic al unităților teritoriale europene (NUTS), regiunea se plasează pe locul 29 între cele 283¹ regiuni NUTS2 ale UE28 (conform “NUTS 2021 classification”).

În spațiul național, Regiunea Nord-Vest (Transilvania Nord) face parte din Macroregiunea 1 (NUTS1) și se învecinează în sud cu Regiunea Vest, în sud-est cu Regiunea Centru și în est cu Regiunea Nord-Est.

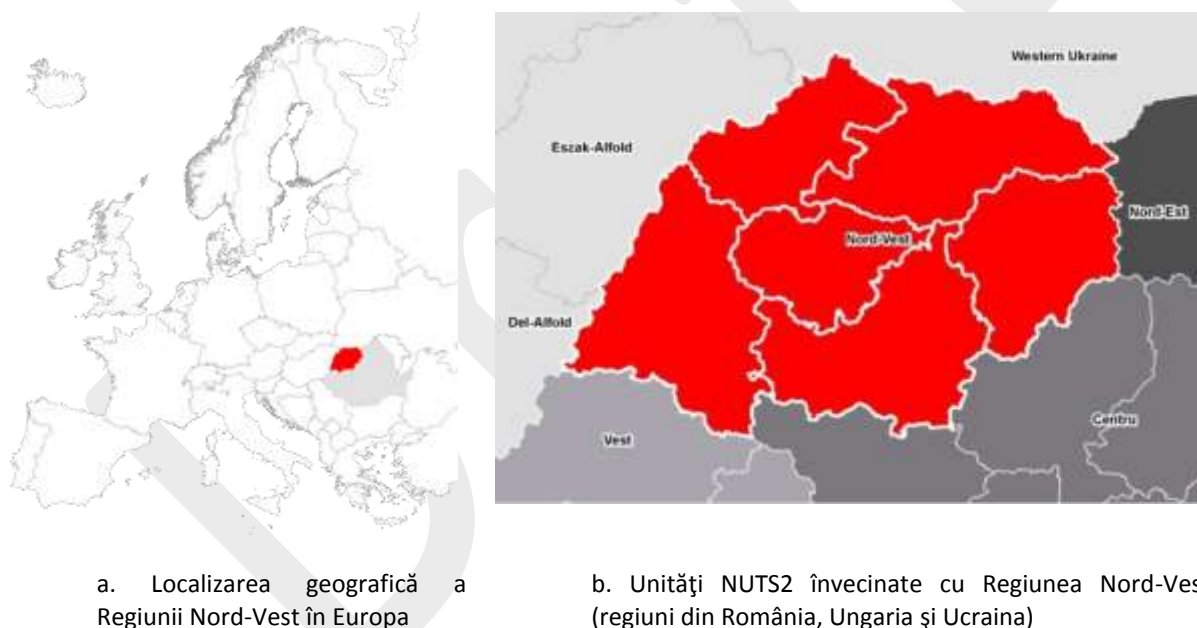

Figura 1. Localizarea geografică a Regiunii Nord-Vest în Europa

În cadrul UE, regiunea are o poziție geografică periferică, învecinându-se cu Ucraina la granița estică a UE. În interiorul UE, regiunea are o poziție strategică, fiind situată la granița României cu Ungaria. Regiunea este situată la intersecția axelor nord-sud și est-vest ale Europei (centrul geografic al Europei fiind situat pe Tisa, în localitatea Rahău la mică distanță de orașul Sighetu Marmăției). Datorită acestei poziții geografice, prin procesul de integrare europeană a unor țări din spațiul ex-sovietic, - în special prin semnarea Acordurilor de asociere cu UE de către Republica Moldova (2014),

¹ Conform Eurostat, numărul de regiuni NUTS2 pentru care se vor face raportările statistice la 1 ianuarie 2021 este de 283, incluzând cele 35 regiuni ale UK.

Georgia (2016) și Ucraina (2017) -, regiunea are o oportunitate în plus de dezvoltare economică, pusă însă momentan sub semnul întrebării de instabilitatea politică din țările menționate.

Granița regiunii cu Ungaria se întinde pe o lungime de 265 km, regiunile vecine NUTS2 fiind Észak-Alföld (județele Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg) și parțial Dél-Alföld (județul Békés). În nord, granița cu Ucraina, are o lungime de 258 km, județele vecine fiind Zakarpatska, Ivano-Frankivska și parțial Chernivetska din Ucraina de Vest.

Intensificarea și adâncirea cooperării transfrontaliere cu regiunile vecine a fost susținută pe granița cu **Ungaria** încă din 1995 prin fonduri PHARE CBC, în perioada 2007-2013 fiind finanțată din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR) cu cca. 250 milioane euro. Prin programul Interreg România-Ungaria 2014-2020 s-au prevăzut finanțări de 232 mil.euro, din care 189 mil.euro din FEDR. Cooperarea este îngreunată de lipsa unor conexiuni moderne și rapide atât rutiere cât și feroviare. Chiar dacă în ultimii ani s-au construit cu ajutorul programului transfrontalier o serie de drumuri care leagă localitățile de o parte și de alta a graniței, acestea nu contribuie pe deplin la integrarea economică a zonei până la intrarea României în Spațiul Schengen.

Posibilitatea extinderii cooperării cu vecinii din **Ucraina** s-a deschis în 2004, prin finanțarea de către UE a programelor PHARE și TACIS, care au continuat în perioada 2007-2013 prin programul cvadrilateral ENPI Ungaria-Slovacia-România-Ucraina și apoi prin Programul Operațional Comun România-Ucraina 2014-2020, prin care s-au alocat fonduri de 66 mil.euro. De asemenea, prin Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria - Slovacia - România - Ucraina HUSKROUA 2014-2020 s-au alocat fonduri de peste 81 mil. euro. Deși susținută financiar, cooperarea suferă din cauza numărului redus de treceri de frontieră la granița cu Ucraina: 5 puncte de trecere feroviare și 4 puncte de trecere rutieră (un singur pod rutier peste Tisa, la Sighetu Marmăției).

2. Cadrul natural

Capitolul prezintă succint regiunea din punct de vedere al climei, rețelei hidrografice, resurselor solului și subsolului, biodiversității.

Situată în zona de interferență a regiunilor biogeografice continentală, alpină și panonică, Regiunea Nord-Vest deține o zestre naturală și peisagistică de o mare frumusețe și varietate.

Din punct de vedere al reliefului, suprafața Regiunii Nord-Vest este ocupată în proporție de 28% de munți, 30% de dealuri și 42% de câmpii și văi.

Rețeaua hidrografică a regiunii este dominată de bazinele hidrografice a râurilor Tisa, Someș, Crișuri, Crasna, Turu și Barcău. Resursele de apă subterană exploatabilă în bazinul hidrografic Someș-Tisa sunt estimate la aproximativ 10 m³/secundă, din care 6,8 m³/secundă în bazinele hidrografice ale Someșului, și Crasnei și 3,2 m³/secundă în bazinul hidrografic Tisa. Un rol aparte îl au izvoarele de apă minerală (Sângeorz, Anieș, Leghia, Someșeni, Bixad, etc.) și apele termale (Acâș, Boghiș ș.a.). Apele din regiune sunt în general de calitate bună dar în continuă degradare. Indexul de exploatare a apelor în regiune a fost în 2002 între 0,11 și 0,20, mai mic decât media europeană.

Resursele solului și ale subsolului se găsesc în cantități limitate, cele mai deficitare resurse fiind cele energetice (cărbune, petrol, gaze naturale). Resurse bine reprezentate sunt minereurile complexe și auro-argentifere (zona Oaș-Gutâi-Tibleș-Rodna), bauxită (Munții Pădurea Craiului și Bihorului), sare (Depresiunea Maramureșului, bordura Câmpiei Transilvaniei), zăcăminte notabile și materiale de construcții: calcare comune, marmură (Viștea), caolin (Parva și Aghireș), argile refractare (Șuncuiș).

În ceea ce privește modul de utilizare al terenurilor, cele agricole acoperă peste 2 mil. de hectare (61% din suprafața totală a Regiunii Nord-Vest), iar fondul forestier este de peste 1 mil. de hectare (30% din total). Totodată există o suprafață de aproape 50.000 de hectare de luciu de apă.

	Regiunea Nord-Vest	BH	BN	CJ	MM	SM	SJ
Suprafața totală, din care	3416046	754427	535520	667440	630436	441785	386438
- agricolă	2079500	487072	297600	432835	305528	317515	238950
- păduri	1026655	198373	194695	163766	290041	73444	106336
- ape	47066	13636	7099	8626	5387	6521	5797
- alte suprafețe	262825	55346	36126	62213	29480	44305	35355

Tabel 1. Modul de utilizare a terenurilor în Regiunea Nord-Vest - 2014 (ha)

Sursa: INS Tempo Online

Față de anii anteriori, se înregistrează o scădere continuă a suprafețelor agricole și împădurite, în favoarea suprafețelor ocupate cu construcții sau rețele de comunicații.

Regiunea beneficiază de un climat temperat continental cu veri călduroase, ierni friguroase, precipitații bogate, cu mici diferențe între zonele de munte, cele de câmpie și deluroase. Temperaturile medii anuale sunt cuprinse între 3,8 și 10,4°C, repartitia precipitațiilor este inegală, cu cantități minime de circa 550 mm în zonele joase și maxime de 1.500 mm în zona montană. Persistența stratului de zăpadă însumează 85 de zile în zonele joase și 170 de zile în zona montană.

Conform unui studiu comandat de DG Regio², regiunea prezintă o **vulnerabilitate medie la efectele schimbărilor climatice**, cu o sensibilitate peste medie din cauza riscului de inundații peste media europeană, scăderii volumului de precipitații, și creșterii numărului de zile cu o temperatură mai mare de 30 grade.

Condițiile de sol și climă, așezarea geografică și relieful teritoriului regiunii au favorizat apariția și dezvoltarea unor habitate de o mare diversitate și valoare, ceea ce a determinat declararea a numeroase arii naturale protejate de interes național, de interes european și mondial. Conform datelor publicate de Ministerul Mediului, în regiune se regăsesc 88 arii naturale protejate de importanță comunitară, încadrate în rețeaua Natura 2000. La acestea se adaugă 170 arii naturale protejate de interes național.

² Regional Challenges in the Perspective of 2020. Regional Disparities and Future Challenges (Directorate General for Regional Policy), May 2009

3. Structura sistemului de aşezări

Capitolul prezintă structura administrativă a Regiunii Nord-Vest pornind de la statistica unităţilor administrativ teritoriale, continuând cu prezentarea procesului de urbanizare şi o analiză detaliată a provocărilor actuale cu care se confruntă localităţile din regiune. Sunt prezentate, de asemenea, structurile asociative existente, astfel zonele metropolitane şi Grupurile de Acţiune Locală (GAL) funcţionale din regiune.

Regiunea Nord-Vest este formată din şase judeţe: Bihor, Bistriţa-Năsăud, Cluj, Maramureş, Satu Mare şi Sălaj. În 2018, regiunea cuprindea 446 unităţi administrativ-teritoriale (nivel LAU-2 conform NUTS, respectiv Nivel 2 conform SIRUTA), din care 403 comune, 15 municipii şi 28 oraşe. Regiunea înregistrează un număr de 1911 localităţi, din care 1800 sunt sate şi 111 localităţi în componenţa municipiilor sau oraşelor. Cele mai multe oraşe şi municipii se găsesc în judeţul Maramureş, iar cele mai multe localităţi în judeţul Bihor.

	Municipii	Oraşe	Comune	UAT-uri*	Sate	Localităţi**
România	103	217	2861	3181	12957	13427
Nord-Vest	15	28	403	446	1800	1911
Bihor	4	6	91	101	430	458
Bistriţa-Năsăud	1	3	58	62	235	249
Cluj	5	1	75	81	420	434
Maramureş	2	11	63	76	214	247
Satu Mare	2	4	59	65	220	234
Sălaj	1	3	57	61	281	289

Tabel 2. Numărul unităţilor administrativ-teritoriale, la nivelul anului 2018

* UAT-uri = municipii + oraşe + comune, ** Localităţi = sate + localităţi în componenţa municipiilor/oraşelor

Sursa: INS Tempo Online

a) Dezvoltare urbană

Populaţia urbană din regiune este într-un proces cotinuu de scădere, după anul 1990. Dezurbanizarea la nivel regional în perioada analizată 2012-2018 este mai lentă (doar 1,3%) faţă de perioada 2007-2011 (2,8%).

Principala componentă care a condus la scăderea populaţiei a fost migraţia, cu precădere cea externă. De asemenea în perioada 2012-2018 se poate observa apariţia valorilor negative şi în cazul sporul natural în cea mai mare parte a intervalului. De remarcat este şi manifestarea procesului de sub-urbanizare în jurul marilor centre urbane din regiune, precum Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare sau Satu Mare. În comunele din apropierea centrelor se construiesc numeroase ansambluri rezidenţiale, mulţi locuitori ai acestor oraşe migrând către acestea.

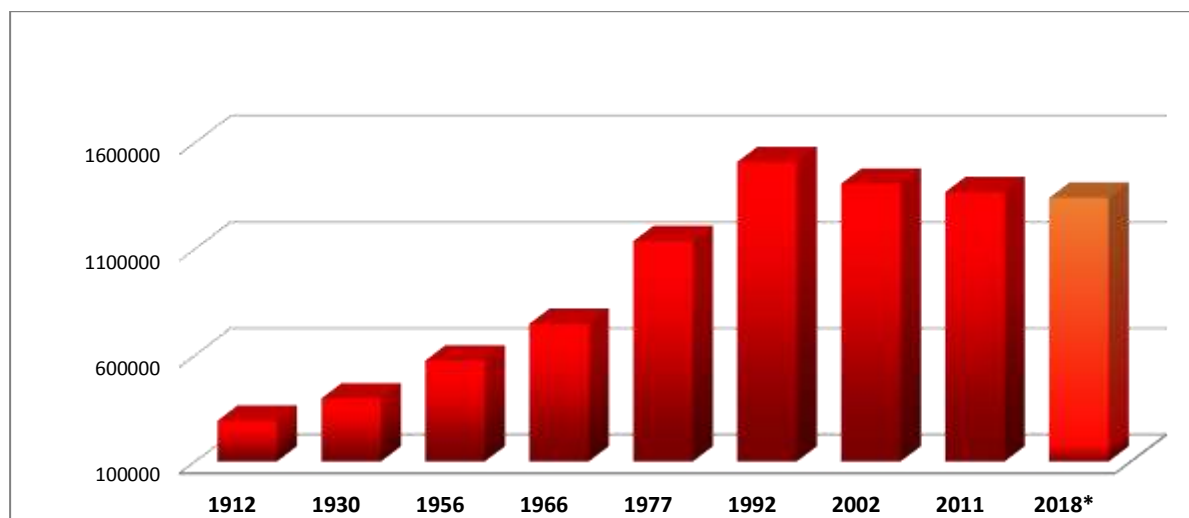

Figura 2. Evoluția populației urbane din Regiunea Nord-Vest, între 1912-2018 (nr.loc.)

Sursa: INS – Recensăminte, baza de date Tempo Online 2019 (2018 – date provenite din baza de date Tempo Online)

În ceea ce privește gradul de urbanizare, acesta a rămas aproape constant în ultimii 20 de ani. Astfel, conform datelor Institutului Național de Statistică, în anul 2018 un procent de 52,4% al populației stabile a Regiunii Nord-Vest locuia în mediul urban, nivelul rămânând relativ constant în comparație cu valorile înregistrate în 2011 (52,6%), 2002 (51,3%) și cifrele din 1992 (51,8%). Totuși, comparația nu este una total relevantă, în condițiile în care între 1992 și 2011 numărul de orașe a crescut de la 35 la 43 iar între 2012 – 2018 numărul acestora a rămas neschimbat. Conform datelor INS, în anul 2018 ponderea populației urbane la nivel național era de 53,77%, iar la nivelul UE-28 de peste 75% (depinde de metodologia aplicată). Prin urmare, se poate afirma că, în context european și chiar național, regiunea este una puțin urbanizată.

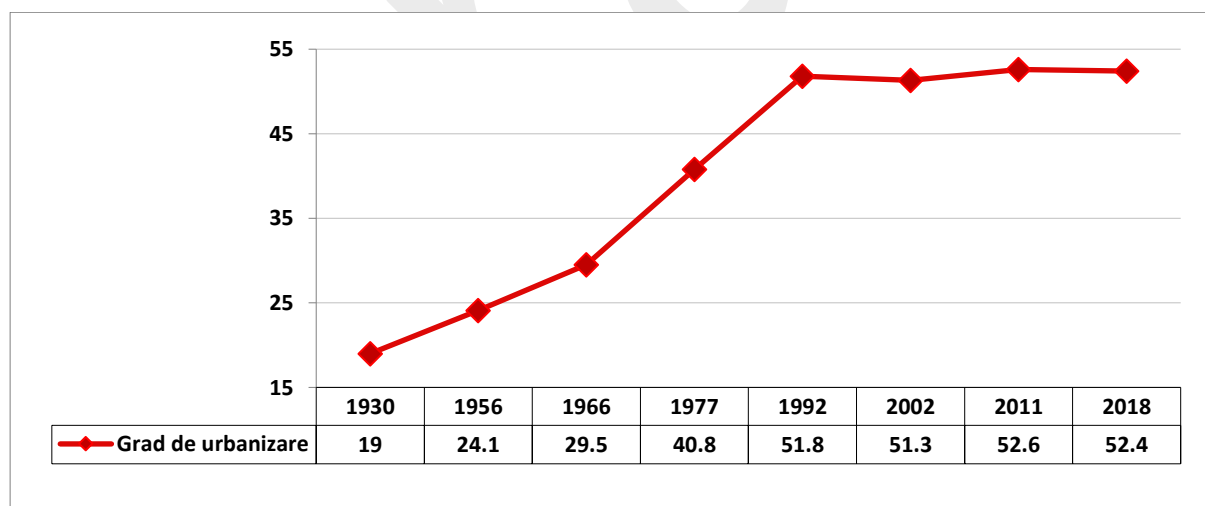

Figura 3. Gradul de urbanizare în Regiunea Nord-Vest la Recensămintele din perioada 1930-2018 (%)

Sursa: INS – Recensăminte, baza de date Tempo Online

OECD clasifică regiunile în trei categorii: preponderent-rurale, intermediare și preponderent urbane³. Conform acestei metodologii, Regiunea Nord-Vest este alcătuită din 3 județe (regiuni corespondente nivelului NUTS 3) preponderent rurale (Maramureș, Bistrița-Năsăud și Sălaj), o regiune preponderent

³ Această clasificare are la bază procentul populației care trăiește în Unități Locale Rurale, definite ca unități administrative locale (LAU1 sau 2), cu o densitate a populației mai mică de 150 locuitori/km².

rurală apropiată de oraș (Satu Mare) și două regiuni intermediare apropiate de oraș (județele Cluj și Bihor).

	Număr de orașe	Populație urbană 2018	Indice de urbanizare (%)	Mărimea medie a unui oraș
România	320	10.503.470	53.78	32823.34
Nord-Vest	43	1.341.966	52.40	31208.51
Bihor	10	275.860	48.90	27586.00
Bistrița-Năsăud	4	107.619	38.42	26904.75
Cluj	6	459.231	65.16	76538.50
Maramureș	13	265.199	57.23	20399.92
Satu Mare	6	149.097	44.55	24849.50
Sălaj	4	84.960	39.74	21240.00

Tabel 3. Principalii indicatori ai urbanizării în 2011

Sursa: INS TEMPO Online, 2019

În ceea ce privește rețeaua de așezări urbane și gradul de urbanizare, există disparități importante între cele 6 județe care alcătuiesc Regiunea Nord-Vest. Cel mai mare număr de orașe îl regăsim în Maramureș (13), iar cel mai mic în Bistrița-Năsăud și Sălaj (câte 4).

În ceea ce privește clasificarea orașelor pe categorii de mărime⁴, se poate observa că, în prezent, predomină orașele foarte mici (sub 10.000 de locuitori) și cele mici (10.000 – 19.999 de locuitori), ambele categorii cu câte 15 orașe, reprezentând aproximativ jumătate din totalul orașelor din Regiunea Nord-Vest. De asemenea mai regăsim în regiune 9 orașe cu o populație între 20 000 și 100 000 de locuitori (inclusiv Municipiul Zalău), la care se adaugă celelalte cinci municipii reședință de județ: Satu Mare și Baia Mare cu o populație între 100 000 și 150 000 de locuitori, Oradea cu peste 220 000 locuitori și Cluj cu o populație de peste 300 000. Aproape jumătate din orașele Regiunii Nord-Vest nu îndeplinesc criteriul privind populația minimă, însă se află în legalitate pentru că toate au primit acest statut înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 100/2007, ulterior acestui an nefiind declarate noi orașe. În cazul ipotetic al reevaluării statutului acestora, respectivele orașe ar fi decasificate, iar numărul de așezări urbane din regiune ar ajunge la doar 25. Evident, o soluție pentru evitarea acestei decasificări ar fi contopirea acestor orașe cu comunele învecinate, soluție sugerată chiar de conținutul Legii nr. 100/2007.

⁴ O clasificare similară se folosește de către Institutul Național de Statistică în Anuarul Statistic al României, http://www.insse.ro/cms/files/Anuar%20statistic/02/02%20Populatie_ro.pdf, pg. 53, modificarea operată constând din contopirea primelor 3 categorii (sub 3000, 3000-4999 și 5000-9999) într-o singură categorie (sub 10.000 de locuitori), pentru că a nu fragmenta foarte mult clasificarea.

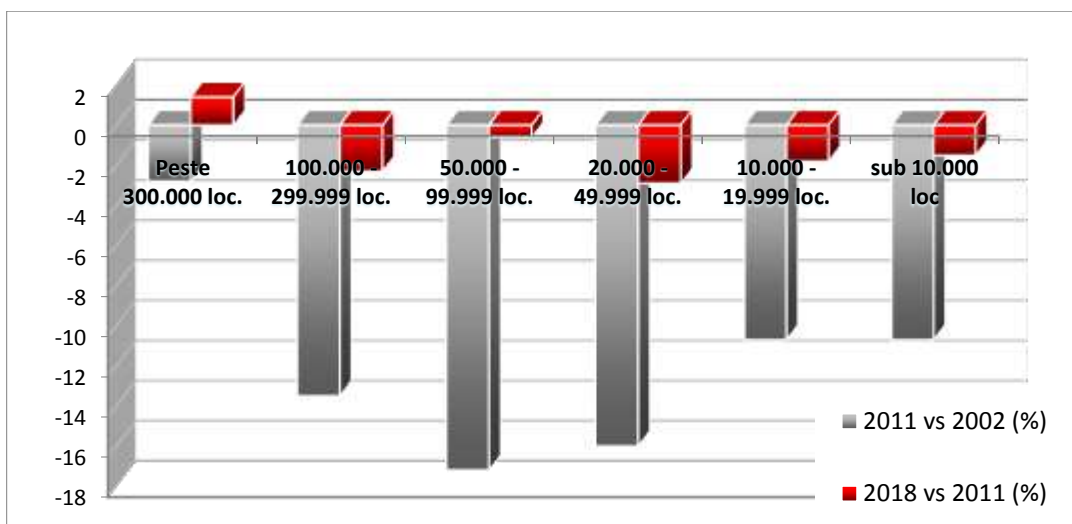

Figura 4. Dinamica populației urbane a Regiunii Nord-Vest, între 1992 și 2018, pe clase de mărime ale orașelor (%)

Sursa: INS – Recensăminte, baza de date Tempo Online

Evoluția populației a fost una diferită de la o localitate la alta și de la o perioadă la alta. Privind totuși pe grupe mari de orașe, cele mai mari scăderi s-au înregistrat în orașele de talie mijlocie (între 20.000 și 100.000 de locuitori), iar cea mai mică reducere de populație s-a înregistrat la orașele mici (sub 20.000 de locuitori) și la orașele foarte mari (Cluj-Napoca) unde în perioada 2011 – 2018 se poate observa chiar o ușoară creștere de 1,4%.

Principala cauză a declinului demografic a constituit-o migrația populației, cu precădere migrația externă. Cele mai mari scăderi, în perioada 2012-2018 au fost înregistrate de orașele: Vașcău (-10,2%), Ștei (-7,4%), Cehu Silvaniei (-5,5%) și Cavnic (-5,1%), etc. Toate aceste localități urbane au avut, înainte de 1989, un profil preponderent industrial (sau chiar minier), fiind puternic afectate de restructurarea sau închiderea fostelor întreprinderi construite în perioada comunistă.

La polul opus, se regăsesc o serie de orașe cu o evoluție mult mai stabilă a populației în ultimii ani (2012-2018): Tăuții-Măgheruş (+9,2%), Sângeorz Băi (+3,2%), Municipiul Bistrița (+2,4%), Arduș (+2,1%), Beclean (+2%), Cluj-Napoca (+1,4%), Livada (+0,6%), Șomcuta Mare (+0,1%), etc. Cu excepția municipiului Cluj-Napoca, a cărui stabilitate demografică poate fi pusă pe seama statutului de mare centru urban (al doilea ca populație din România), celelalte orașe au beneficiat de un spor natural ridicat sau de proximitatea față de un mare centru urban, ceea ce a generat un fenomen de suburbanizare (Tăuții-Măgherăuș și Baia Sprie, în vecinătatea municipiului Baia Mare; Livada lângă Satu Mare, etc.).

În urma aplicării modelului "Reilly-Converse"⁵, a rezultat că în Regiunea Nord-Vest există următoarele categorii de centre de polarizare și fluxuri dominante:

- un oraș cu servicii complexe de importanță regională - Cluj-Napoca – care generează fluxuri dominante cu o serie de orașe mari și medii, din regiunile de dezvoltare Nord-Vest (Baia Mare, Zalău, Bistrița, Dej, Gherla, Turda), Centru (Târgu Mureș) și Vest (Deva și Hunedoara). Aria de polarizare a municipiului Cluj-Napoca este una regională și cuprinde teritorii extinse din județele: Cluj, Sălaj, Maramureș, Bistrița-Năsăud, Mureș, Alba, Hunedoara;

⁵ Modelul ia în calcul mai multe criterii de ierarhizare a centrelor urbane, precum: numărul de locuitori, poziția în rețeaua de așezări, gama de servicii disponibile în respectivul centru, distanța, etc.) permite observarea principalelor fluxuri de interacțiune spațială care au loc la nivelul regiunii Nord-Vest

- un oraș cu servicii complexe de importanță sub-regională – Oradea – legat prin fluxuri importante de 4 orașe mari și mijlocii, două din Regiunea Nord-Vest (Satu Mare și Zalău), iar celelalte din regiunea Vest (Arad și Timișoara, ultimul cu statut de centru regional, ca și Cluj-Napoca). Aria de polarizare a municipiului Oradea cuprinde județul Bihor, partea de nord a județului Arad, partea de sud a județului Satu Mare și partea de vest a Sălajului;

- 2 orașe cu servicii mixte, de importanță sub-regională – Baia Mare și Satu Mare. Baia Mare este legat printr-un flux dominant de Cluj-Napoca, Satu Mare este interconectat cu Oradea. Ambele orașe au o arie de polarizare relativ extinsă. Astfel, municipiul Baia Mare polarizează, prin sinapse locale, întreaga suprafață a județului Maramureș, partea de est a județului Satu Mare și nordul județului Sălaj. Municipiul Satu Mare are o arie de polarizare ce se restrânge la suprafața județului cu același nume.

- 4 orașe, cu servicii mixte, de importanță județeană – Bistrița, Zalău, Turda și Sighetu-Marmației. Municipiile Bistrița, Zalău și Turda sunt legate de centru regional de la nivel superior – Cluj-Napoca, în timp ce Sighetu-Marmației cu polul sub-regional Baia Mare. Ariile de polarizare ale acestor centre urbane sunt mai puțin extinse, rezumându-se la teritoriul județului din care fac parte. Singura excepție notabilă este municipiul Turda, a cărei poziționare geografică face ca influența sa să fie dominantă în nordul județului Alba și în vestul județului Mureș.

În cazul regiunii Nord-Vest, zonele private de existența unor centre polarizatoare urbane și în profund declin socio-demografic sunt: sudul și estul județului Bistrița-Năsăud; partea de sud a județului Satu Mare; zona montană a județului Cluj, partea de nord și de est a acestuia; partea de sud a județului Bihor; partea de sud, sud-est a județului Sălaj, etc.

În conformitate cu prevederile legii nr. 350/2001 – P.A.T.N., localitățile din România sunt ierarhizate pe 5 ranguri, după cum urmează: 0. capitală, 1. municipii reședință de județ, 2. municipii, 3. orașe, 4. sate reședință de comună și 5. sate componente ale comunelor și sate aparținând municipiilor sau orașelor. În urma adoptării Legii nr. 83/2004 pentru declararea ca orașe a unor comune și a Legii nr. 351 din 6 iulie 2001 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național, în rețeaua de așezări au intervenit mai multe modificări în comparație cu anul de referință 1999 considerat de P.A.T.N.:

Statutul localității	Numărul de localități – Regiunea Nord-Vest (1999)	Numărul de localități – Regiunea Nord-Vest (2011)	Numărul de localități – Regiunea Nord-Vest (2018)
Municipii	11	15	15
Orașe	24	28	28
Comune	386	403	403
Sate	1823	1800	1800

Tabel 4. Rețeaua de așezări din România și din Regiunea Nord-Vest, 2018 vs. 1999

Sursa: INS TEMPO Online 2019

După cum se poate observa, în perioada 2012-2018 nu au existat schimbări în acest sens. Cu toate acestea, majoritatea municipiilor și orașelor nu îndeplinesc unele criterii minimale pentru categoria în care sunt încadrate, necesită investiții urgente în dezvoltarea infrastructurii lor urbane, în îmbunătățirea accesibilității, a serviciilor sociale și în sprijinirea mediului de afaceri.

În regiune sunt 11 localități care depășesc norma europeană privind spațiile verzi în mediul urban de 26 mp/loc, iar un număr de 11 localități au mai puțin de 10 mp de spațiu verde pe cap de locuitor. Din cele 43 de orașe ale regiunii Nord-Vest, doar 3 depășesc suprafața de 52 mp/loc. recomandată de Organizația Mondială a Sănătății.

b) Mobilitate urbană durabilă

Planul de mobilitate urbană (PMUD) a reprezentat principalul instrument folosit de orașele României pentru tranziția la planificarea mobilității, prioritizând mijloacele de transport cu emisii reduse sau zero (transportul public, mersul cu bicicleta, mersul pe jos). Operaționalizarea planurilor de mobilitate urbană a fost puternic susținută prin alocarea de resurse financiare, fonduri nerambursabile care se putea accesa prin axe dedicate din Programul Operațional Regional (POR) – axa 4.1 (municipii reședință de județ), axa 3.2 (orașe și municipii non-reședință de județ) și parțial axa 13 (orașe și municipii non-reședință de județ).

Conform „Strategiei Regionale de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, la nivelul Regiunii Nord-Vest nu există astfel de PMUD-uri pentru toate municipiile și orașele. Astfel, 16 din cele 43 de municipii și orașe nu au PMUD. Principalul motiv pentru care unele orașe din regiune au decis să nu realizeze Planuri de Mobilitate Urbană este faptul că măsurile / proiectele finanțabile din axa 3.2 (orașe și municipii non-reședință de județ) nu corespundeau cu nevoile acestora. De exemplu, în cazul orașelor mici, dezvoltarea unui serviciu de transport public este dificil și greu de susținut din punct de vedere economic (densitate redusă a populației, distanțe mici între zonele orașului). Există încă reticență în dezvoltarea infrastructurii velo, iar în cazul orașelor mici, traversate de drumuri naționale, posibilitatea de a interveni pe profilul acestora este încă limitat. Rămân astfel posibilitatea dezvoltării zonelor pietonale, însă în acest caz, o parte considerabilă din orașele din Regiunea Nord-Vest a preferat să pregătească proiecte integrate pe axa 13 unde nu se solicita plan de mobilitate urbană. În cazul Municipiilor reședință de județ au existat totuși proiecte de mobilitate gândite pentru prioritizarea mijloacelor alternative de transport (ex. Achiziție autobuze electrice Cluj Napoca, revitalizare Piața Unirii Oradea, pistă de biciclete Oradea-Berettyóújfalu, Studiu realizare piste biciclete în Municipiul Bistrița, etc.)

c) Structuri asociative ale localităților urbane din Regiunea Nord-Vest

Zona Metropolitană Cluj-Napoca

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Cluj a fost înființată oficial în decembrie 2008. Cele 21 localități componente ale Zonei Metropolitane Cluj-Napoca, acoperă o suprafață de peste 1.738,78 km² (26,05% din suprafața totală a județului Cluj) și numără 433.247 de locuitori (59,40% din populația județului) în 2018. Se remarcă, astfel, că densitatea populației la nivelul zonei metropolitane este de peste 249,17 de locuitori/km², iar în restul județului de doar 60 locuitori/km², ceea ce confirmă polarizarea semnificativă pe care o manifestă municipiul Cluj-Napoca asupra teritoriului județean. Mai mult, în perioada 2011 – 2018, populația Zonei Metropolitane Cluj-Napoca a crescut cu 15.094 de persoane (3,60%), în timp ce în restul județului Cluj a crescut cu 14.988 de persoane (+2,09%), prin urmare tendința de migrare a populației către județul Cluj și concentrare populației în zona metropolitană este tot mai accentuată.

Zona Metropolitană Oradea

Zona Metropolitană Oradea s-a constituit în mai 2005, cuprinde 12 unități administrativ-teritoriale, care acoperă o suprafață de peste 806,96 km² (10,70% din suprafața totală a județului Bihor) și o populație de 277.605 de locuitori (44,90% din cea a județului). Prin urmare, densitatea medie a populației în Zona Metropolitană Oradea este de 344 locuitori/km², în timp ce în restul județului Bihor este de doar 50,55 locuitori/km². În perioada 2011-2018, populația Zonei Metropolitane Oradea a crescut cu 32.068 de persoane (+13,06%), iar în restul județului Bihor, a scăzut cu 6.487 de

persoane (-1,04%). Prin urmare, se remarcă o concentrare a populației din Bihor în jurul municipiului Oradea.

Zona Metropolitană Baia Mare

Asociația Zona Metropolitană Baia Mare a fost constituită în 2006 și este formată din municipiul Baia Mare, 5 orașe și 13 comune din aria limitrofă a municipiului, care au semnat o convenție de asociere privind dezvoltarea durabilă a zonei. Cele 19 unități administrativ-teritoriale componente ale Zonei Metropolitane Baia Mare se întind pe o suprafață de 1.401,17 de km² (22,23% din suprafața totală a județului Maramureș) și înregistrează 244.238 de locuitori (46,63% din populația județului). Densitatea populației este de 174,31 locuitori/km² în teritoriul Zonei Metropolitane Baia Mare, respectiv de 57,02 locuitori/km² în restul județului Maramureș. În perioada 2011-2018, populația Zonei Metropolitane Baia Mare a crescut cu 30.863 de persoane (14,46%), în timp ce în restul județului Maramureș populația a scăzut cu 9.024 de persoane (-1,69%). Prin urmare, în acest caz, se poate vorbi de o tendință de concentrare a populației în zona periurbană a municipiului Baia Mare.

Zona Metropolitană Satu Mare

Asociația Zona Metropolitană Satu Mare s-a constituit în 26.04.2013 și are în componență 31 de UAT-uri (dintre care 2 municipii, 3 orașe și 26 de comune), însumând în anul 2018 o populație totală de 267.508 de locuitori (68,74 % din populația totală a județului Satu Mare), respectiv o suprafață totală de 2.282,66km², rezultând o densitate medie a populației de 117,19 locuitori/km² în teritoriul Zonei Metropolitane Satu Mare, respectiv de 57 locuitori/km² în restul județului Satu Mare. În perioada 2011-2016, populația stabilă a Zonei Metropolitane Satu Mare a crescut cu 37.688 (16,39%), în timp ce populația din județ a scăzut cu 6.040 de persoane (-1,52 %), fiind și în cazul acestui județ vorba despre un fenomen de concentrare a populației din jurul municipiului reședință de județ.

Zona Metropolitană Zalău

Asociația „Zona Metropolitană Zalău” a fost înființată în 30.09.2015 are în componență 16 unități administrativ-teritoriale (dintre care 1 municipiu, 3 orașe și 12 comune), însumând în anul 2018 o populație totală de 145.911 de locuitori (59,32% din populația județului Sălaj), respectiv o suprafață totală de 967,40km², rezultând o densitate medie a populației de 150,83 locuitori/km² în teritoriul Zonei Metropolitane Zalău, respectiv de 34,53 locuitori/km² în restul județului Sălaj.

Per ansamblu, cele 5 zone metropolitane din regiune găzduiesc 1.368.509 de locuitori, ceea ce reprezintă 48,26 % din populația stabilă a regiunii Nord-Vest, conform datelor furnizate de INS în raportul POPULATIA DUPA DOMICILIU la 1 ianuarie pe grupe de varsta și vârste, sexe, județe și localități la nivelul anului 2018. La nivelul Municipiului Bistrița nu există demersuri notabile privind crearea unei structuri asociative cu localitățile aflate în periurbanul lui, în pofida unor discuții prealabile mai vechi.

Grupurile de acțiune locală din regiunea Nord-Vest

În anul 2019 sunt prezente 34 de Grupuri de Acțiune Locală (GAL) în regiune, care reprezintă parteneriate între autoritățile locale, sectoarele private și civile. Rolul lor a fost acela de a pregăti și implementa strategiile de dezvoltare locală în cadrul Axei LEADER din PNDR 2014-2020.

d) Spațiul rural – localitățile rurale din Regiunea Nord-Vest

Mediul rural din Regiunea Nord-Vest este format din 403 comune. Din totalul de 1.800 sate, din punct de vedere administrativ 48 de sate aparțin de municipii și orașe (făcând astfel parte din mediul urban, nu sunt eligibile pentru fondurile de dezvoltare rurală). Teritoriul acoperit de localitățile rurale din regiune este 29.285,93 km², reprezentând 85,73% din suprafața totală. Comunele din regiune sunt de mărime variată, populația medie fiind 3229 locuitori. Cea mai mare comună este

Florești(județul Cluj) cu 38.257 locuitori, populația acestei comune crescând cu 152,30% în perioada 2011-2019. A doua ca mărime este comuna Apahida(județul Cluj) cu 13.854 locuitori, urmată de Sânmartin(județul Bihor) cu 11.778 locuitori.

Conform datelor de la Tempo INS, un număr de 66 comune (16%) au sub 1.500 locuitori (limita impusă de Legea nr. 351/2001), dintre care opt au mai puțin de 1.000 locuitori: Ploscoș (638 locuitori), Valea Ierii (925 locuitori) și Aiton (996 locuitori) din județul Cluj, Zalha (842 de locuitori), Lozna (939 de locuitori) și Zimbor (969 de locuitori) din județul Sălaj, Silvașu de Câmpie (981 de locuitori) din județul Bistrița-Năsăud, Poienile Izei (835 de locuitori) din județul Maramureș. Se poate observa că aceste comune sunt situate, cu câteva excepții, la granițele administrative județene în spațiul interjudețean. În cazul comunelor mici și foarte mici se ridică problema eficienței și a sustenabilității funcționării instituțiilor publice de la nivel de UAT. Unele comune cu mai puțin de 1.500 locuitori sunt învecinate, în cazul acestora ar putea fi studiată oportunitatea unificării lor.

Regiunea Nord-Vest poate fi împărțită în mai multe zone funcționale din punct de vedere al agriculturii:

1. Zona de Vest (Câmpia de Vest): județele Bihor, Satu Mare și Sălaj se remarcă o pondere mare de teren arabil, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creșterea animalelor cu metode intensive.
2. Zona de Nord-Est (Carpații Orientali): județele Bistrița-Năsăud și Maramureș se evidențiază printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabil creșterii animalelor cu metode extensive.
3. Zona de Sud-Est (Depresiunea Transilvaniei): județele Bistrița-Năsăud, Cluj și Sălaj deține o pondere mare de teren arabil și de pășune, favorabil dezvoltării sectorului vegetal, combinat cu creșterea animalelor (metode intensive și extensive).
4. Zona Munților Apuseni: județele Bihor, Cluj și Sălaj se evidențiază de asemenea printr-o pondere mare a pășunilor și fânațelor, favorabil creșterii animalelor cu metode extensive.

Se observă o mare diversitate (comparativ cu alte regiuni) și nu există o omogenitate funcțională a spațiului rural. Totuși se poate constata că dezvoltarea zootehniei ar putea constitui oportunitatea către care pot converge toate zonele regiunii constituind probabil cea mai bună posibilitate de valorificare a resurselor agricole la nivelul întregii regiuni.

4. Structura socio-demografică a populației

În acest capitol se prezintă structura socio-demografică a populației regiunii, pe baza datelor datelor statistice INS și Eurostat. Informația este grupată teritorial (regional, și pe județe, în comparație cu nivelul național și alte regiuni) și sectorial, pe tematici vizînd sănătatea, educația, incluziunea socială, participarea la activitatea economică.

a) Evoluția populației și potențialul demografic

Populația rezidentă a Regiunii Nord-Vest este, conform datelor INS din anul 2018, de 2.560.822 de locuitori, situându-se pe locul 3 între regiunile României (după Nord-Est și Sud-Muntenia). Procentual, populația rezidentă a regiunii reprezintă 13,11% din populația României (19.530.631 de locuitori). Peste 27% din populația regiunii se regăsește în județul Cluj, în timp ce în județul Sălaj se înregistrează 8,3% din total. Conform datelor INS 2018, județul Cluj se situează pe locul 4 la nivel național, cu o populație de 704.759 locuitori, după Municipiul București (1.827.810), județul Iași (791.210) și județul Prahova (cu 725.609 de locuitori).

Datele INS 2018 indică o scădere în timp a populației la nivel regional, cifrele din 2018 indicând un total de 98,53% din populația în anului 2012. Procentual, cea mai drastică scădere se înregistrează în județul Sălaj, de 4,3%, în timp ce în județul Cluj populația a crescut cu 1,6%.

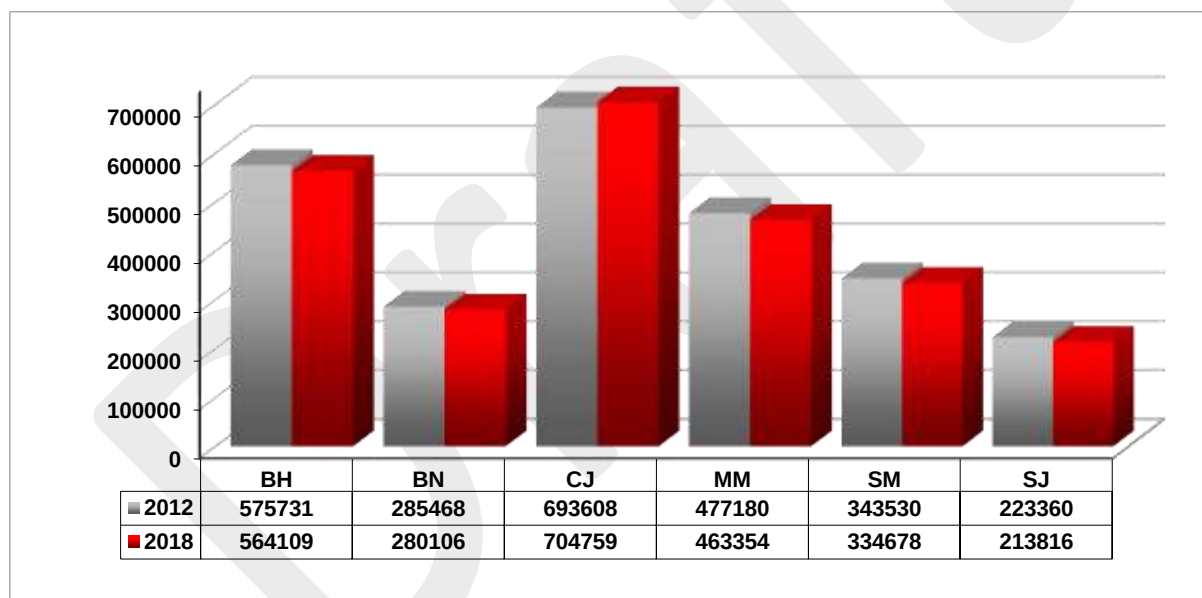

Figura 5. Evoluția populației conform INS din 2012 și 2018 (populație)

Sursa: INS - Recensăminte

Densitatea populației la nivel regional în 2018 era de 74,96 loc/km², județul cu cea mai mică densitate fiind Bistrița-Năsăud (52,3 loc/km²), în timp ce densitatea cea mai mare se înregistra în județul Cluj (105,59 loc/km²). Raportat la nivel național (81,92 loc/km²), Regiunea Nord-Vest este o regiune mai slab populată datorită morfologiei puțin favorabile așezărilor omenești în unele zone muntoase ale regiunii. Cea mai slab populată comună este Valea Ierii (județul Cluj), cu 6,89 loc/km², în timp ce municipiul Oradea are cea mai ridicată densitate a populației, de 1.858 loc/km². Pe medii de rezidență, densitatea medie a populației în mediul rural este de 41,43 loc/km², iar în mediul urban de 274,88 loc/km². Județul Cluj prezintă cea mai mare densitate în mediul urban, în timp ce județul Maramureș are cea mai mare densitate în mediul rural.

Structura populației pe sexe, la nivelul anului 2018, indică o populație feminină în procent de 51.15% din totalul regional, similar cu procentul național, în concordanță și cu ponderea ușor mai crescută a

femeilor în totalul populației de la nivelul Uniunii Europene. Județul cu cel mai ridicat procent de femei este Cluj (51,78%), județul cu cel mai mic procent este Bistrița-Năsăud (50,17%), în toate județele populația de sex feminin depășind numeric populația de sex masculin. Populația urbană la nivel regional este preponderent feminină (52,16%), la fel și în mediul rural (50,05%), situație întâlnită în toate cele 6 județe ale regiunii.

Structura populației pe medii de rezidență, la nivelul anului 2018 înregistrează 1.341.966 locuitori în mediul urban (52,4% din populația regiunii), sub rata națională de 53,77%. În mediul rural se regăsesc 1.218.856 de locuitori (47,5% din populația regiunii), peste rata națională de 46,22%. Județul Cluj este de departe cel mai urbanizat (cu 65,16% din populație trăind în mediul urban), iar gradul cel mai redus de urbanizare se înregistrează în județul Sălaj (39,73%). În ceea ce privește dinamica populației pe medii de rezidență, în perioada 2012-2018 se observă o scădere a ponderii populației din mediul urban la nivelul întregii regiuni, de la 52,67% la 52,4%. În județul Bistrița-Năsăud populația în mediul urban a crescut (diferența înregistrată fiind de 2.295 de locuitori), în timp ce în restul județelor au fost înregistrate scăderi ale populației urbane în perioada studiată.

Distribuția populației după etnie arată că ponderea populației de etnie română este majoritară în toate județele, fiind de 70,99% din totalul regiunii. Populația de etnie maghiară se ridică la 17,37% la nivel regional și deține ponderi ridicate în județele Satu Mare (32,69%), Bihor (24,02%) și Sălaj (22,36%). Procentul locuitorilor de etnie romă din regiune este ușor mai ridicat față de media națională (3,1%), ajungând la 4,37% din totalul regional. Romii se întâlnesc într-o proporție relativ mai mare în județele Sălaj (6,69%), Bihor (6,02%) și Satu Mare (5,05%). Persoanele de etnie germană din regiune reprezintă 0,31% din populația regiunii și se regăsesc într-o proporție relativ mai mare în județul Satu Mare (1,45%). De asemenea, există o comunitate importantă de ucraineni (1,25% din totalul populației), concentrată în județul Maramureș (6,43%).

Structura populației pe grupe de vârstă, la nivelul anului 2018, indică faptul că populația cu vârstă cuprinsă între 15 și 59 de ani reprezintă segmentul majoritar în regiune, procentual atingând 60,46% din total, puțin peste media națională de 59,27%. Procentul tinerilor, cei cu vârste cuprinse între 0 și 14 ani, este de 15,87%, mai ridicat în mediul rural, unde se atinge 16,94%. Procentul vârstnicilor, cei peste 60 de ani, este de 23,66%, mai ridicat în mediul rural, unde se atinge 24,94%. Procentul vârstnicilor la nivel regional se situează sub media națională (25,09%).

Este de remarcat că județul Sălaj are procentul cel mai redus de populație activă (16-64 ani) (63,76%), având cel mai mare procent de vârstnici raportat la populația județului (26,08%). La polul opus se situează județul Cluj, unde este procentul cel mai ridicat de populație activă (68,42%), în timp ce cel mai mic procent de vârstnici raportat la populația județului (22,19%) se înregistrează în Județul Satu Mare, care are și cea mai redusă speranță de viață a populației din țară. Județul Bistrița-Năsăud are cel mai ridicat procent de populație sub 15 ani (17,88%), ceea ce era de așteptat, având în vedere rata pozitivă a sporului natural în acest județ.

În intervalul 2012-2018, la nivel regional, se remarcă creșterea procentuală constantă a vârstnicilor (60 ani și peste), de la 21,13% la 23,66%, tendință care se înregistrează nivelul tuturor județelor. Pe medii, tendința se menține atât în mediul rural, cât și în cel urban. Pe același interval temporal, se remarcă scăderea procentului de tineri (0-14 ani) de la 16,06% în 2012, la 15,87% în 2018. Tendința se înregistrează și la nivelul județelor, pe medii scăderea ponderii tinerilor fiind mai accentuată în mediul rural.

La nivel regional, raportul de dependență demografică este de 39,53% și se situează sub media națională (40,72%). Distribuția la nivel județean indică un raport maxim în județul Sălaj (42,78%), respectiv minim în județul Cluj (38,11%). Separat, raportul de dependență al tinerilor din regiune este de 25,6%, identic cu media națională, în timp ce raportul de dependență al vârstnicilor este de 33,6%, sub media națională (36,1%).

Durata medie de viață la nou născuți în regiune este sub media națională, pe tot intervalul analizat (2012-2017). Comparativ, durata medie de viață a înregistrat o creștere continuă pe intervalul studiat, în anul 2017 fiind de 75,2 ani, sub media națională (75,3 de ani).

Pe sexe, femeile au o durată de viață net superioară, în regiune atingând 78,60 ani (79,10 în România), raportat la doar 71,9 ani (71,7 în România) bărbații (date la nivelul anului 2017).

Rata natalității la nivel regional a fost de 9,3 născuți vii la mia de locuitori, peste rata națională (8,6). Județele cu cea mai ridicată natalitate sunt Bistrița-Năsăud și Sălaj, ambele înregistrând o rată egală de 9,9 născuți vii la 1000 de locuitori, în timp ce județul Satu-Mare a înregistrat la nivelul anului 2018 cea mai mică rată a natalității din regiune (8,3).

La începutul anului 2018 rata mortalității la nivel regional a fost de 11,5 decedați la mia de locuitori, sub rata națională (11,9). Județul cu cea mai scăzută rată a mortalității este Bistrița-Năsăud (10,3), în timp ce județul Sălaj a înregistrat la nivelul anului 2018 cea mai ridicată rată a mortalității din regiune (12,7).

Rata sporului natural al populației din Regiunea Nord-Vest la începutul anului 2018 a fost negativă, de -2,2 la mia de locuitori, subliniind depopularea regiunii din motive naturale, fiind însă sub nivelul național (-3,3). Toate județele din regiune urmează această tendință. Sporul natural în mediul rural este negativ la nivel regional și în toate cele 6 județe. În mediul urban situația este mai bună, doar în patru județe apărând valori negative: județele Bihor, Cluj, Maramureș și Satu Mare.

Pe intervalul studiat 2012-2018, rata mortalității infantile marchează o îmbunătățire, scăzând de la 8,4‰ la 7,2‰, dar este la un nivel mai ridicat decât media națională (6,4‰). Se remarcă o scădere ușoară a ratei în județele Bihor, Maramureș și Satu-Mare, însă în județele Cluj, Bistrița și Sălaj, rata mortalității infantile a crescut în anul 2018 comparativ cu anul 2012. În județul Sălaj în anul 2018 a fost înregistrată o rată a mortalității infantile mai ridicată (11,1 decedați sub 1 an la 1.000 născuți vii) decât media regională (7,2 decedați sub 1 an la 1.000 născuți vii). Cel mai ridicat nivel al mortalității infantile se înregistra, în 2018, în Sălaj (11,1‰), iar cel mai scăzut în Cluj (6‰).

Soldul schimbărilor de domiciliu situează Regiunea Nord-Vest între cele 4 regiuni cu migrație netă pozitivă, numărul celor stabiliți în regiune (44.431) în anul 2018 depășind numărul celor care au părăsit regiunea (41.309), cu 3.122 persoane. Migrație pozitivă se înregistrează în toate cele 6 județe ale regiunii Nord-Vest. Soldul schimbărilor de domiciliu pe medii relevă tendința de stabilire în mediul rural, care se păstrează pe întregul interval analizat 2012-2018.

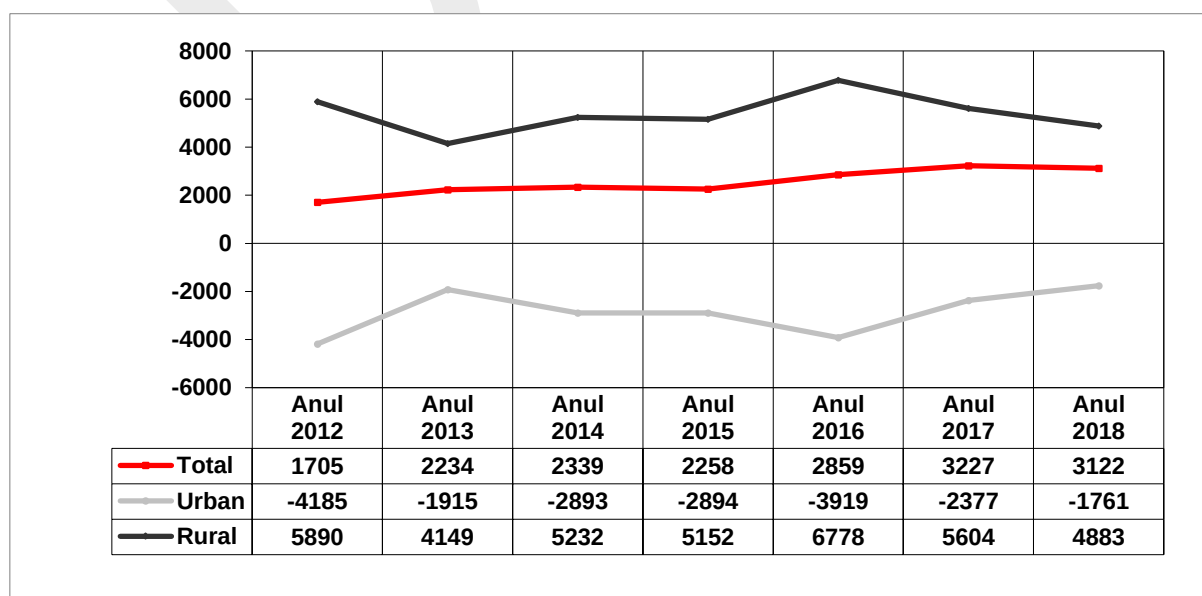

Figura 6. Soldul schimbărilor de domiciliu în Regiunea Nord-Vest în perioada 2012-2018 (nr. loc)

Sursa: INS Tempo Online POP303B

Analiza emigrației și imigrației în plan regional confirmă tendința națională, respectiv emigrația (2.896 emigranți) depășește imigrația (1.541 imigranți). În anul 2015, Regiunea Nord-Vest era pe locul 4 în clasamentul național în privința emigrației și pe locul 6 în ceea ce privește imigrația.

Sănătate

Starea de sănătate a populației poate fi ilustrată prin: mortalitatea ridicată, nivelul scăzut al speranței de viață și al speranței de viață sănătoasă (cu 13 ani mai scăzut decât cel al speranței de viață), rate ridicate de morbiditate și mortalitate infantilă. O situație specială a fost semnalată în zonele rurale izolate unde accesul persoanelor în vârstă și cu handicap la serviciile medicale de calitate este mai dificil. În regiune se manifestă importante discrepanțe intra-regionale în ceea ce privește accesul la serviciile medicale.

Problematika sănătății prezintă o serie de provocări care necesită o abordare strategică la nivel european, și anume: îmbătrânirea populației care modifică modelele de îmbolnăvire și de îngrijire medicală; posibilele amenințări la adresa sănătății din domeniile pandemiilor, incidentelor fizice și biologice și bioterorismului și dezvoltarea rapidă a noi tehnologii care revoluționează modul de anticipare, prevenire și tratare a bolilor.

Domeniul sănătății din perspectiva calității vieții se referă atât la starea de sănătate cât și la serviciile de îngrijire a sănătății (acces, utilizare, caracteristici, etc.). De asemenea, se pot include în acest domeniu și atitudinile și valorile referitoare la sănătate, care contribuie la starea de sănătate, precum și elemente care țin de stilul de viață adoptat (comportamente de risc, de prevenire, tipul alimentației, practicarea de exerciții fizice etc.).

În actuala perioadă de programare, spitalele județene de urgență, o serie de ambulatorii și institute de cercetare din domeniul medical au beneficiat de investiții din fonduri europene sau guvernamentale, iar sectorul medical privat s-a dezvoltat semnificativ, ceea ce a condus la creșterea numărului de cadre medicale. Astfel în anul 2018, în regiune se înregistrau 8.342 medici, 2.665 stomatologi, 2.235 farmaciști, iar personalul sanitar mediu includea 145.317 de persoane. Din totalul medicilor (13,76% din numărul acestora la nivel național), 2.433 își desfășoară activitatea în mediul privat. Atât situația pe județe cât și situația pentru perioada 2012-2018 sunt redată în figurile de mai jos.

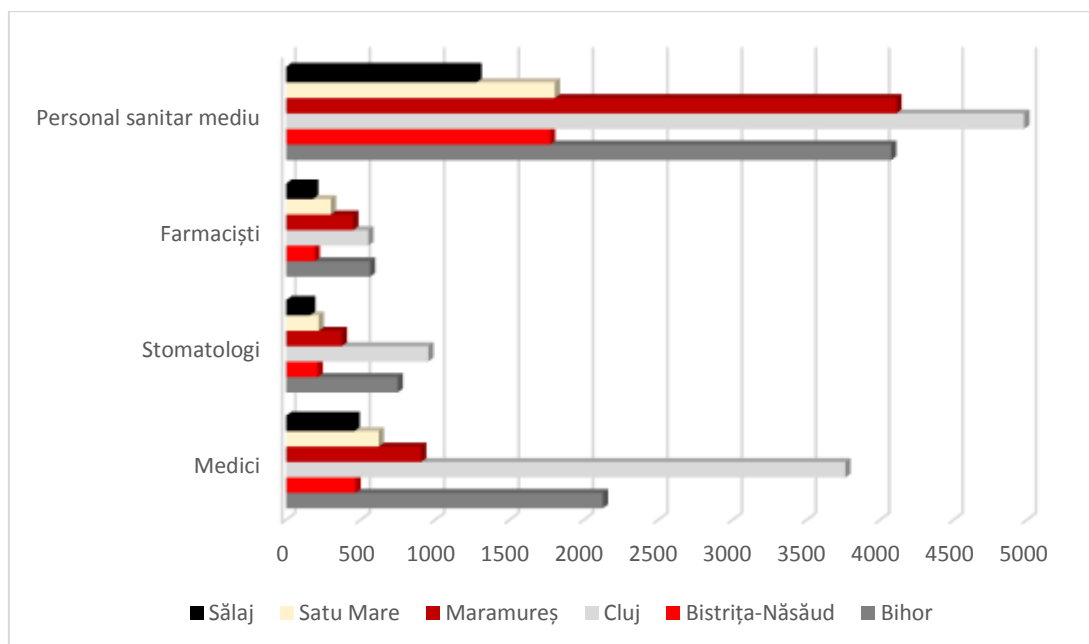

Figura 7. Evoluția personalului medical pe județe, în anul 2018

Sursa: INS Tempo Online

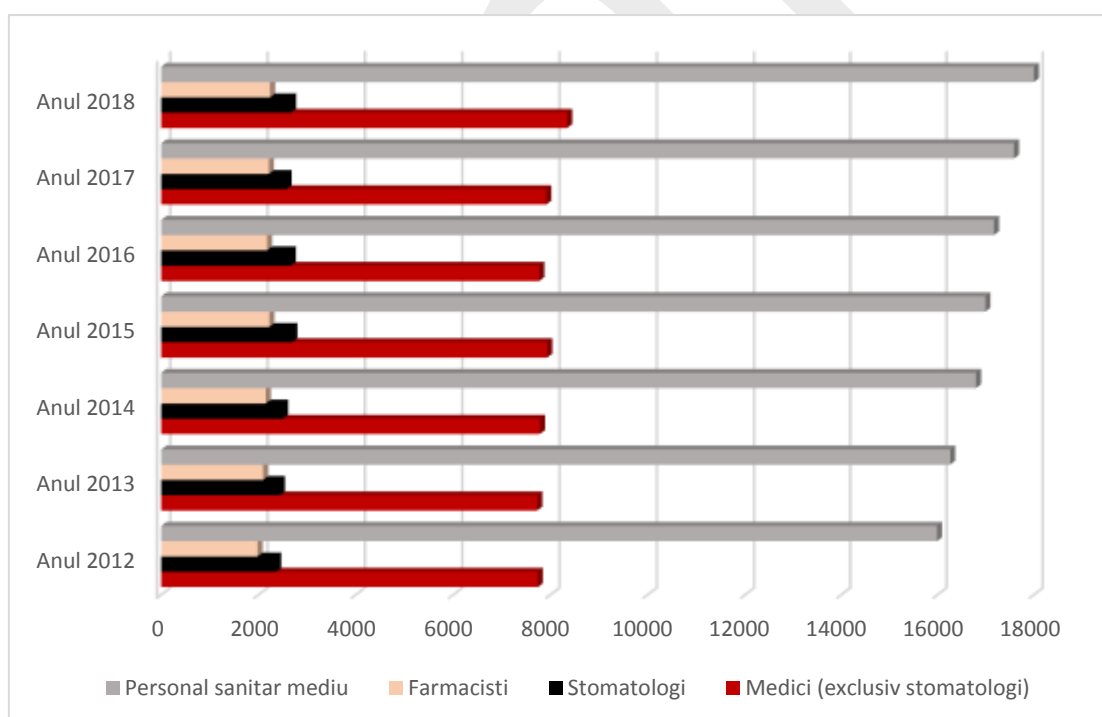

Figura 8. Evoluția personalului medical din Regiunea Nord-Vest, în perioada 2012-2018

Sursa: INS Tempo Online

Cu toate acestea, în ciuda unui rol oficial de control al accesului, aceștia nu joacă un rol esențial în coordonarea serviciilor de asistență. Accesul direct la un specialist este posibil în cazul anumitor afecțiuni și există dovezi de utilizare excesivă a serviciilor de ambulanță, ocolindu-se asistența medicală primară. Fragmentarea este mărită de faptul că asistența ambulatorie specializată (pentru

pacienții care nu necesită internare) este asigurată printr-o rețea de ambulatorii de spital, policlinici, centre medicale specializate, centre de diagnostic și tratament și cabinete individuale ale medicilor specialiști.

Serviciile de îngrijire medicală cu internare sunt asigurate printr-o rețea mare de spitale, dar în ciuda direcției centrale puternice, spitalele variază în ceea ce privește dimensiunea, competențele și zonele pe care le deservește. Serviciile de sănătate publică sunt furnizate prin autoritățile județene de sănătate publică și alte instituții specializate care furnizează anumite servicii de sănătate publică în cadrul sistemului de asistență medicală primară, dar, din nou, fără o puternică funcție de coordonare sau prevenire.

Există inegalitate în ceea ce privește accesul la asistență medicală, cu diferențe între diferite grupuri socioeconomice (șomerii și liber profesioniștii, pensionarii, lucrătorii din agricultură și populația romă) și între zonele urbane și rurale.

Educație

Din datele statistice analizate în Planul Regional de Acțiune în Învățământ (PRAI)2016-2025, se constată o creștere semnificativă a numărului de elevi din ciclul primar aproape în toate regiunile de dezvoltare, cu excepția Regiunii Nord-Est, unde în perioada 2007-2018, numărul elevilor din ciclul primar a scăzut cu 2281 de elevi. Regiunea Nord-Vest a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de elevi în anii școlari analizați (13501 elevi), fiind pe locul 3 după regiunea București – Ilfov (43088) și Regiunea Centru (16355 elevi). În anul școlar 2017-2018, numărul elevilor din ciclul primar din Regiunea Nord-Vest a înregistrat o creștere importantă cu 3937 de elevi, crescând astfel gradul de alfabetizare, situație identificată și în celelalte regiuni.

Cea mai importantă creștere s-a înregistrat în județul Cluj, care în anul școlar 2007-2008 avea 22650 de elevi, iar în 2017-2018 avea 30600 de elevi în ciclul primar. O creștere importantă a marcat și județul Bihor, care se situează pe locul 2 la nivelul regiunii, după județul Cluj. Referitor la ponderea elevilor după mediul de rezidență (locația școlii), regiunea Nord-Vest prezintă același trend în evoluție ca și situația la nivel național, adică 56,0% mediul urban și 44,0% mediul rural, comparativ cu 56,1% mediul urban și 43,9% mediul rural, la nivel național.

Analiza la nivelul județelor regiunii a evidențiat o serie de disparități: județul Cluj, cel mai urbanizat județ al regiunii Nord-Vest, înregistrează o pondere de 71,3% a elevilor din ciclul primar în mediul urban și 28,7% în mediul rural, la nivelul anului școlar 2017-2018. La polul opus se situează județul Bistrița-Năsăud cu o pondere de 41,2% în mediul urban și 58,8% în mediul rural.

În anul școlar 2016-2017 s-a înregistrat la nivel regional, o ușoară creștere de 146 de elevi, în ciclul gimnazial, iar în 2017-2018 o scădere accentuată de la 100234 elevi la 94772 elevi.

Tendința de scădere a numărului de elevi din ciclul gimnazial, în anul școlar 2017-2018, s-a înregistrat la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare, la unele mai pregnant (Regiunea Nord-Est, Sud Muntenia, Sud-Vest Oltenia), iar la altele scăderea a fost mai mică (regiunea Centru, București-Ilfov).

Evoluția ponderii elevilor din ciclul gimnazial, pe medii de rezidență la nivelul regiunii (locația școlii) respectă gradul de urbanizare, fiind în anul școlar 2017-2018, de 56,3% în mediul urban și 43,7% în mediul rural. Analiza pe județe a evidențiat faptul că județul Cluj are cea mai ridicată pondere pe mediul urban 71,5% și 28,5% în mediul rural. Județul Bistrița-Năsăud și județul Sălaj au o pondere a elevilor de gimnaziu mai ridicată în mediul rural decât în cel urban, 59,6%, respectiv 53,8%. Tendința generală la nivelul județelor regiunii pe perioada anilor școlari analizați este de reducere continuă a ponderii elevilor de gimnaziu din mediul rural și creșterea ponderii celor din mediul urban.

Evoluția ponderii elevilor din ciclul liceal, pe medii de rezidență la nivelul regiunii (locația școlii) în perioada anilor școlari 2017-2018 a fost de 93,7%, pentru mediul urban și 6,3% pentru mediul rural. Analiza pe județele regiunii arată că ponderea elevilor de liceu din mediul urban este cea mai ridicată

în județul Cluj 99,4% și cea mai scăzută în județul Bistrița-Năsăud, 85%. Tendința identificată în toate județele este de creștere a ponderii elevilor din ciclul liceal urban și scăderea ponderii în mediul rural.

Din datele statistice analizate pentru Regiunea Nord-Vest, în anul școlar 2017-2018, s-a constatat că în toate regiunile de dezvoltare numărul elevilor înscriși în învățământul profesional a fost ridicat în perioada 2007-2010, a scăzut apoi dramatic în perioada 2010-2012, după care a înregistrat o creștere anuală care a devenit semnificativă începând cu anul 2016.

Regiunea Nord-Vest se situează, la nivel național, pe locul 2 după Regiunea Nord-Est (22832 de elevi) cu 14226 de elevi în învățământul profesional, urmată de regiunea Centru cu 13817 elevi.

Rețeaua școlară pentru învățământ profesional și tehnic la nivelul Regiunii Nord-Vest în anul școlar 2017-2018 numără 154 de unități de învățământ repartizate în județele regiunii, în scădere față de anul școlar trecut. Cele mai multe unități de învățământ profesional și tehnic în Regiunea Nord-Vest sunt situate în mediul urban – 116 de unități, iar 38 de unități de învățământ sunt situate în mediul rural. Domeniile de formare cu cele mai multe școli: Mecanica (60 de școli la nivel regional), Economic (43 de școli), Turism și alimentație (43 de școli) sunt și cele mai solicitate de către operatorii economici regionali și în topul preferințelor elevilor

Analiza pe județele regiunii în anul școlar 2017-2018, situează județul Bihor pe primul loc cu 3036 de elevi, urmat de județul Cluj cu 2983 de elevi și județul Maramureș cu 2810 de elevi. Toate județele regiunii au înregistrat creșteri semnificative ale numărului de elevi din învățământul profesional, în perioada 2015-2018.

Ponderea pe medii de rezidență, la nivel regional, este 84,9% pentru mediul urban și 15,1% pentru mediul rural. Județul Cluj are cea mai ridicată pondere a elevilor din învățământul profesional din mediul urban (98%), iar județul Bistrița-Năsăud cea mai ridicată pondere a elevilor din învățământul profesional din mediul rural (35%).

Pentru învățământul postliceal datele statistice, la nivel național, arată că numărul elevilor a crescut simțitor în toate regiunile de dezvoltare. Regiunea Nord-Vest se află pe locul 4 după regiunile Sud-Vest Oltenia, Sud-Est și Nord-Est, în ceea ce privește numărul de elevi din învățământul postliceal.

Comparativ cu anul școlar 2007-2008, numărul elevilor din învățământul postliceal, din Regiunea Nord-Vest a crescut cu 6232 de elevi pe parcursul perioadei analizate.

Analiza pe județe arată că până în anul 2016, numărul elevilor din învățământul postliceal a crescut în fiecare județ al regiunii. În anul școlar 2017-2018, județul Cluj înregistrează cel mai mare număr de elevi din învățământul postliceal, 3988 de elevi, urmat de județul Bihor cu 2396 elevi și județul Maramureș cu 2015 elevi.

Ponderea pe medii de rezidență este 97,8% pentru mediul urban și 2,2% pentru mediul rural, la nivelul regiunii. Județele Cluj, Maramureș, Satu-Mare și Sălaj au o pondere de 100% a elevilor de la învățământul postliceal din mediul urban. Județul Bistrița-Năsăud are cea mai mare pondere a învățământului postliceal în mediul rural dintre toate județele regiunii, de 13,5%.

Comparativ cu celelalte regiuni, regiunea Nord-Vest înregistrează alături de regiunea Vest și Centru cel mai ridicat grad de cuprindere în sistemul de învățământ a populației școlare din grupa de vârstă 3-23 de ani, (excepție făcând regiunea București – Ilfov). Dintre județele Regiunii Nord-Vest județul Cluj a înregistrat cel mai ridicat grad de cuprindere situându-se mult deasupra celorlalte județe ale regiunii cu o medie a gradului de cuprindere de 109,4% (ca urmare a migrării populației școlare din mediul rural în mediul urban). Județul Bihor s-a situat pe locul 2, cu o medie a gradului de cuprindere, în perioada analizată, de 74%, iar toate celelalte județe ale regiunii nu au depășit o medie a gradului de cuprindere de 61%.

Din analiza gradului de cuprindere în învățământ a grupei de vârstă 3-23 de ani pe medii de rezidență se constată același trend, cu precizarea că județul Cluj fiind cel mai urbanizat județ al regiunii Nord-

Vest, a înregistrat în perioada analizată cel mai mare grad de cuprindere care a crescut an de an ajungând în anul școlar 2017-2018 la 158,7%, pentru mediul urban. Pentru mediul rural, județul Sălaj a obținut cel mai mare grad de cuprindere în învățământ a populației pentru grupa de vârstă 3-23 de ani, de 45,6%.

Pentru învățământul profesional și tehnic analiza gradului de cuprindere în învățământ prezintă importanță pentru grupa de vârstă 15-18 ani. Conform datelor statistice Regiunea Nord-Vest se înscrie în trendul național cu o medie de 77,9% grad de cuprindere în învățământ pentru grupa de vârstă 15-18 ani, mai mare decât media națională de 77,2% în anul școlar 2017-2018. Regiunea Nord-Vest se află pe primul loc în anul 2017-2018, urmată de regiunea Sud-Vest Oltenia și Vest. Celelalte regiuni au înregistrat valori medii ale gradului de cuprindere mai scăzute (excepție regiunea București-Ilfov).

Analizând gradul de cuprindere la nivelul județelor regiunii, județul Cluj ocupă primul loc cu o medie de 92,3%, iar cel mai scăzut grad de cuprindere pentru grupa de vârstă analizată, a fost în județul Satu-Mare de 66,2%.

Analiza pe medii de rezidență situează regiunea Nord-Vest în tendințele identificate la nivel național, cu valori mai ridicate decât cele naționale. Dacă în mediul urban gradul de cuprindere a înregistrat o valoare de 157,3% la nivelul anului școlar 2017-2018, în mediul rural media pe regiune se situează la 12,9%.

Dintre județele regiunii, județul Bistrița-Năsăud a înregistrat cea mai mare valoare a gradului de cuprindere din regiune cu 184,4% pentru mediul urban, iar cel mai scăzut grad de cuprindere, județul Maramureș cu 128,3%. Pentru mediul rural cel mai mare grad de cuprindere a fost înregistrat în județul Sălaj de 20,4% iar cel mai scăzut în județul Cluj de 5,1%.

Analiza datelor statistice a scos în evidență faptul că evoluția ratei nete de cuprindere în învățământ pentru nivelul primar în regiunea Nord-Vest, a fost comparabilă cu cea la nivel național, urmând același trend, descrescător începând din anul școlar 2010-2011, identificat la nivelul tuturor regiunilor, până în anul 2016-2017. Începând cu anul școlar 2017-2018 se înregistrează o ușoară creștere la nivelul tuturor regiunilor de dezvoltare. Comparativ cu rata netă de cuprindere la nivel național (85,6%), rata netă la nivelul regiunii Nord-Vest (84,6%), este mai scăzută cu 1 punct procentual.

Regiunile Centru și Sud-Est înregistrează cele mai mari rate nete de cuprindere la nivelul anului școlar 2017-2018 (86,6%), mai mari decât cea la nivel național (85,6%).

La nivelul județelor regiunii, județul Sălaj a înregistrat cea mai mare rată netă de cuprindere în învățământul primar, ajungând în anul școlar 2017-2018, la valoarea de 89,6%. Celelalte județe au înregistrat rate de cuprindere mai mici, dintre care cea mai scăzută a fost înregistrată în județul Maramureș unde rata netă s-a situat la 79,3%.

Referitor la mediile de rezidență, se constată că la nivelul Regiunii Nord-Vest, rata netă de cuprindere pentru mediul urban, în anul școlar 2017-2018, este de 98%, cea mai mare la nivel național și de 72% pentru mediul rural, cea mai scăzută la nivelul regiunilor, (excepție Regiunea București-Ilfov).

La nivelul județelor regiunii, județele Bihor și Cluj înregistrează cea mai mare rată netă de cuprindere în învățământul primar la nivel urban de 104,6%, iar cea mai mică rată este înregistrată de către județul Maramureș cu 84,1%. Pentru mediul rural cea mai mare rată netă de cuprindere în învățământul primar a fost înregistrată de județul Sălaj (82,6%), iar cea mai scăzută a fost înregistrată în județul Cluj de (61,5%), la nivelul anului școlar 2017-2018.

Din datele statistice, la nivelul anului 2018, în Regiunea Nord-Vest existau 54 de licee tehnologice, din care 13 în județul Cluj, 12 în județul Maramureș, 9 în județul Satu-Mare, 8 în județul Bihor, 6 în județul Bistrița-Năsăud și 6 în județul Sălaj.

Din datele statistice furnizate, la nivel național și al regiunilor de dezvoltare, privind numărul de clase și numărul de elevi din învățământul liceal tehnologic la nivelul anului școlar 2018-2019, se constată că la nivel național au fost realizate 8108,5 clase cu 200129 de elevi, iar la nivelul regiunilor de dezvoltare, regiunea Nord-Est având cele mai multe clase de liceu tehnologic (1666 clase) cu cel mai mare număr de elevi (42107 elevi). Pe locul al doilea se situează regiunea Sud-Muntenia cu 1235 de clase cu 30835 de elevi. Regiunea Nord-Vest se situează pe locul 4 cu 904 clase și 22450 de elevi. Tendința este în continuare de scădere a numărului de clase de învățământ liceal tehnologic, comparativ cu anul școlar 2017-2018 când au fost înregistrate 8605 clase cu 209195 elevi.

În anul școlar 2018-2019, la nivel național erau 2173,5 de clase a XII-a și doar 1918 clase a IX-a. În intervalul a trei ani scăderea a fost de 255,5 clase, scădere realizată progresiv an de an.

Analiza la nivelul județelor regiunii Nord-Vest a scos în evidență județul Maramureș, care în anul școlar 2018-2019 a avut 199 de clase de învățământ liceal tehnologic cu 4993 de elevi, urmat de județul Bihor cu 198 de clase și 4743 de elevi. Cele mai puține clase de liceu tehnologic s-au înregistrat în județul Sălaj cu 95 de clase și 2282 de elevi.

Se evidențiază o situație aparte la nivelul județului Cluj care deși are numai 178 de clase de liceu tehnologic, are 4619 elevi, comparativ cu județul Bihor care la 198 de clase de învățământ liceal are 4743 de elevi. Județul Cluj are o medie a numărului de elevi pe clasă de aproximativ 26 elevi/clasă, respectiv județul Bihor o medie de aproximativ 24 elevi/clasă.

Tendința națională de scădere a numărului de clase și elevi în învățământul liceal tehnologic se înregistrează și la nivelul județelor regiunii Nord-Vest.

Datele statistice la nivelul regiunilor de dezvoltare privind repartitia claselor de învățământ liceal tehnologic pe medii de rezidență a scos în evidență faptul că regiunea Nord-Vest se situează în zona de mijloc a clasamentului pe regiuni, cu 831 de clase și 20833 de elevi pentru mediul urban și 73 de clase cu 1617 elevi pentru mediul rural.

Referitor la analiza regională legată de numărul de clase de învățământ liceal tehnologic, raportată la tipul de unitate de învățământ (de stat sau particular), se constată că la nivelul Regiunii Nord-Vest, numărul de clase realizate de către unitățile de învățământ particular, reprezintă doar 0,7% din totalul claselor de liceu din filiera tehnologică (6 clase din totalul de 904 clase la nivelul regiunii).

Analiza pe județele regiunii a evidențiat următoarea situație:

- Din cele 6 județe ale regiunii Nord-Vest doar în trei județe există clase de învățământ liceal tehnologic, în unități de învățământ particular: județul Bihor cu 1 clasă, județul Cluj cu 3 clase și județul Maramureș cu 2 clase;
- Numărul de elevi cuprinși în aceste clase, la nivel regional se ridică la 70 de elevi.

În ceea ce privește învățământul dual în anul școlar 2018-2019 sunt cuprinși la nivel național 6.506 elevi, cuprinși în clasele a IX-a și a X-a. De remarcat că numărul elevilor în învățământul dual aproape s-a dublat în anul școlar 2018-2019, de la 2.262 în anul școlar 2017-2018, la 4.224 în anul 2018-2019, ceea ce scoate în evidență creșterea interesului operatorilor economici, față de învățământul dual și nevoia de forță de muncă calificată. De remarcat faptul că și în mediul rural au fost realizate clase de învățământ dual, total 242 de elevi.

Conform analizei privind evoluția la nivel național a învățământului profesional inițial în sistem dual 2012-2019, publicată de Autoritatea Națională pentru Formare Profesională în Sistem Dual, clase cu elemente de dual au fost raportate pentru anul școlar 2018-2019 în toate județele Regiunii Nord-Vest.

La nivelul Regiunii Nord-Vest s-au evidențiat următoarele domenii de interes pentru învățământul dual:

- a) Județul Cluj – chimie industrială, comerț, construcții, electric, electromecanică, electronică și automatizări, fabricarea produselor din lemn, industrie alimentară, industrie textilă și pielărie, mecanică, turism și alimentație
- b) Județul Bihor – comerț, construcții, electric, electromecanică, electronică și automatizări, fabricarea produselor din lemn, industrie textilă și pielărie, mecanică turism și alimentație,
- c) Județul Bistrița-Năsăud - electric, industrie textilă și pielărie, mecanică
- d) Județul Maramureș – construcții, electromecanică
- e) Județul Satu-Mare – electric, electronică și automatizări, fabricarea produselor din lemn, industrie alimentară, industrie textilă și pielărie, mecanică
- f) Județul Sălaj - electronică și automatizări, fabricarea produselor din lemn, mecanică

Rata de tranziție de la gimnaziu la învățământul secundar superior la nivelul Regiunii Nord-Vest a fost mai scăzută decât cea la nivel național, dar cu valori de peste 95%, aceleași pentru ambele sexe. Pe medii de rezidență, rata de tranziție este semnificativ mai mare în mediul urban în comparație cu mediul rural.

Rata de tranziție în învățământul post-secundar non terțiar/ terțiar are valori peste media națională, cea mai mare în județul Cluj. Analiza pe medii de rezidență arată clar că învățământul postliceal se desfășoară în mediul urban, diferențele fiind foarte mari, în regiunea Nord-Vest fiind de 89,1% în mediul urban și de 0,9% în mediul rural.

Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial a fost pe tot intervalul analizat sub media națională cu valori sub 2%, cea mai mare rată s-a înregistrat în anul școlar 2006-2007 de 1,9%, în anul școlar 2016-2017 rata abandonului a fost de 1,7%.

Rata abandonului școlar în învățământul liceal, în intervalul 2006-2011, arată că rata abandonului în regiunea Nord-Vest aceasta este sub media națională, mai mare la populația de sex masculin și în mediul rural.

Media ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional a tinerilor (18-24 ani), la nivel național (18,1%) și la nivel regional (16,3%) rămâne mult mai ridicată decât media europeană (10,6%) calculată în anul 2017. Rata este alarmant de ridicată în zonele rurale (27,1 %) și în rândul romilor (77%, conform European Union Agency for Fundamental Rights - FRA).

b) Resursele de muncă și formarea profesională

Formarea profesională continuă reprezintă o componentă majoră a politicilor în domeniul învățării pe tot parcursul vieții, la nivel național și european, având ca obiectiv general creșterea competitivității și sprijinirea dezvoltării societății bazate pe cunoaștere. În același timp, formarea profesională este procedura prin care se asigură creșterea și diversificarea competențelor profesionale, prin inițierea, calificarea, recalificarea, perfecționarea și specializarea persoanelor în căutarea unui loc de muncă, în vederea realizării mobilității și (re)integrării acestora pe piața forței de muncă. Formarea profesională continuă nu este numai o modalitate de dezvoltare personală a angajaților, ci o investiție superioară în dezvoltarea capitalului uman, cu impact asupra creșterii calității muncii. Formarea profesională continuă se desfășoară pe două dimensiuni: formare profesională prin programe de calificare, inițiere, perfecționare, specializare organizate de furnizori de formare profesională autorizați, în condițiile legii și, respectiv, formare la locul de muncă, organizată de angajatori pentru personalul propriu; evaluarea competențelor obținute pe alte căi decât cele formale, prin centre de evaluare a competențelor obținute pe alte căi decât cele formale autorizate în condițiile legii.

Atât la nivel european, cât și la nivel național, se remarcă importanța din ce în ce mai mare acordată formării profesionale continue. Acesta nu este privită numai ca o modalitate de dezvoltare personală

a angajaților, ci devine o investiție superioară în dezvoltarea capitalului uman. Rata de participare la cursuri și traininguri a fost, în anul 2018, de 0,9%, sub media națională (1,5%) și europeană (10,7%). Regiunea Nord-Vest înregistrează rezultate nesatisfăcătoare din perspectiva acestui indicator, care măsoară învățarea pe tot parcursul vieții atât prin participarea la traininguri formale sau non-formale. Din păcate, în intervalul de timp analizat, se constată că la nivelul regiunii Nord-Vest, rata de participare a scăzut de la 1,4% în 2008 la 0,9% în 2018. Conform datelor de pe site-ul Autorității Naționale pentru Calificări la sfârșitul anului 2018 existau 379 de centre de formare profesională, publice și private, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, oferind peste 1.360 de cursuri de inițiere, specializare, perfecționare sau calificare abordând 313 domenii. Forma de organizare juridică a furnizorilor de formare, precum și domeniile în care se organizează cursuri sunt extrem de variate. Printre furnizori se regăsesc, de exemplu, agenții de ocupare a forței de muncă, universități publice, camere de comerț, dar și fundații, societăți comerciale și chiar întreprinderi individuale. Cursurile oferite sunt, în general, dedicate domeniilor agroalimentar, silvicultură, construcții (inclusiv izolare clădiri, lucrări interioare etc.), industrie (electricieni, mecanici, lucrători în prelucrarea metalului, a maselor plastice și în industria textilă și a pielăriei), cele mai multe cursuri fiind oferite în servicii (management, HoReCa, pază și protecție, contabilitate, comerț etc.). Mai mult de jumătate din cursurile de formare profesională acreditate sunt oferite în județul Cluj, cele mai puține fiind disponibile în județele Bistrița-Năsăud și Maramureș.

Cele mai multe acreditări sunt pentru cursurile „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe antreprenoriale” (58 de cursuri de inițiere, calificare și perfecționare), „Formator” (42 de cursuri acreditate) și „Agent de securitate” (37 de cursuri acreditate). Peste 30 de acreditări există în domeniile „Îngrijitor bătrâni la domiciliu”, „Lucrător în comerț”, „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe informatice”, „Manager proiect” și peste 20 în „Operator introducere, validare și prelucrare date”, „Ospătar (chelner), vânzător în unități de alimentație”, „Bucătar”, „Coafor”. Pe lângă cursurile care se oferă „în masă”, se evidențiază câteva cursuri pentru care există doar una sau două acreditări în toată regiunea și care ar putea reprezenta anumite nișe, particularități la nivel județean sau chiar nevoi punctuale pe piața muncii, astfel: În domeniile agroalimentar, horticultură, silvicultură: „Lucrător în prelucrare carne, pește, lapte, conserve”, „Lucrător în fabricarea conservelor din legume sau fructe”, „Preparator produse din lapte”, „Operator însămânțări artificiale la animale” (câte un curs acreditat în județul Cluj). De asemenea, se pot aminti cursul de „Horticultor” cu o singură acreditare în județul Bihor și „Tehnician silvic” cu o singură acreditare în județul Bihor.

Din perspectiva specializării inteligente se pot aminti cursurile acreditate doar în județul Cluj cu denumirile „Operator în industria de medicamente și produse cosmetice”, „Competențe cheie comune mai multor ocupații: competențe de bază în matematică, științe, tehnologie”, „Manager inovare” și „Manager de responsabilitate socială” (maxim două cursuri acreditate cu aceste denumiri), respectiv cursul de „Manager îmbunătățire procese”, oferit de doi furnizori în jud. Cluj și de un furnizor din județul Bihor. Oferta educațională de formare a adulților în universitățile publice din Regiunea Nord-Vest prin programe de ID (învățământ dual), FC (formare continuă) și post universitare, Universitatea Tehnică Cluj 52 (FC+ post universitare), Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-40 (FC+ post universitare), Universitatea de Medicină și Farmacie Cluj-434 (post universitare), Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj- 24 (postuniversitare), Universitatea Oradea- 20 (FC), Academia de Muzică Gh. Dima Cluj- 7 (FC)

Populația activă totală din regiunea Nord-Vest număra 1.231 mii persoane în 2017, reprezentând o rată de activitate de 68,9%, respectiv 13,25% din populația activă a țării. În perioada analizată (2012-2017), populația activă crește, fără a atinge nivelul anului 2002.

În tot intervalul analizat populația activă la femei a fost mai scăzută decât la bărbați, rata de activitate fiind în anul 2017 de 77,3% la bărbați și 60,3% la femei. Analiza pe medii rezidențiale arată faptul că rata de activitate în mediul urban este de 69,7% în anul 2017, în timp ce în mediul rural, aceasta este

de 67,8%; în intervalul analizat rata de activitate pe medii rezidențiale a avut valori mai mari în mediul rural decât în mediul urban, dar începând cu anul 2013 se înregistrează creșteri în mediul urban în raport cu mediul urban. Comparativ cu nivelul național rata de activitate în regiunea Nord-Vest era cu 1,6% mai mare decât rata de activitate la nivel național.

În anul 2017, în Regiunea Nord-Vest rata de ocupare a populației cu vârsa de muncă (15-64 ani) a fost de 66,3%, cu 2, 3% mai mare decât în anul 2016, cea mai mare din tot intervalul analizat, populația ocupată fiind de 1187 mii persoane.

În ceea ce privește rata de ocupare la bărbați, aceasta a fost mai mare decât la femei pe tot intervalul analizat, în anul 2017 fiind de 77,2% , față de 58,3% la femei. Rata de ocupare în mediul urban în 2017 era de 67,7% față de 64,6% în mediul urban, în intervalul 2002-2006 fiind mai mare în mediul rural decât în mediul urban. Comparativ cu nivelul național rata de ocupare în regiunea Nord-Vest este mai mare cu 2,4%.

Nivelul ratei de ocupare a populației în vârstă de muncă se situează la o distanță de 5,7 puncte procentuale față de ținta națională de 70% stabilită pentru anul 2020 (Ținta EU a ratei de ocupare a populației 20-64 ani pentru 2020 stabilită prin Strategia Europa 2020 este de 75%).

Rata șomajului BIM era de 3,7% în anul 2017, în scădere față de anii 2015 și 2016, când rata șomajului era de 4,6% , respectiv 4,3%, rata șomajului în 2017 (3,7%) fiind comparabilă cu cea din 2008 (3,8%), înaintea crizei economice și cu 1,2% mai mică decât rata șomajului BIM la nivel național. De altfel pe tot intervalul analizat rata șomajului în regiunea Nord-Vest a fost mai scăzută decât cea la nivel național.

În ceea ce privește Rata de activitate pentru grupa de vârstă 15-24 ani, aceasta este cea mai dezavantajată grupă de vârstă având o pondere de 26,4 % în totalul populației, fiind mai ridicată pentru bărbați (30,8%) și mai mică în mediul urban decât în rural, cel 33% față de 20,1%)

Din analiza nivelului de educație, rezultă că în perioada analizată (2008-2017), rata de ocupare cea mai ridicată, s-a înregistrat la grupa de vârstă 35-44 ani, cu valori cuprinse în intervalul 28-30% , în anul 2017 rata de ocupare fiind de 28,7%. În cadrul acestei grupe, ponderea populației ocupate cu nivel de studii mediu și superior este sensibil egală, în anul 2017 fiind de 30,8 pentru nivelul de studii superior și 27, 8 pentru nivelul de studii mediu. Ponderea populației cu nivel de studii scăzut, deși în anul 2008 era de numai 14%, aceasta a crescut anual, ajungând la 27,1% în anul 2017.

Grupa de vârstă 25-34 ani este a doua ca pondere în ceea ce privește populația ocupată, cu valori cuprinse în intervalul 25-28% și valoarea de 25,3% în anul 2017. În cadrul acestei grupe, pentru nivelul de educație superior s-au înregistrat valori de peste 40% până în anul 2014 și cu puțin sub 40% în intervalul 2015-2017; pentru nivelul de studii mediu și scăzut valorile fiind aproape egale (22% și 22,3%) în anul 2017. Tot la aceste grupe de vârstă se înregistrează rata șomajului cea mai scăzută.

Cele mai multe persoane inactive s-au înregistrat la grupa de vârstă de peste 65 de ani , 15-24 ani și la grupa de vârstă 55-64 de ani, tendință care s-a menținut în intervalul tot analizat.

Ratele de ocupare a forței de muncă pe toate grupele de vârstă sunt în general mai scăzute în rândul femeilor și în mediul rural, urmând aceleași tendințe pe grupele de vârstă analizate.

Din toate statisticile realizate rezultă că șomajul în rândul tinerilor rămâne o problemă importantă, pentru care sunt necesare soluții la nivel național și european.

Creșterea ratei de ocupare a persoanelor cu studii superioare de la 14,5% în 2008 la 20% în 2017 poate fi interpretată ca o tendință de îmbunătățire a calității locurilor de muncă și a anticipării estimărilor anului 2020, cu privire la continuarea tendinței de creare de locuri de muncă care să solicite un nivel de educație ridicat, ponderea populației ocupate cu studii superioare în total populație ocupată trebuie să își continue evoluția ascendentă. Rata de ocupare la femei cu studii

superioare a fost de 24% în 2017 față de numai 16% la bărbați, în schimb în cazul studiilor medii și a celor cu nivel scăzut de educație rata de ocupare a fost mai mare la bărbați.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2017 indică diferențe substanțiale între rural și urban:

- doar 6 % din populația ocupată din mediul rural are studii superioare, față de 31% în mediul urban
- 54% din populația ocupată din mediul rural are un nivel mediu de pregătire (liceal/postliceal/profesional sau de ucenici) - față de 61 % în mediul urban.
- o mare parte din populația ocupată din mediul rural (38%) are un nivel scăzut de educație (gimnazial/primar sau mai puțin) - față de numai 6 % în urban.

Analiza structurii populației ocupate pe grupe de vârstă arată faptul că în anul 2017 grupa de vârstă 35-44 ani are gradul cel mai mare de ocupare pe piața muncii (85%), urmată de grupa 45-54 ani și grupa 25-34 ani.

Cel mai mare număr de persoane inactive se află în grupa de vârstă de peste 65 de ani (91,4%) și 15-24 ani (73,6%).

Din analiza evoluției șomajului de lungă durată, care s-a analizat în intervalul 2008-2017, în regiunea Nord-Vest, rezultă faptul că numărul de șomeri a scăzut în intervalul 2015-2017, înregistrându-se un număr de 15,7 mii persoane șomeri în 2017, în scădere cu 7000 față de anul 2016 și cu 9000 față de anul 2015. Cel mai mare număr de șomeri s-a înregistrat în anii 2010 și 2011, datorită crizei economice.

Analizând situația în comparație cu celelalte regiuni, rezultă că regiunea Nord-Vest se află pe locul al treilea între regiuni, după București-Ilfov și regiunea Vest, în ceea ce privește numărul de șomeri de lungă durată.

În ceea ce privește evoluția ratei șomajului de lungă durată, Regiunea Nord-Vest se situează la mijlocul clasamentului între regiuni, cu o rată a șomajului de 1,3% în 2017, în scădere față de anii 2015 și 2016, cele mai mari valori înregistrându-se în anii 2010 și 2011, iar cea mai mică în anul 2008, de 1,1 %. Comparativ cu nivelul european (3,4%) și nivelul național (2%), rata șomajului în regiunea Nord-Vest în tot intervalul analizat, dar și în anul 2017 se află sub nivelul acestora.

Analiza ratei șomajului în rândul tinerilor tineri, în intervalul 2008-2016, relevă faptul că acesta se menține la valori ridicate. Astfel în anul 2014 rata șomajului la tineri era de 8,9%, de cinci ori mai mare decât rata șomajului (1,7%).

Cea mai mare rată a șomajului în rândul tinerilor s-a înregistrat în anii 2010 și 2011, când au fost atinse valori de 10,8%, respectiv 12,8%. Comparativ cu celelalte regiuni, regiunea Nord-Vest are cea mai mică rată a șomajului în rândul tinerilor în anul 2014, depășind și regiunea București-Ilfov.

Pe medii rezidențiale, rata șomajului a fost mai mare în mediul urban comparativ cu mediul rural, pe tot intervalul analizat.

În ceea ce privește rata șomajului în rândul tinerilor, se remarcă faptul că rata șomajului la femei și bărbați a oscilat în tot intervalul analizat, astfel în intervalul 2014-2016, șomajul în rândul femeilor a fost mai mare decât la bărbați.

Conform proiecției Comisiei Naționale de Prognoză, numărul salariaților va crește în anul 2021 în toate regiunile țării comparativ cu anul 2016. Cele mai mari creșteri se vor înregistra în regiunea București-Ilfov, urmată de regiunile Nord-Vest și Centru.

Creșterea numărului mediu de salariați la nivelul regiunii cu 138,4 mii persoane, urmare a dezvoltării economice aduce pe locul al doilea la nivel național regiunea Nord-Vest, după regiunea București-Ilfov. Creșterea numărului mediu de salariați va fi mai mică la nivelul regiunilor Sud-Est (92,6mii persoane)

și Sud-Vest Oltenia (74,6 mii persoane).Evoluția prognozată pe regiunile de dezvoltare la nivel național, până în anul 2021, este reprezentată în figura de mai jos:

În regiunea Nord-Vest numărul salariaților va ajunge la 788 mii persoane cu peste 138,4 mii persoane mai mult față de 2016, reprezentând o creștere cu 21,3%. În cadrul județelor din regiunea Nord-Vest cele mai mari creșteri ale numărului de salariați se vor înregistra în județele: Cluj (cu 39,6 mii persoane), Bihor (cu 31,2 mii persoane) și Maramureș (cu 26,2 mii persoane). Cele mai mici creșteri sunt prognozate pentru județele Sălaj (cu 9,5 mii persoane) și Bistrița-Năsăud (cu 15,6 mii persoane).

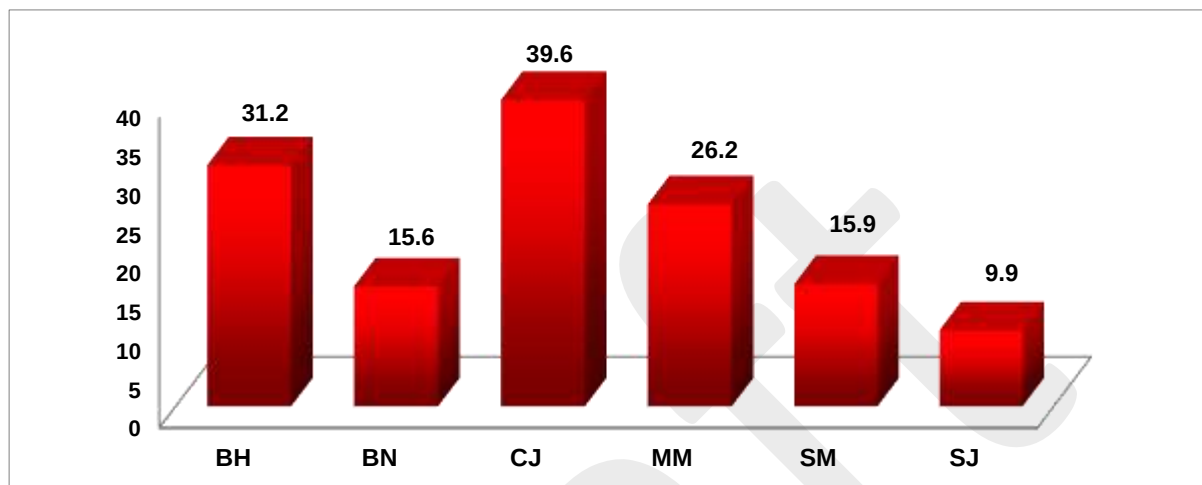

Figura 9. Creșterea numărului mediu de salariați în 2021 față de 2016, în județele Regiunii Nord- Vest. (mii persoane)

Sursa datelor: Comisia Națională de Prognoza, Proiecția principalilor indicatori economico – sociali în profil teritorial până în 2021, mai 2018

Analiza creșterilor procentuale prognozate la nivelul județelor regiunii Nord-Vest, evidențiază cea mai mare creștere cu 27,3% în județul Maramureș urmat de județul Bistrița-Năsăud cu 24,3% și Sălaj cu 22,1%. Comparativ, județul Cluj care are cea mai mare creștere numerică prognoată, realizează o creștere procentuală de 18,8%, față de 2016, având în vedere că are cel mai mare număr mediu de salariați dintre județele regiunii.

c) Combaterea sărăciei și promovarea incluziunii sociale

Gradul de sărăcie și de excluziune socială din România a ajuns în 2018 la 32,5% din populație, în scădere față de anul precedent, când acest indicator se afla la 35,7%.

Per ansamblu, conform datelor Eurostat, ponderea populației totale aflate în risc de sărăcie și excluziune socială este în scădere în Regiunea Nord-Vest și sub media națională. Față de 2012, indicatorul a scăzut în 2018 cu aproximativ 11 puncte procentuale.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
UE	24,8	24,6	24,4	23,8	23,5	22,4	21,7
România	43,2	41,9	40,3	37,4	38,8	35,7	32,5
Nord-Vest	33,5	32,3	32,1	28,0	29,3	26,4	22,3

Tabel 5. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie și excluziune socială în populația totală (%)

Sursa: Eurostat

Rămâne ridicată ponderea populației aflată în situație de sărăcie (materială) severă, prin comparație cu valoarea indicatorului la nivel european. Aproximativ 22,7 % din totalul populației regiunii se confruntă cu acest risc în 2012, față de 9,9% la nivelul UE; deși sunt mai puțini decât media pe țară, care este de aproximativ 30%. Ponderea populației aflate în risc de sărăcie materială severă a scăzut cu 13,4 puncte procentuale în 2018 față de 2011.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
UE	9,9	9,6	8,9	8,1	7,5	6,6	5,8
România	31,1	29,8	25,9	22,7	23,8	19,7	16,8
Nord-Vest	22,7	21,9	18,0	16,5	17,6	11,9	9,3
Centru	23,5	27,2	25,0	21,9	18,3	13,2	10,4
Nord-Est	37,5	34,5	30,4	26,7	23,8	22,4	19,8
Sud-Est	36,8	38,7	34,4	32,0	29,9	25,8	23,0
Sud-Muntenia	35,9	30,0	28,4	26,8	27,5	25,8	23,0
București-Ilfov	28,6	27,3	19,8	13,7	25,4	19,1	19,3
Sud-Vest Oltenia	32,6	27,1	25,3	20,8	24,4	22,0	17,8
Vest	26,4	28,8	22,7	16,4	22,0	13,8	7,8

Tabel 6. Evoluția ponderii populației aflate în risc de sărăcie materială severă (%)

Sursa: Eurostat

Pe întreg intervalul analizat, 2012-2018, valoarea indicatorului pentru Regiunea Nord-Vest depășește media națională, doar în anul 2012 și anul 2013.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
România	7,9	7,6	7,2	7,9	8,2	6,9
Nord-Vest	11	8,1	6	4,3	3,9	4,7
Centru	7,2	9,6	7,9	7,8	9,1	5,7
Nord-Est	5,2	5,6	3,7	4,7	2,9	2,9
Sud-Est	9,1	9,6	9,8	9,8	10,6	11,8
Sud-Muntenia	8,2	7,8	7,4	8,6	9,5	8
București-Ilfov	2,7	3,7	5,5	6,5	5,8	4,4
Sud-Vest Oltenia	10,9	8,4	7,3	10,6	13,4	11,8
Vest	10	8,7	12	15,8	14,7	8,5

Tabel 7. Rata persoanelor de sub 60 de ani care trăiesc în gospodării cu intensitate a muncii foarte scăzută (%)

Sursa: INS

Metodologia de calcul a Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei privind indicatorii aferenți sărăciei este diferită de cea a Uniunii Europene. Astfel, conform raportului elaborat pe perioada 2012-2017 de către Direcția Servicii Sociale și Incluziune Socială, rata sărăciei severe a înregistrat o ameliorare semnificativă în perioada 2012-2017, atât la nivelul României cât și la nivelul regiunii Nord-Vest.

Conform datelor INS din 2017, Regiunea Nord-Vest este pe locul 5 la nivel național între cele mai puțin sărace regiuni, rata sărăciei relative crescând de la 17,4% în 2012 la 19% în 2017.

Categoriile de populație cele mai expuse riscului de sărăcie sunt copiii și vârstnicii, pe criterii de vârstă, dar și agricultorii, șomerii și pensionarii agricultori, după profilul ocupațional. Pe tipuri de gospodărie, riscul de sărăcie este mai mare pentru persoanele singure (în special, vârstnicii singuri), persoanele din gospodăriile monoparentale și cele din gospodăriile numeroase, formate din doi adulți cu trei sau mai mulți copii și din trei sau mai mulți adulți cu copii. Pe medii rezidențiale, riscul de sărăcie este mai ridicat pentru populația din mediul rural.

În ultimii ani a crescut frecvența gospodăriilor formate din părinți singuri, un adult cu unul sau mai mulți copii. Dacă veniturile pe care le realizează părinții sunt mici, prezența copiilor amplifică riscul de sărăcie. Este cazul gospodăriilor de agricultori sau șomeri, precum și a celor de salariați ocupați în activități slab remunerate, în economia subterană, persoane cu un nivel scăzut de instruire și pregătire profesională, cunoscut fiind că și numărul mai mare de copii este asociat, în general, cu nivelul scăzut de educație. În plus, părinții „săraci”, cu venituri mici sau care trăiesc din agricultură nu-și permit să își trimită copiii la grădiniță sau școală, ba chiar îi folosesc la muncile câmpului.

Numărul copiilor cu părinții plecați la muncă în străinătate a crescut cu 5% față de anul 2008, iar județele cu cel mai mare număr de copii cu părinți plecați în străinătate au rămas aceleași, Maramureș și Bistrița-Năsăud.

Regiune/Județ	cu ambii părinți plecați	cu un singur părinte	cu părinte unic susținător	Total
România	17.425	64.701	12.770	94.896
Nord-Vest	1.744	7.603	850	10.197
Bihor	166	883	156	1.205
Bistrița-Năsăud	504	1.967	143	2.614
Cluj	265	1.038	91	1.394
Maramureș	573	1.965	265	2.803
Satu Mare	146	831	146	1.123
Sălaj	90	919	49	1.058

Tabel 8. Copii cu părinții plecați la muncă în străinătate, 1.01.2018

Sursa: Raport elaborat de către Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale, 2018

La nivel european tinerii din grupa de vârstă 16-24 de ani sunt categoria cea mai expusă riscului de sărăcie din mai multe motive: fie părăsesc sistemele de protecție socială și nu se pot încadra cu succes în societate, fie se află încă în întreținerea familiei, sau chiar contribuie la întreținerea fraților mai mici, fie sunt elevi sau studenți, care au finalizat doar studii medii/școli profesionale, fie au terminat învățământ superior și nu-și găsesc loc de muncă.

Numărul pensionarilor agricultori este în scădere, atât ca urmare a mortalității ridicate în rândul acestei categorii de pensionari, cât și ca urmare a restructurării activității economice din sectorul primar din România. În perioada 2005-2011, atât pensionarii din agricultură cât și cei asigurați social de stat au înregistrat o scădere de 33.441 persoane, respectiv 6.610 persoane. Pensia medie lunară a înregistrat creșteri în perioada 2012-2018, diferențierile la nivel regional fiind destul de mici, întrucât deciziile de majorare a pensiilor sunt luate la nivel național (pensia medie a crescut și pentru că numărul pensionarilor cu pensii mici a scăzut în numărul total de pensionari).

Așadar din analiza situației existente rezultă scăderea semnificativă a ponderii populației expuse riscului de excluziune socială și de sărăcie, Regiunea Nord-Vest fiind plasată, din acest punct de vedere, sub media națională și pe penultimul loc între cele opt regiuni de dezvoltare din țară. Totuși, la nivel național, indicatorii excluziunii sociale sunt alarmanți, deci relativă bună poziționare a Regiunii Nord-Vest nu înseamnă o stare de bunăstare pentru toți cetățenii, decalajele dintre cei foarte bogați și cei foarte săraci fiind în continuare foarte mari. Așadar este nevoie de măsuri de incluziune activă, precum și de măsuri de protecție și asistență socială. De remarcat aici este distincția care trebuie făcută între incluziune socială (care presupune implicit și asistență socială) și faptul că la nivel local nu există structuri responsabile cu incluziunea socială (în timp ce există pentru asistență socială).

În conformitate cu prevederile POR 2014-2020, comunitățile marginalizate sunt sprijinite prin intervențiile susținute în cadrul Axei 9 - Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban, Prioritatea de investiții 9.1 - Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC). Intervențiile sprijinite în cadrul acestei priorități de investiții pot include diverse tipuri de investiții, în funcție de nevoile specifice identificate la nivel local în cadrul SDL elaborate de către Grupurile de Acțiune Locală (GAL) și se referă la investițiile în infrastructura de locuire, investiții în infrastructura de sănătate, servicii sociale – construcția/reabilitarea/modernizarea/dotarea centrelor comunitare integrate medico-sociale; investiții în infrastructura de educație; investiții în amenajări ale spațiului urban degradat al comunității defavorizate, construirea/dotarea cu echipamente a infrastructurii întreprinderilor de economie socială de inserție.

De asemenea, comunitățile marginalizate sunt susținute și din POCU 2014-2020 - AP 5 – Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității). Acțiunile care se finanțează prin Axa Prioritară 5 din POCU 2014-2020 (OS 5.1) cuprind măsuri integrate destinate comunității marginalizate vizate de SDL, în următoarele domenii: educație, ocupare, dezvoltare/furnizare de servicii (sociale/ medicale/ medico-sociale); asistență socială; combaterea discriminării sau segregării.

d) Incluziunea socială a romilor

Romii reprezintă cea mai mare și mai vulnerabilă minoritate în Uniunea Europeană, comunitatea lor fiind în general marginalizată și discriminată, membrii lor trăind în condiții socio-economice precare. Incluziunea romilor și a altor categorii defavorizate în viața socială și economică este necesară pentru a atinge obiectivele Pilonului european al drepturilor sociale (implementate prin Obiectivul de Politică 4 al politicii de coeziune 2021-2027). Acest proces presupune însă o schimbare de mentalități, atât din partea majorității cât și din partea acestei minorități. În ciuda politicilor și strategiilor existente la nivel de UE, de țară și de județ excluziunea, marginalizarea și discriminarea romilor este o realitate curentă, în România cele mai frecvente situații de discriminare fiind în serviciile private, în contactul cu personalul unităților de asistență medico-sanitară, respectiv în situații referitor la locul de muncă.

Deși populația romă în general nu se înscrie în tendința naturală de scădere ca restul populației, creșterea numărului romilor în datele statistice oficiale se poate datora mai degrabă disponibilității unui număr mai mare de romi de a-și asuma oficial apartenența etnică și de a se identifica ca atare.

În două dintre județele din regiune romii se întâlnesc într-o proporție relativ mare, de peste 6% din populația stabilă, numărul lor ajungând la 6,9% în Sălaj și la 6,1% în Bihor. Aceste județe sunt urmate de Satu Mare cu o pondere de 5,3%, Bistrița-Năsăud (4,4%), Cluj (3,4%), și Maramureș (2,7%).

Strategia Națională de Sănătate 2014-2020 arată că un procent foarte mic dintre romi locuiesc în mediul urban stau în centrul orașelor, marea majoritate (peste 90%) fiind situați la periferia acestora. Comunitățile compacte / segregate (izolate de celelalte comunități și caracterizate de o mare omogenitate etnică) se găsesc preponderent în mediul rural. Analiza pe baza principalilor indicatori de incluziune socială elevă faptul că în jur de 75% din populația de etnie Romă trăiește în sărăcie, nivelul lor de educație, sănătate și condițiile în care locuiesc sunt cele mai scăzute din toată țara. Trei din 4 romi se află în sărăcie relativă, spre deosebire de 1 din 4 în cazul populației majoritare, 89% din ei trăind în condiții de sărăcie severă, comparativ cu 54% din populația majoritară. Există trei mari categorii de probleme cu care se confruntă comunitățile de romi, acestea fiind de infrastructură, de accesibilitate și de venit, care sunt strâns corelate cu (sau determină) o stare de sănătate precară, nivel de educație și ocupare scăzut, respectiv discriminare în societate. Există trei mari categorii de probleme cu care se confruntă comunitățile de romi, acestea fiind de infrastructură, de accesibilitate și de venit, care sunt strâns corelate cu (sau determină) o stare de sănătate precară, nivel de educație și ocupare scăzut, respectiv discriminare în societate. În ceea ce privește nivelul de educație, ca unul din principalii indicatori de incluziune socială, conform studiului realizat în cadrul proiectului EU Inclusive, 25% dintre adulții romi de peste 16 ani declară că nu știu să scrie și să citească, femeile fiind mai afectate în acest sens (diferență de 10% între ele și bărbați). 23% dintre romi nu a absolvit nici o școală, 26% au terminat primele patru clase și 34% doar gimnaziul. Grupa de vârstă cu cele mai multe persoane care declară că nu știu să scrie și să citească sunt cei între 25 și 34 de ani, urmași de grupa de vârstă 35-44 de ani, deci cei care ar trebui să fie cei mai activi pe piața muncii. Numai 17% urmează un liceu sau un nivel superior de educație. Analfabetismul afectează în special persoanele adulte, din mediul rural, mai cu seamă romii din comunitățile compacte, segregate. Educația este foarte importantă însă și în rândul adulților, mai ales pentru a crește gradul lor de ocupare care, în special în cazul femeilor romi, este mult sub nivelul populației generale. Ponderea populației apte de muncă în rândurile romilor (persoane între 15-64 de ani) reprezintă 60,3%. Problemele legate de ocupare se datorează unor cauze complexe, de la nivelul scăzut de educație și probleme de sănătate, până la discriminare etc. Programele destinate calificării și recalificării se lovesc de obstacolul nivelului scăzut de educație al romilor dar și de lipsa certitudinii privind angajarea după absolvirea acestor cursuri. Creșterea gradului de ocupare în cadrul populației romi este importantă atât din punctul de vedere al integrării lor sociale și asigurarea unor condiții de trai decente, dar și din perspectiva creșterii veniturilor la bugetul de stat și în același timp reducerea cheltuielilor din asigurări sociale. În ceea ce privește accesul la sistemul de sănătate, acesta este în general limitat pentru romi, inclusiv în ceea ce privește igiena și prevenția, așadar întreaga populație este expusă la riscuri de sănătate mai mari. Durata de viață la romi este cu 10 ani mai mică decât la restul populației, mortalitatea la copii este de 2-6 ori mai mare pentru copiii romi față de restul, cca. 25% dintre aceștia nefiind vaccinați. În general, romii consideră că sunt lipsiți de informații cu privire la drepturile pe care le au în sistemul sanitar, cum ar fi gratuitatea vaccinării la copii, de unde rezultă și procentul foarte mare al copiilor care nu au primit nici un vaccin. La aceasta se adaugă lipsa actelor de identitate, a certificatelor de stare civilă, a asigurărilor de sănătate și a mijloacelor financiare pentru plata tratamentului și / sau a consultației. Și în acest caz cei mai expuși sunt cei din mediul rural și / sau din comunitățile segregate. Lipsa accesului la servicii de sănătate pentru o mare parte din populația de etnie romă, dar și condițiile precare de locuire și viață (spații și utilități publice) sunt factorii care explică rata mare a morbidității și mortalității la populația romă și îngreunează integrarea lor în societate. Populația de etnie romă este dezavantajată și de faptul că nu se pune un accent mare pe construirea unor imobile sociale într-o țară unde 97% din populația totală locuiește într-un imobil propriu. Mai mult în cazul în care acestea există, criteriile de alocare ale acestor locuințe nu favorizează pe cei provenind din

categorii defavorizate ci urmărindu-se mai degrabă reținerea în comunitățile locale a persoanelor cu competențe deosebite – tineri medici, ingineri, profesori (trebuie avut în vedere procentul foarte mare al populației expuse la riscul de sărăcie din România).

În ciuda politicilor și programelor existente excluziunea, marginalizarea și discriminarea romilor este o realitate curentă, în România cele mai frecvente situații de discriminare fiind în serviciile private, în contactul cu personalul unităților de asistență medico-sanitară, respectiv în situații de căutare a unui loc de muncă sau chiar la locul de muncă. Au fost alocate fonduri europene prin programe destinate incluziunii populației de etnie romă, cum ar fi POCU 2014-2020 care de adresează persoanelor dezavantajate prin axa 4 (Incluziune socială și combaterea sărăciei) axa pe care în Regiunea Nord Vest au fost depuse 64 de proiecte, iar pe axa 5 (Dezvoltare locală) au fost depuse 13 proiecte. Fondul Român de Dezvoltare Socială (FRDS) a lansat de asemenea programe de susținere a următoarelor activități: incluziunea socială (cu accent pe comunitățile de romi), dezvoltarea socio-economică, egalitatea de șanse, combaterea sărăciei, dezvoltarea comunitară și educație. În prezent este în derulare apelul de propuneri de proiecte „Creșterea incluziunii și abilitarea romilor”.

e) Deprivarea materială

Amploarea stării de sărăcie poate fi mai bine relevată dacă se analizează, complementar sărăciei monetare, aspectele de deprivare materială, incapacitatea unor persoane de a-și asigura condiții de viață normale pentru actualul stadiu de dezvoltare a societății. Deprivarea materială poate fi indusă și de alți factori non-monetari, care țin de trăsăturile caracteristice ale persoanelor (sex, vârstă, nivel de instruire, sănătate, statut ocupațional etc.) sau ale cadrului socio-economic în care trăiesc persoanele respective (mediu de rezidență, nivel general de dezvoltare al comunității, piața muncii etc.) Starea de deprivare materială din punct de vedere economic ar putea fi considerată forma cea mai greu suportabilă, deoarece aduce atingere mai multor aspecte importante ale vieții în gospodărie. Lipsa posibilităților financiare face ca unele persoane să nu poată susține cheltuielile impuse de consumul unor produse alimentare de bază, de întreținerea corespunzătoare a locuinței, de achitarea unor obligații și plăți curente, de asigurarea unor condiții de odihnă și refacere în afara cadrului gospodăriei, dar și de acoperirea unor necesități financiare apărute în mod neașteptat și care grevează suplimentar bugetul propriu.

În totalul populației din România, persoanele care în anul 2017 au suferit de una sau mai multe lipsuri de natura depriverii economice au avut o pondere foarte mare, de 73,9%, pondere ce s-a redus cu 3,3 puncte procentuale în ultimul an comparativ cu cea din 2014. Situațiile care se întâlnesc cel mai frecvent sunt cele în care persoanele afectate declară existența a două probleme (27,7%), sau existența unei singure probleme 21,2%).

Deprivarea materială severă este inegal distribuită și în profil regional. În anul 2017 incidența cea mai ridicată a depriverii materiale severe s-a înregistrat în regiunile Sud-Est și Sud-Muntenia cu 13,9 puncte procentuale mai mult față de regiunea Nord- Vest și cu 12,6 puncte procentuale mai ridicată dacă ne raportăm la regiunea Centru.

Analiza evoluției depriverii materiale severe, în profil regional, în perioada analizată evidențiază faptul că, față de începutul perioadei (anul 2014) scăderi ale depriverii materiale severe s-au simțit în majoritatea regiunilor, cea mai mare fiind înregistrată în regiunea Centru (11,8 puncte procentuale), urmată îndeaproape de regiunile Vest și Sud-Est, cu 8,9 și respectiv 8,6 puncte procentuale.

În anul 2017, în gospodăriile în care persoanele adulte în vârstă de muncă au desfășurat activități care au solicitat mai puțin de 20% din potențialul lor de muncă, s-au numărat 1022 mii persoane în vârstă de până la 60 de ani. Comparativ cu anul 2014, numărul persoanelor aflate în gospodării cu intensitatea muncii foarte scăzută, a scăzut cu 77 mii persoane.

Analiza evoluției persoanelor în vârstă de până la 60 de ani care trăiesc în gospodării cu intensitate foarte redusă a muncii, în profil regional, evidențiază faptul că cele mai scăzute rate se înregistrează în regiunea Nord-Est (2,9%) și Nord-Vest (4,7%) , iar cea mai mare rată în regiunile Sud-Est și Sud-Vest Oltenia. Ponderea persoanelor care sunt expuse riscului de sărăcie, se află în stare de deprivare materială severă și trăiesc în gospodării cu intensitate foarte redusă a muncii, a scăzut în anul 2017 cu 0,6 puncte procentuale față de anul 2014(11,8%).

Draft

5. Infrastructura

Capitolul analizează starea diferitelor tipuri de infrastructuri din regiune, precum infrastructura de transport rutieră, feroviară și aeriană (împreună cu o analiză a conectivității la rețeaua TEN-T din perspectivă teritorială), infrastructura de transport public urban, infrastructura stradală, infrastructura de utilități (cu excepția rețelelor de alimentare cu apă și canalizare, care se tratează la capitolul 6. Mediu), infrastructura de telecomunicații, precum și infrastructura socială, infrastructura pentru situații de urgență, infrastructura de sănătate, infrastructura de învățământ, infrastructura CDI, infrastructura de cultură, respectiv fondul de locuințe.

a) Infrastructura de transport

Pe teritoriul Regiunii Nord-Vest (Transilvania de Nord) nu trece nici unul din culoarele inițiale paneuropene **IV** (Berlin - Praga - Budapesta - Arad - Constanța - Istanbul), **V** (Venice - Trieste/Koper - Ljubljana - Maribor - Budapesta - Uzhhorod - Lviv - Kiev) și **IX** (Helsinki - Vyborg - St. Petersburg - Pskov - Gomel - Kiev - Ljubashevka - Chișinău - București - Dimitrovgrad – Alexandroupolis). Proiectul Uniunii Europene TEN-T a definit ulterior 30 de axe prioritare⁶, dintre care axele 7 – rutieră și 22 – feroviară sunt cele care ar putea să racordeze regiunea în mod corespunzător la rețelele europene de transport cu mențiunea că din rețeaua centrală de transport paneuropean doar axa feroviară 22 traversează teritoriul regiunii.

Accesibilitatea insuficientă este suplinită temporar prin patru aeroporturi (din care trei sunt în rețeaua globală TEN-T) care necesită investiții semnificative pentru operare.

Infrastructura rutieră

Regiunea este străbătută de 7 drumuri europene: cele mai importante fiind E60 - dinspre Ungaria, face legătura cu Oradea – Cluj - Brașov și București, E576 - Cluj-Napoca - Dej, E81 – dinspre Satu Mare – Zalău - Cluj-Napoca – Brașov - București, E79 – Oradea - Deva, E671 – Oradea – Arad - Timișoara, E58 – Cluj-Napoca – Dej – Bistrița - Baia Mare - Vatra Dornei.

Infrastructura de drumuri naționale cuprinsă în rețeaua TEN-T centrală se limitează la segmente pe Turda-Sebeș (E81) și Turda-Luna (E60), aprox.33 km. Pe rețeaua TEN-T globală se regăsesc peste 420 km (E60, E81, E671) care străbat teritoriul Regiunii Nord-Vest.

O analiză în profil teritorial a infrastructurii rutiere relevă faptul că, în anul 2018, lungimea totală a drumurilor din Regiunea Nord-Vest a fost de 12.738 km, respectiv 14.8% din totalul drumurilor la nivel național. Se remarcă o creștere a infrastructurii rutiere în anul 2018 față de anul 2012 cu 1.47%, puțin sub media de 2.43% înregistrată la nivel național. Cea mai mare creștere s-a înregistrat în județul Cluj (3.97%).

Din totalul drumurilor din regiune, 18.6% sunt proprietate publică administrate de Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România, restul de 81.4% fiind în administrarea consiliilor județene sau locale (comunale).

Regiunea Nord-Vest nu dispune de o rețea de drumuri rapide și autostrăzi. Doar o parte (52 km) din autostrada Transilvania (Borș-Oradea-Zalău-Cluj-Napoca-Turda-Brașov) este executată și este deschisă pentru circulație. Soarta executării celorlalte tronsoane este total incertă în contextul concentrării fondurilor publice alocate autostrăzilor pentru axele prioritare trans-europene și nodurile cheie (nici unul neaflându-se în regiune de pe lista adoptată de Consiliul pentru Transport al U.E.).

⁶ Sursa: http://tentea.ec.europa.eu/en/ten-t_projects/

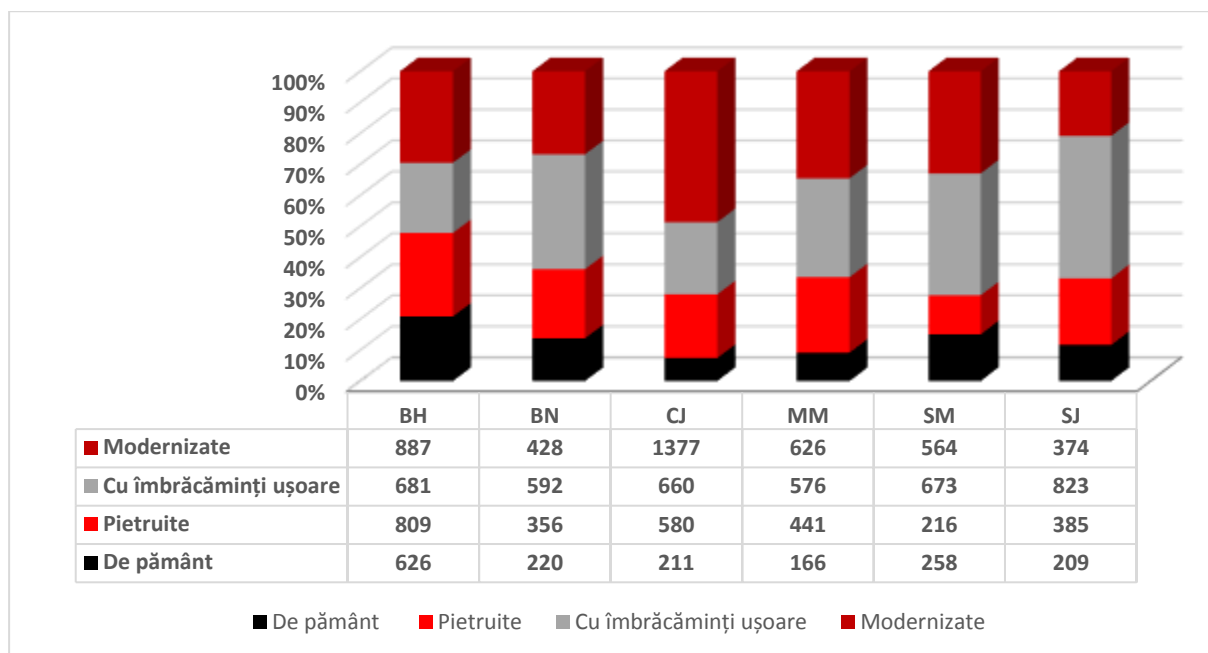

Figura 10. Lungimea rețelei de drumuri din Regiune, pe tipuri, 2018 (%)

Sursa: INS Tempo on-line

Rețeaua de drumuri însumând 12.738 km total, din care 1.690 de km drumuri din regiune nu se prezintă în condiții de utilizare optime.

Doar 4.256 km sunt modernizați ceea ce reprezintă un procent de 33.41% din lungimea totală a drumurilor, mult sub procentul național de 42.54%.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
România	15645	15956	16172	16557	16600	16701	16818
Regiunea Nord-Vest	2042	2098	2135	2162	2188	2188	2218
Regiunea CENTRU	2222	2297	2413	2453	2462	2463	2506
Regiunea NORD-EST	2451	2466	2468	2470	2467	2475	2495
Regiunea SUD-EST	2050	2059	2058	2067	2067	2068	2073
Regiunea SUD-MUNTENIA	2050	2728	2738	2742	2747	2752	2759
Regiunea BUCURESTI - ILFOV	335	342	342	342	342	342	350
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	1894	1902	1917	1924	1930	1976	1987
Regiunea VEST	1946	2064	2101	2397	2397	2437	2430

Tabel 9. Drumuri naționale modernizate (km)

Sursa: INS Tempo Online

Având în vedere faptul că 2.218 din total 2.369 drumuri naționale sunt modernizate în comparație cu 2.038 modernizate și 3.872 cu îmbrăcăminți ușoare rutiere din total 10.369 se poate afirma că starea drumurilor județene și comunale sunt mai degradate și cu soluții tehnice depășite, nepermiți un

acces facil spre zonele rurale mai ales în județele care se confruntă cu cele mai mari disparități de dezvoltare precum sunt Sălajul și Bistrița-Năsăud.

Cheltuielile de întreținere a actualei rețele rutiere regionale, cu soluțiile tehnice existente, depășesc posibilitățile financiare ale administrațiilor naționale și județene.

Infrastructura feroviară

Infrastructura feroviară este în cea mai mare suferință, la acest capitol existând diferențe mari chiar față de starea infrastructurii la nivel național (care este precară) în ciuda faptului ca prin regiune trece un coridor feroviar.

Lungimea rețelei feroviare în anul 2018 atinge 1.668 km, din care 311 km sunt linii electrificate (18.64%), iar 244 km sunt linii duble (14.62%), ambele cifre fiind mai mici decât cele din 2012.

La nivelul anului 2018 față de valoarea medie regională a densității liniilor de cale ferată de 48,7 km/1000 km² densitatea cea mai mare se regăsește în județul Bihor (66,3 km/1000 km²), Bistrița-Năsăud înregistrând de asemenea valori peste medie. Cea mai redusă densitate o găsim în județul Maramureș (32,8 km/1000 km²), județele Satu Mare, Sălaj și Cluj situându-se de asemenea sub medie.

În ce privește rețeaua feroviară, a fost inițiat un program de modernizare a gărilor.

Principalele probleme sunt legăturile deficitare (mai ales cele interjudețene), lipsa de inter-modalitate cu rețeaua rutieră și în special cu transportul public, și existența a numeroase zone cu restricții de viteză datorate stării precare a căilor de rulare.

Din punct de vedere al lungimii liniilor electrificate, Regiunea Nord-Vest se situează pe ultimul loc la nivel național având o pondere de doar 7.71% din rețeaua națională, în condițiile în care regiunea este teritoriul de „legătură” infrastructurală al României cu Vestul european.

Tip	Regiune	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Linii electrificate	România	4020	4029	4029	4030	4030	4030	4029
	NORD-VEST	312	312	312	312	312	312	311
	CENTRU	669	666	666	666	666	666	666
	NORD-EST	663	663	663	663	663	663	663
	SUD-EST	522	522	522	522	522	522	522
	SUD-MUNTENIA	439	451	451	451	451	451	451
	BUCURESTI - ILFOV	259	259	259	259	259	259	259
	SUD-VEST OLTEA	507	507	507	507	507	507	507
	VEST	649	649	649	650	650	650	650
Linii normale cu o cale	România	7730	7721	7729	7715	7718	7718	7710
	NORD-VEST	1342	1342	1342	1342	1342	1342	1341
	CENTRU	1012	1009	1012	1009	1012	1012	1009
	NORD-EST	1049	1049	1050	1050	1050	1050	1049

	SUD-EST	1230	1230	1232	1230	1233	1233	1230
	SUD-MUNTENIA	636	636	636	636	632	632	632
	BUCURESTI - ILFOV	142	142	142	142	142	142	142
	SUD-VEST OLTEA	740	740	742	742	742	742	742
	VEST	1579	1573	1573	1565	1565	1565	1565
Linii normale cu 2 căi	România	2909	2909	2909	2917	2917	2917	2917
	NORD-VEST	244	244	244	244	244	244	244
	CENTRU	320	320	320	320	320	320	320
	NORD-EST	540	540	540	540	540	540	540
	SUD-EST	490	490	490	490	490	490	490
	SUD-MUNTENIA	615	615	615	615	615	615	615
	BUCURESTI - ILFOV	137	137	137	137	137	137	137
	SUD-VEST OLTEA	248	248	248	248	248	248	248
	VEST	315	315	315	323	323	323	323

Tabel 10. Structura rețelei de cale ferată pe tipuri de linii (km)

Sursa: INS Tempo Online

Infrastructura aeriană

Regiunea dispune de un număr mare de aeroporturi comparativ cu alte regiuni europene însă acest lucru se datorează mobilității reduse intraregionale. De exemplu, timpul necesar pentru parcurgerea unei distanțe de aproximativ 150 km (cum sunt distanțele dintre Cluj-Napoca, Oradea, Satu Mare, Baia Mare, Bistrița) variază între 2,5 și 3 ore. În regiune există un număr de 4 aeroporturi: Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare și Satu Mare, dintre care primele trei sunt cuprinse în rețeaua TEN-T globală.

Traficul aerian a crescut constant în perioada 2011-2018 la nivelul regiunii numărul de pasageri crescând cu peste 200% de la 1.005 mii la 3.076 mii de pasageri, ajungând să dețină peste 14% din totalul pasagerilor la nivel național în 2018, comparativ cu aproape 10% în 2011.

Cel mai important aeroport al regiunii, Aeroportul Internațional Cluj-Napoca, preia peste 70% din traficul total de pasageri din regiune. Traficul internațional de pasageri deține 81,7% din total pasageri, restul de 18,3% fiind pasageri pe rute interne fapt care atestă potențialul de „hub” pentru jumătatea nordică a României a acestui aeroport, al doilea aeroport al țării după Aeroportul Internațional „Henri Coandă” București, în ceea ce privește traficul de pasageri. Traficul aerian de pasageri la nivelul celorlalte aeroporturi din regiune Oradea – doar 7% din total pasageri la nivel de regiune, Satu Mare și Baia Mare rămân reduse ca și volum și sunt destinate aproape exclusiv rutelor interne.

Conectivitatea la rețeaua TEN-T

Pentru conformitate și coerență strategică prezentăm în continuare o analiză a conectivității din perspectivă teritorială având în vedere scopul declarat al acordului dintre CE, Consiliu și Parlamentul

european privind noua rețea transeuropeană de transport ca treptat, până în 2050, cea mai mare parte a cetățenilor și a întreprinderilor din Europa să se afle la cel mult 30 de minute distanță, ca timp de deplasare, de rețeaua globală TEN-T.

Dacă analiza ia în calcul doar infrastructura rutieră (singura care momentan asigură servicii adecvate) atunci comunitățile din Bistrița-Năsăud, Maramureș și Munții Apuseni sunt în afara zonei de acces în 30 minute. Zona Carei - Valea lui Mihai este în afara zonei de acces, dar este deservită la mai puțin de 25 de km de coridorul V, autostrada M3 din Ungaria care este finalizată.

Dacă analizăm accesul la aeroporturile TEN-T (Cluj-Napoca, Oradea și Baia Mare) remarcăm zona estică a regiunii, respectiv județul Bistrița-Năsăud și zona estică a județului Maramureș (Munții Maramureșului și Rodnei) care sunt izolate și din punct de vedere al accesului rutier, dar și la nodurile rețelei aeriene. În aceeași situație rămâne și zona Munților Apuseni.

În lipsa investițiilor în transportul pe cale ferată analiza conectivității la axa prioritară TEN-T 22 feroviar nu a fost aprofundată, aceasta modalitate de transport fiind utilizată într-o pondere nesemnificativă comparativ cu transportul rutier și aerian.

În ipoteza în care transportul feroviar ar fi oferit servicii adecvate și ar fi folosit de cetățeni și întreprinzători situația ar putea fi ilustrată în modul următor:

Se poate observa că rețeaua feroviară ar asigura cea mai bună acoperire cu condiția oferirii de servicii adecvate și asigurării interconectării cu infrastructura rutieră regională prin intermodalitate.

Intermodalitatea

Conform „Strategiei Regionale de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, în Regiunea Nord-Vest se remarcă Municipiul Cluj-Napoca cu cel mai sporit nivel de intermodalitate, astfel că beneficiază atât de aeroport, gară, autogară, cât și de sistem de bike-sharing. De asemenea, se evidențiază următoarele localități care asigură aproximativ același nivel de intermodalitate ca și Cluj-Napoca, cu excepția infrastructurii de bike-sharing: Oradea, Satu Mare și Baia Mare. Acestea asigură opțiuni de deplasare atât pe cale rutieră (autogări), cât și pe cale feroviară (gări) și aeriană (aeroporturi), municipiile prezentate fiind singurele din regiune care oferă posibilitatea de transport pe cale aeriană. Totodată, a fost identificată prezența proiectelor de dezvoltare a serviciilor de bike-sharing pentru localitățile menționate, inclusiv pentru municipiile reședință de județ Zalău și Bistrița. În alte 18 municipii și orașe, intermodalitatea este prezentă prin serviciile oferite de gări și autogări.

Conectivitatea transfrontalieră

Grașița Regiunii Nord-Vest cu Ungaria se întinde pe 265 de km, trecerea graniței fiind asigurată de 4 treceri de graniță rutiere (persoane și mărfuri) și 2 feroviare. Deși distanța medie între trecerile de frontieră este de 45 de km, multe localități din aria de frontieră au accesibilitate scăzută la aceste treceri cauzată de lipsa conexiunilor, de starea degradată a drumurilor sau a discontinuității rețelelor de trafic. În perioada de programare 2007-2013 au fost finanțate 10 drumuri transfrontaliere noi, ele însă nu pot fi date în folosință până la aderarea României la Spațiul Schengen. Dacă se vor deschide treceri de frontieră și pe aceste drumuri nou construite, densitatea trecerilor va fi apropiată de uzanțele Europene. Trecerile de frontieră Borș - Ártánd și Petea - Csengersima sunt printre cele mai utilizate pe toată granița cu Ungaria, absorbind cca. 25% din traficul rutier de pe toată granița (15.000 de vehicule dinspre și 11.000 de vehicule spre Ungaria zilnic dintre care cca. 40% TIR-uri). Mobilitatea transfrontalieră este îngreunată de lipsa conexiunilor TEN-T, de sistarea lucrărilor la Autostrada Transilvania și lipsa electrificării pe linia TEN-T. Viteza de trafic rutier și feroviar cea mai scăzută este între municipiile Satu Mare și Nyíregyháza, rută pe care se circulă în medie cu 57,3 km/h cu mașina și cu 29 km/h cu trenul. În zona de frontieră există o singură cursă de transport public între

Oradea și Debrecin, operat de Hajdú Volan din Ungaria. În România de o parte a graniței există 2 aeroporturi internaționale, iar pe partea maghiară unul la Debrecen.

Lungimea graniței între Regiunea Nord-Vest și oblasturile învecinate din Ucraina este de 250 de km (185 km graniță terestră și 65 km graniță fluvială pe Tisa). Pe cei 162 de km de la limita județului Maramureș există 3 puncte de trecere a frontierei, dintre care unul asigură și trecerea pe cale ferată în afară de transportul rutier. Dinspre Satu Mare spre Ucraina există o singură trecere a frontierei la Halmeu – Diakovo (rutier, transport marfă și feroviar), dezvoltat momentan dintr-o finanțare ENPI de 7 mil. EUR. Transportul persoanelor și mărfurilor pe granița externă a Uniunii Europene este îngreunat de numărul redus al trecerilor de frontieră și lipsa modernizării acestora, care reprezintă o problemă mai ales pentru locuitorii județului Maramureș. De asemenea, se poate aminti calitatea proastă a drumurilor și a diferențelor de ecartament al căilor ferate. Calea ferată din zonă, pe lângă Ucraina, asigură și legătura cu Slovacia și Polonia.

Transportul public local

Conform orientărilor strategice europene vizând dezvoltarea transportului ecologic în regiune există o dorință de a moderniza transport public local în conformitate cu politicile UE, mai multe localități au procurat vehicule electrice astfel contribuind la dezvoltare sustenabilă a regiunii.

În anul 2018, procentul pasagerilor transportați din total în regiune cu tramvaiul este de 15,3 %, cu autobuze și microbuze 68,3% și cu troleibuze 16,4 %. Doar două județe au transport public local cu tramvaiul Bihor și Cluj care au transport în 2018 respectiv 29.597 mii pasageri și 17.099 mii pasageri, troleibuzele circulă doar în Cluj și Maramureș care au transportat în 2018 respectiv 45.137 mii pasageri și 4.910 mii pasageri.

În anul 2018, numărul pasagerilor transportați în transportul public local reprezenta la nivelul regiunii 10,0% din totalul transportat la nivel național cu tramvaiul, 19,5% din cel transportat cu autobuze și microbuze, și respectiv 33,5% din cel transportat cu troleibuze.

Din cele 15 municipii ale Regiunii Nord-Vest, 9 au transport în comun la nivel local (Oradea, Cluj Napoca, Satu Mare, Baia Mare, Zalău, Bistrița, Dej, Turda, Sighetu Marmăției), din care 3 au dezvoltat transport în comun la nivel metropolitan (Cluj-Napoca, Oradea, Baia-mare). Din cele 28 orașe ale Regiunii Nord-Vest, 2 au transport în comun (Baia Sprie și Tăuții Măgheruş, operator comun cu Baia Mare). Începând cu anul 2021, încă 4 municipii și 7 orașe preconizează să ofere acest tip de serviciu (Carei, Câmpia-Turzii, Marghita, Gherla, Beclean, Năsăud, Sângeorz Băi, Vișeu de Sus, Seini, Negrești-Oaş, Valea lui Mihai).

Infrastructură stradală

Lungimea totală a străzilor din municipiile și orașele regiunii a totalizat 4.228 km în anul 2018, reprezentând 13,40% din totalul național. Cei mai mulți kilometri stradali sunt în județul Maramureș, județ care are 1.432 km de străzi în cele 13 orașe și municipii ale județului. Rețeaua stradală totalizată în județul Sălaj este de 311 km, în cele 4 aglomerări urbane. Procentual, în regiune peste 66,15% din rețeaua stradală este modernizată, puțin sub procentul național de 69%. Cele mai multe străzi modernizate sunt în județul Cluj (78,5%), cele mai puține în județul Maramureș (52%).

Un tot mai mare accent se pune pe promovarea transportului cu bicicleta, nu numai în orașe, dar și pe trasee interurbane, chiar transfrontaliere. Prin intermediul a două proiecte transfrontaliere, finanțate prin Programul de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România au fost construite piste de biciclete de 40 km între Satu Mare și Fehérgyarmat (din care 18 km pe teritoriu românesc) respectiv de 35 km între Oradea și Berettyóújfalu.

b) Infrastructura de utilități

Alimentarea cu gaze naturale

În 2018, numărul localităților alimentate cu gaze naturale din Regiunea Nord-Vest a fost de 141 (cu două localități mai mult decât în 2011), din care 31 localități în mediul urban. Procentual, în Regiunea Nord-Vest se regăsesc 14,9% din totalul localităților alimentate cu gaze naturale la nivel național. La nivel regional, în mediul urban, 72% din orașe și municipii erau alimentate cu gaze naturale, sub media națională de 75%. În mediul rural însă procentul de 27% este superior celui național de 24,3%. Lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor naturale a fost 6.428 km în 2018, reprezentând 15,5% din rețeaua națională. Volumul gazelor naturale distribuite în regiune s-a ridicat 902.501 mii m³, un consum relativ redus față de celelalte regiuni, reprezentând 10 % din gazele naturale distribuite la nivel național. Pentru uz casnic s-au distribuit 401.607 mii m³. În profil teritorial, se înregistrează un consum dezechilibrat, atât între județe, cât și între zonele urbane și rurale. Județul Cluj prezintă cea mai importantă rețea de distribuție a gazelor naturale, 42% din volumul distribuit în regiune înregistrându-se în acest județ. La polul opus, județul cu rețeaua de distribuție cea mai redusă este Sălaj, consumul minim înregistrându-se însă în județul Bistrița-Năsăud, cu 6,8% din totalul pe regiune. Se remarcă o creștere semnificativă în județul Bihor care a crescut în perioada 2011-2018 cu aproximativ 400 % ajungând la 213.507 mii m³.

Rețeaua de termoficare

Sistemele de alimentare centralizată cu energie termică sunt într-un proces accentuat de restrângere ca urmare a extinderii rețelelor de distribuție a gazelor naturale și a montării unor surse de energie termică care folosesc acest combustibil, precum și a creșterii prețului energiei termice livrate centralizat. În 2018, numărul localităților în care se distribuie energie termică din Regiunea Nord-Vest a fost de 73, în scădere față de anul 2011 cu 29 localități. În anul 2018, cantitatea de energie termică distribuită în regiune s-a ridicat 776.838 GCal, reprezentând 8,86% din totalul național. Pentru uz casnic s-au distribuit 624.389 GCal, peste 80% din consumul regional total.

Analiza în profil teritorial relevă concentrarea sistemelor publice de distribuție a energiei termice în mediul urban. Consumul a scăzut la 81,5% față de anul 2011, în județele Bistrița-Năsăud, Sălaj și Satu Mare sistemul de termoficare public fiind complet abandonat.

Alimentarea cu energie electrică

Conform Electrica Distribuție Transilvania Nord, operatorul principal de distribuție energie electrică, al regiunii, în 2017, energia electrică distribuită în regiune a fost de 5.278.097 MWh (față de 4.391.478 MWh în anul 2011), la un număr de 1.258.526 consumatori, clienți ai furnizorilor de energie electrică licențiați de ANRE. Cel mai important furnizor de energie electrică din zona Transilvania Nord este SC FFEE Transilvania Nord SA, care acoperă toate județele regiunii, structura clienților fiind următoarea: 7% agenți economici și 93% consumatori casnici. Pe județe, datele indică județul Cluj cu cel mai mare număr de consumatori, cu un procent de 29% din total consumatori deserviți. Cel mai mic număr de consumatori se înregistrează în județul Sălaj, reprezentând doar 9% din total consumatori deserviți.

c) Infrastructura de telecomunicații

Principalii operatori de internet 3G și 4G declară că există acoperire pe marea majoritate a teritoriului regiunii Nord-Vest. În hărțile prezentate de aceștia zonele neacoperite de transfer de date prin 3G și 4G sunt cele montane sau unele zone rurale.

Accesul mediului de afaceri la TIC

Regiunea Nord-Vest se află pe locul 2 atât în ceea ce privește ponderea personalului care a utilizat PC și PC conectate la internet pe regiuni de dezvoltare, în 2017. Doar 35,6% firmele din Regiunea Nord-Vest (altele decât microîntreprinderi) aveau site-uri web, la mare distanță de cele din București-Ilfov și la 15,2 puncte procentuale față de cele din regiunea Centru.

Accesul la internet

La nivelul 2018, în proporție de 79,8 % gospodăriile din România au acces la rețeaua de Internet acasă comparativ cu anul 2011 când doar 43,3% aveau acces. Interesul manifestat pentru conectarea la Internet este influențat însă de posibilitățile oferite în plan teritorial de furnizorii acestui serviciu și disponibilitatea financiară pe care fiecare gospodărie o are. Transpunerea acestora în decizia de a achiziționa un computer acasă sau de conectare la rețeaua de Internet pot explica decalajele mari întâlnite între mediul urban și cel rural.

În anul 2018, Regiunea Nord-Vest este pe locul 3, cu 72%, în ceea ce privește proporția gospodăriilor dotate cu computer acasă, după București-Ilfov și Vest. Nord-Vest se afla în creștere față de 2011, în ceea ce privește acest indicator, când 45% din gospodăriile erau dotate cu calculator. 61% din cetățenii din regiunea Nord-Vest utilizează internetul zilnic, 12% din persoanele cu vârste cuprinse între 16 și 74 de ani au interacționat cu autorități publice prin intermediul internetului.

Regiunea Nord-Vest se află pe locul al treilea după București-Ilfov și Vest, în 2018 cu 74%, în ceea ce privește conectarea la internet a gospodăriilor, într-o creștere față de 2011. Ponderea persoanelor în vârstă de 16-74 ani care au folosit cel puțin o dată internetul în anul 2018 poziționează regiunea Nord-Vest pe locul 3 cu 83,9%.

Broadband

Conform EUROSTAT, în 2018 un procent de 87% din gospodăriile din Regiunea Nord-Vest au acces internet broadband, față de numai 51% în 2012. Raportat la nivel național, Regiunea Nord-Vest ocupă locul doi, după Regiunea București-Ilfov.

Harta “zonelor albe NGN” reprezentând localitățile care nu sunt acoperite de rețele de generație viitoare (Next Generation Network) a fost publicată în 2018 de Autoritatea Națională pentru Administrare și Reglementare în Comunicații - ANCOM (localități rurale din România încă nedeservite de rețele fixe cu viteze de 30 Mbps sau mai mari, la persoane fizice). Sunt identificate zone albe NGN cu rețea fixă <30 Mbps (albastru) și zone albe NGN fără rețea fixă (roșu).

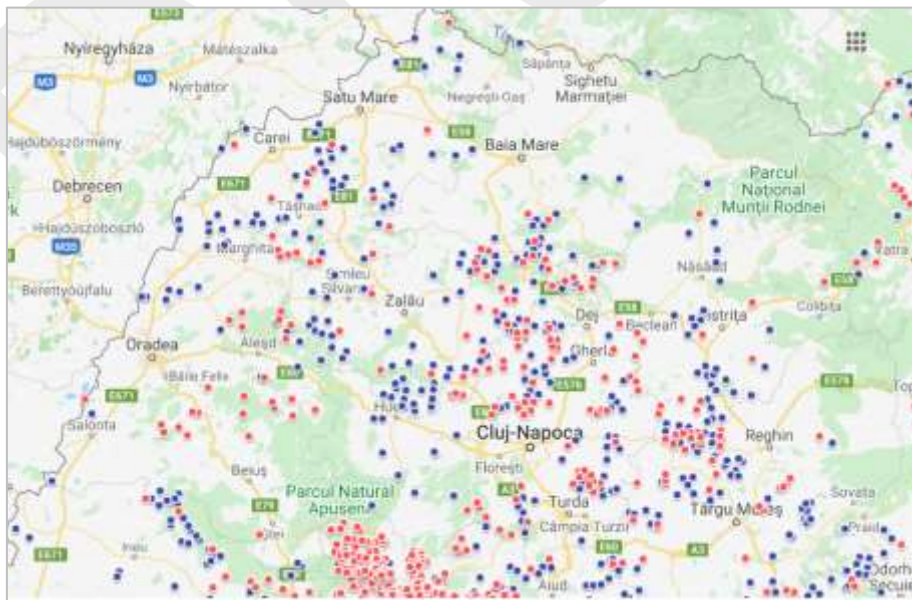

Figura 11. Harta “zonelor albe NGN”, 2018

Sursa: www.ancom.ro

Prin Axa prioritară 2 a Programului Operațional Competitivitate 2014-2020, obiectivul specific O.S 2.1 „Extinderea și dezvoltarea infrastructurii de comunicații în bandă largă de mare viteză”, s-au alocat

fonduri publice pentru construirea de rețele de comunicații electronice și, eventual, de infrastructuri fizice asociate acestora, necesare în vederea furnizării de servicii de comunicații electronice broadband de mare viteză în localitățile defavorizate din acest punct de vedere.

d) Infrastructura socială

În Regiunea Nord-Vest, în 2019 se înregistrează 477 furnizori activi de servicii sociale, dintre care un număr de 142 se află în Cluj, urmat de Bihor cu 99, raportat la numărul total de 2.783 de furnizori de servicii sociale la nivel național.

Dintre furnizorii de servicii sociale care oferă îngrijire la domiciliu, în 2019 în regiunea Nord-Vest se înregistrează un număr de 64 furnizori, din care un număr de 54 furnizori sunt din domeniul privat, iar restul de 10 sunt din domeniul public.

Cantinele sociale înregistrează în Regiunea Nord-Vest la nivelul anului 2017 un număr de 29 unități, din care 15 sunt în domeniul privat, iar restul de 14 sunt în domeniul public, iar la nivel național sunt înregistrate un număr de 120 cantine sociale.

Din totalul la nivel național de 291 de cămine pentru vârstnici, la nivelul anului 2017, 45 sunt din domeniul public și 246 sunt din domeniul privat. În regiunea Nord-Vest, se înregistrează la nivelul anului 2017 un număr de 78 unități, din care 73 sunt private iar restul 5 sunt din domeniul public.

	Numărul de furnizori acreditați de servicii sociale în 2019
România	2783
Nord-Vest	477
Centru	435
Nord-Est	463
Sud-Est	245
Sud-Muntenia	301
București-Ilfov	350
Sud-Vest-Oltenia	181
Vest	331

Tabel 11. Numărul total de furnizori acreditați de servicii sociale la nivelul României și a regiunilor de dezvoltare în 2019

Sursa : Site Ministerul Muncii și Justiției Sociale

	Anul 2012	Anul 2017
Regiunea NORD-VEST	3	5
Bistrița-Năsăud	1	1
Cluj	2	3
Satu Mare	-	1

Tabel 12. Numărul de cămine pentru persoane vârstnice, în subordinea consiliilor județene

Sursa: INS

	Anul 2012	Anul 2017
Regiunea NORD-VEST	16	14
Bihor	5	2
Bistrița-Năsăud	1	1
Cluj	5	5
Maramureș	3	3
Satu Mare	1	2
Sălaj	1	1

Tabel 13. Numărul de cantine publice de ajutor social

Sursa : INS

e) Infrastructura pentru situații de urgență

ISU

Situațiile de urgență sunt gestionate de către Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU) și structurile subordonate acestuia de la nivel teritorial. Inspectoratul general și structurile teritoriale au în componență peste 26.000 angajați, 42 de centre operaționale și peste 280 subunități operative.

Pe plan regional, ISU Cluj a intervenit în total în anul 2018 în 15.941 cazuri după cum urmează: 12.203 cazuri de ajutor medical, 280 cazuri de descarcerare, 609 incendii, 225 incendii vegetație uscată, 535 asistență persoane, 2.399 cazuri de protecția comunităților și 1.505 alte situații de urgență.

În anul 2018, în zona de competență a Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Crișana” al județului Bihor s-au desfășurat 12.562 de misiuni ale subunităților de pompieri și ale serviciilor voluntare pentru situații de urgență, în medie 34 de misiuni pe zi pentru acordarea primului ajutor calificat și a asistenței medicale de urgență, pentru stingerea incendiilor, asistența persoanelor, misiuni pirotehnice, intervenții pentru înlăturarea efectelor fenomenelor meteorologice periculoase etc.. Din cele 12.562 misiuni înregistrate, 1.591 au fost intervenții în situații de urgență altele decât cele medicale, 8.831 intervenții ale echipajelor SMURD, respectiv 2.140 exerciții și recunoașteri în teren. În anul 2018 au fost primite 466 de informări, atenționări, avertizări meteorologice/hidrologice - fără cod (23), cod galben (402) și cod portocaliu (41), care au fost retransmise prin 68.915 de mesaje SMS, 2.793 fax și 3.785 e-mail. La nivelul subunităților de intervenție s-au desfășurat 167 de exerciții cu forțe în teren, respectiv 1973 de activități de recunoaștere în teren și educare preventivă a populației

Serviciul Mobil pentru Urgențe Reanimare și Descarcerare (SMURD)

În Regiunea Nord-Vest, în județul Cluj SMURD a intervenit până în prezent în 129.413 de cazuri, a avut 819 misiuni la evenimente și 2042 intervenții neonatologice. La ora actuală SMURD Cluj are în structură 2 echipaje de Terapie Intensivă Mobilă, 9 echipaje de prim ajutor, 2 echipaje moto și 1 echipaj de Terapie Intensivă Nou-Născuți.

Serviciile Salvamont și Salvaspeo

Asociația Națională a Salvatorilor Montani din România are în subordine peste 40 de formații salvamont, dintre care 9 se găsesc în Regiunea Nord-Vest, în județele caracterizate geografic prin zone montane și carstice. În Bihor și Cluj funcționează Corpul Român "Salvaspeo" (CORS), o organizație neguvernamentală care deține un rol important în operațiunile de salvare din mediul subteran speologic.

Datorită lipsei dispeceratelor integrate pentru intervenții de urgență nu există în acest moment o politică regională cu privire la investiții subsumată obiectivului de a asigura o anumită durată minimă standard pentru intervențiile de urgență în teritoriul regional. La dezechilibrele regionale teritoriale se adaugă starea echipamentelor și dotărilor, peste 60% dintre acestea având depășită durata de exploatare.

Permanența "SALVAMONT" se efectuează la bazele din Cheile Turzii (vara), Băișoara (iarna), Beliș (tot anul), iar pe durata funcționării teleschiului, la pârtia din Feleac. În prezent serviciul este alcătuit din 8 salvatori calificați angajați și un număr de 15 voluntari dintre care 5 atestați.

f) Infrastructura de sănătate

În anul 2018, în Regiunea Nord-Vest funcționau un număr de 7.929 unități sanitare, structurate astfel, în ordine descrescătoare: 2.490 cabinete stomatologice (inclusiv cele școlare și studentesti), 1.354 cabinete medicale de familie, 1.323 farmacii și puncte farmaceutice, 1.170 cabinete medicale de specialitate, 449 laboratoare medicale, 434 laboratoare de tehnică dentară, 181 cabinete medicale școlare și studențești, 81 cabinete medicale de medicină generală, 78 spitale, 70 centre medicale de specialitate, 63 societăți civile medicale de specialitate, 52 ambulatorii integrate spitalului, 36 alte tipuri de cabinete medicale, 30 depozite farmaceutice, 25 dispensare medicale, 21 ambulatorii de specialitate, 17 societăți medicale civile, 13 policlinici, 11 centre de sănătate mintală, 10 centre de diagnostic și tratament, 9 unități medico-sociale, 6 centre de transfuzie, 4 centre de sănătate, 1 societate stomatologică civilă medicală și 1 preventoriu. Din cele 78 de spitale (15,14% din totalul național), 28 erau private, iar din cele 18.462 de paturi de spital (13,88% din totalul național) 1.255 erau în spitale private.

În clasamentele naționale, Regiunea Nord-Vest ocupă locul 1 la numărul de centre de diagnostic și tratament, centre de sănătate și laboratoare de tehnică dentară și locul 2 la numărul de spitale (după Regiunea București-Ilfov), ambulatorii de specialitate (după Regiunea București-Ilfov), farmacii (după Regiunea Nord-Est, centre medicale de specialitate).

O analiză pe județe evidențiază județul Cluj ca deținând cele mai multe unități sanitare, urmat de județele Bihor și Maramureș. Reședințele de județ ale acestora se remarcă prin tradiție în domeniul sănătății, profesionalism și chiar universități cu profil medical (cum este cazul municipiului Cluj-Napoca), polarizând celelalte 3 județe ale regiunii: Bistrița-Năsăud, Satu Mare și Sălaj.

Având în vedere reglementările naționale în domeniu și strategiile de dezvoltare, față de anul 2012, numărul cabinetelor de medicină generală, a cabinetelor medicale de familie, a depozitelor farmaceutice și a punctelor farmaceutice este în scădere, în timp ce cabinetele stomatologice, farmaciile, centrele medicale de specialitate și laboratoarele de tehnică dentară înregistrează o creștere. Cele mai mari creșteri în Regiunea Nord-Vest se înregistrează la farmacii, cu 15%, cabinetele stomatologice, cu 10,18% și centrele medicale de specialitate cu 3,5%.

Unități medicale care au înregistrat creșteri la nivel regional	Cabinete stomatologice		Farmacii		Centre medicale de specialitate		Laboratoare de tehnică dentară	
	2012	2018	2012	2018	2012	2018	2012	2018
Anul								

România	12904	15203	7226	8147	243	670	2248	2243
Regiunea NORD-VEST	2195	2444	1042	1226	45	70	415	415
Bihor	617	720	284	332	3	3	48	48
Bistrița-Năsăud	167	175	81	98	1	2	50	50
Cluj	757	793	302	336	34	57	169	169
Maramureș	311	364	173	211	3	1	80	80
Satu Mare	216	216	135	162	0	1	36	36
Sălaj	127	176	67	87	4	6	32	32

Tabel 14. Unități medicale care au înregistrat creșteri la nivel regional (2012- 2018).

Sursa: INS

Un obstacol major în calea unor servicii de sănătate mai bune îl reprezintă infrastructura învechită sau neadecvată, care de multe ori împiedică accesul bolnavilor la servicii primare de sănătate și prevenire. Majoritatea spitalelor nu respectă standardele curente de organizare a îngrijirilor; furnizorii din asistența primară sunt dispersați și nu oferă servicii complete și integrate cu celelalte tipuri de îngrijiri. În multe zone rurale izolate, absența sau starea deficitară a infrastructurii sanitare se dovedește a fi un obstacol major pentru înființarea de noi cabinete medicale.

Conform “Planului Regional privind Serviciile de Sănătate Regiunea-Vest”(PRSS) , în 2016 serviciile medicale din regiune se confruntă cu mai multe provocări majore:

- unitățile de îngrijire primară nu își îndeplinesc în mod adecvat funcția de triere a pacienților, ceea ce conduce la supraaglomerarea sistemului spitalicesc;
- în ciuda bunei acoperiri cu medici de familie la nivel regional, zonele rurale din mai multe județe (Satu- Mare și Sălaj) au o acoperire distinct mai mică;
- serviciile de îngrijire la nivelul comunității sunt inadecvate și, astfel, nu își pot îndeplini rolul, în special în zonele rurale din județele Bihor, Bistrița-Năsăud și Maramureș;
- capacitatea de îngrijire în regim ambulatoriu, atât clinice cât și paraclinice, este masiv concentrată în județele Cluj și Bihor;
- îngrijirea acută în spital este supradimensionată în raport cu necesitățile, iar rata de ocupare a paturilor pentru îngrijiri acute este mai mică cu 60%, în special în județele Bistrița-Năsăud și Sălaj.

Una dintre principalele probleme cu care se confruntă populația din regiune este cea a accesului la servicii de sănătate, în special în zonele rurale și pentru familiile și copii defavorizați. În Regiunea Nord-Vest există 167 de comunități rurale cu populație marginalizată și 42 de comunități urbane cu populație marginalizată, din care două comune din zona rurală au comunități marginalizate fără nicio formă de îngrijire primară (una în Bistrița-Năsăud și una în Satu Mare). Asistența medicală la nivelul comunității este asigurată de un personal insuficient în zona rurală. O analiză a deficitului indică faptul că mai este nevoie de încă 522 de asistente comunitare și 53 de mediatori sanitari. Cele mai mari deficite au fost identificate în rândul asistentelor comunitare în județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Maramureș și Satu Mare.

Majoritatea unităților sanitare din România, precum și din Regiunea Nord-Vest sunt moștenire din perioada comunistă, așadar infrastructura este uzată atât fizic, cât și moral, fiind necesare atât lucrări

de reabilitare și modernizare a clădirilor, cât și investiții pentru înnoirea echipamentelor medicale. În perioada 2014-2020 în țară au fost realizate un număr de 60 proiecte prin Programul Operațional Regional, Axa 3 "Îmbunătățirea infrastructurii sociale", Domeniul Major de Intervenție 3.1. "Reabilitarea/ modernizarea/echiparea infrastructurii serviciilor de sănătate" și prin Programul Operațional Regional, Axa 8 "Ambulatorii". Județul Bihor a contractat 3 proiecte, Bistrița-Năsăud – 3, Cluj – 2 și Sălaj – 1.

Infrastructura de sănătate din România și sistemul de livrare de servicii nu s-au adaptat la tehnologiile moderne și nu satisfac nevoile curente ale populației deoarece rețeaua de spitale din România este mare și fragmentată. În ultimii ani, România, cu sprijinul Băncii Mondiale, a îmbunătățit serviciile din maternități și a implementat cu succes o reformă critică a serviciilor de urgență de sănătate, inclusiv departamentele de spital de urgență, telemedicină în serviciile de urgență, precum și dezvoltarea Serviciului Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare (SMURD).

Strategia Națională de Sănătate 2014-2020 caută să inverseze piramida curentă a serviciilor prin dezvoltarea treptată a serviciilor din asistența primară, respectiv asistența medicală comunitară, medicina familiei și serviciile din ambulatoriul clinic de specialitate. De asemenea, își propune realizarea continuității îngrijirilor și integrarea furnizorilor din arii geografice definite (regiuni, județe). În sprijinul realizării acestor obiective, în anul 2016 au fost aprobate planurile regionale de servicii de sănătate (PRSS) care stabilesc direcții strategice pentru dezvoltarea și integrarea la nivel regional a serviciilor medicale și a furnizorilor acestora. Obiectivul urmărit de PRSS este dezvoltarea integrată a unor rețele regionale de servicii, cu distribuție echitabilă și eficientă a furnizorilor în ramurile de asistență primară, secundară, terțiară și pe termen lung. Planurile prevăd restructurarea actualei configurații a furnizorilor și serviciilor, în baza nevoilor specifice ale populației din cele 8 regiuni de dezvoltare, a evoluțiilor demografice și epidemiologice și a progreselor tehnologice.

g) Infrastructura de învățământ

Unități școlare

În anul 2018 numărul de unități școlare din Regiunea Nord-Vest a fost de 2.948, reprezentând 19,77% din totalul unităților școlare din țară. Marea majoritate a unităților școlare se află în proprietate publică.

În perioada 2012-2018 în Regiunea Nord-Vest numărul unităților școlare a crescut de la 2.904 la 2948, în perioada analizată, comparativ cu tendința națională, care a fost în scădere.

Scăderea numărului de unități se datorează în mare parte reorganizării rețelei școlare, dar și fluctuațiilor cadrelor didactice și prezența personalului necalificat sau care își desfășoară activitatea pe alte posturi decât cele pentru care este specializat, fenomen extrem de prezent mai ales în zonele sărace sau rurale, curricula neadaptată cerințelor diferitelor vârste și interese ale elevilor conținuturi bazate pe memorare, volum mare de noțiuni, concepte, capacități reduse de adaptare la lumea exterioară dar și o permanentă schimbare și lipsa unor politici coerente în ceea ce privește sistemul de învățământ.

Niveluri de instruire	Regiuni de dezvoltare	Anul 2012	Anul 2013	Anul 2014	Anul 2015	Anul 2016
Învățământ primar și gimnazial	Regiunea NORD-VEST	1,2	1,2	1,6	1,7	1,7
Învățământ primar	Regiunea NORD-VEST	0,9	1	1,4	1,6	1,4
Învățământ gimnazial	Regiunea NORD-VEST	1,4	1,5	1,8	1,9	1,9

Învățământ secundar ciclul 2 (liceal și profesional)	Regiunea NORD-VEST	3	3,1	3,2	3	2,4
Învățământ postliceal și de maștri	Regiunea NORD-VEST	9,1	10,1	11,3	12,1	10,8

Tabel 15. Rata abandonului în învățământul preuniversitar (%)

Sursa: www.insse.ro

Rata abandonului școlar este în creștere și în regiunea Nord-Vest dar și la nivel național . Cățiva factori sunt scăderea natalității , decalaj tot mai mare între mediul rural și urban în ceea ce privește asigurarea dreptului la educație ,preocuparea scăzută din partea unor cadre didactice pentru diferențierea învățării în raport cu nevoile elevilor (și tendința de a muta procesul de învățământ de la școală acasă.

Numărul sălilor de clase și a cabinetelor școlare din regiune a înregistrat o creștere în perioada 2012-2018 , ajungând la 146.212 în anul 2018.

Infrastructura unităților școlare

Regiunea Nord-Vest a avut în anul școlar 2017-2018 un număr de 1.232 de laboratoare, în creștere cu 26 față de anul școlar 2016-2017. Comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare, Regiunea Nord-Vest este pe primul loc cu o creștere de 26 de laboratoare. Raportat la numărul total de laboratoare existente în anul școlar 2017-2018 regiunea Nord-Vest este pe locul al doilea (1.232 laboratoare) după Regiunea Nord-Est cu 1.358 de laboratoare. Regiunea Nord-Vest (529 ateliere) se situa pe locul al treilea după regiunile Nord-Est (638 ateliere) și Centru (602 ateliere).

Numărul de ateliere școlare la nivelul regiunii s-a redus continuu, de la un număr de 847 în 2012 la 728 în 2018.

Aparatură IT și echiparea cu aparatură de tehnică de calcul a unităților de învățământ s-a îmbunătățit simțitor în perioada 2012-2018, regiunea fiind pe primul loc pe țară privind creșterea numărului de PC-uri în anul 2018 , în Regiunea Nord-Vest existau în unitățile de învățământ 72.295 calculatoare, în comparație cu anul 2012 , când se înregistrau 65.295. Numărul PC-urilor în învățământul liceal, profesional și postliceal, în Regiunea Nord-Vest la începutul anului școlar 2017-2018, a fost de 19.366, al doilea ca mărime după Regiunea Nord-Est cu 19.854 PC-uri. Raportat la numărul de computere conectate la internet, în anul școlar 2017-2018, Regiunea Nord-Vest ocupă primul loc cu 17.472, în scădere față de anul școlar 2016-2017 cu 113 PC-uri. Numărul de computere din mediul rural reprezintă numai 7,62% din totalul de computere în regiune în anul școlar 2017-2018 și din care 7,44% sunt conectate la internet.

Numărul sălilor de gimnastică și a bazinelor de înot a crescut în perioada analizată, 2012-2018, atât în regiunea Nord-Vest cât și la nivel național, ceea ce este un aspect pozitiv.

h) Infrastructura de cercetare-dezvoltare-inovare

Unități de cercetare-dezvoltare-inovare

Din cele 571 de unități⁷ din România incluse în anul 2018 sistemul național de cercetare-dezvoltare⁸, în Regiunea Nord-Vest se regăsesc 33 de unități și instituții de drept public⁹ și 107 entități de drept privat¹⁰.

Unitățile și instituțiile de drept public din regiune sunt de următoarele tipuri:

- 7 universități publice acreditate
- 1 filială a unei universități publice acreditate cu sediul în capitală
- 1 institut național de cercetare-dezvoltare în subordinea Ministerului Educației și Cercetării
- 5 filiale ale unor institute naționale de cercetare-dezvoltare cu sediul în capitală
- 5 institute și 1 centru de cercetare ale Academiei Române
- 1 filială a Academiei de Științe Medicale
- 5 stațiuni de cercetare-dezvoltare cu personalitate juridică, aparținând de ASAS București
- 6 unități sanitare publice localizate în Cluj-Napoca

În cadrul **unităților și instituțiilor de drept privat** sunt incluse 9 instituții de învățământ superior private, întreprinderile și ONG-urile care au activitate principală de cercetare, cât și întreprinderi care au activitate secundară de CDI.

Conform **statisticii întreprinderilor cu activitate principală de cercetare-dezvoltare**, sursa INS, în 2018 numărul unităților locale active cu activitate de CD din România era de 928, în creștere cu 8% față de anul 2016. În Regiunea Nord-Vest sunt localizate 107 unități, în creștere cu 20% față de anul 2016. Regiunea se clasează astfel pe locul 2 la nivel național, după Regiunea București-Ilfov are totalizează jumătate din efectivul de unități CDI din România. Procentual, 75% din totalul unităților CD din regiune se regăsesc în județul Cluj, înregistrându-se o creștere constantă a numărului de unități în ultimii ani, atât la nivel național cât și regional.

Din cele 928 unități active cu coduri CAEN de cercetare-dezvoltare listate de INS pe anul 2018, majoritatea entităților (72%) sunt subscrise științelor naturale și ingineriei (CAEN 7219), proporție reflectată și la nivelul Regiunii Nord-Vest (73%). Proporția se păstrează și din prisma distribuției salariaților, în Regiunea Nord-Vest 80% activând în cadrul entităților cu acest cod CAEN principal. Aceste 107 de entități CD din Regiunea Nord-Vest sunt asimilate IMM-urilor.

⁷ Numarul de unitati cu activitate de cercetare-dezvoltare se refera la unitatile din toate formele de proprietate care desfasoara activitati de baza specifice sau activitati de cercetare pe langa activitatea de baza. Datele aferente activitatii de cercetare-dezvoltare includ si proiectarea tehnologica.

⁸ Sistemul național de cercetare-dezvoltare este reglementat în baza OG nr.57/2002 privind cercetarea științifică și tehnologică, modificată și completată prin OG nr/ 6/2011, aprobată ulterior prin Legea nr 222/2018.

⁹ Unitățile și instituțiile de drept public sunt formate din: **a)** institute naționale de cercetare-dezvoltare; **b)** institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare din subordinea Academiei Române, Academiei Oamenilor de Știință din România sau a academiilor de ramură; **c)** alte institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare organizate ca instituții publice ori de drept public, inclusiv institutele de cercetare-dezvoltare cu personalitate juridică ale instituțiilor de învățământ superior de stat acreditate; **d)** instituții de învățământ superior de stat acreditate, institute sau structuri de cercetare-dezvoltare ale acestora, fără personalitate juridică, constituite conform Cartei universitare; **e)** centre internaționale de cercetare-dezvoltare, cu sau fără personalitate juridică, înființate în baza unor acorduri internaționale; **f)** institute sau centre de cercetare-dezvoltare organizate în cadrul societăților naționale, companiilor naționale și regiilor autonome, cu sau fără personalitate juridică; **g)** alte instituții publice sau de drept public care au ca obiect de activitate și cercetarea-dezvoltarea ori structuri ale acestora legal constituite, cu sau fără personalitate juridică

¹⁰ Unitățile și instituțiile de drept privat sunt formate din **a)** institute sau centre de cercetare-dezvoltare fără scop patrimonial, recunoscute de utilitate publică; **b)** instituții de învățământ superior particulare acreditate, institute sau structuri de cercetare-dezvoltare ale acestora, cu sau fără personalitate juridică; **c)** alte institute, centre sau stațiuni de cercetare-dezvoltare organizate ca persoane juridice de drept privat, fără scop patrimonial; **d)** alte organizații neguvernamentale, fără scop patrimonial, care au ca obiect de activitate și cercetarea-dezvoltarea sau structuri ale acestora legal constituite; **e)** societăți comerciale care au ca principal obiect de activitate cercetarea-dezvoltarea; **f)** societăți comerciale care au în obiectul de activitate și cercetarea-dezvoltarea sau structuri ale acestora legal constituite.

Salariați

La sfârșitul anului 2018, în România își desfășurau activitatea în cercetare-dezvoltare 44.733 salariați (din care 45,1% femei), din care 41,7% activau în sectorul învățământ superior, 29,0% în sectorul mediului de afaceri, 28,8% în sectorul guvernamental și 0,5% în sectorul privat non-profit. **Domeniile științifice** în care activau cei mai mulți salariați în cercetare-dezvoltare sunt științele ingineresti și tehnologice (53,3%) și de științele naturale și exacte (19,3%), iar cei mai puțini au activat în domeniul științelor sociale și economice (4,4%). După ocupații, 61,4% dintre aceștia erau cercetători, care s-au regăsit în proporție de 55% în sectorul învățământului superior.

Conform datelor INS, în anul 2018, în Regiunea Nord-Vest activau 3484 de salariați în unități cu activitate de CDI (dintre care 67% cercetători) reprezentând 7,79% din numărul total al angajaților din România în acest sector. Regiunea Nord-Vest se află pe locul 5 în ierarhia națională prin prisma acestui indicator. Numărul salariaților din activitatea de CDI în echivalent normă întreagă din regiune era de 1.964 salariați în 2018 (reprezentând doar 6,1% din totalul național). Majoritatea covârșitoare se regăsesc în județul Cluj (92%), urmat de județul Bistrița-Năsăud (4%).

În același an, se înregistrau 29,5 salariați din activitatea de CD raportat la 10.000 de persoane ocupate civile, regiunea ocupând locul 3 în ierarhia națională. La nivel NUTS 3, județul Cluj se află pe locul 6 în ierarhia națională (cu 90,5 salariați CDI/10.000 persoane ocupate civile), aspect ce poate fi corelat cu prezența centrului universitar Cluj-Napoca în județ.

Cercetători

În 2016, numărul cercetătorilor din Regiunea Nord-Vest era de 2.334, reprezentând 8,5% din numărul cercetătorilor din România (în total 27.471 cercetători), regiunea plasându-se pe locul 4 în ierarhia națională după București-Ilfov (cu 50,44% din cercetătorii din România), Nord-Est și Vest. În perioada 2013-2018 s-a înregistrat o creștere cu 15% a numărului de cercetători în regiune, numărul tehnicienilor și personalului asimilat rămânând practic constant.

Femeile reprezintă 48% din numărul de cercetători în regiune (1063 în 2017), indicator aflat peste media națională de 46,7% și mult peste media europeană de 33,8% (pondere 2017).

Marea majoritate a cercetătorilor din Regiunea Nord-Vest lucrează în județul Cluj (2206 cercetători în 2016, reprezentând 94,5% din cercetătorii din regiune).

Conform Eurostat, din totalul cercetătorilor din regiune (2.210 în anul 2017), 70% își desfășurau activitatea de cercetare-dezvoltare în sectorul învățământului superior (o creștere cu 27% față de ponderea înregistrată în 2015) (1.550) și 20% în sectorul public (461).

Între anul 2015 și 2017 s-a înregistrat o scădere drastică cu 62% a numărului de cercetători din mediul privat, de la 459 la 174, ponderea cercetătorilor din sfera privată în Regiunea Nord-Vest, de aproape 8% fiind mică comparativ cu media națională aflată și ea în scădere (de 17,7%) și mai ales cu cea europeană (de 42,3%).

Cheltuielile CDI

Cheltuielile totale efectuate în anul 2018 pentru activitatea de cercetare-dezvoltare au însumat 4769,3 milioane lei, reprezentând 0,51 % din produsul intern brut, din care pentru sectorul public 0,21% și pentru sectorul privat 0,30 %. Media europeană UE28 a fost de 2,12%. În anul 2018, cele mai multe cheltuieli de cercetare-dezvoltare s-au efectuat pentru cercetare aplicativă (64,7%). Principalele surse de finanțare utilizate pentru activitatea de cercetare-dezvoltare au fost sursele de la întreprinderi cu o pondere de (55,0%) și de la fondurile publice (inclusiv fondurile publice generale universitare) Fondurile din străinătate au contribuit ca sursă de finanțare în totalul cheltuielilor de cercetare-dezvoltare cu 9,0%.

Evoluția cheltuielilor totale CD ca pondere din PIB în Regiunea Nord-Vest indică o alocare redusă pentru activitatea CD la nivel regional, cu o medie de 0,39% pe an din PIB-ul regional în perioada

2011-2015, în timp ce la nivel național media a fost de 0,45% din PIB, media europeană fiind de 2,01% din PIB, iar în 2016 și 2017 înregistrând chiar un declin, fiind de 0,25% din PIB. La nivelul Regiunii Nord-Vest, cheltuielile totale pentru activitatea de CD s-au ridicat în anul 2018 la 250.112 mii lei (circa 53,2 mil euro), în scădere cu 30% față de anul 2015, regiunea ocupând astfel locul 5 în ierarhia națională (de pe locul 2 în 2015), după București-Ilfov (care totalizează 63% din totalul cheltuielilor de CDI din România).

Valoarea cheltuielilor CD per locuitor înregistrate în Regiunea Nord-Vest a fost fluctuantă în ultimii ani, valoarea maximă fiind de 29,3 euro/ locuitor în anul 2015, în anul 2013 fiind de 19,8 euro/ locuitor iar în 2017 de 21,1 euro/ locuitor. Acest indicator regional se regăsește sub media națională de 48,1 euro/ locuitor în anul 2017 și mult sub media europeană de 624,2 euro/ locuitor, la nivel național fiind pe locul 3, după București-Ilfov (cu 268,6 euro/ locuitor) și Regiunea Vest (cu 38,9 euro/ locuitor).

În intervalul 2013-2017, aproape 50% din cheltuielile CD din Regiunea Nord-Vest au fost înregistrate de organizațiile de învățământ superior, 29% de către sectorul privat și 23% de cel guvernamental. La nivelul României, majoritatea cheltuielilor CD sunt realizate de către sectorul guvernamental, în proporție de aproape 40%, învățământul superior finanțând sub 15% din cheltuielile CD efectuate per total.

Entități de inovare și transfer tehnologic

Din perspectiva inovării, conform Barometrului European al Inovării¹¹ ediția 2019, România se află pe ultimul loc în Uniunea Europeană, la categoria inovatori modești, chiar dacă după anul 2015, parte din cei 27 de indicatori care reflectă gradul de inovare, a început să crească progresiv până în 2018, ultimul an analizat.

Conform Barometrului Regional al Inovării¹², toate regiunile din România au înregistrat un declin în perioada 2013-2019, față de 2010. Din prisma celor 17 indicatori compoziți, în anul 2018 Regiunea Nord-Vest se află la un nivel de aproape 30% din media regiunilor din UE28, după București-Ilfov (cu un nivel de 50% din media UE28) și Regiunea Vest (cu aproape 33% din media UE28).

În anul 2018, din registrul național al entităților de inovare și transfer tehnologic, 7 din cele 41 de entități acreditate sunt din Regiunea Nord-Vest (3 centre de transfer tehnologic, 3 centre de informare tehnologică, 1 oficiu de legătură cu industria), plus alte 3 centre de transfer tehnologic aflate în luna iulie 2018 cu acreditare provizorie.

În sistemul de acreditare național nu se află niciun parc științific și tehnologic, structură complexă, considerată parte din entitățile de cercetare-dezvoltare-inovare. Dintre parcurile existente la nivel național, dar neacreditate, în Cluj-Napoca se regăsește un parc științific și tehnologic în dezvoltare în parteneriat public-privat, un parc științific privat din 2015 și primul parc tehnologic din România, înființat în anul 2013.

Pe lângă entitățile acreditate pentru a desfășura activitate de inovare, activează în România întreprinderi considerate în categoria „întreprinderile inovatoare¹³”, respectiv cele care au lansat produse (bunuri sau servicii) sau procese noi sau semnificativ îmbunătățite pe piață sau care au introdus procese noi sau semnificativ îmbunătățite sau noi metode de organizare sau de marketing.

¹¹ https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation/facts-figures/scoreboards_en

¹² <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/36081>

¹³ Întreprinderile inovatoare acoperă toate tipurile de inovatori, inovatori de produs, de proces, de metode de organizare sau de metode de marketing, precum și întreprinderile cu inovații nefinalizate sau abandonate și se referă la întreprinderile active.

Dintr-un total de doar 2925 de firme considerate inovatoare la nivel național (o scădere la jumătate față de anul 2012), în Regiunea Nord-Vest se regăsesc 592 de firme (20%), cele mai multe fiind localizate în Regiunea București-Ilfov (714, în scădere de la 1186 în anul 2012). Dintr-un eșantion de 4482 firme din Regiunea Nord-Vest, doar 13,2% au fost considerate inovatoare în anul 2016, ultimul an disponibil. În ultimii 10 ani, în Regiunea Nord-Vest, ponderea întreprinderilor care au implementat inovații de produs este în creștere de la 6% în 2006, la 36% în 2012, la 46% în 2016).

Din prisma Barometrului Regional al Inovării, Regiunea Nord-Vest are scorul cel mai mare din România privind "IMMuri inovative colaborative" (indice 0,979), ocupă locul 3 după capitală și Regiunea Sud-Est privind indicatorul "IMMuri care dezvoltă inovații intern" (indice 0,087) și se regăsete pe ultimele locuri din prisma inovațiilor externe și spre noi piețe (cu indicele 0,110).

În sprijinul entităților de inovare și transfer tehnologic funcționează cele 18 structuri regionale ale Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM), dintre care 4 sunt localizate în Regiunea Nord-Vest (la Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare și Bistrița). Aceste oficii/centre regionale OSIM nu au personalitate juridică proprie și sunt amplasate lângă o organizație care are capacitatea de a furniza serviciile specifice și care are legături cu mediul economic.

În privința cererilor de brevete de invenție către OSIM, în 2018 s-au depus 129 de cereri la nivelul Regiunii Nord-Vest, reprezentând 11% din cele de 1.1475 cereri depuse de solicitanți români la nivel național. Din totalul cererilor depuse la OSIM, 33% s-au finalizat prin eliberarea brevetelor.

În perioada 2013-2018 au fost eliberate 616 de brevete la nivelul regiunii, județul Cluj deținând cea mai mare pondere (66%), aspect explicabil prin concentrarea universităților și institutelor de cercetare din regiune în municipiul Cluj-Napoca.

i) Infrastructura de cultură

Domeniul cinematografiei este unul bine reprezentat în Regiunea Nord-Vest din perspectiva distribuției și consumului de film, însă inexistent din punctul de vedere al producției, care este concentrată exclusiv în Regiunea București-Ilfov – cu două centre de tradiție – București și Buftea. În 2017, în Regiunea Nord-Vest, funcționau 10 cinematografe (din 89 la nivel național), oferind un număr de 61.197 de spectacole (10,16% din total național), ceea ce plasează regiunea pe locul VI la nivel național, după Regiunea București-Ilfov (197.539 spectacole), Regiunea Sud-Est (68.408 spectacole), Regiunea Vest (67.906 spectacole), Regiunea Nord-Est (63.575 spectacole) și Regiunea Sud-Muntenia (61.286 spectacole). Acestea puneau la dispoziția publicului 7.435 de locuri (10,31% din totalul național).

Cele 1.366 de biblioteci existente în anul 2018 în Regiunea Nord-Vest (14,41 din total național) au înregistrat circa 434.976 de cititori activi (13,88% din total național).

În anul 2017 Reprezentațiile susținute în cele 45 de instituții și companii de spectacole sau concerte au înregistrat circa 786.382 de spectatori, iar cele 89 de muzee și colecții publice din regiune (11,67% din total național) au adunat 1.160.115 de vizitatori (7,27% din totalul național).

j) Infrastructura de locuire

La finele anului 2018, fondul locativ de la nivelul Regiunii Nord-Vest cuprindea 1.172.993 de locuințe, 12,98% din totalul celor existente la nivel național. Din totalul locuințelor existente în regiune, 617.195 sunt amplasate în mediul urban (52,62% din total), iar 555.798 în mediul rural (47,38%). Dintre locuințe 1.158.641 (98,77% din total) se aflau în proprietate privată, iar 14.352 în proprietate publică. Față de anul 2012, numărul de locuințe din regiune a crescut cu 44.819 ca urmare a construcției de noi locuințe, mai ales în zonele periurbane. Numărul de locuințe aflate în proprietate publică a crescut cu 3.188 locuințe, ca urmare a construcției de locuințe noi pentru tineri, în regim ANL.

Suprafața locuibilă existentă de la nivelul Regiunii Nord-Vest a fost de 57.463.195 mp în 2018, în creștere cu 2.882.541 față de anul 2012, pe fondul construcției de noi locuințe, precum și a extinderii celor existente. Astfel, în 2018, suprafața locuibilă existentă din Regiunea Nord-Vest era de 48,97 mp arie desfășurată, față de o medie de 47,61 mp la nivelul României. Numărul mediu de persoane pe locuință a fost, la nivelul regiunii, de 2,18 în 2018, nivel similar cu cel existent la nivel național (2,16), în scădere cu 0,03 față de anul 2012, pe fondul creșterii numărului de locuințe și al scăderii populației stabile. În mediul urban, presiunea populației asupra fondului locativ este mai mică (2,17 persoane per locuință) față de cea din rural (2,19 persoane/locuință). De asemenea, există diferențe importante și între județe: o medie maximă de 2,33 persoane/locuință în Bistrița-Năsăud, față de un minim de 2,05 persoane în județul Cluj. În medie, fiecare locuitor al regiunii avea la dispoziție, în 2018, 22,43 mp arie desfășurată de suprafața locuibilă, nivel situat peste media națională (22,01 mp arie desfășurată/persoană).

Renovarea fondului de locuințe pentru creșterea eficienței energetice

Eficiența energetică sau eficiența încălzirii fondului de locuințe reprezintă un domeniu prioritar pentru Guvernul României așa cum se arată în Strategia Națională a Locuirii 2017-2030. Raționamentul are la bază faptul că locuințele dețin cea mai mare parte din utilizarea energiei (ca și consumatori finali) din România – 36% (conform studiului Odyssee din 2012, secțiunea Procentele consumului final pentru 2009-2010).

În ceea ce privește creșterea eficienței energetice Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se supune legislației naționale și politicilor europene de îmbunătățire a eficienței energetice la nivel de locuințe. Prin Directiva UE privind performanța energetică a clădirilor (DPEC) ultimele cerințe în materie de creștere a eficienței energetice duc spre implementarea unui program de eficiență energetică spre zero (nZEB) în două direcții:

- La nivelul renovării clădirilor publice – începând cu anul 2019;
- La nivelul construcțiilor noi – începând cu anul 2021.

În ceea ce privește clădirile vechi, lucrările de termizolare se desfășoară cu scopul de a transforma performanțele energetice ale fondului de locuințe / imobiliar existent. De-a lungul anilor au existat provocări multiple referitoare la furnizarea agenților termici accesibili prin sistemele vechi și ineficiente de încălzire central.

Coroborat cu implementarea contoarelor eficiente – pe baza specificațiilor stabilite prin Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind eficiența energetică (DEE), noile politici DPEC vin ca și completare pragmatică pentru îmbunătățirea acestui domeniu.

6. Mediu

Capitolul tratează aspecte legate de infrastructura de mediu, de calitatea factorilor de mediu – apă, aer, sol – detaliind inclusiv aspecte legate de biodiversitate, riscurile naturale și tehnologice de mediu, precum și aspecte legate de mediu și sănătate.

a) Infrastructura de mediu

Alimentarea cu apă potabilă

Lungimea totală a rețelei simple de distribuție a apei potabile a fost de 12.767,9 km în regiune în anul 2017, reprezentând 15,55% din rețeaua națională (82.090,4 km). Rețeaua s-a extins în perioada 2012-2017 cu 18,73% la nivelul regiunii.

La nivel național, în același interval de timp, rețeaua s-a extins cu 20,19%.

La nivel regional la cei doi poli opuși se află județul Bistrița-Năsăud, unde în acești 6 ani lungimea totală a conductelor a crescut cu 33,54%, și județul Cluj unde s-a înregistrat o creștere de doar 6,49%.

În anul 2017, numărul localităților cu rețea de distribuție a apei potabile din Regiunea Nord-Vest a fost de 405, însemnând 15,98% din totalul localităților alimentate cu apă la nivel național.

Pe medii de rezidență, în Regiunea Nord-Vest toate localitățile din mediul urban sunt alimentate cu apă, la nivel național procentul fiind de 99,06%.

Referitor la spațiul rural 89,83% dintre localitățile din Regiunea Nord-Vest au rețea de distribuție, regiunea din acest punct de vedere fiind peste media națională de 77,49%.

Procentul populației deservite din total populație în anul 2017 în regiune a fost de 70,21%, cu 2,68% peste media națională de 67,53%. Cu acest procent regiunea se situează pe locul 5 după regiunile București-Ilfov (83,45%), regiunea Sud-Est (77,82%), respectiv regiunile Vest (77,14%) și Centru (75,93%). Județele cel mai bine acoperite sunt Cluj și Satu-Mare, iar cel mai puțin acoperit este Maramureș.

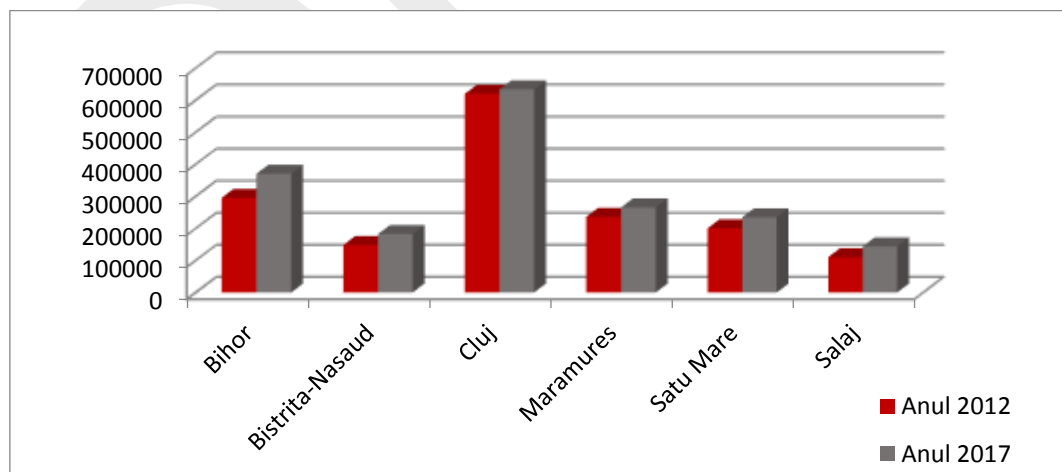

Figura 11. Populația deservită de sistemul public de alimentare cu apă în Regiunea Nord-Vest

Sursa: INS Tempo Online

În anul 2017, volumul de apă potabilă distribuită în regiune a fost de 96.741 m³, reprezentând 12,96% din volumul de apă potabilă distribuită la nivel național, procent, care în 2016 era de 12,66%.

Începând cu anul 2013 cantitatea de apă distribuită în regiune este în continuă creștere, iar procentul volumului de apă distribuită pentru uz casnic, raportat la total, rămâne asemănător în perioada 2012-

2017, cu procente între 74,91% și 75,86% din totalul de apă potabilă, puțin superior mediei naționale de 71,78%.

Dacă capacitatea instalațiilor de producție a apei potabile a scăzut pe plan național în intervalul 2012-2017 cu 558.729 m³ pe zi, în regiune această capacitate a scăzut cu 63.335 m³ pe zi, reprezentând o scădere cu 5,17% față de primul an de referință.

Rețeaua de canalizare și stații de epurare

Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare din Regiunea Nord-Vest a fost de 6.278,2 km în anul 2018, reprezentând 16,33% din rețeaua națională. În perioada 2012-2018, lungimea totală simplă a conductelor de canalizare s-a extins la nivel regional cu 60,29%, superior creșterii la nivel național (55,10%).

Regiune/Județ	Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare (km)		Creștere în perioada 2012-2018 (%)
	2012	2018	
Nord-Vest	3916,7	6278,2	60
Bihor	1126,7	1397	24
Bistrița-Năsăud	460,1	868,7	89
Cluj	1131,3	1568,9	39
Maramureș	470,6	945,6	101
Satu Mare	450,6	964,6	114
Sălaj	277,4	514,9	86

Tabel 16. Lungimea totală simplă a conductelor de canalizare în Regiune Nord-Vest în perioada 2012-2018

sursa: INS Tempo Online

Numărul localităților conectate la sistemul public de canalizare din Regiunea Nord-Vest a fost de 229 (43 din mediul urban și 186 din mediul rural) în anul 2018, crescând comparativ cu anul 2012 cu încă 92 localități. Toate orașele din Regiunea Nord-Vest sunt conectate la sisteme publice de canalizare. În mediul rural numărul localităților conectate la sistemul public de canalizare a crescut cu 95,79% între 2012 și 2018. Astfel Regiunea a ajuns să deservească doar 46,15 % din totalul localităților cu rețea de canalizare publică din regiune. Sălajul este județ cu cea mai slabă conectare unde doar 25 % din localități din mediul rural au acces la acest serviciu. Județul Cluj este pe primul loc însă cu doar 64 % din localități din mediul rural conectate la sistemul public de canalizare.

Populația deservită de sisteme de canalizare din regiune în 2018 fost de 1.324.165 persoane cu 12,59% mai mult față de numărul locuitorilor deserviți în 2012. Acest număr reprezintă 51,71% din populația regiunii și 6,78% din populația țării. Rata populației deservite de sistemul de canalizare din regiune este aproape de rata populației deservite de sistemul de canalizare la nivel național (52,7%).

În regiunea noastră observăm 24.134 persoane care sunt conectați la sisteme de canalizare fara epurare ce reprezintă 0,0182 % din total conectați la sistem de canalizare, pe plan național acest procent se ridică la 0,0265%.

ADI strategice la nivelul regiunii:

În Regiunea Nord-Vest există momentan (în anul 2019) 7 asociații de dezvoltare intercomunitară (ADI) în domeniul apă-canal, care au delegat gestiunea serviciilor aferente operatorilor regionali:

Apă Canal Nord Vest SA (BH), Compania de apă Oradea SA (BH), Aquabis SA (BN), Compania de apă Someș SA (CJ, SJ), Compania de apă Arieș (CJ), Vital SA (MM), Apaserv (SM).

Tarifele practicate în regiune pentru serviciile de alimentare cu apă variază în funcție de operator.

b) Eficiența energetică și mediul

Conform raportului¹⁴ România are cea mai mică valoare a consumului de energie primară pe locuitor din cele 28 de state membre UE (1,582 tep/locuitor în anul 2016), de aproximativ două ori mai mică decât media UE-28 în același an (2,997 tep/locuitor). În aceste condiții, consumul de energie primară pe locuitor are totuși o tendință de scădere, fiind în anul 2016 la 91,7% față de valoarea din anul 2011.

În România consumul de energie în sectorul casnic pe locuitor înregistrat în anul 2016 (0,375 tep/locuitor) a reprezentat 71,5% în comparație cu media UE28. România are cel mai scăzut consum de energie electrică pe locuitor din UE (0,0525 tep/locuitor în anul 2016), de 2,6 ori mai mic decât media UE28 (0,1362 tep/locuitor). Faptul că s-a reușit ca în ultimii ani să se înregistreze la nivel național o scădere a consumului de energie și în sectorul casnic reprezintă un rezultat al politicii de eficiență energetică și al programelor derulate. Sectorul casnic are cea mai mare pondere în consumul de energie finală la nivel național (34,5% în anul 2011 și 33,2% în anul 2016). Acest fapt conduce la ideea că în acest sector trebuie focalizate eforturi spre creșterea eficienței energetice. Această idee este de altfel comună la nivelul tuturor statelor membre UE.

Promovarea de către UE a principiului „eficiența energetică pe primul loc”, impune alocarea semnificativă a resurselor în această direcție în toate regiunile din România. În cadrul POR 2014-2020, la data de 31.12.2019, în regiunea Nord - Vest, pe axa prioritară 3 – Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon și pe axa prioritară 4.1 Sprijinirea dezvoltării urbane durabile, reducerea emisiilor de carbon, au fost alocate 2.210 milioane lei (38,5 % din alocare totală POR), alocarea a fost supracontractată. Chiar dacă mai mult de o treime din alocare POR 2014 – 2020 a avut ca obiectiv eficientizarea utilizării resurselor energetice, aceasta alocare nu a reușit să rezolve în totalitate problemele, există nevoie reducerii emisiilor, eficientizare încălzirii centralizate, renovare clădirilor pentru asigurarea eficienței energetice, etc.

c) Calitatea factorilor de mediu (aer, apă, sol) și aspecte ale biodiversității

Calitatea aerului

În România calitatea aerului este reglementată prin **Legea nr. 104/15.06.2011** privind calitatea aerului înconjurător. Prin această lege au fost transpuse în legislația națională prevederile **Directivei 2008/50/CE** a Parlamentului European și a Consiliului din 21 mai 2008 privind calitatea aerului înconjurător și un aer mai curat pentru Europa și ale **Directivei 2004/107/CE** a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 2004 privind arseniul, cadmiul, mercurul, nichelul, hidrocarburile aromatice policiclice în aerul înconjurător.

Calitatea aerului este determinată de emisiile în aer provenite de la surse staționare și surse mobile (trafic rutier), în special în marile orașe, precum și de transportul pe distanțe lungi a poluanților atmosferici.

¹⁴ Raport - privind progresul înregistrat în îndeplinirea obiectivelor naționale de eficiență energetică, 26 aprilie 2018

Conform Ministerului Mediului, aerul este factorul de mediu care constituie cel mai rapid suport care permite transportul poluanților în mediu, iar poluare aerului are efecte adverse semnificative asupra sănătății umane și poate provoca daune atât faunei cât și florei.

În perioada **2017 – 2018** în cea ce privește evoluția emisiilor de poluanți în atmosferă, la nivelul regiunii Nord-Vest, este una relativ constantă cu depășiri concentrațiilor medii anuale fie că este vorba de gazele cu efect de seră sau pulberile rezultate în urma activităților la sol (construcții, reparații, etc.). În județele Bihor, Cluj, Maramureș și Sălaj aerului este afectat de poluare mai ales în aglomerările urbane.

Calitatea apelor

În Regiunea Nord-Vest resursele de apă sunt reprezentate prin ape subterane (freatice și de adâncime) și de suprafață (râuri și lacuri) care fac parte din bazinele hidrografice Crișuri, Mureș și Someș – Tisa.

Alimentarea râurilor se face predominant din ploi și zăpezi, dar și prin aportul apelor subterane. Principalele râuri care străbat regiunea sunt: Someș, Tisa, Crișul Repede, Crișul Negru, Arieș, Barcău, Bistrița Ardeleana. Alături de apele curgătoare, pe teritoriul regiunii există și lacuri¹⁵ și bălți cu importanță economică și turistică.

În anul 2017 evaluarea stării ecologice / potențialului ecologic al cursurilor de apă (de suprafață) s-a efectuat pe baza rezultatelor obținute în secțiunile de monitorizare și aplicând metodologiile de evaluare conforme cu cerințele Directivei Cadru Apă 2000/60/EC.

BAZINUL HIDROGRAFIC TISA (2017)

În cadrul bazinului hidrografic Tisa au fost evaluate pe baza monitorizării 14 corpuri de apă naturale - râuri însumând un număr de 1113,964 km. Din lungimea totală de 1113,964 km monitorizată, 791,728 km (71,08%) s-au încadrat în stare ecologică bună, 294,34 km (26,42%) în stare ecologică moderată și 27,896 km (2,50%) în stare ecologică proastă.

Totodată, au fost evaluate 2 corpuri de apă puternic modificate - râuri, însumând un număr de 106,084 km, corpuri de apă care s-au încadrat astfel: 10,630 km (10,02%) în potențial ecologic bun și 95,454 (89,98%) în potențial ecologic moderat.

BAZINUL HIDROGRAFIC SOMEȘ (2017)

În cadrul bazinului hidrografic Someș au fost evaluate 50 corpuri de apă naturale - râuri însumând un număr de 2859,737 km. Din numărul total de 2859,737 km monitorizați pentru care s-a evaluat starea ecologică, 1599,159 km (55,92%) s-au încadrat în stare ecologică bună, 1121,58 km (39,22%) în stare ecologică moderată, 102,494 km (3,58%) s-au încadrat în stare ecologică slabă și 36,514 km (1,28%) s-au încadrat în stare ecologică proastă.

Pe de altă parte, au fost monitorizate 5 corpuri de apă puternic modificate - râuri însumând un număr de 313,097 km. Din cei 313,097 km monitorizați pentru care s-a determinat potențialul ecologic, 45,556 km (14,55%) s-au încadrat în potențial ecologic bun și 267,541 km (85,45%) în potențial ecologic moderat.

BAZINUL HIDROGRAFIC CRIȘURI (2017)

¹⁵ Colibița, lacul Albastru, lacul Știucii, Cojocna, Sic, Șerpilor, lacul cu Stuf, Belis, Fîntînele, Tarnita, Gilău, Florești, Strâmtori Firiza, Calinesti, Vârsolt, Leșu, Tileagd, Lala Mare și Lala Mica, Taul Zânelor, Iezerul Pietrosului, Taurile Buhăescu, Izvorul Bistriței Aurii.

În cadrul Bazinului Hidrografic Crișuri au fost evaluate, din punct de vedere al stării ecologice, 40 corpuri de apă - râuri însumând un număr de 1196,04 km. Din numărul total de 1196,04 km monitorizați, pentru care s-a evaluat starea ecologică, 844,08 km (70,57%) s-au încadrat în stare ecologică bună, 186,00 km (15,55%) în stare ecologică moderată, 165,96 km (13,88%) în stare ecologică slabă.

În plus, au fost evaluate, din punct de vedere al potențialului ecologic, 9 corpuri de apă puternic modificate – râuri însumând un număr de 296,32 km. Din numărul de 296,32 km monitorizați, pentru care s-a evaluat potențialul ecologic, 211,75 km (71,46 %) s-au încadrat în potențial ecologic bun și 84,57 km (28,54 %) în potențial ecologic moderat.

BAZNIUL HIDROGRAFIC MUREȘ (2017)

În cadrul bazinului hidrografic Mureș au fost evaluate din punct de vedere al stării ecologice 29 corpuri de apă - râuri însumând 1555,237 km. Din cei 1555,237 km, repartitia pe lungimi în raport cu starea ecologică este următoarea: 912,471 km (58,67%) în stare ecologică bună; 497,849 km (32,01%) în stare ecologică moderată; 144,917 km (9,32%) în stare ecologică slabă.

Au fost evaluate 33 corpuri de apă puternic modificate - râuri, însumând un număr de 1700,918 km. Pentru cei 1700,918 km, pentru care s-a evaluat potențialul ecologic, repartitia pe lungimi în raport cu potențialul ecologic este următoarea: 1082,254 km (63,63%) în potențial ecologic bun (PEB); 618,664 km (36,37%) în potențial ecologic moderat (PEMO).

În anul 2017, la nivelul bazinului hidrografic Mureș a fost evaluate, pe baza datelor de monitoring, 1 corp de apă râu artificial – nepermanent.

Bazin hidrografic	Lungimi corpuri de apă monitorizate (km)		% nepermanente din total
	Total	Nepermanente	
Tisa	1335,28	72,65	5,44
Someș	3680,18	507,35	13,79
Crișuri	1681,82	161,08	9,58
Mureș	4174,12	329,18	7,89
TOTAL	10871,4	1070,26	9,84

Tabel 17. Ponderea lungimii corpurilor de apă nepermanente din lungimea totală a corpurilor de apă monitorizate, pe bazine hidrografice (2017)

sursa: Sinteza calității apelor din România în anul 2017 – Administrația Națională „Apele Române”

Bazin hidrografic	Ating obiectivul de calitate	Nu ating obiectivul de calitate			Total CA
	Foarte Bună / Bună	Moderată	Slabă	Foarte slabă	
Tisa	1	-	-	-	1
Someș	-	1	-	-	1
Mureș	1	-	-	-	1
TOTAL	2	1	-	-	3

Tabel 18. Corpuri de apă – lacuri naturale monitorizate pe baza stărilor ecologice și pe bazine hidrografice (2017)

sursa: Sinteza calității apelor din România în anul 2017 – Administrația Națională „Apele Române”

Bazin hidrografic	Ating obiectivul de calitate	Nu ating obiectivul de calitate	Total CA
	Maxim/Bun	Moderat	
Tisa	-	1	1
Someș	5	2	7
Crișuri*	5	3	8
Mureș	6	1	7
TOTAL	16	7	23

* Include lacul artificial Ghioroc (potențial ecologic bun)

Tabel 19. Lacuri de acumulare monitorizate pe clase de potențial ecologic și pe bazine hidrografice

Sursa: Sinteza calității apelor din România în anul 2017 – Administrația Națională „Apele Române”

Conform aceleași directive - Directivei Cadru Apă 2000/60/EC - se monitorizează și resursele de apă subterane, fiind o sursă importantă de apă potabilă, folosită în scopuri alimentare și agricole. Caracterizarea calității apelor subterane are la bază analizarea unor indicatori generali, care se referă la natura chimismului apelor, precum și pe baza unor indicatori specifici datorăți unor eventuale surse de poluare.

În tabelul de mai jos este sintetizată încadrarea corpurilor de apă subterană, structurată pe bazine / spații hidrografice, detaliindu-se numărul corpurilor de apă subterană monitorizate – numărul corpurilor încadrate în stare chimică bună, numărul corpurilor încadrate în stare chimică slabă, enumerarea corpurilor de apă încadrate în stare chimică slabă cu specificarea indicatorilor chimici, ale căror depășiri ale valorilor de prag/standarde de calitate au condus la încadrarea corpului de apă în stare chimică slabă.

BAZIN /SPAȚIU HIDROGRAFIC	Număr corpuri de apă subterană (monitorizate)	Stare chimică		Corp de apă în stare chimică slabă	Indicatorii care determină încadrarea în starea chimică slabă
		BUNĂ	SLABĂ		
S.H. SOMEȘ - TISA	15	15	0	-	-
B.H. CRIȘURI	9	9	0	-	-
B.H. MUREȘ	23	17	6	ROMU01	NO ₃ ⁻ , nichel
				ROMU03	NO ₃ ⁻ , SO ₄ ²⁻
				ROMU04	NH ₄ ⁺
				ROMU05	NH ₄ ⁺ , Cl ⁻ , fenoli totali, SO ₄ ²⁻
				ROMU20	Cl ⁻ , NO ₃ ⁻ , SO ₄ ²⁻
				ROMU24	NH ₄ ⁺

TOTAL	47	41	6	-	-
--------------	-----------	-----------	----------	----------	----------

Tabel 20. Starea chimică a corpurilor de apă subterană an anul 2017 la nivelul bazinelor / spațiilor hidrografice

sursa: Sinteza calității apelor din România în anul 2017 – Administrația Națională „Apele Române”

Prin aplicarea metodologiei și a criteriilor de evaluare a corpurilor de apă subterană la nivelul anului 2017, situația celor 47 de corpuri de apă subterană monitorizate se prezintă astfel:

- 41 de corpuri se află în stare chimică bună (87,23%);
- 6 corpuri se află în stare chimică proastă (12,77%).

Din analiza datelor obținute în urma monitorizării forajelor situate pe corpurile de apă subterană se observă că cele mai multe depășiri se înregistrează la următorii indicatori: azotați, amoniu, sulfați, cloruri, fenoli și nichel.

În ceea ce privește poluarea apelor freatice cu azotați, cauzele poluării acviferului freatic sunt multiple și au caracter cumulativ, sursele principale fiind:

- spălarea permanentă a solului impregnat cu compuși cu azot proveniți din aplicarea îngrășămintelor chimice pe unele categorii de terenuri arabile, de către precipitațiile atmosferice și apa de la irigații;
- lipsa sistemelor de colectare a apelor uzate în special la aglomerările umane din mediul rural.

Depășiri ale standardului de calitate la azotați se înregistrează în special în zonele în care solul este afectat de aplicarea îngrășămintelor chimice, zonele marilor combinate chimice, cât și ale fostelor combinate, dar aceste depășiri sunt în general locale, întâlnite preponderent în incinta sau în zonele limitrofe acestora, care pot însă constitui un pericol de poluare a acviferelor din zonă, având în vedere caracterul hidrodinamic și conductivitatea hidraulică a apei.

Dintre factorii cu potențial major de poluare care pot afecta calitatea apei subterane putem aminti:

- produse chimice (îngrășămintele și pesticide - individual și total) utilizate în agricultură ce provoacă o poluare difuză greu de depistat și prevenit;
- produse menajere și produse rezultate din zootehnie;
- metale grele;
- necorelarea creșterii capacităților de producție și a dezvoltării urbane cu modernizarea lucrărilor de canalizare și realizarea stațiilor de epurare;
- exploatarea necorespunzătoare a stațiilor de epurare existente;
- lipsa unui sistem organizat de colectare, depozitare și gestionare a deșeurilor și a nămolurilor provenite de la epurarea apelor uzate industriale;
- produse petroliere;
- produse rezultate din procesele industriale.

Poluarea freaticului este cel mai adesea un fenomen aproape ireversibil având consecințe importante asupra folosirii rezervei subterane la alimentarea cu apă în scop potabil, depoluarea surselor de apă din pânza freatică fiind un proces foarte anevoios.

În anul 2017 s-au înregistrat la nivelul Administrațiilor bazinale de apă Someș-Tisa, Crișuri și Mureș un total de 30 de poluări accidentale (din care 26 în cadrul administrației bazinale de apă Mureș, 3 în cadrul administrației bazinale Crișuri și 1 în cadrul administrației bazinale Crișuri).

Acestea se datorează neglijenței manifestate de unii operatori economici în timpul desfășurării proceselor tehnologice sau a nerespectării prevederilor legislative privind evacuarea apelor uzate în receptori individuali. Pe parcursul anului 2017 aceste poluări au afectat cu preponderență râurile interioare.

Calitatea solului

În regiunea Nord-Vest suprafețele de teren cu destinație agricolă sunt afectate atât de procesele induse de anumite activități economice cât și de fenomenele naturale.

Principalele probleme se referă la sărăturarea, acidifierea solurilor, eroziunea de suprafață și/sau de adâncime, excesul de umiditate, pe care se manifestă fenomene de eroziune a apei sau terenuri situate în zona Câmpiei Transilvaniei pe care se manifestă lipsa apei.

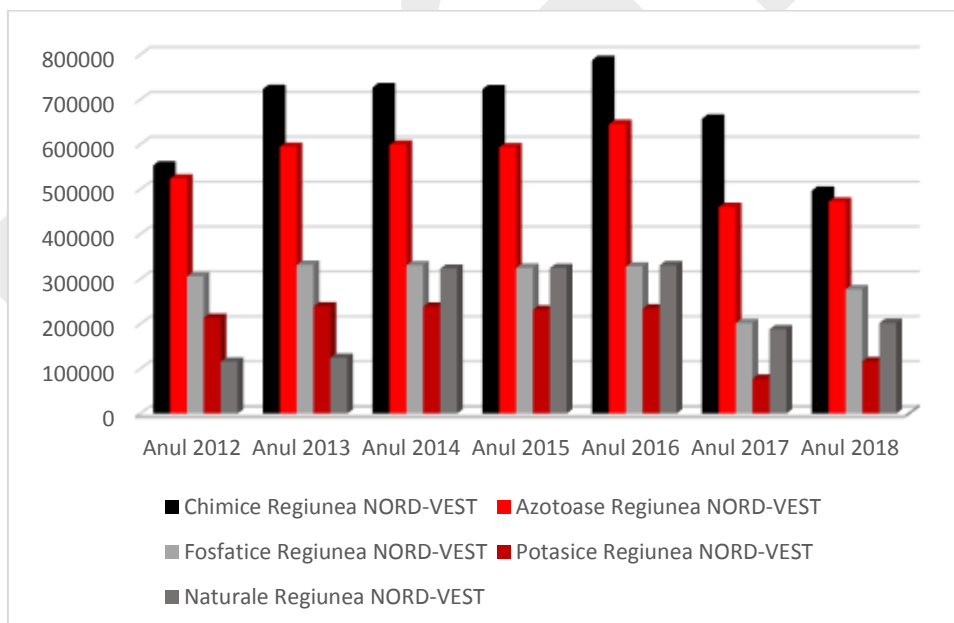
Manifestarea acestor probleme este intensificată de practicile agricole neadaptate condițiilor de mediu, utilizarea pesticidelor și a îngrășămintelor chimice, depozitarea necorespunzătoare a deșeurilor industriale și menajere, amenajarea necorespunzătoare a haldelor de steril sau a iazurilor de decantare, defrișările intense și abuzive.

Calitatea solului este influențată inclusiv de procese și fenomene naturale - alunecări de teren, inundații, secete prelungite.

Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de ameliorare și combaterea eroziunii solului din regiune a crescut de la 416.967 ha în 2012 la 419.304 ha în 2018.

Suprafața terenurilor amenajate cu lucrări de irigații a rămas neschimbată în perioada 2012-2018, ridicându-se la un umăr de 18.178 ha la nivelul regiunii (în județele Cluj, Bihor și Satu Mare). În plus, nu s-a irigat efectiv cu cel puțin o udare nici un teren agricol în această perioadă de timp.

Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice, azotoase, fosfatice, potasice și naturale a oscilat în perioada 2012-2018 conform figurii de mai jos (informațiile au fost preluate din baza de date Tempo Online):

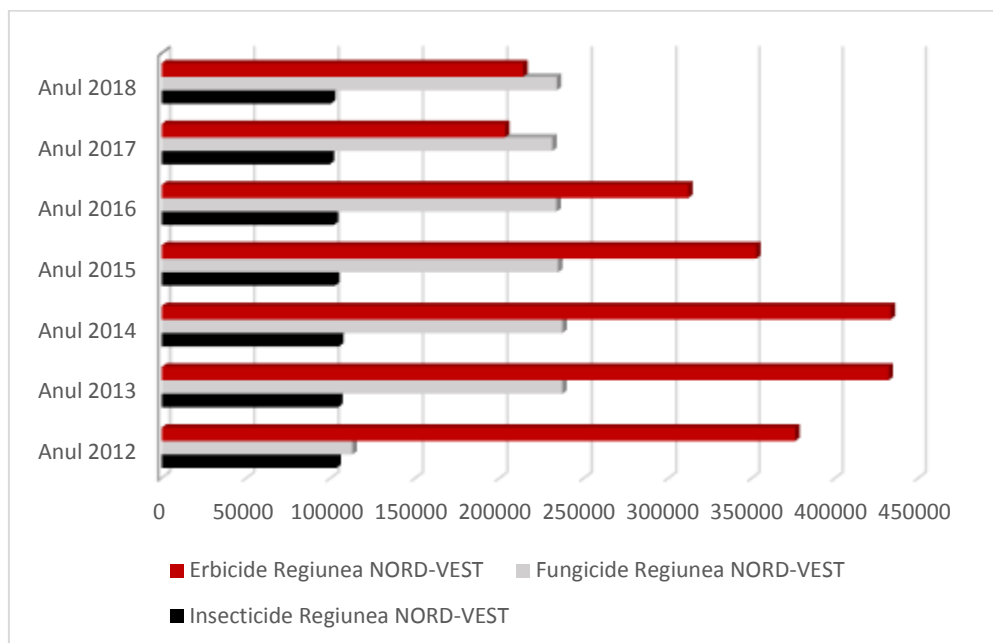

Tabel 21. Oscilația suprafețelor pe care s-au aplicat îngrășăminte chimice și naturale (ha) în perioada 2012 – 2018

Sursa : INSSE

Cea mai mare valoare s-a atins în anul 2016 (2.326.021 ha), iar cea mai mică în anul 2018 (1.564.870 ha). În cea mai mare pondere se aplică îngrășămintele chimice, având o medie de 34,28% din totalul îngrășămintelor aplicate în intervalul 2012-2018 la nivelul regiunii.

Suprafața terenurilor pe care s-au aplicat pesticide (insecticide, fungicide și ierbicide) a fost deasemenea oscilantă în intervalul 2012-2018, așa cum se arată și în figura de mai jos (informațiile au fost preluate din baza de date Tempo Online):

Tabel 22. Oscilația suprafețelor pe care s-au aplicat pesticide în perioada 2012-2018

Sursa : INSSE

Cea mai mare valoare s-a atins în anul 2014 (775.853 ha), iar cea mai mică în anul 2017 (534.038 ha). În cea mai mare pondere s-au aplicat erbicidele, având o medie de 50,94% din totalul pesticidelor aplicate în intervalul 2012-2018 la nivelul regiunii.

Biodiversitate și arii naturale protejate

În cadrul regiunii Nord-Vest se află trei regiuni biogeografice: panonică, alpină și continentală. Condițiile de sol, climă, așezarea geografică și relieful regiunii au favorizat apariția și dezvoltarea unor habitate de floră și faună de o mare diversitate și valoare.

Conform informațiilor existente pe website-ul Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor la adresa <http://www.mmediu.ro/articol/date-gis/434> în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se regăsesc 171 arii naturale protejate de interes național, reprezentând aproximativ 54,8% din totalul de 312 arii naturale protejate la nivelul regiunii – o parte dintre acestea fiind cu extindere trans-județeană:

Județul Cluj: 58 de arii naturale protejate;

Județul Bistrița-Năsăud: 51 de arii naturale protejate;

Județul Maramureș: 58 de arii naturale protejate;

Județul Satu-Mare: 15 arii naturale protejate;

Județul Sălaj: 24 de arii naturale protejate;

Județul Bihor: 106 arii naturale protejate.

Din punct de vedere al numărului de arii naturale protejate de interes național, județul Bihor este cel mai bine reprezentat, cu 106 arii, la polul opus aflându-se județul Satu Mare, cu 15 arii. Dacă ne raportăm la suprafața totală a ariilor protejate de interes național cele mai mari astfel de suprafețe se găsesc în județul Maramureș (peste 60% din totalul suprafeței județului), proporția acestora fiind foarte mică (aproape nesemnificativă) în județul Sălaj.

Suprafața totală a ariilor naturale protejate din Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest (cele 312 arii naturale protejate) este de 1.821.368,12 ha reprezentând aproximativ 15,17% din suprafața totală a ariilor protejate din România – 12.001.283,97 ha.

Scopul și regimul de management al categoriilor de arii naturale protejate sunt definite în:

Anexa 1 la OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea 49/2011, cu modificările și completările ulterioare;

Legea 95/2016 privind înființarea Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate și pentru modificarea OUG 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și a faunei sălbatice;

OG 90/2016 privind stabilirea unor măsuri pentru asigurarea managementului ariilor naturale protejate.

Din ariile naturale protejate de interes național se pot evidenția Parcul Natural Munții Maramureșului (Cat. IUCN V), care este cel mai mare din România, cu o întindere de 148.850 ha, respectiv parcurile naturale și naționale care se întind și în județele din regiunile vecine, cu mențiunea că suprafața cea mai mare a primelor două se găsește în Regiunea Nord-Vest:

Parcul Natural Munții Apuseni (Cat. IUCN V – 75.784 ha): județele Cluj, Alba și Bihor;

Parcul Național Munții Rodnei (Cat. IUCN II – 47.227 ha): județele Bistrița-Năsăud, Maramureș, Suceava;

Parcul Național Munții Călimani (Cat. IUCN II – 24.041 ha): județele Bistrița-Năsăud, Mureș, Suceava, Harghita.

Toate cele trei parcuri, a căror suprafață se găsește în cea mai mare parte în regiune, beneficiază de structuri proprii de administrare, constituite de către Regia Națională a Pădurilor – Romsilva. Parcul Național Munții Rodnei a fost declarat în 1979 Rezervație a Biosferei UNESCO , având administrare proprie și un plan de management al parcului din anul 2004.

La nivel regional, rețeaua Natura 2000 este compusă din 91 situri de importanță comunitară (SCI) și 19 arii de protecție specială avifaunistică (SPA), a căror suprafață însumată este de 1.457.761,061 ha, reprezentând aproximativ 17,1 % din suprafața totală a site-urilor Natura 2000 din țară – 8.526.116,892 ha.

Siturile din regiune sunt învecinate cu siturile Natura 2000 din Ungaria, Parcul Național Hortobágy din județul Hajdú Bihar, parte a Patrimoniului Cultural și Natural UNESCO, respectiv Rezervația Carpatică din Zakarpatska (Ucraina) parte a Biosferei UNESCO.

Conform rezultatelor sesiunilor de atribuire, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest:

8 situri de importanță comunitară (SCI) din cele 91 sunt în administrarea unor entități diferite de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate;

5 arii de protecție specială avifaunistică (SPA) din cele 19 sunt în administrarea unor entități diferite de Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate.

La nivel național 39 de situri de importanță comunitară (SCI) sunt în administrarea altor entități, respectiv 34 de arii de protecție specială avifaunistică (SPA) sunt în administrarea altor entități în afara Agenției Naționale pentru Arii Naturale Protejate.

La nivel național și regional toate SCI-urile și SPA-urile sunt administrate de către Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate împreună cu alte entități cu capacitate de administrare a rețelei Natura 2000.

Printr-un management eficient ariile naturale protejate pot deveni și un catalizator al dezvoltării comunităților din imediata vecinătate. În ceea ce privește planurile de management și capacitatea administrativă, siturile și ariile protejate sunt permanent supuse unor presiuni antropice, astfel: extinderea intravilanului în imediata vecinătate, supraexploatarea resurselor, administrarea defectuoasă a facilităților turistice existente în interiorul acestor arii, generând în special cantități impresionante de deșeuri, nerespectarea regimului de protecție.

Lacunele mai sus amintite duc la distrugerea naturii, care va reduce și mai mult capacitatea de a genera dezvoltare sustenabilă, dar pot avea ca și efect în același timp și declanșarea unor proceduri de nerespectare a legislației Comunitare în domeniu.

d) Zone de risc natural și tehnologic

În regiunea Nord–Vest, riscurile induse de producerea cutremurelor sunt reduse; se identifică două arii **seismice**: Banat și Crișana–Maramureș, intensitatea maximă nedepășind V grade.

Inundațiile au cea mai mare frecvență primăvara, ca urmare a topirii zăpezii, coroborat cu ploile abundente de primăvară, dar și vara, ca urmare a ploilor torențiale. Deși au fost realizate lucrări hidrotehnice pentru apărarea împotriva inundațiilor, un număr foarte mare de unități administrativ teritoriale sunt în continuare afectate de astfel de hazarduri, cauzele fiind: extinderea spațiilor construite în albia majoră, scăderea capacității de retenție a apei pe versanți (ca urmare a scăderii suprafețelor împădurite).

Cele mai afectate areale sunt Câmpia Ecedea, Câmpia Joasă a Someșului, Câmpia de subsidență a Crișurilor, iar ca și județe Satu-Mare, Maramureș și Bistrița Năsăud. Județele Bihor și Cluj au riscul de inundații scăzut și nu au fost înregistrate inundații în anul 2018. La nivel de regiune în peste 150 de localități au fost înregistrate inundații. În județul Bistrița-Năsăud față de anii anteriori numărul evenimentelor, suprafețelor de acțiune și mărimii pagubelor a crescut în ultimii ani. Dacă în 2015 valoarea totală a pagubelor produse de evenimentele meteorologice periculoase a fost de 2.628,1 mii lei, în 2016 ea s-a ridicat la 5.299,3 mii lei iar în 2017 a fost de 15.733 mii lei.

O mare parte din regiune fac parte din Bazinul Hidrografic al Tisei, cu teritorii învecinate din Ucraina, Slovacia, Ungaria (și Serbia), bazin care prezintă printre cele mai mari riscuri de inundații la nivel European. Cea mai mare parte a inundațiilor sunt cauzate de **exploatarea forestieră** care afectează viabilitatea pădurilor.

După riscul de inundații, alt risc de mediu important în Regiunea Nord-Vest este cauzat de **alunecările de teren**. Au fost identificate un număr de 192 unități administrativ teritoriale pe cuprinsul cărora se pot produce alunecări de teren. Potențial ridicat de producere a alunecării de teren caracterizează o pondere de 45% din totalul de 192 de UAT-uri, iar dacă luăm în considerare și potențialul mediu-ridicat, ponderea crește la 60 %. Față de această situație reliefată de Legea nr. 575/ octombrie 2001 nu s-au întocmit reactualizări ale situației existente din ultimii ani, de unde rezultă necesitatea realizării unor cartografieri ale zonelor de risc.

Terenurile agricole își pierd din calitățile lor datorită unei multitudini de fenomene ce duc la deteriorarea calității solurilor unul din ele fiind alunecări de teren. În 2017 o suprafață de 95.500 ha a fost afectată de alunecări de teren în regiune, în județul Cluj, suprafața totală afectată de procese naturale, în anul 2018 a fost de 47.508 ha ce reprezintă 50 % din toată regiunea.

Zonele de risc tehnologic sunt situate în acele puncte de pe teritoriul regiunii unde există agenți economici importanți care stochează, prelucrează, transportă sau produc substanțe periculoase (toxice). Zona cu un risc ridicat la poluarea chimică (inclusiv cea cu metale grele) este Baia Mare.

Riscurile sunt induse în special de prezența iazurilor de decantare: digurile pot ceda, ca urmare a lipsei lucrărilor de mentenanță, iar nivelul maxim poate fi depășit în urma ploilor abundente. Stațiile

de epurare a apelor uzate urbane reprezintă de asemenea un factor de risc, întrucât o eventuală defecțiune tehnologică poate conduce la poluarea râurilor și a resurselor de apă în general.

Colectarea și neutralizarea deșeurilor de origine animală reprezintă de asemenea un factor de risc din punct de vedere al accidentelor biologice. În această categorie se încadrează și instalațiile de eliminare a deșeurilor generate de **activitatea spitalicească de la Cluj-Napoca și Oradea**. Poluările, mai ales cele chimice din cauza minelor în funcțiune sau abandonate, reprezintă un risc transfrontalier, existând riscul să fie afectate zonele învecinate din Ungaria.

e) Managementul deșeurilor¹⁶

Conform datelor furnizate de Agenția Națională pentru Protecția Mediului indice de generare a deșeurilor în mediul urban este 0,46kg/loc/zi și 0,33 kg/loc/zi în mediul rural, sub media națională de 0,72 kg/loc/zi și sub media UE de 1,32 kg/loc/zi. Gestionarea deșeurilor fiind un serviciu public, responsabilitățile din acest domeniu revin exclusiv autorităților publice locale.

În Regiunea Nord-Vest jumătate din județe au atins nivelul de 100 % la gradul de acoperire cu servicii de salubritate, Sălaj a tins acest nivel încă din anul 2012, Maramureș din anul 2015 și județul Satu Mare din anul 2017. În județele Cluj și Bistrița-Năsăud în perioada analizată gradul de acoperire a rămas în jurul valorii de 91 % iar județul Bihor a înregistrat o continuă creștere ajungând la 95 %. În județul Cluj gradul de acoperire cu servicii de salubritate este slab dezvoltat la nivel urban cu doar 87.54 % în timp ce la nivel rural este de 97,57 %.

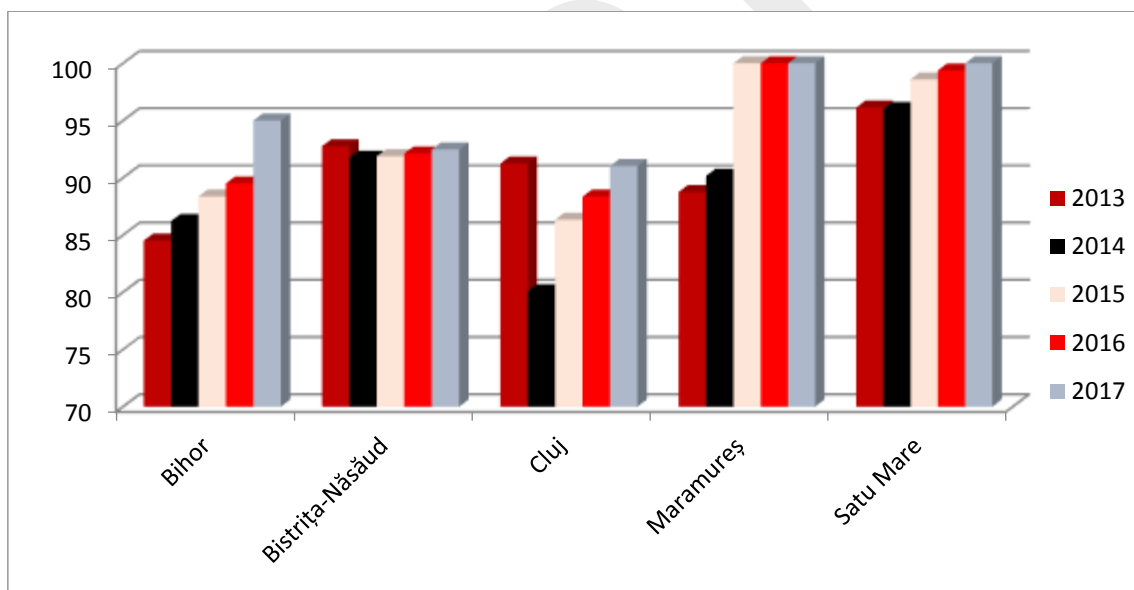

Figura 12. Gradul de acoperire cu servicii de salubritate pe județe (%)

Sursa: Rapoarte anuale județene privind starea mediului și informații obținute de la ANPM

În regiune există 4 (din 42 la nivel național) depozite conforme cu cantități de deșeuri depozitate după cum urmează: Bihor (156.074 t), Bistrița-Năsăud (66.446 t), Sălaj (72.711 t) și Satu Mare (25.510 t). În județul Bistrița-Năsăud, prima celula amenajată a depozitului ecologic de la Târpiu este plină în proporție de 77,67%, fiind necesară identificarea unei locații pentru amenajarea celei de-a doua celule. Toate depozitele menajere clasa „b”, din județul Bistrița-Năsăud, Sălaj și Bihor au fost închise și ecologizate prin proiectul “Sistem integrat de management al deșeurilor”. Regiunea mai are 6 depozite neconforme din care 3 sunt în Județul Cluj, Județul Maramureș are 2 și Satu Mare are 1,

¹⁶ Toate informațiile sunt furnizate de Agenția Națională pentru Protecția Mediului și din rapoarte anuale județene privind starea mediului

depozite neconforme trebuie să sisteze activitate conform HG 347/2005, care impune și ecologizarea rampelor de gunoi închise.

În ceea ce privește deșeurile de echipamente electrice și electronice (DEEE) ar trebui colectate 4kg de astfel de deșeuri pe locuitor/an, responsabilitatea colectării revenind administrațiilor publice locale. În perioada analizată se observă un trend de creștere a DEEE colectate în regiune, cele mai multe cantități se strâng în județele Bihor și Cluj.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Bihor	-	1176.34	3346.24	6877.93	1197.95	4370.98
Bistrița-Năsăud	302.77	157.63	288.16	458.79	-	-
Cluj	2483.13	2562.71	2077.98	-	-	-
Maramureș	29.64	41.86	59.79	176.45	119.68	846.36
Satu Mare	359.66	465.74	530.36	581.47	-	-
Sălaj	69.56	164.64	294.35	319.64	-	-

Tabel 23. DEEE colectate de către operatori economici autorizați (tone)

Sursa: Rapoarte anuale județene privind starea mediului

f) Mediul și sănătatea

La nivelul Regiunii Nord Vest au fost semnalate depășiri ale concentrațiilor medii anuale a poluanților atmosferici, efectele lor asupra sănătății umane sunt demonstrate de datele înregistrate de Direcțiile Județene de Sănătate. Județele Bihor, Cluj, Maramureș și Sălaj sunt cel mai grav afectate de poluarea aerului mai ales în aglomerările urbane.

În anul 2014- 2017 nu au fost semnalate epidemii asociate poluării apei, ci doar 4 cazuri de methemoglobinemie acută infantilă (ca urmare a apelor poluate cu nitrați) câte unul în fiecare din județele Bihor, Cluj, Bistrița-Năsăud și Maramureș.

În mediul urban, zgomotul este de asemenea un factor poluant, efectele sale asupra sănătății populației incluzând hipoacuzia, stare de oboseală, iritabilitate, etc. Poluarea fonică este cu atât mai intensă cu cât se dezvoltă traficul rutier, hărțile strategice de zgomot pentru traficul rutier evidențiind zonele centrale ale localităților ca fiind cele mai afectate. Astfel, elaborarea unui plan de acțiune cu măsuri reale pentru reducerea zgomotului este imperios necesară.

g) Schimbări climatice

Adaptarea la efectele schimbărilor climatice (temperaturi ridicate, precipitații reduse, fenomene extreme, etc.) presupune stabilirea unor scenarii pe baze științifice și identificarea unor măsuri de contracarare a acestor efecte, pentru a scădea vulnerabilitatea la efectele negative ale acestor schimbări.

Regiunea Nord-Vest, conform studiilor efectuate de UE în cadrul programului ESPON, are în componență trei județe cu vulnerabilitate negativă scăzută (Sălaj, Cluj și Bistrița-Năsăud) și trei cu vulnerabilitate negativă medie (Bihor, Maramureș, Satu-Mare).

Creșteri ale temperaturilor

Potrivit evaluărilor prezentate în Raportul al 4-lea al IPCC din anul 2007, România așteaptă o **încălzire medie anuală** de aceeași magnitudine ca cea proiectată la nivel European față de linia de bază a anilor 1980-1990, cu mici diferențe între modele în primele decenii ale secolului XXI și mult mai mari către sfârșitul secolului: între 0,5°C și 1,5°C pentru perioada 2020-2029 și între 2,0°C și 5,0°C pentru 2090-2099, în funcție de scenariul abordat.

6,0°C). Acest semnal climatic este deja existent, așa cum rezultă din analiza datelor de observație pentru perioada 1961-2000: o încălzire de 0,8-0,9°C în zona regiunii Nord-Vest. În cazul temperaturilor medii maxime din anotimpul de vară, modelarea relevă o creștere a temperaturilor în nordul țării cu 4,0°C-5,0°C, cu 1°C sub valorile din restul țării.

Precipitațiile

Diferența în cantitatea medie multianuală de precipitații dintre intervalul 2001-2030 și normala climatologică standard 1961-1990, la nivelul Regiunii Nord-Vest, se preconizează a avea valori pozitive (2% – 5%), cu excepția zonelor sudice extreme ale regiunii, unde regimul de precipitații se prevede a rămâne practic neschimbat. În funcție de modelele care stau la baza estimărilor climatice, unele surse preconizează o scădere nesemnificativă a cantităților de apă pe aceeași perioadă, însă pentru intervale mai mari (până în 2090) este de așteptat o scădere mai accentuată.

Cantitatea de precipitații căzută în arealele montane înalte din sudul și estul regiunii este, în general, de două ori mai mare decât cantitatea căzută în arealele joase (Fig. 6). Astfel, în vestul și sud-estul regiunii cad anual, sub 600 l/m²/an, în timp ce la altitudini mari sau pe versanții expuși circulației vestice, oceanice, se înregistrează anual în jur de 1100-1200 l/m²/an.

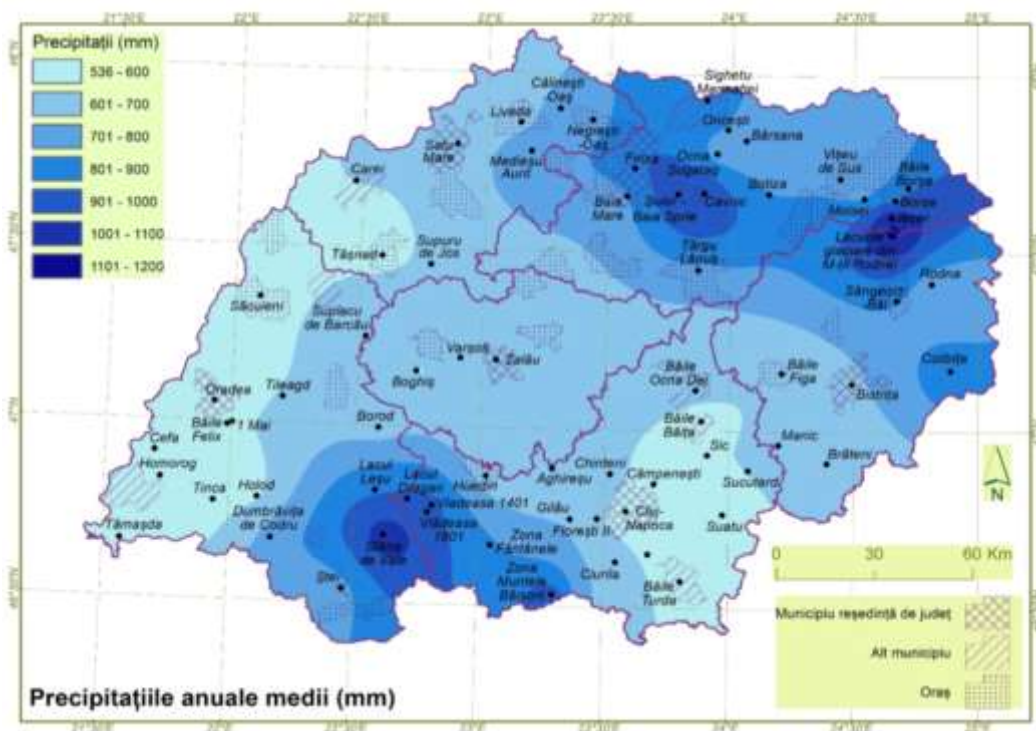

Figura 14. Cantitatea anuală de precipitații în Regiunea de Nord-Vest (1961-2016)

Sursa: Studiul Inventarierea, Evaluare și prioritizarea punerii în valoare a resurselor turistice ale Regiunii Nord-Vest 2019

Pe perioada de predicție 2071-2100, conform ESPON, în județele Bihor și Satu Mare se preconizează scăderi ale precipitațiilor în lunile de vară cu aprox. 40%, în restul regiunii predicțiile fiind încadrate sub acest nivel față de intervalul de referință 1961-1990.

Grosimea straturilor de zăpadă a scăzut semnificativ în nord-estul, centrul și vestul României, în timp ce la nivelul întregii țări frecvența anuală a producerii fenomenelor de chiciură, polei și chiciură moale au scăzut semnificativ.

7. Economia regiunii

Radiografia economiei, extinsă în continuare pe 5 secțiuni, surprinde atât punctele forte cu potențial de creștere, generatoare de valoare adăugată și care necesită susținere financiară în viitor, dar și pe cele care manifestă tendințe negative, prin a căror susținere se încearcă eliminarea disparităților și dezvoltarea echilibrată a Regiunii Nord-Vest.

Sunt analizați o serie de indicatori macroeconomici relevanți, precum contribuția la Produsul Intern Brut (PIB), Valoarea Adăugată Brută (VAB), productivitatea muncii, PIB-ului per locuitor, etc.

Sectorul antreprenorial este analizat exhaustiv, din punct de vedere al dinamicii întreprinderilor, al rezultatelor economice, a specializării funcționale, a investițiilor trăine, etc.

Din prisma indicatorilor aferenți activității economice (inclusiv a investițiilor străine și a balanței comerciale), analiza oferă informații privind gradul de specializare funcțională pe zone și pe sectoare de activitate, concentrările economice zonale, inițiativele cu caracter colaborativ, precum structurile de sprijin pentru afaceri și clusterelor.

a) Indicatori macroeconomici regionali relevanți

În intervalul de analiză 2012-2017, în termeni nominali, **PIB-ul Regiunii Nord-Vest** a crescut cu 67,41%, cu o creștere medie anuală de 8,22%, trecând valoarea de 10% în anul 2017, urmând în general dinamica PIB-ului național. **În termeni reali**¹⁷, între anii 2012 și 2017, PIB-ul Regiunii NV a înregistrat o creștere anuală medie de 7,95%, cu un ecart-apogeu de 10.21% în anul 2017.

Reprezentând 14,3 % din teritoriul țării și 13,11% din populația totală (creștere de la 12,92% în 2012), Regiunea Nord-Vest a contribuit cu 11,78 % la formarea PIB-ului național, ocupând pentru ultimii patru ani **locul 3 la nivel național**, cu o valoare de 90,116.70 milioane lei (20,237.00 milioane euro) în anul 2016, în creștere cu 3% față de nivelul anului 2015.

Nr.	Indicatorul pentru Regiunea Nord-Vest	Valoare absoluta	Pondere din total România	Locul în top național	Anul de referință
1	PIB	90,116.70mil. lei	11,79 %	III	2016
2	PIB-ul regional pe cap de locuitor (PPS/PPC)	16.900 Euro	cu 12,26% sub media națională	IV	2017
3	PIB-ul regional pe cap de locuitor (în termeni nominali)	8,622.00 Euro	cu 9,94% sub media națională	IV	2017
4	Valoarea Adăugată Brută (VAB)	71.797,4 mil. lei/ 16.123 euro	11,78%; cu 5,73% sub media națională	III	2016
5	Productivitatea muncii (VAB/populația ocupată)	69.199 lei/ 14568,33 euro	cu 13,58% sub productivitatea la nivel național	IV	2016

Tabel 24. Principalii indicatori regionali

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

¹⁷ Rata de creștere reală a PIB, corelată cu nivelul prețurilor

În interiorul regiunii, județul Cluj contribuie în proporția cea mai mare la formarea PIB-ului regional (cu o medie de aproape 39%), urmat de județele Bihor (peste 19,6%) și Maramureș (cca 14.4%) .

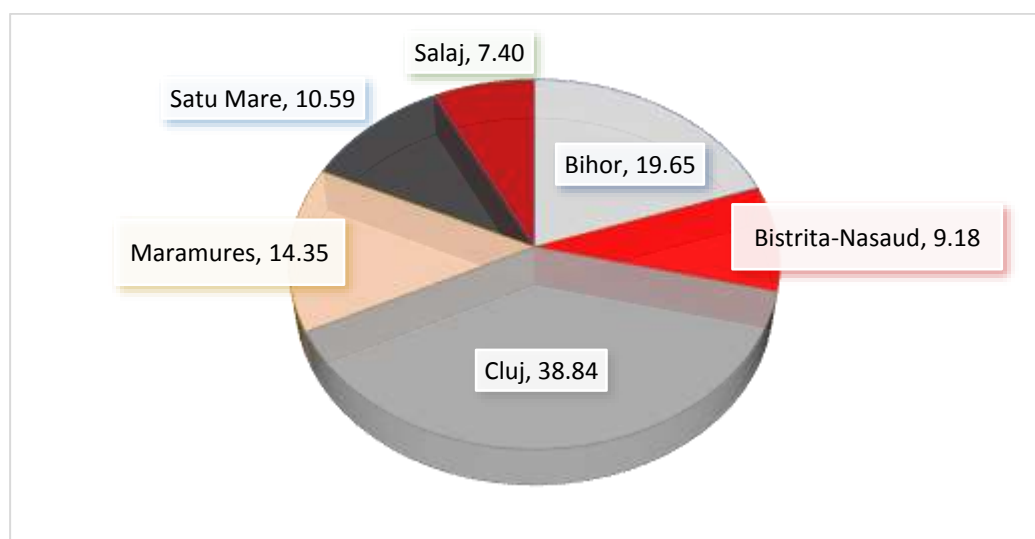

Figura 15. Contribuția medie a județelor la PIB-ul Regiunii Nord-Vest, în perioada 2012-2016 (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

PIB-ul regional pe cap de locuitor, calculat în termeni nominali, a înregistrat o creștere de 48.34% în intervalul 2012-2017, ajungând la o valoare de 8.622,00 euro în 2017, care reprezenta 28,71% din media europeană și 90,06% a mediei naționale (9.572,9 euro). În ceea ce privește creșterea PIB/locuitor în valori reale pe județe, în perioada 2012-2016 (ultimul an pentru care există valori la nivel de județ) cea mai mare creștere a fost înregistrată în județul Cluj (37,7%), fiind urmat de județele Bihor, Sălaj și Maramureș, cu creșteri de 35,3; 33,5; respectiv 28,8%. Pe ultimele locuri găsim județele Maramureș (28,8%) și Bistrița Năsăud (25,5%).

Indicatorul care reflectă însă la modul unitar situații comparative între state este **PIB-ul regional pe cap de locuitor, exprimat în paritatea puterii de cumpărare standard (PPS sau PPC)**. Acesta, de asemenea, a crescut cu peste 30% în intervalul analizat, ajungând în anul 2017 să reprezinte 56% din media UE-28, cu o valoare de 16.900 Euro. Aflat în anul 2017 cu 12.26% sub media națională, acest indicator poziționează Regiunea Nord-Vest pe locul 4 la nivel național, după București-Ilfov, Vest și Centru (ierarhie menținută din anul 2010). La nivel regional, pe fondul creșterii disparităților inter-județene, județul Cluj obține performanțe economice semnificative, cu 32% peste media națională, urmat de Județul Bihor.

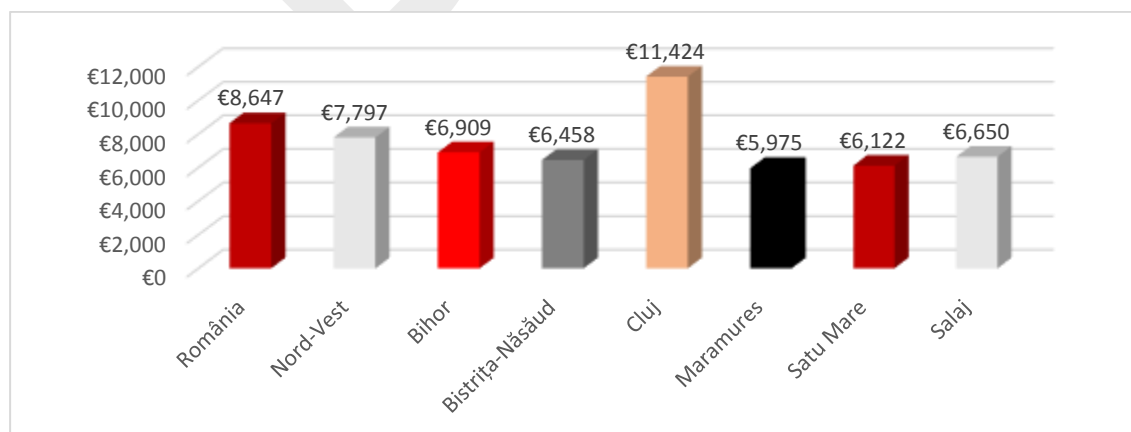

Figura 16. PIB/locuitor (nominal) în anul 2016

Sursa: Eurostat

În anul 2016, Regiunea Nord-Vest a contribuit cu 11,78% la formarea **Valorii Adăugate Brute (VAB)** totală produsă în România, respectiv cu 90.116,7 milioane de lei, ocupând locul 3 în ierarhia națională. Economia regiunii se bazează în special pe¹⁸ sectorul terțiar, care contribuie cu 61,60% la formarea VAB regionale în 2016 (în creștere de la 49,49 în 2010) și pe industrie, cu o contribuție de 26,99% (în scădere de la 33,7 în 2010).

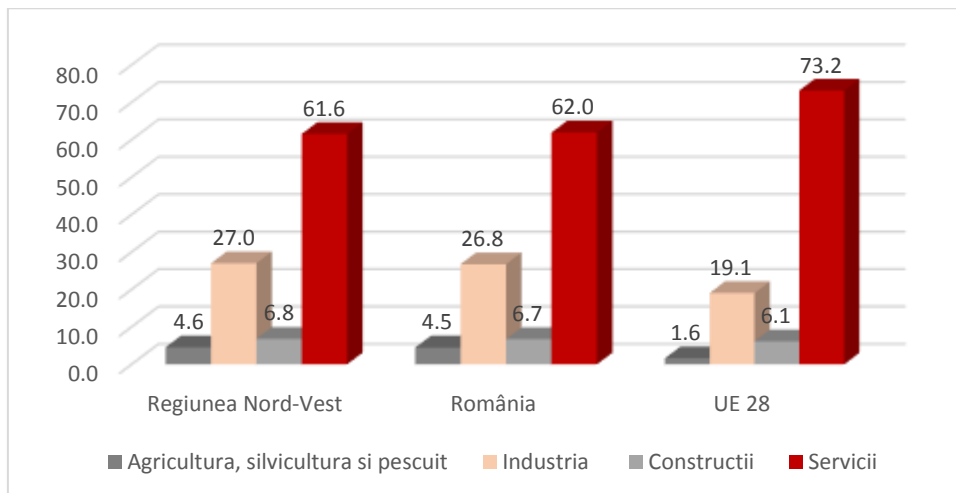

Figura 17. Structura sectorială a economiei (VAB), în 2016

Sursa: Eurostat, INS

Aportul cel mai mare la structura sectorului terțiar regional îl au serviciile cu caracter comercial (comerț, hoteluri și restaurante, transporturi și depozitare, informații și comunicații), cu 33,62% din totalul valorii adăugate generate de sectorul serviciilor, urmate de cele publice (21,09%) și de cele financiare și imobiliare, care au avut o contribuție însumată de 21,70%.

În perioada 2012-2016, cel puțin trei considerente identificate în dinamica structurală a VAB pentru Regiunea Nord-Vest sunt demne de atenție:

- după o scădere continuă în perioada 2005 – 2010, sectorul terțiar (aflat încă la mare distanță de ponderea medie a UE de 73,16%), înregistrează totuși o creștere continuă a ponderii sale din VABR, de la 56,83% în 2012 la 61,6% în 2016, ajungând în 2016 foarte aproape de media națională, care a fost de 62%;
- scade contribuția industriei la formarea valorii adăugate brute regionale cu 2,56 puncte procentuale, la 26,99% în intervalul de analiză, similar cu sectorul agricol care a înregistrat o scădere a ponderii de la 5,58% la 4,58% între anii 2012-2016,.
- sectorul construcții a avut un trend descendent, contribuția sa la formarea VABR scăzând de la 8,04% la 6,82% în anul 2016.

Din analiza ultimului an luat în considerare (2016), nici un sector de activitate principal din Regiunea Nord-Vest nu deține avantaj net competitiv din prisma contribuției la VAB totală produsă în România, toate regăsindu-se sub media națională; însă, la nivel de clasament național, aportul sectorial la formarea VAB națională a sectorului respectiv, evidențiază pentru Regiunea Nord-Vest următoarele poziții:

¹⁸ Ponderea sectoarelor este analizată ca și contribuție la VAB și nu la PIB, întrucât reflectă mai îndeaproape realitatea, fără ca valorile să fie influențate de factori externi sectorului, precum schimbările de taxe, impozite sau subvenții, care pot aduce modificări la ponderea ramurilor, fără ca acestea să reprezinte schimbări propriu-zise în activitatea economică

- locul 2 în cazul contribuției a patru domenii: sectoarele aferente economiei creative – **industriile creative** (respectiv CAEN Secțiunile R-U, cu o contribuție de 11,88%), **Intermedieri financiare și asigurări** (CAEN Secțiunea K, cu o contribuție de 8,46%), **Informații și comunicații** (CAEN Secțiunea J, cu un aport de 12,44%) și **tranzacțiile imobiliare** (13.69%)
- locul 3 în cazul contribuției domeniilor specifice de **servicii**: comerț – transport – hoteluri și restaurante (CAEN Secțiunile G – I, cu un aport de 12,31%) .

Productivitatea muncii¹⁹ a înregistrat o creștere cu 38% între anii 2012 și 2016, situând Regiunea Nord-Vest, pe locul 6 la nivel național în anul 2016, cu o valoare de 69 mii lei/salariat. Cu toate acestea, valoarea se află cu 16% sub nivelul productivității înregistrate în România în anul 2016 și este de 3,9 ori mai redusă decât media UE28 (în scădere față de 4,6 ori în 2010), demonstrând utilizarea ineficientă a capitalului uman²⁰.

Cel mai ridicat nivel al productivității muncii se înregistrează în județul Cluj (91,67 mii lei/salariat), iar singurul județ care a înregistrat scăderi la acest capitol este Bistrița-Năsăud, pe fondul restrângerii activității economice.

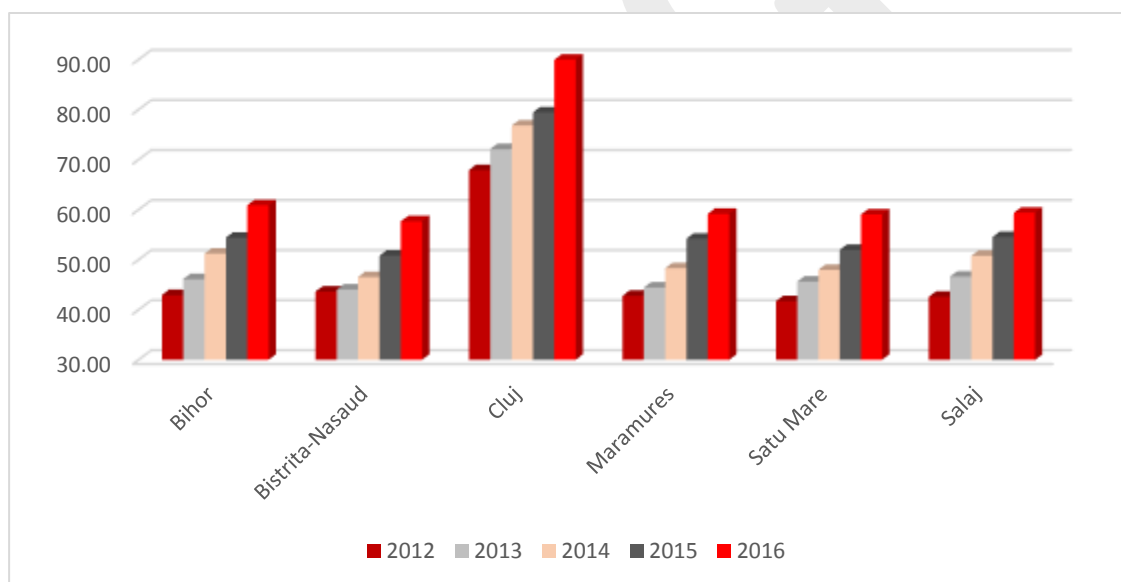

Figura 18. Productivitatea muncii în Regiunea Nord-Vest și în județe, 2012-2016 [mii lei/salariat]

Sursa: Eurostat

Din perspectiva productivității regionale sectoriale a muncii în Regiunea Nord-Vest, la nivel comparativ, se identifică principalele aspecte:

- în toate ramurile, în afară de agricultură și informații și comunicații este mai redusă decât productivitatea muncii la nivel național.
- în industrie este mai redusă decât productivitatea națională cu cca 22% (locul V²¹ la nivel național, în scădere), în Construcții cu cca. 20% (în scădere, în anul 2010 fiind cu 1,2% peste media națională)

¹⁹ Productivitatea muncii calculată ca raport între VAB și populația ocupată, este un indicator permite comparații ale nivelului de competitivitatea relativă între anumite domenii de activitate sau areale geografice (județe, regiuni etc)

²⁰ Productivitatea muncii calculată ca raport între PIB și populația ocupată plasează Regiunea Nord-Vest pe locul 6 la nivel național, cu 16% sub media productivității în România.

²¹ Industria prelucrătoare (care reprezintă peste 90% din Industrie) din Regiunea Nord-Vest este intensivă în forță de muncă și resurse naturale (precum industria alimentară, industria textilă, industria lemnului etc.), iar pe lângă valoarea adăugată relativ scăzută, are un

- în sectorul agricol, nivelul productivității se înscrie ușor peste cel național (cu 6% față de 1,5% în 2010), însă cu toate acestea, Regiunea Nord-Vest se află la coada clasamentului (ocupă doar locul 6), întrucât există un decalaj mare generat de nivelul productivității muncii în Regiunea București-Ilfov, care înregistrează o valoare de 6 ori mai mare decât media productivității din celelalte regiuni ale țării
- productivitatea regională în Intermedieri financiare și asigurări aproape că s-a dublat în perioada 2012-2016, fiind urmată de sectoarele Agricultură, silvicultură și pescuit serviciilor, Informații și comunicații și Industrie (cu o creștere de 62%, 52%, respectiv 29%);
- între sectoarele regiunii, agricultura înscrie nivelul cel mai redus al productivității, de aproape 6 ori mai mică decât media celorlalte sectoare din regiune, înregistrând însă o dinamică semnificativă în cei 5 ani analizați (situându-se pe locul 4 la nivel național)

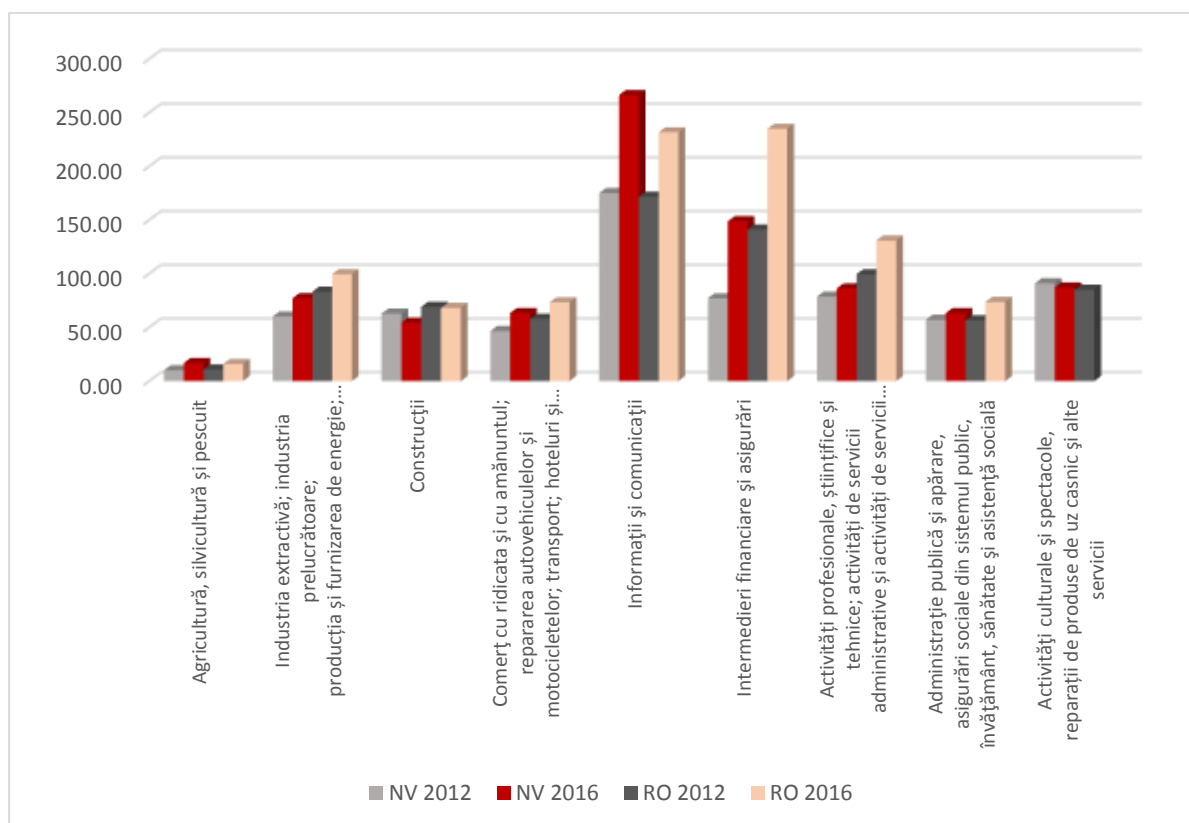

Figura 19. Evoluția productivității muncii în principalele sectoare ale economiei regionale și naționale în perioada anii 2012-2016 [mii lei/persoană ocupată/an]

Sursa: Eurostat Database, 2019. Calcule proprii

Raportat la media europeană, Regiunea Nord-Vest se află la mare distanță în toate activitățile economice: înregistrează o valoare a productivității muncii de 6 ori mai mică în agricultură, de 3 ori mai mică în industrie, de 2 ori mai mică în construcții și, respectiv de 4 ori mai mică în servicii.

conținut tehnologic redus, dezvoltarea bazându-se de regulă pe costul ieftin al muncii și pe materiale importate. Pentru o creștere a productivității, este imperios necesară creșterea gradului de automatizare în industrie.

b) Rezultatele economice ale întreprinderilor

În continuare sunt analizați principalii indicatori de performanță ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest (cifra de afaceri, investițiile inclusiv cele străine, fluxurile comerciale în special cele externe) cu o raportare continuă atât la media națională și la alte regiuni din țară cât și cu aplecare spre parametrii diferiți înregistrați între județele regiunii, pentru a reliefa atât discrepanțele, cât mai ales specializarea teritorială și sectorială.

Între 2012 și 2017, **cifra de afaceri** a unităților locale active din Regiunea Nord-Vest a înregistrat creșteri semnificative, ajungând în 2017 să reprezinte 153.245.000 mii lei, contribuind cu aproximativ 11% la cifra de afaceri totală din România (cu o valoare mai mare cu aproape 39.44% față de anul 2012). În perioada 2012-2017, la nivelul regiunii, cifra de afaceri a înregistrat o creștere mai însemnată decât cea înregistrată la nivel național (26,52%). La nivel comparativ, în anul 2017, cifra de afaceri medie (per întreprindere) provenită de la unitățile locale active din Regiunea Nord-Vest se află cu 25% sub media națională (care în anul 2017 era de 2.435.052 lei), valoarea totală a cifrei de afaceri realizată la nivel național distribuindu-se relativ inegal între regiunile de dezvoltare, marcând astfel diferențele interregionale zonale tot mai accentuate.

În anul 2017, din perspectiva cifrei de afaceri, în Regiunea Nord-Vest sectorul IMM contribuie cu 73,75% la cifra de afaceri totală realizată la nivelul regiunii, cu un nivel al contribuției peste media națională (69,45%), în condițiile în care asigură ocuparea a 74,93% din forța de muncă și 70,66% din investițiile nete din regiune. În anul 2017 ponderea cea mai mare a cifrei de afaceri în Regiunea Nord-Vest a fost generată de întreprinderile mici (27,97%), urmate de întreprinderile mari (26,24%), care în ciuda faptului că la nivel regional nu sunt atât de numeroase, contribuie semnificativ la crearea cifrei de afaceri. În tabelul de mai jos sunt reflectate performanțele întreprinderilor pe clase de mărime.

Indicator	U.M.	Total	Clase de mărime			
			0-9	10-49	50-249	250 și peste
Cifra de afaceri	mil. lei	153.245	34.465	42.866	35.692	40.225
Efectivul de personal	pers.	596.584	161.189	152.595	133.251	149.549
Investiții nete	mil. lei	8.312	2.422	1.899	1.552	2.004

Tabel 25. Principalii indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe clase de mărime, 2017

Sursa: INS Tempo Online, 2019

Din perspectiva **aportului sectoarelor la cifra de afaceri**, comerțul contribuie cel mai mult la economia regiunii, reprezentând 36,47% din cifra de afaceri totală a regiunii (cu 23.787 firme active în domeniul comercial, care antrenau un număr de 119.996 angajați și realizau o cifră de afaceri de 55.890 milioane lei) urmat îndeaproape de industria prelucrătoare cu 31,39%. Construcțiile au un aport de 7,41% iar firmele din domeniul Transport și depozitare contribuie cu 8,46% la formarea cifrei de afaceri a Regiunii Nord-Vest în anul 2017.

Sectorul	Număr de firme	Cifra de afaceri (mil. Lei)	Salariați
Industrie	9.068	48.685	207.144

Construcții	9.563	11.355	56.573
Servicii	62.437	90.369	320.231
Agricultură	2.918	2.838	12.636

Tabel 26. Corelarea principalilor indicatori ai întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, pe principalele sectoare de activitate, în anul 2017

Sursa: INS Tempo Online 2019

Industria din Regiunea Nord-Vest contribuie peste medie la formarea cifrei de afaceri din Industrie în România (cu 31,4%). În Regiunea Nord-Vest, în anul 2017, contribuția cea mai mare la cifra de afaceri din Industrie²², a avut-o județul Cluj (14.023 milioane lei, în creștere cu aproape 80% față de anul 2012), urmat la mare diferență de județul Bihor (10.000 milioane lei, în creștere cu doar 12% față de anul 2012). Pe ultimul loc se situează județul Sălaj care a înregistrat o cifră de afaceri a unităților locale active din industrie mai mică de aproximativ 3,5 ori decât cea a județului Cluj.

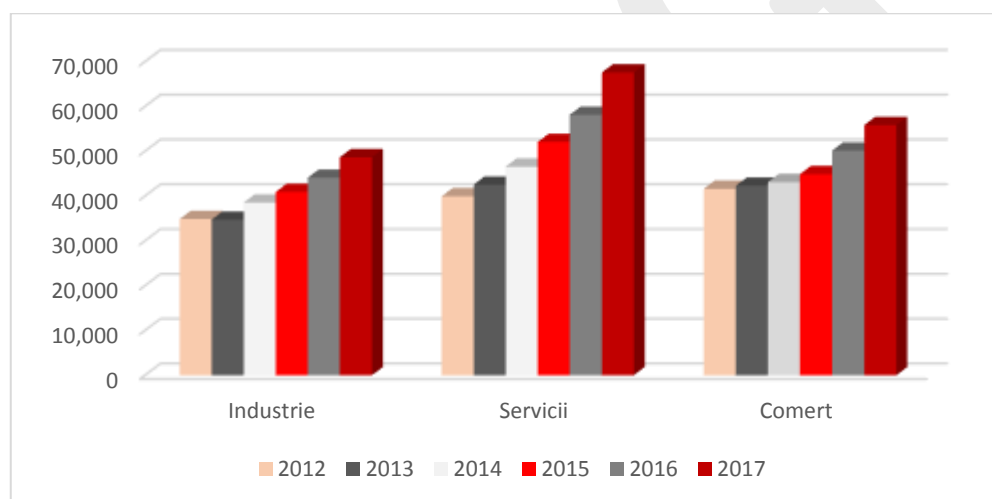

Figura 20. Dinamica contribuției sectoarelor la cifra de afaceri a Regiunii Nord-Vest, 2012-2017 (mil. lei)

Sursa: INS Tempo Online 2019

Evoluția cifrei de afaceri din unitățile locale active din industrie a fost pozitivă în perioada 2012-2017, înregistrându-se o creștere de aproximativ 80% în termeni nominali în Regiunea Nord-Vest. Analizând în amănunt, se observă faptul că această creștere a cifrei de afaceri din unitățile din industria prelucrătoare (care reprezintă 98,83% din cifra de afaceri totală din industrie), a fost însoțită de creștere simțitoare a numărului angajaților (41%).

Cifra de afaceri din unitățile locale active în sectorul serviciilor a înregistrat o creștere cu 79% între anii 2012-2017 (atingând o valoare de 67.613 milioane lei în anul 2017), același scenariu fiind urmat și de numărul salariaților, care a crescut cu 12,49%, în aceeași perioadă.

Comerțul, care are ponderea cea mai mare în cifra de afaceri a sectorului terțiar în regiune, a înregistrat o creștere a cifrei de afaceri cu 34,24% în intervalul 2012-2017 și a numărului de salariați cu 6%.

²² **Industria la nivel compozit**, sunt luate în calcul sectoarele: Industria extractivă, Industria prelucrătoare, Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat și Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare

Din analiza dinamicii celorlalte sub-sectoare din categoria Serviciilor se constată o creștere a importanței serviciilor intensive în inteligență precum cercetarea-dezvoltarea și ITC, atât prin aportul pe care îl au la formarea cifrei de afaceri regionale, cât și prin aportul la numărul total regional al angajaților. Astfel, cifra de afaceri a unităților din domeniul *ITC* a înregistrat o creștere între anii 2012 și 2017 de aproape 100%, plasând Regiunea Nord-Vest pe locul 2 la nivel național, după București-Ilfov.

Cifra de afaceri din *sectorul construcțiilor* a crescut cu doar 15% în intervalul 2012-2017, înregistrând chiar o scădere în anul 2015, fiind însoțită și de o scădere a numărului de angajați cu 5% în intervalul analizat.

Investițiile sunt cruciale pentru creșterea economică, cele fizice (ce țin de clădiri, lucrări, mașini și utilaje) având un impact direct asupra productivității muncii. Din prisma indicatorului cel mai relevant, în anul 2016 *formarea brută de capital fix*²³ în Regiunea Nord-Vest reprezintă 13,85% (în scădere) din PIB și se traduce printr-un nivel al investițiilor sub media UE (care a fost în 2016 în jurul valorii de 19%) și sub media națională (de 15,95% în 2016). Datele anul 2013 indică o scădere bruscă a investițiilor în Regiunea Nord-Vest (scădere a FBCF cu aproape 7%).

În Regiunea Nord-Vest, cele mai mari investiții sunt realizate în Industrie (între 35-41% din total investiții în cei 5 ani analizați). Distribuția investițiilor brute pe județe indică faptul că în județul Cluj sunt aproape 50% din investițiile realizate de către firmele din Regiunea Nord-Vest, urmat de județul Bihor cu 20,96% și Maramureș cu cca. 12%, județul Sălaj fiind pe ultimul loc cu 5,9% din investițiile regiunii.

Analiza pe clase de mărime a întreprinderilor indică faptul că IMM-urile, care reprezintă 99,76% dintre firmele regiunii, reușesc să efectueze doar 64,26% din totalul investițiilor brute în regiune, accesul la programe suport și de finanțare fiind încă insuficient.

Din prisma **investițiilor străine directe (ISD)**, conform unui studiu realizat de Banca Națională a României, în Regiunea Nord-Vest valoarea acestora ajunsese în anul 2018 la 4.610 milioane euro, ceea ce reprezenta doar 5,7% din valoarea totală a ISD din România (în condițiile în care Regiunea București-Ilfov a atras 60,7% din totalul ISD)²⁴, respectiv 6,1% din totalul investițiilor străine directe de tip *greenfield*²⁵ în România, poziția regiunii fiind la coada clasamentului național (locul V atât la total investiții străine, cât și la investițiile greenfield).

²³ În vederea comparației cu UE, investițiile se măsoară prin formarea brută de capital fix (FBCF) raportat la PIB; acesta include achizițiile operatorilor economici rezidenți, respectiv valoarea activelor tangibile sau fixe și intangibile achiziționate (echipamente de transport, mașini și echipamente, clădiri și structuri, software, licențe, brevete, etc).

²⁴ Această pondere foarte ridicată este justificată și prin faptul că majoritatea firmelor își înregistrează sediul central în București, prin urmare aici are loc raportarea veniturilor obținute de filialele acestora din alte județe/regiuni

²⁵ Investițiile greenfield reprezintă, conform Rapoartelor Băncii Naționale a României, investiții realizate de la zero de către sau împreună cu investitorii străini; acestea au ponderea cea mai mare între principalele tipuri de investiții străine directe, urmate de *fuziuni și achiziții* și de majorarea deținerilor de capital ale investitorilor străini în întreprinderi

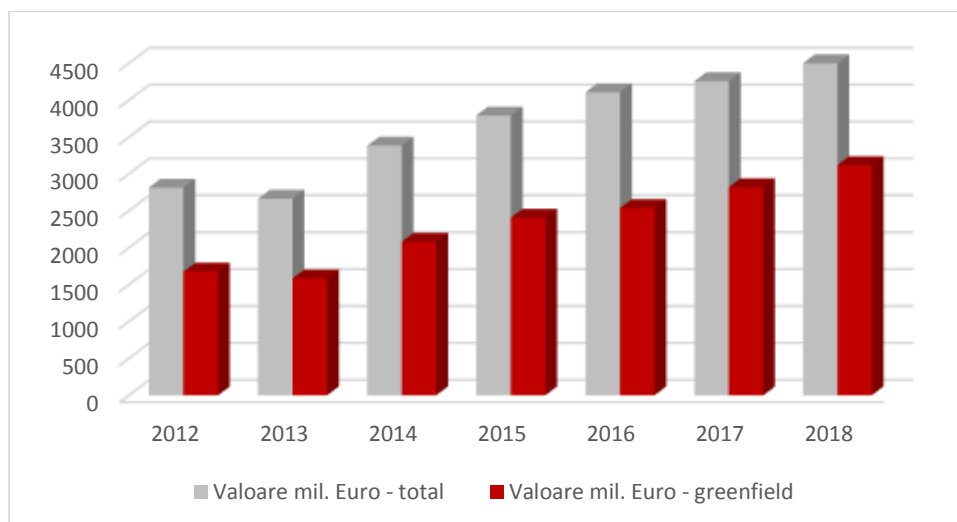

Figura 21. Investițiile străine directe realizate în Regiunea Nord-Vest, 2012-2018, (mil. euro)

Sursa: prelucrare bazată pe Studiile "Investițiile străine directe în România", BNR, 2012-2018

Față de anul de referință 2012, investițiile străine în Regiunea Nord-Vest au crescut cu 64%, dinamică situată peste rata națională de creștere (37%). În perioada 2012-2017, cuantumul ISD din PIB²⁶ în Regiunea Nord-Vest s-a menținut relativ constantă, în jurul valorii de 19%, mult însă sub media națională în 2017 (de cca. 43%). Din prisma acestui indicator, Regiunea Nord-Vest se află pe locul 5 din țară comparativ cu celelalte regiuni.

Potrivit Oficiului Național al Registrului Comerțului, Regiunea Nord-Vest se poziționează, în anul 2018, pe locul 2 la nivelul României atât după numărul de firme cu capital străin înregistrate (688 de firme, 12,11% din total) cât și ca valoare a capitalului social subscris (13.8%), fiind urmată la mare distanță de Regiunea Vest (6,35%).

În ceea ce privește repartitia întreprinderilor cu capital străin înregistrate în anul 2018 în județele din Regiunea Nord-Vest, se observă o concentrare a acestora în județele Cluj (cu 293 societăți comerciale reprezentând 27,48% din capitalul social străin investit la nivel regional), și Bihor (cu 233 societăți comerciale reprezentând 70,00% din capital). Județele Sălaj și Bistrița-Năsăud sunt cele mai puțin atractive județe ale regiunii din acest punct de vedere, prin urmare direcționarea ISD spre aceste 2 județe și implementarea unor măsuri de atragere a investițiilor ar trebui să reprezinte o prioritate.

La nivel național, județul Cluj ocupa locul 3 după numărul de firme cu contribuție străină înregistrate în perioada 1991-2018, cu un total de 9.987 societăți comerciale (după Municipiul București și județul Timiș). Din punct de vedere al valorii capitalului social subscris, în ierarhia națională județul Cluj se situează tot pe locul 3, urmat de județul Bihor pe locul 4.

Regiune/Județ	Număr de firme	Capital social (mii Euro)
Nord-Vest	27.297	2.937.382,1
Bihor	8.965	1.365.178,0
Bistrița-Năsăud	1.473	121.835,6

²⁶ Cuantumul ISD din PIB reprezintă un indicator relativ care permite comparațiile și asigură compensarea diferențelor dintre regiuni date de dimensiunile și economiile acestora.

Cluj	9.987	834.514,2
Maramureș	2.945	318.626,5
Satu Mare	2.881	170.207,7
Sălaj	1.046	127.020,1

Tabel 27. Societăți comerciale cu participare străină la capital și valoarea capitalului social subscris, în perioada 1991-2018, sold existent la 31 decembrie 2018

Sursa: Oficiul Național al Registrului Comerțului

Din analiză a rezultat că țările din care provin cei mai mulți investitori sunt: Italia, Germania, Austria, Franța, Regatul Unit, Spania, Ungaria, iar domeniile de activitate ale celor mai multe firme străine sunt atât cele în care se obțin produse cu valoare adăugată ridicată (mai puține) - industria echipamentelor electrice, industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, industria calculatoarelor și a produselor electronice și optice, industria echipamentelor de comunicații - precum și industriile tradiționale din regiune (în care se regăsesc cei mai mulți investitori străini) - industria lemnului, industria produselor din minerale nemetalice, industria metalurgică, industria textilă și a articolelor de îmbrăcăminte.

Se există o serie de inițiative la nivel regional pentru combaterea acestui fenomen, în continuare se remarcă fenomenul de outsourcing²⁷ în domeniul IT, outsourcing-ul serviciilor financiare și în *Activități profesionale, științifice și tehnice* (CAEN Secțiunea M). Municipiul Cluj-Napoca se află în continuare în topul celor mai atractive orașe pentru serviciile de outsourcing IT, un rol important avându-l calitatea forței de muncă, prin prisma statutului de mare centru universitar.

Un element important al nivelului de dezvoltare regional este reprezentat de evoluția **comerțului exterior**, reflectat prin volumul exporturilor și importurilor, precum și structura acestora pe piețe de desfacere și produse.

În perioada 2012-2018, se remarcă o evidentă tendință de creștere a volumului exporturilor, atât la nivel regional, cât și la nivel național. Gradul mediu de acoperire a importurilor prin exporturi în această perioadă în Regiunea Nord-Vest a fost în medie de 95%, crescând de la valoarea de 80% în perioada 2007-2011.

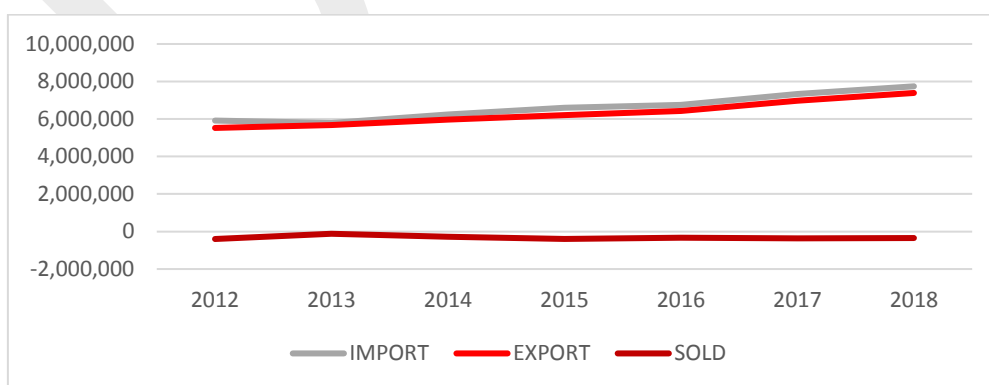

Figura 22. Evoluția tranzacțiilor externe în Regiunea Nord-Vest, 2012-2018 (mii euro)

Sursa: INS, Buletinele statistice lunare ale județelor, disponibile din 2019

²⁷ Outsourcing-ul (externalizarea) reprezintă atribuirea unor servicii sau lucrări unui colaborator extern, care poate fi fie o firmă specializată în domeniu fie o persoană fizică.

În cei 7 ani analizați, exporturile FOB²⁸ din regiune au crescut cu 37%, atingând în anul 2018 valoarea de 7.387.593 mii euro, plasând Regiunea Nord-Vest pe locul al V-lea după București-Ilfov, Vest, Sud Muntenia și Centru. Cu o rată de creștere puțin mai moderată (30,8%), importurile CIF²⁹ au atins o valoare maximă în anul 2018, (7.387.593 mii euro).

În perioada 2012-2018, cele mai mari exporturi sunt înregistrate din județul Bihor, care a devansat județul Cluj cu cca. 65% în ultimii ani, iar județul cu cea mai slabă activitate comercială este Sălajul, care contribuie cu doar 7,76% la exporturile totale ale regiunii. Județele care contribuie în proporția cea mai mare la exporturile regiunii sunt Bihor cu 29,9% și Cluj cu 19,3%. Balanța externă per ansamblu pentru Regiunea Nord-Vest este negativă pentru perioada analizată, județele unde exporturile depășesc importurile fiind Maramureș, Sălaj și Bistrița Năsăud.

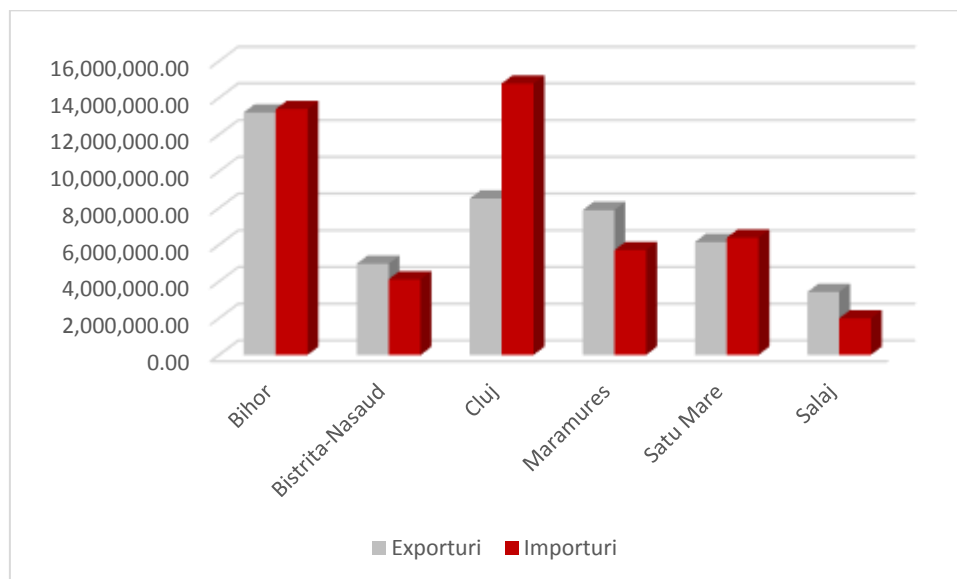

Figura 23. Volumul conglomerat al exporturilor și al importurilor pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în perioada 2012-2018 (mii euro)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS, Buletine statistice lunare ale județelor

Specializarea unei anumite regiuni din punct de vedere al produselor sau grupelor de produse poate fi măsurată prin intermediul mai multor indicatori, printre care și *avantajul comparativ aparent sau relevat*³⁰. La nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, există o serie de produse la care rezultatele indicatorului sunt pozitive pe toată durata analizată: “Materiale plastice si articole din material plastic”, “Piei crude, piei tabacite, blanuri si produse din acestea”, “Încaltăminte si parti ale acesteia”, “Masini, aparate si materiale electrice”, “Mobila; aparate de iluminat si alte articole similare”, care înregistrează pe tot intervalul de analiză valori ale exporturilor mult mai mari decât ale importurilor.

²⁸ Exporturi FOB - Franco la bord (Liber la Bord) presupune vânzarea care implica un transport maritim sau fluvial de marfa.; FOB reprezintă prețul la frontiera țării exportatoare, care include valoarea mărfii, toate cheltuielile de transport până la punctul de îmbarcare, precum și toate taxele suportate pentru ca marfa să fie încărcată la bord.

²⁹ Importuri CIF - Cost, Insurance, Freight – (Cost, Asigurare, Navlu) reprezintă prețul la frontiera țării importatoare, care cuprinde atât elementele componente ale prețului FOB, cât și costurile asigurării și transportului internațional

³⁰ *Avantajul comparativ aparent sau revelat* - Zaman Gheorghe, *Sistemul de indicatori ai competitivității românești în contextul dezvoltării durabile*, material realizat în cadrul Școlii de Vară Itinerante AFER, 2010. Prin intermediul acestui indicator se pot determina sectoarele slabe sau puternice ale unei regiuni. Rezultatele obținute din formula de calcul a avantajului comparativ sunt favorabile dacă valoarea indicatorului este pozitivă, caz în care grupa de produse sau produsul considerat este mai eficient comercializat comparativ cu comerțul pe regiune. Formula de calcul este următoarea: $RCA = \ln(Xir/Mir)/(Xr/Mr)$ ³⁰, unde: i – produsul sau grupa de produse; r – regiunea; X – exporturi; M – importuri.

c) Specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat

Regiunea Nord-Vest, asemănător cu alte regiuni ale României și din Europa a trecut prin mai multe procese de tranziție industrială, fiind afectată în repetate rânduri de impactul neuniform pe care acest fenomen îl poate avea asupra dezvoltării economice. Uitându-ne înapoi, tranziția industrială a rezultat întotdeauna în apariția de noi locuri de muncă și creșterea productivității datorită automatizării proceselor, aceștia fiind cei mai importanți factori ce au contribuit la creșterea calității vieții. Cu toate acestea, tranziția industrială vine cu provocări specifice, schimbarea tiparelor economice putând duce la creșterea ratei șomajului, cu un impact teritorial neuniform. Mai mult, schimbarea cererii pentru anumite specializări poate duce la câștiguri sau pierderi importante pentru anumite grupuri ale populației, însă globalizarea, progresul tehnologic și tranziția către o economie circulară constituie în același timp și oportunități importante.

Regiunile în plin proces de tranziție industrială au un potențial ridicat pentru a putea beneficia de oportunitățile ce rezultă din trendurile globale (digitalizare, automatizare) în vederea revitalizării creșterii economice, a productivității și creșterii adaptabilității în cazul șocurilor similare.

Regiunile aflate în proces de tranziție industrială dețin de regulă nu doar resurse importante în producție și activități avansate de inovare în cadrul industriilor locale, dar și o forță de muncă bine instruită. În același timp aceste regiuni se confruntă cu provocări specifice, în special cele legate de dezindustrializare și lipsa competențelor necesare ocupațiilor ne nouă generație, dar și niveluri scăzute de producție în afara domeniilor tradiționale.

Drept urmare, succesul procesului de tranziție industrială depinde de abilitatea fiecărei regiuni de a îmbrățișa o creștere bazată pe inovare și pe capacitatea ei de a distribui beneficiile rezultate din creșterea economică pe scară largă. Pentru a putea profita de oportunitățile tranziției industriale și în același timp pentru a putea minimiza efectele negative și costurile sociale ale acesteia, vor fi necesare intervenții care se bazează pe capacitățile și avantajele comparative ale regiunii, ceea ce presupune o specializare funcțională și teritorială.

Modelul specializării presupune concentrarea resurselor pentru dezvoltare pe un număr limitat de domenii (de excelență/ de specializare) și de investiții prioritare.

Modelul specializării inteligente³¹ presupune, în accepțiunea OECD³², abordarea specificului regional prin prisma investițiilor intensive în cunoștințe, folosind pârghiile specifice cercetării – dezvoltării - inovării. Constă în concentrarea investițiilor/eforturilor de dezvoltare asupra unui număr limitat de domenii-cheie, în care regiunea deține avantaje competitive³³/comparative³⁴ axate pe performanțe economice demonstrate, resurse disponibile și forță de muncă specializată/calificată. Reprezintă continuarea firească a unui proces de intensificare, diversificare și specializare regională, bazată pe

³¹ Specializarea Inteligentă – original “Smart Specialization”; instrumentul a fost dezvoltat de către un grup de experți (The Knowledge for Growth Expert Group- K4G) desemnați de Comisia Europeană în anul 2005 să analizeze strategii alternative de creștere economică bazate pe cercetare-dezvoltare-inovare; (K4G a fost creat de către Comisarul European pentru Știință și Cercetare Janez Potočnik și a activat sub coordonarea Profesorului Dr. Dominique Foray). Vezi și http://ec.europa.eu/invest-in-research/monitoring/knowledge_en.htm

³² Publicația Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică „Creșterea Regională bazată pe Inovare: Rolul Specializării Inteligente”, 2013

³³ Teoria Avantajului Competitiv aparține economistului Michael Porter și presupune realizarea unor produse sau servicii superioare dintr-un punct de vedere semnificativ pentru consumatori, comparativ cu ofertele de articole similare ale majorității concurenților. „Avantajul Competitiv: crearea și menținerea unor performanțe superioare”, 1985, „Avantajul Competitiv al Națiunilor”, 1990 „Strategia competitivă”, 1991

³⁴ Teoria avantajului comparativ (noțiune definită pentru prima dată de David Ricardo în urma cu cca. 150 de ani ca o aplicare a principiului specializării în schimburile comerciale între state) presupune ca fiecare individ, firma, regiune sau națiune are de câștigat dacă se specializează în producerea acelor bunuri sau servicii pentru care are un cost al oportunității scăzut și schimbă ceea ce produce cu bunuri/servicii pentru care are un cost al oportunității ridicat.

aspecte specifice regionale și inter-regionale; presupune un mix de factori și măsuri bazate pe activitatea și potențialul de inovare/CDI care vin să susțină sectoarele identificate ca fiind de importanță regională și au ca efect creșterea productivității, a competitivității, creșterea economică în ansamblul său.

În cazul unei economii emergente, precum este și cea din Regiunea Nord-Vest care are ca și caracteristici ale ultimilor 20 ani o creștere a ponderii serviciilor și o descreștere a cotei sectorului agricol, care însă concomitent păstrează o treime din populația ocupată în agricultură, iar trei sferturi din activitatea serviciilor o reprezintă comerțul, la care se adaugă o industrie intensivă în capital uman și în resurse cu o productivitate a muncii sub media națională și departe de media europeană, reiese faptul că un model axat preponderent pe valoarea adăugată nu este (deocamdată) ancorat în realitatea regiunii. Modelul regional de dezvoltare economică, influențat de opțiunea dezvoltării policentrice, se focalizează asupra **creșterii economice prin dezvoltare teritorială policentrică** printr-o **specializare funcțională dată de sectoarele cu performanțe economice dovedite** pe perioada analizată. În același timp se iau în considerare ca parametri input în modelul economic ale dinamici indicatorilor soft – domenii orizontale (ITC, Industрии creative, activități științifice și tehnice), pe care se va fundamenta abordarea componentei „inteligente”, la strategia de dezvoltare identificată/propusă.

În Regiunea Nord-Vest se remarcă faptul că 82% din economia regiunii se realizează în 30 de **zone de concentrare a activității economice** (în creștere cu 7 puncte procentuale față de 2011 când valoarea acestui indice a fost de “doar” 75%), care includ localități urbane și rurale periferice acestora. Cu o tendință evidentă de concentrare a activității în mediul urban, cele 6 reședințe de județ înregistrează 78,08% din locurile de muncă și 81,08% din agenții economici din regiune. Cele mai bune rezultate sunt înregistrate în municipiul Cluj-Napoca, unde își au sediul 26% din companiile din regiune și unde lucrează aproximativ tot 26% din forța de muncă. Informații detaliate despre aceste zone de concentrate a activității economice se regăsesc în tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Localitatea	Județul	Numărul de salariați	% din total Regiunea Nord-Vest	Numărul de agenți economici activi
1	Cluj-Napoca	Cluj	141,398	26.45	28,099
2	Oradea	Bihor	70,352	13.16	15,361
3	Baia Mare	Maramureș	41,267	7.72	6,406
4	Satu Mare	Satu Mare	33,388	6.25	4,928
5	Bistrița	Bistrița-Năsăud	27,395	5.13	4,450
6	Zalău	Sălaj	14,234	2.66	3,229
7	Dej	Cluj	7,613	1.42	1,764
8	Carei	Satu Mare	6,542	1.22	801
9	Borș	Bihor	3,501	0.66	146
10	Florești	Cluj	6,567	1.23	2,882
11	Juc-Herghele	Cluj	3,003	0.56	18

12	Turda	Cluj	7,511	1.41	1,790
13	Apahida	Cluj	3,090	0.58	458
14	Gilău	Cluj	2,817	0.53	499
15	Sarbi	Maramureș	2,343	0.44	18
16	Salonta	Bihor	4,889	0.91	750
17	Sighetu Marmăției	Maramureș	6,715	1.26	1,011
18	Vetiș	Satu Mare	3,879	0.73	112
19	Tășnad	Satu Mare	1,208	0.23	159
20	Palota	Bihor	2,033	0.38	90
21	Câmpia Turzii	Cluj	3,697	0.69	812
22	Negrești-Oaș	Satu Mare	3,104	0.58	645
23	Gherla	Cluj	3,766	0.70	867
24	Valea lui Mihai	Bihor	4,145	0.78	231
25	Beclean	Bistrița-Năsăud	2,269	0.42	397
26	Năsăud	Bistrița-Năsăud	2,126	0.40	342
27	Sântion	Bihor	1,413	0.26	146
28	Dumbravita	Maramureș	1,567	0.29	20
29	Tăuții-Măgherauș	Maramureș	1,791	0.34	43
30	Marghita	Bihor	3,713	0.69	580
			417,336	78,08	77.054

Tabel 28. Zone de concentrare a activității economice din Regiunea Nord-VestSursa: *Oficiul Național al Registrului Comerțului*

În ultimii 10 ani, la nivelul României, urmând o anumită specializare funcțională și sectorială, se delimitează un alt tip de inițiativă antreprenorială de tip colaborativ, denumită **cluster**. Acesta este o structura asociativă definită ca o concentrare geografică de companii și instituții interconectate într-un anumit domeniu (Michael Porter), cu potențial de stimulare a inovării și de îmbunătățire a productivității prin mecanismele de cooperare dezvoltate în interiorul și în afara structurii.

Înființarea clusterelor la nivel regional a fost inițiată și susținută de ADR Nord-Vest, inclusiv prin atragerea de fonduri nerambursabile, ca parte a implementării Strategiei Regionale de Inovare a Regiunii Nord-Vest 2007-2013.

La inițiativa ADR Nord-Vest au fost generate cluster în domeniile TIC, mobilier și energii regenerabile.

Majoritatea clusterelor din regiune au fost create pe modelul clasic de triple-helix nucleul fiind reprezentat de asocierea de companii la care s-au raliat organisme de cercetare și educație, precum și autorități publice care vin să sprijine aceste structuri și să aducă un plus de vizibilitate și de lobby. În ultimii ani, în conformitate cu trendurile internaționale aria de cuprindere a tipurilor de actori a fost extinsă în majoritatea acestor structuri, trecând treptat la un format quadruple helix prin implicarea tot mai mult a societății civile.

Clusterelor active din Regiunea Nord-Vest în anul 2018 au fost următoarele:

- **Clusterul Cluj IT** înființat în 2012 este momentan cel mai mare cluster din domeniu din România. În 2016, clusterul a dobândit eticheta SILVER din partea Secretariatului European pentru Analiza Clusterelor (ESCA).
- **Clusterul de Energii Regenerabile TREC** (Transylvania Energy Cluster), generat în , dobândind personalitate juridică doar în 2015 sub denumirea Transylvania Energy Cluster. A primit certificatul SILVER din partea ESCA în 2018.
- **Clusterul Mobilier Transilvan** înființat în 2013, dezvoltându-se continuu, în primele luni ale anului 2016, reușind să obțină și certificare GOLD din partea ESCA în 2017.

Acestor clusterelor li se adaugă și cele constituite pe baza inițiativei actorilor cheie din domeniile agroalimentar și TIC.

- **Clusterul AgroTransilvania** înființat în 2013 la inițiativa Consiliului Județean Cluj, clusterul reunește actori din industria alimentară pe întregul lanț de valoare. În 2016 a obținut eticheta SILVER din partea ESCA.
- **Transilvania IT Cluster by ARIES T** înființat în 2013 ca și un cluster de formare a resurselor umane în domeniul tehnologiilor avansate, iar între timp și-a extins activitatea oferind servicii suport de inovare, internaționalizare etc. A obținut certificatul SILVER din partea ESCA în 2016.

Clusterelor prezentate mai sus sunt cele mai dezvoltate și mai active din regiune, însă fără o reprezentativitate teritorială foarte mare. În afară de Clusterul Mobilier Transilvan, care acoperă județele Cluj, Bistrița-Năsăud și Maramureș, toate celelalte sunt preponderent concentrate în Județul Cluj și în special în Municipiul Cluj-Napoca. Clusterul Cluj IT are și câțiva membri din afara regiunii.

Clusterelor prezentate mai sus sunt cele mai dezvoltate și mai active din regiune, însă fără o reprezentativitate teritorială foarte mare. În afară de Clusterul Mobilier Transilvan, care acoperă județele Cluj, Bistrița-Năsăud și Maramureș, toate celelalte sunt preponderent concentrate în Județul Cluj și în special în Municipiul Cluj-Napoca. Clusterul Cluj IT are și câțiva membri din afara regiunii.

Alte clusterelor:

- **Clusterul Regional Balneoturistic „Transilvania Nord-Vest”**, înființat în 2014 la inițiativa Turda Salina Durgau SA cu scopul de a valorifica factorii terapeutici naturali și a produselor Balneoturistice ale regiunii.
- **Transilvania Lifestyle și Gusturi Transilvane** din Cluj-Napoca înființate la inițiativa Asociației Patronilor și Meseriașilor din Cluj în anul 2014, cu scopul îmbunătățirii calității vieții și stilului de viață.
- **Clusterul Geotermal** a fost înființat în 2010 - ca și continuare a activităților întreprinse de ADR Nord-Vest și Universitatea Oradea în cadrul proiectului FP7 Clustherm - de Federația Patronilor Bihor în județul Bihor cu scopul valorificării potențialului apelor geotermale din județ – momentan nefuncțional.
- **Clusterul de Industrii Creative Transilvania** înființat în 2016 este primul cluster de industrii creative din țară, scopul fiind să genereze produse și servicii inovatoare. În 2017 a obținut eticheta BRONZE.

- **CLEMS - Cluster Eco-inovativ pentru un Mediu Sustenabil** - este format din întreprinderi, universități, institute de cercetare, autorități publice și alte organizații catalizator, fondat în februarie 2016. În 2018 a obținut eticheta BRONZE.
- **HOLZBOX** – cluster în domeniul prelucrării lemnului, creat în 2015 cu scopul promovării bunelor practici în domeniul tâmplăriei folosite pentru restaurarea monumentelor istorice și a soluțiilor inovatoare în domeniu. În 2018 a obținut eticheta BRONZE.
- **ADMATECH** - Cluster Materiale Avansate, Micro și Nanotehnologii - a fost creat în 2015 de către parteneri academici, institute CD și industrie în vederea de a deveni un pol de competență, referință și competitivitate în aceste tehnologii avansate.
- **Clusterul de Turism Transilvania** - a fost creat în 2017 de către parteneri din administrația publică și mediul privat care operează sau sunt interesați în promovarea și dezvoltarea turismului.
- **Romanian New Materials Cluster** - a fost creat în 2018 de către parteneri din mediul de cercetare și de afaceri, interesați în domeniul materialelor și tehnologiilor avansate.
- **Cluster în domeniul valorificării resurselor de apă geotermală, ape sulfuroase și sărate** – Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest își propune să dezvolte în viitorul apropiat un cluster reprezentativ pentru toate cele 6 județe ale regiunii în domeniul sus menționat care să faciliteze accesul la diferite tipuri de finanțări și să susțină valorificarea acestor resurse pe 6 domenii cheie: **turism, încălzire geotermală, industria farmaceutică, industria cosmetică și industria alimentară.**

În ceea ce privește activitatea antreprenorială, în anul 2017, în Regiunea Nord-Vest erau active 83.986 **unități locale active** (locul 2 la nivel național, după București-Ilfov) reprezentând 14,77% din numărul unităților locale înregistrate în România. Județul Cluj se află pe podium în clasamentul național, pe locul 2 după București, totalizând 39% unitățile locale active din Regiunea Nord-Vest.

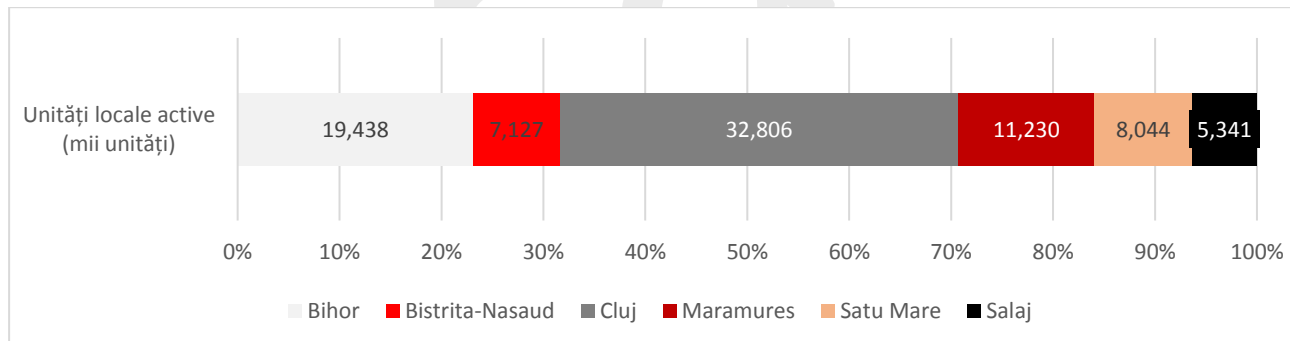

Figura 24. Numărul de unități locale active pe județe ale Regiunii Nord-Vest, în 2017 [mii unități]

Sursa: prelucrarea bazată pe date INS Tempo Online

Dintre acestea, 81.811 sunt întreprinderi, cu o pondere de 97,41% în totalul unităților locale active³⁵.

Dinamica întreprinderilor în Regiunea Nord-Vest este analizată în perioada 2011-2018. **Rata medie de natalitate a întreprinderilor** arată capacitatea de inițiere a unor noi afaceri într-un context macroeconomic dat, iar în intervalul de timp analizat – conform datelor ONRC – au fost înmatriculate 75.547 firme noi, ceea ce a însemnat o medie 10.522 firme pe an. În același interval de timp numărul firmelor active din regiune a crescut cu 17,72%, față de o rată de creștere de peste 30% la nivel național.

³⁵ Conform INSSE, *Unitatea locală* este o întreprindere sau o parte a acesteia (atelier, fabrică, depozit, birou, mină sau stație etc) situata la o adresa identificabilă; include punctele de lucru ale întreprinderilor.

Conform datelor statistice furnizate de ONRC, în perioada 2011-2018, **numărul firmelor radiate** în Regiunea Nord-Vest a fost de 59.133.

Urmând aceeași tendință, la nivelul Regiunii Nord-Vest se reflectă o creștere a inițiativei antreprenoriale în perioada 2011 - 2018, rata medie anuală de creștere fiind de 2,2%, cea mai mare valoare fiind înregistrată la Cluj (creștere medie de 3,98% pe an).

	Nr. firme 2011	Nr. firme 2018	Inmatriculări	Radieri
Bihor	23,466	26,589	16,492	13,369
Bistrița-Năsăud	8,462	8,998	6,772	6,236
Cluj	33,134	43,702	30,887	20,319
Maramureș	12,349	13,222	10,125	9,252
Satu Mare	9,454	9,693	6,902	6,663
Sălaj	5,768	6,843	4,369	3,294
Total Nord-Vest	92,633	109,047	75,547	59,133

Tabel 29. Natalitatea întreprinderilor din Regiunea Nord-Vest, 2011-2018

Sursa: ONRC 2011-2018

Conform INS, la nivel regional în anul 2017, 69,5% din firmele nou create au fost înregistrate în mediul urban, restul de 30,5% fiind în mediul rural. Dintre firmele nou create 69,8% au fost microîntreprinderi (comparativ cu 60,9% în anul anterior), 30,2% au constituit întreprinderi mici și 0,1% întreprinderi mijlocii sau mari.

Conform INS, 26% din firmele nou înmatriculate în 2017 au fost înființate în domeniul industriei, urmate de comerț cu 19,3%, alte servicii cu 17,3% și transport cu 15%. Pe ultimele locuri se situează construcțiile și domeniul hotelurilor și restaurantelor cu 13,9%, respectiv 8,5%.

Din prisma indicatorilor aferenți antreprenoriatului³⁶, România se află pe ultimele locuri în U.E., fiind încurajată elaborarea unei strategii naționale pentru educație antreprenorială, bazată pe modelele de succes ale altor state europene. Majoritatea întreprinderilor sunt înființate de bărbați (în proporție de 61%).

În funcție de **clasele de mărime**, în Regiunea Nord-Vest ponderea cea mai mare este deținută de microîntreprinderi (89,56%), întreprinderile mici (10-49 angajați) reprezintă 8,72% din totalul întreprinderilor active, întreprinderile mijlocii (50-249 angajați) reprezintă 1,47%, iar cele mari au pondere foarte mică în totalul unităților active, de doar 0,28%. Deși reduse ca număr, firmele mari au o contribuție semnificativă la creșterea și dezvoltarea economică a regiunilor, iar din totalul național de 1.739 de firme mari, Regiunea Nord-Vest ocupă locul 3, cu aproape 11,5% din total, cele mai multe regăsindu-se în județele Cluj (41,50%) și Bihor (25,00%).

Clase de mărime ale întreprinderilor	Număr de întreprinderi					
	2012	2013	2014	2015	2016	2017

³⁶ Programul Indicatorilor pentru Antreprenoriat (EIP)9, dezvoltat de OECD și Eurostat

Total	65,752	68,205	72,444	73,860	76,982	81,811
0-9 persoane	57,575	59,943	64,166	65,452	68,537	73,272
10-49 persoane	6,919	6,971	6,991	7,078	7,045	7,134
50-249 persoane	1,077	1,114	1,103	1,130	1,198	1,205
250 persoane și peste	181	177	184	200	202	200

Tabel 30. Numărul de întreprinderi din Regiunea Nord-Vest, după clasa de mărime, 2012-2017

Sursa: INS, Tempo Online, 2019

Ponderea IMM-urilor în total firme, la nivel regional, a crescut relativ constant în intervalul de analiză, ajungând în anul 2017 să reprezinte 99,76%, pondere similară cu cea înregistrată la nivel european (99,8%).

În ceea ce privește **densitatea IMM-urilor**³⁷, în anul 2017 Regiunea Nord-Vest înregistrează 31,21 IMM-uri la mia de locuitori (în creștere cu 6,57 IMM-uri față de anul 2012), indicator comparativ important, care poziționează regiunea pe locul al II-lea în ierarhia națională, peste media de 28,18 IMM-uri/mia de locuitori, la mare distanță însă de București-Ilfov cu 59,59 IMM-uri/mia de locuitori și de valoarea UE-28, de 47,83 IMM-uri /mia de locuitori. Din regiune, județul cu cea mai mare densitate a întreprinderilor în intervalul de analiză este Clujul (cu 45,42 IMM-uri /mia de locuitori), la polul opus situându-se județele Maramureș; Satu Mare și Sălaj (cu cca. 23,5 IMM-uri /mia de locuitori).

IMM-urile din industrie folosesc prea puțin tehnologiile ecologice, întâmpinând restricții financiare în calea adoptării unor soluții pentru economisirea energiei și a resurselor. Astfel, pentru dezvoltarea unei conduite eficiente din punct de vedere al utilizării resurselor sunt necesare campanii de informare privind importanța eficienței energetice.

Distribuția unităților locale active pe principalele sectoare de activitate indică faptul că, în anul 2017, din totalul de 83.986 firme (unități locale active) din Regiunea Nord-Vest, 73,59% activau în sectorul serviciilor (în condițiile în care 28,32% din totalul din regiune provin din sectorul Comerț, Cod CAEN G), 12,8% în industrie, 10,79% în construcții și doar 3,47% în agricultura.

³⁷ Densitatea IMM-urilor (numărul IMM-urilor la 1000 de locuitori) este un indicator relevant pentru comparația cu media europeană și cu media națională, reflectă atractivitatea regiunilor pentru investitori, stabilitatea mediului de afaceri, dar și spiritul de inițiativă al populației.

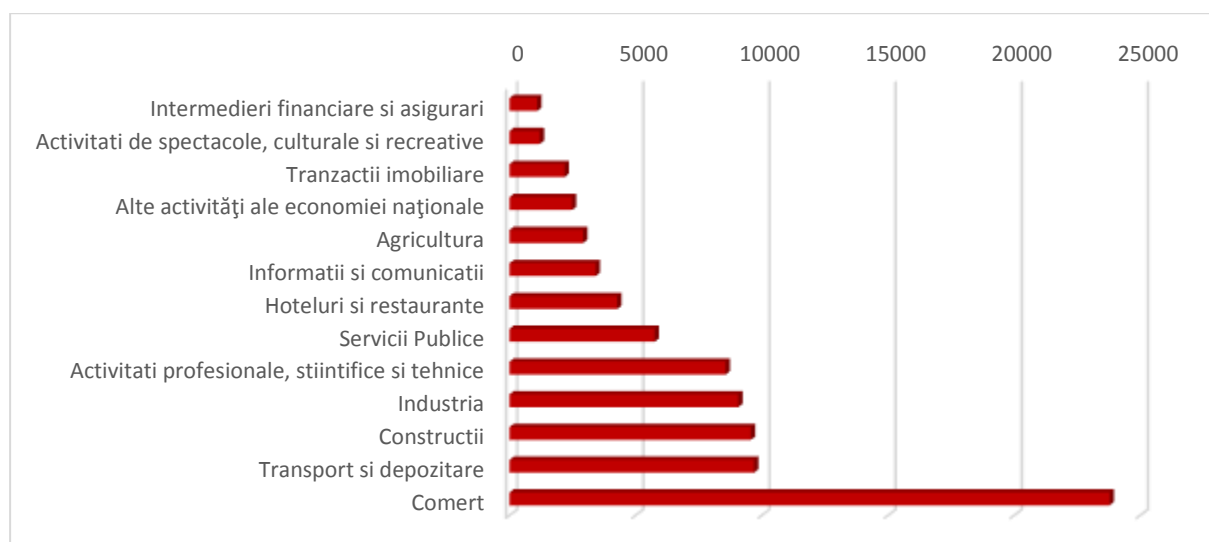

Figura 25. Distribuția firmelor (unităților active locale) în Regiunea Nord-Vest pe sectoare de activitate (2017)

³⁸Sursa: INS Tempo Online

Regiunea se află **pe locul 2** la nivel național, de obicei fiind depășită doar de regiunea București-Ilfov, din punct de vedere al unităților locale active, în următoarele domenii:

- a) Cercetare-Dezvoltare,
- b) Producție software și servicii IT,
- c) Industria celulozei și hârtiei,
- d) Industria farmaceutică ,
- e) Industria cauciucului și maselor plastice,
- f) Industria echipamentelor electrice,
- g) Industria dispozitivelor, aparatelor și instrumentelor medicale,
- h) Producția și furnizarea de energie electrică,
- i) Construcții,
- j) Hoteluri și restaurante (în regiune există cele mai multe restaurante din țară după regiunea București-Ilfov),
- k) Intermedieri financiare și asigurări și Tranzacții imobiliare.

Analiza detaliată a **distribuției firmelor pe sectoare în județele regiunii** contribuie la identificarea discrepanțelor intra-regionale; în acest sens, sunt evidente următoarele aspecte:

³⁸ * *Alte activități ale economiei naționale* includ: Alte activități de servicii (CAEN Secțiunea S), Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (CAEN Secțiunea D) și Distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare (CAEN Secțiunea E)

** La categoria *Servicii Publice* sunt incluse: Activități de servicii administrative și activități de servicii suport (CAEN Secțiunea N), Învățământ și Sănătate și asistență socială

- toate sectoarele de activitate din regiune se concentrează în proporție de peste 50% în județele Cluj și Bihor, în afară de cel agricol; astfel, în aceste județe se regăsesc 66,67% din firmele care activează în sectorul terțiar, peste jumătate din firmele din sectorul industrial (Cluj 34% și Bihor 21,94%), din sectorul *Hoteluri și restaurante* și din *Construcții*
- aproape jumătate din firmele din sectorul agricol al regiunii se regăsesc în județele Bihor (29,85% din firmele din sector) și Satu Mare (16,65% din firmele din sector), cele mai puține fiind în județul Sălaj (9,18%)
- în Județul Cluj se remarcă o concentrare semnificativă a sectoarelor: *ITC* (cu peste 70% din totalul firmelor de profil din regiune și 3,6% din totalul firmelor din județ), *Activități profesionale, științifice și tehnice* (cu 49,96% din totalul firmelor de profil din regiune și 13% din totalul firmelor din județ), *Activități de spectacole, culturale și recreative* (cu 49%) și *Tranzacții imobiliare* (cu 52%)

În ceea ce privește **dinamica pe sectoare**, în perioada 2012-2017, în afara industriei extractive, toate domeniile de activitate au înregistrat o creștere a numărului de firme cu procente cuprinse între 6 și 83%.

Numărul firmelor cu principal obiect de activitate *Transportul și depozitarea*, concentrate cu precădere în județele Cluj și Bistrița-Năsăud, deși a crescut constant, a avut o creștere de 45,45%, ajungând în 2017 la un număr de 23787 firme, transportul rutier de mărfuri fiind cel mai semnificativ la nivelul regiunii (cu 66,86% din total). De asemenea, în regiune își desfășoară activitatea importanți operatori din domeniul transportului feroviar de mărfuri, precum Transferoviar Grup SA, iar în domeniul transportului aerian, chiar și în lipsa unui terminal cargo dedicat transportul de mărfuri se realizează de către Aeroportul Internațional Cluj-Napoca, marfa fiind depozitată în magazinele sau clădirile adiacente sau transferată direct în mijloace de transport. Analiza datelor referitoare la transportul aerian de mărfuri în regiune, până în anul 2017, relevă o tendință constantă de creștere a numărului de tone transportate față de 2012. Datorită faptului că Regiunea Nord-Vest se regăsește în afara traseelor comerciale principale³⁹, se înregistrează un nivel mai redus al transportului de marfă (în special pe componentele internațional și tranzit) și o activitate redusă din punct de vedere logistic.

În dinamică, creșterea cea mai mare a numărului unităților locale active în Regiunea Nord-Vest în perioada 2012 – 2017 a fost înregistrată în sectoarele Învățământ (82,57%), Sănătate și asistență socială (83,58%) și Activități de spectacole culturale și recreative (83,85%) explicabil atât prin impactul fondurilor europene cât și a creșterii cererii în aceste domenii.

d) Structuri de sprijinire a afacerilor

Cele mai vizibile **structuri de sprijinire a afacerilor**⁴⁰ sunt parcurile industriale, acestea putând fi rezultatul inițiativelor publice, private sau chiar public-private. Conform datelor MDRAP din 2019, din cele 89 de astfel de structuri existente la nivel național care au dobândit titlul de parc industrial prin Hotărâri de Guvern sau Ordin de Ministru, un număr de 21 se regăseau în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, primul - TETAROM 1 - înființat în anul 2002 fiind cel de-al patrulea parc industrial la nivel național. Lista parcurilor este dată în anexa.

³⁹ Două coridoare ale Rețelei Unificate de Transport European (TEN-T) traversează România, acoperind doar sudul și centrul țării.

⁴⁰ Structurile de sprijinire a afacerilor (SSA), conform definiției folosite în cadrul Programului Operațional Regional 2007-2013, reprezintă structuri clar delimitate, care asigură o serie de facilități și/sau spații pentru desfășurarea activităților economice de producție și de prestare servicii și au drept ca scop atragerea investițiilor pentru valorificarea potențialului resurselor zonei.

Cele 21 parcuri industriale se întind pe o suprafață totală de peste 764,57 hectare și găzduiesc 178 de operatori economici. Dintre acestea la mijlocul anului 2019 un număr de cinci erau încă în curs de amenajare fără a găzdui firme la momentul respectiv. Din cele 21 parcuri industriale menționate, 6 se află în mediul rural, restul fiind situate în mediul urban. În perioada 2007-2013 cinci parcuri au beneficiat de ajutor financiar nerambursabil (patru prin PO Regional și unul prin PO de Cooperare Transfrontalieră Ungaria-România). Trei dintre aceste proiecte (TETAROM 1 Cluj și Eurobusiness Parc Oradea) au fost proiecte de extindere a infrastructurii existente și două au vizat crearea unor parcuri industriale noi (Bistrița și Satu Mare).

Alături de parcurile industriale acreditate funcționează o serie de zone industriale sau structuri similare, precum Zona Industrială REIF – Câmpia Turzii, Parcul Nervia – Apahida, Parcul Industrial Sud Satu-Mare, șamd. care, au în general aceleași caracteristici și îndeplinesc aceleași funcții.

Parcurile Științific și Tehnologice sunt spații fizice care asigură un spațiu de colaborare între universități, organizații de cercetare și companii al cărui obiectiv de bază este favorizarea generării de cunoștințe în distincte sectoare, pornind de la integrarea de interese științifice, tehnologice și industriale dar și transfer de tehnologie.

Deși au existat numeroase inițiative în acest sens (participarea ADR Nord-Vest în cadrul subproiectului SMART+, finanțat prin Programul de Cooperare Interregională INTRREG IVC, scopul acestuia fiind de a transpune modelul Parcului Tehnologic WALQA din Spania în regiunile partenere; inițiativa Consiliului Județean Cluj pentru crearea și dezvoltarea Parcului Științific și Tehnologic TETAPOLIS), în momentul de față în Regiunea Nord-Vest nu există asemenea structuri funcționale. Cu toate acestea, în actuala perioadă de programare în cadrul Programului Operațional Regional, Axa 1., Operațiunea 1.1.B - Parcuri științifice și tehnologice urmează a se finanța construirea Parcului Științific și Tehnologic Bihor, o inițiativă a Consiliului Județean Bihor împreună cu Parcuri Industriale Bihor și Universitatea din Oradea, valoarea totală a proiectului ridicându-se la aproximativ 7 milioane de euro.

Ca indicator al interesului sporit față de structurile de suport pentru afaceri, în perioada 2007-2013 un număr de 17 astfel de structuri au fost înființate cu ajutor nerambursabil prin Programul Operațional Regional, domeniile 4.1. - Dezvoltarea durabilă a structurilor de sprijinire a afacerilor și 1.1. - Planuri integrate de dezvoltare urbană. Din proiectele finanțate 8 sunt în județul Cluj, 5 în Bihor și câte unul în județele Sălaj, Maramureș, Satu Mare și Bistrița. Infrastructurile astfel create au fost de mai multe tipuri, de la centre de afaceri la extinderea de parcuri industriale, zone logistice etc. De asemenea, din cele 17 proiecte 9 sunt inițiative private, restul reprezentând proiecte ale autorităților publice locale.

Din păcate majoritatea acestor structuri s-au dovedit a nu fi sustenabile pe termen lung, drept urmare majoritatea lor există doar fizic sau destinația lor a fost schimbată.

În ceea ce privește incubatoarele de afaceri, dacă la nivelul anului 2006 în România existau 21 de astfel de structuri conform Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională, în Regiunea Nord-Vest în anul 2019 niciunul dintre cele menționate în documentul respectiv nu mai era funcțional. Cu toate acestea apar tot mai multe inițiative private în acest sens, unele chiar cu finanțare nerambursabilă (a se vedea mai jos).

Una din cele mai vechi incubatoare din regiune funcționează în incinta parcului industrial TETAROM 1 din Cluj, care la nivelul anului 2019 găzduia 10 de companii (dintre care două în regim de incubare) cu un număr total de 53 de angajați, din care o singură companie în regim de incubare. Conform informațiilor transmise de reprezentanții TETAROM există planuri pentru extinderea incubatorului cu încă o clădire finanțată din Fonduri Europene.

În ceea ce privește inițiativele pentru perioada următoare, Cluj Innovation Park, administratorul Centrului Regional de Excelență pentru Industrii Creative (CREIC) și al Centrului Transfer, Evoluție, Antreprenariat, Microîntreprindere (TEAM), va dezvolta un incubator de afaceri.

De asemenea, în perioada de programare 2014-2020 prin Programul Operațional Regional, Prioritatea de Investiții 2.1, Apel de proiecte 2.1B – „Incubatoare de afaceri” urmează să fie finanțate 8 noi structuri similare (cu o valoare totală a proiectelor de peste 140 milioane lei, din care 76 milioane finanțare nerambursabilă), județul Cluj fiind pe primul loc cu un număr de patru, județul Bihor cu trei și Maramureș cu un incubator. Trei dintre aceste proiecte urmează să fie implementate de către autorități publice, restul fiind inițiative private.

În luna octombrie 2019 Guvernul României a aprobat un proiect de lege privind sprijinirea societăților nou înființate prin intermediul incubatoarelor și acceleratoarelor de afaceri, prin care se urmărește înlocuirea cadrului legal existent. Proiectul de lege clarifică unele aspecte metodologice și de interacțiune cu autoritatea administrației publice centrale cu atribuții în domeniul IMM-urilor și simplifică procedura de acordare a titlului de incubator de afaceri prin eliminarea studiului de fezabilitate, precum și a altor reglementări ce îngreunau această procedură. De asemenea, prin proiect se extinde perioada de valabilitate a titlului de incubator de afaceri de la 10 ani la o perioadă nedeterminată și, totodată, este extinsă posibilitatea de finanțare a incubatoarelor de afaceri prin utilizarea oricărei surse legal identificate.

De asemenea proiectul reduce numărul tipului de incubatoare de afaceri de la opt la trei (incubatorul de afaceri cu portofoliu mixt, incubatorul tehnologic și de afaceri și incubatorul specific unui sector) și menționează în mod clar facilitățile fiscale de care poate beneficia fondatorul incubatorului de afaceri, toate fiind măsuri menite să contribuie la sustenabilitatea pe termen lung al acestor structuri de sprijin pentru afaceri.

În ultimii ani, în privința structurilor suport pentru afaceri, se poate observa creșterea exponențială a numărului structurilor de nouă generație, cum ar fi birourile de co-working, diferite hub-uri de afaceri, acceleratoare, șamd. Această tendință indică un interes tot mai mare acordat colaborării de către întreprinzătorii tineri, mai ales în sectoarele high-tech, contribuind astfel la accelerarea efectelor de spill-over și schimbul de informații între start-up-urile inovatoare. Majoritatea acestora se regăsesc în județul Cluj, susțin colaborarea în general dintre companii noi și start-up-uri și - chiar dacă nu se adresează unui sector anume – au o componentă importantă de IT. Cu toate acestea în ultima perioadă au început să apară și structuri cu accent pe domenii specifice. Fără a avea pretenția de a da o listă exhaustivă, dintre inițiativele de acest gen se pot aminti: Cluj Hub (Cluj), Cluj Cowork (Cluj), thatdevspace (Cluj), Chaos Cowork (Cluj), Zain Studio (Cluj), Coworking Oradea (Bihor), Oradea Tech Hub (Bihor), Work Baia Mare (Maramureș) sau Creative Minds Hub Zalău (Sălaj).

Lista locațiilor de coworking sunt completate de acceleratoarele de afaceri, misiunea acestora fiind de a îmbunătăți ecosistemul startup-urilor, ajutându-le să se dezvolte rapid pe ramura internațională. Cel mai dezvoltat program din regiune este oferit de Spherik Accelerator din Cluj-Napoca, premiat de mai multe ori pentru cel mai bun program de accelerare din țară. Lista este completată de alte inițiative, majoritatea din Cluj (Techcelerator, Risky Business, Hubcelerator).

8. Turismul

*Acest capitol prezintă cele mai importante atracții turistice ale regiunii, de ordin **natural, antropic și neconvențional**, stațiunile turistice din regiune, tipurile și formele de turism practicate, infrastructura și circulația turistică.*

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest (Transilvania de Nord) deține un potențial turistic complex și valoros, care se constituie ca premisă, factor fundamental și ofertă turistică primară.

a) Resursele turistice naturale ale Regiunii Nord-Vest

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest beneficiază de un complex de factori turistici morfologici, climatici, hidrografici și biogeografici cu valoare atractivă deosebită. În ceea ce privește tipurile majore de relief, se evidențiază cu precădere **relieful montan**, considerat cel mai atractiv, care ocupă o suprafață de 9.564 km² (circa 28% din teritoriul regiunii).

Acesta ocupă fațada estică și nord-vestică a regiunii, fiind reprezentat în primul rând de **lanțul vulcanic al Munților Carpați** (cu masivele Oaș, Gutâi, Țibleș, Bârgău și sectorul nordic al Munților Călimani – cu înălțimi cuprinse între 824 și 1.990 m).

În al doilea rând, spre est, se întind **culmile cristaline** ale Munților Maramureșului, Suhardului și Rodnei (cei din urmă fiind cei mai înalți din regiune, cu o altitudine maximă de 2.303 m – Vârful Pietrosu).

Zona de sud a regiunii este alcătuită din masive ale Munților Apuseni, în componența cărora **cheile** se înscriu ca forme caracteristice, prin numărul apreciabil (52) dintre care, cele mai cunoscute sunt: Cheile Turzii, Cheile Turenilor, Masivul Gilău-Muntele Mare (Cheile Runcului, Pociovaliștei, Posăgii) sau Bihorului (Cheile din bazinul văii Bogăi). Tot în Munții Apuseni întâlnim **ghețari fosili**, precum Avenul Bortig sau ghețarul Focul Viu, în timp ce în Munții Rodnei se găsesc cele mai vizibile urme ale ghețarilor cuaternari, care au lăsat în urmă nenumărate **circuri glaciare**, cum ar fi: Lala, Negoiescu, lezer, Buhăescu, Izvorul Cailor și Puzdrele. În Munții Apuseni (pe teritoriul Regiunii Nord-Vest), există extrem de multe **peșteri și avene**. Din punct de vedere peisagistic, cele mai importante peșteri din perimetru sunt Peștera din Valea Rea, Piatra Altarului, Micula, Pojarul Poliței, din punct de vedere paleontologic – Peștera Urșilor și Onceasa, iar din punct de vedere arheologic – Peștera Vârtoș și Peștera Rece. O atracție specială în regiune o reprezintă **vulcanii noroioși** de la Monor, județul Bistrița-Năsăud.

Regiunea Nord-Vest adăpostește unele dintre cele mai frumoase **parcuri naționale și rezervații** din România. Cu o floră și o faună variată și structuri ale reliefului unice în România, aceste parcuri propun și numeroase **trasee turistice atât pentru iubitorii muntelui cât și pentru iubitorii de ecoturism**: Parcul Național Munții Rodnei – cel mai mare parc din regiune, Parcul Național Apuseni – parcul peșterilor lui Emil Racoviță și Parcul Național Munții Maramureșului – parcul izvoarelor.

Principalele areale și trasee de practicare a alpinismului/escaladei care se evidențiază în regiunea Nord-Vest sunt: Cheile Turzii, Cheile Turenilor, zona Peștera Vadu Crișului, zona Șuncuiș, zona Bulz, cetatea Lita, șaua Bohodei, zona Remetei, Padiș, Pietrele Negre, Cheile Lazurilor, Creasta Cocoșului, Piatra Vlaicului, Vârful Igniș și Limpedeia.

În partea centrală a regiunii apar masivele cristaline ale Munților Plopiș și Meseș, respectiv măgurile aferente „Jugului intracarpatic”. Cu statut de masive izolate, așezate **în puncte ideale de belvedere** asupra Depresiunii Transilvaniei, se află culmile Feleac, Breaza și Ciceu însă frumusețea peisajelor este omniprezentă, începând cu **pasurile**, care conectează diferite areale geografice.

Prin răspândirea spațială, altitudine și diversitatea formelor sale, **relieful montan** este catalogat, fără excepție, de specialiștii în domeniu, ca având **cel mai ridicat indice de spectaculozitate și atractivitate turistică** dintre toate formele de relief. Totodată, relieful montan permite (datorită

bioclimatului) practicarea sporturilor de iarnă și a curelor reci, fortiente. Totuși, în contextul schimbărilor climatice actuale, manifestate în principal prin încălzirea globală, cantitățile de precipitații solide sunt tot mai mici, respectiv menținerea stratului de zăpadă este tot mai dificilă. Astfel, proiecțiile climatice indică, conform scenariului moderat de evoluție, o scădere a stratului de zăpadă pentru intervalul 2021-2050 comparativ cu perioada 1971-2000 între 25 și 42,5% pentru întreaga regiune și de 37,5-40% pentru unele areale montane unde în prezent există infrastructură pentru schi (Cavnic și Șuior), iar pentru scenariul pesimist de evoluție climatică, o scădere este chiar mai accelerată. Dintre stațiunile pentru schi, cel mai puțin afectată este, conform estimărilor actuale, zona Borșa, unde scăderea medie a stratului de zăpadă va fi de 25-30%.

Relieful de **dealuri, depresiuni și podișuri**, cu cea mai largă răspândire în regiune (18.788 km² reprezentând 55% din suprafața regiunii), are o atractivitate medie, o accesibilitate sporită și un bioclimat moderat, echilibrat, sedativ, recomandat tuturor practicantilor turismului.

Relieful **câmpiilor**, cu indice de atractivitate nesemnificativ, ocupă partea vestică a regiunii (17%), în unitatea denumită fie Câmpia Banato-Crișană, fie Câmpia de Vest. Lățimea redusă a fâșiei de câmpie, de sub 60 km, reduce timpul traversării sale și exclude astfel sentimentul de monotonie. Areele de interes turistic sunt cele cu dune de nisip din Câmpia Careiului sau relieful fluviatil de meandre și popine din cursul râurilor majore (Someș și Crișuri). Lipsa unor elemente de mare atractivitate este compensată prin accesibilitatea ridicată și trăsăturile favorabile ale bioclimatului, incitant, solicitant, cu o durată îndelungată a timpului frumos și insolație mai puternică. Astfel, în Regiunea Nord-Vest, cele mai multe zile favorabile se întâlnesc în extremitatea vestică, căreia îi sunt caracteristice 100-110 zile/an. Regiunile colinare și de podiș se caracterizează printr-o frecvență de 60-100 zile/an favorabile din punct de vedere termo-pluviometric. În regiunea montană, în general, frecvența acestor zile este sub 20 zile/an, datorită temperaturilor considerabil mai scăzute, dar și numărului mai mare de zile cu precipitații. În cursul anului, aceste zile se pot produce în intervalul martie-noiembrie. În funcție de anotimp, cel mai frecvent, zilele favorabile se produc în timpul verii când în zonele de câmpie și colinare se înregistrează 40-65 de zile iar în arealele montane între 11 și 40 de zile.

Resursele de apă, indiferent de forma de stocare, au un rol important în stimularea și dezvoltarea activităților turistice. Fiecare din tipurile de resurse de apă se impune printr-un efect diferit, contribuind la dezvoltarea unor tipuri și forme de turism. Suprapunându-se părții nordice a „aurei mofetice a Carpaților Orientali”, cea mai bogată în emanații post-vulcanice din Europa, regiunea dispune de un inventar extrem de bogat în **resurse hidrominerale** ce pot fi exploatate turistic, cu grad ridicat de atractivitate, fapt exprimat și prin fluxurile circulatorii ale turiștilor care asigură efervescența acestei activități în contextul economic național. În spațiul analizat, dintre componentele naturale, resursele de apă alături de relief constituie principalele obiective de atracție turistică.

Un număr însemnat de resurse naturale din regiune au potențial ridicat în a fi (mai bine) valorificate, însă rămân în umbră din cauza dificultăților de acces (în lipsă sau nemodernizate) și a lipsei unor amenajări minime care să permită vizitarea lor în condiții optime.

b) Potențialul turistic antropic

Potențialul turistic antropic, ca varietate și valoare, se leagă direct de îndelungata evoluție a civilizației umane și de interferențele culturale ale mozaicului etnic specific Transilvaniei. Drept urmare, se remarcă o serie de grupe de obiective care se regăsesc în detaliu accesând studiul având titlul *INVENTARIEREA, EVALUAREA ȘI PRIORITIZAREA PUNERII ÎN VALOARE A RESURSELOR TURISTICE ALE REGIUNII DE NORD-VEST*, al cărui beneficiar este Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest:

- Vestigii istorice (castre romane, cetăți, conace, castele, palate, ansambluri arhitecturale și case cu aspect și/sau istoric deosebit);
- Edificii religioase (biserici, mănăstiri, schituri, catedrale și sinagogi);

- Obiective turistice culturale (teatre, opera și muzee);
- Patrimoniul turistic etnografic (țări și ținuturi etnofolclorice);
- Obiective turistice cu funcție turistică (mine, saline, varnițe, cuptoare de topit fierul și bocșe);
- Monumente (statui, busturi, grupuri statuare și alte monumente diverse);
- Amenajări și activități cu funcție turistică (parcuri, parcuri acvatice și de aventură, festivaluri și cazinouri);
- Amenajări hidrologice (baraje, lacuri de acumulare și instalații hidraulice tradiționale – mori și vâltori).

Lista de resurse enumerate mai sus este completată de lista monumentelor istorice pentru Regiunea Nord-Vest, care totaliza 4.480 de imobile de patrimoniu în anul 2015, dintre care 998 au fost monumente recunoscute ca fiind de interes național sau universal. O bună parte dintre acestea necesită conservare, protejare sau investiții pentru dezvoltarea și valorificarea lor prin includerea în circuite turistice. O prioritate în acest sens ar trebui să o constituie monumentele de interes național sau universal (de tip A) și cele incluse în lista patrimoniului mondial UNESCO.

În Regiunea Nord-Vest singurele obiective înscrise în lista **patrimoniului mondial UNESCO** se află în județul Maramureș și sunt, după cum urmează:

- Biserica „Intrarea Maicii Domnului în biserică”, com. Bârsana, sat Bârsana;
- Biserica „Sfântul Nicolae”, com. Budești, sat Budești;
- Biserica „Preacuvioasa Paraschiva”, com. Desești, sat Desești;
- Biserica „Nașterea Maicii Domnului”, com. Ieud, sat Ieud Deal;
- Biserica „Preacuvioasa Paraschiva”, com. Poienile Izei, sat Poienile Izei;
- Biserica „Sfinții Arhangheli”, com. Șișești, sat Șurdești;
- Biserica „Sfinții Arhangheli”, com. Șișești, sat Plopiș;
- Biserica „Sfinții Arhangheli”, oraș Târgu Lăpuș, sat Rogoz;
- Pădurile seculare și virgine de fag din Carpați: Groșii Țibleșului și Strâmbu-Băiuț.

De asemenea, în regiune, se pot întâlni și elemente ale **patrimoniului imaterial**, precum Mărțișorul, Doina, Taraful tradițional, Procesionile populare de la Mănăstirea Moisei (cu ocazia sărbătorii „Sfânta Mărie Mare” – Adormirea Maicii Domnului), Jocul fecioresc din România sau Colindatul de ceață bărbătească.

c) Tipurile și formele de turism practicate

Diversitatea remarcabilă a resurselor turistice, alături de prezența unor obiective turistice de nișă, neconvenționale, face posibilă afirmarea unor tipuri și forme variate de turism, atractive pentru piețele internaționale.

În Regiunea Nord-Vest sunt 25 de **stațiuni turistice atestate** dintre care, de interes național, sunt Băile Felix (județul Bihor), Sângeorz-Băi (județul Bistrița-Năsăud) și Borșa (județul Maramureș). Stațiuni turistice de interes local se regăsesc în județele: Bihor (1 Mai, Stâna de Vale, Tinca), Cluj (Băile Turda, Băile Băița, Zona Fântânele, Zona Muntele Băișorii, Zona Băile Ocna Dej), Bistrița-Năsăud (Colibița, Rodna), Maramureș (Zona Șuior – Baia Sprie, Bârsana, Botiza, Moisei, Ocna Șugatag, Oncești, Vișeu de Sus), Satu Mare (Tășnad, Negrești-Oaș, Livada, Carei) și Sălaj (Băile Boghiș).

Dintre acestea, cu specific **balnear** pot fi considerate: Băile Felix (Bihor), Sângeorz-Băi (Bistrița-Năsăud), 1 Mai (Bihor), Băile Turda (Cluj), Băile Băița (Cluj), Ocna Șugatag (Maramureș), Tășnad (Satu Mare) și Tinca (Bihor). Băile Felix, 1 Mai, Sângeorz-Băi, Turda și Ocna Șugatag sunt declarate **stațiuni balneoclimatice** în Regiunea Nord-Vest. Trebuie subliniat faptul că potențialul apelor termale, sărate și minerale din regiune este departe de a fi valorificat, nefiind suficient explorate și studiate (din perspectiva efectelor curative) în condițiile în care specialiștii apreciază că Transilvania de Nord este una dintre cele mai bogate regiuni din Europa în astfel de resurse. Mai mult, este de dorit o creștere

a gradului de exploatare a proprietăților curative ale acviferelor din regiune, pentru a le da unicitate și a aduce plus de valoare.

Alături de stațiunile turistice atestate existente, există localități cu potențial de a deveni noi stațiuni, transformare care le va facilita accesul la finanțări și investiții în turism.

În regiune se regăsesc și stațiuni turistice cu specific de **agrement montan** (Borșa – județul Maramureș, Stâna de Vale – județul Bihor și Fântânele și Muntele Băișoara – județul Cluj), în care sunt dezvoltate activități cu specific montan și de ecoturism.

Din sfera largă a **ecoturismului** fac parte turismul de drumeție, alpinismul, speoturismul, precum și **turismul extrem montan**. În Regiunea Nord-Vest există resurse turistice deosebit de importante în ecoturism în ariile majore protejate din Munții Maramureșului, Apuseni și Munții Rodnei:

- **Speoturism:** cu nenumăratele peșteri unicate, Transilvania de Nord atrage doritorii de speoturism mai ales în zona Munților Apuseni;
- **Alpinism:** cu toate că traseele de alpinism sunt mai puțin spectaculoase decât în alte părți, Cheile Turzii din județul Cluj merită menționate;
- **Rafting** pe râurile Bistrița și Crișul Repede;
- **Mountain-biking.**

Turismul de agrement hibernal se desfășoară prin ski și snow-boarding în Transilvania de Nord, pe numeroase pârtii de dificultate medie și joasă, în stațiunile montane cunoscute.

Regiunea Nord-Vest are foarte mult potențial pentru **turismul cultural**, datorită marilor orașe și bogăției de monumente istorice. Cele mai importante atracții culturale din regiune sunt: castrele romane (Castrul Roman de la Porolissum, Castru și Vicus Militar, Castrul Bologa și Castrul Romita), cetățile medievale (Dăbâca, Bonțida și Ardud), castelele (Wesselenyi din Jibou, Karolyi din Carei și Csaky din Almașu), așezările fortificate din Șimleu Silvaniei și orașele-târguri istorice (Gherla și Crasna). O mare parte din bisericile fortificate și castelele regiunii sunt în paragină și le lipsește infrastructura de acces și funcționalitățile necesare introducerii lor în circuitul turistic. Mai au potențial centrele urbane istorice, care conservă o suită de stiluri arhitecturale (preponderent gotic și baroc).

În ceea ce privește valorificarea **turismului religios și monahal**, există în regiune multe areale încărcate de spiritualitate și locuri de pelerinaj:

- Zona câmpiei și dealurilor de vest, care cuprinde biserici, catedrale și mănăstiri (Beltiug, Apa și Oradea);
- Regiunea turistică Oaș – Maramureș – Obcinele Bucovinei;
- Zona Munților Apuseni;
- Cimitirul vesel de la Săpânța;
- Zona depresiei Transilvaniei, cu manifestări religioase de tradiție;
- Mănăstirile din zona Lăpușului (Rohia, Rohița și Habra) și Maramureșului (Bârsana, Moisei și Peri-Săpânța).

Turiștii apreciază, de asemenea, **etnografia, folclorul, arta populară și tradițională** care conferă specificitate regiunii:

- Olăritul (Beiuș-Leheceni, Săliște de Vașcău și Cristioru de Jos; ceramică roșie – Crișul Repede și Vadu Crișului; ceramică albă – Săcel și Baia Sprie);
- Prelucrarea textilelor (Chișcău, Pietroasa, Remetea-Beiuș, Bratca, Borod – Crișul Repede, Săpânța și Târgu Lăpuș);
- Sculptarea lăzilor de zestre din lemn (Budureasa și Ciumărna);
- Prelucrarea papurii și împletitul de nuiete (Borș, Otomani, Salonta, Crișul Repede și Barcău-Crasna);
- Încondeierea ouălor (Drăgoteni, Remetea și Beiuș).

Printre cele mai apreciate **produse culinare tradiționale** sunt: pălincă de Bihor, pălincă de Zalău, horinca de Maramureș, vinurile (podgoriile Diosig, Săcuieni și Valea lui Mihai), plăcintele (vârzări, cu brânză și mărar, cu prune sau cu cartofi), supa de pasăre cu tăiței de casă, ciorbele ardelenesti, slămina și șunca de porc, ceapa de Pericei (județul Sălaj), tocănițele, sarmalele, cozonacii și multe altele.

Tendința turiștilor pentru produse culinare tradiționale este direct asociată cu lipsa de conservanți și E-uri, existența unor rețete tradiționale, obținute din ingrediente naturale și menționarea zonei din care provin. În multe cazuri, produsele gastronomice se asociază cu degustarea de vinuri (**turism oenologic**). Concomitent cu creșterea interesului pentru slow food și agricultură sustenabilă, turismul gastronomic poate fi perceput ca o formă de **ecoturism**.

Forma cea mai uzuală de întâlnire a turiștilor cu produsele gastronomice locale o constituie **festivalurile cu tentă culinară/gastronomică**, chiar dacă în multe cazuri acestea vizează primordial comunitatea locală. În Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest au fost identificate 47 de evenimente gastronomice care promovează, printre altele, cultura gastronomică regională și cele 52 de produse alimentare regionale certificate și omologate. O altă mișcare culturală ce prinde din ce în ce mai mult contur este dată de trendul **slow food**, ce militează pentru educația gustului și sprijinirea comunităților locale și care este împotriva standardizării gusturilor, târgurile și evenimentele culinare inițiate de reprezentanții Slow Food intermediind conexiunea dintre micii producători și consumatori.

Creșterea importanței **turismului de afaceri sau de evenimente** se vede mai ales în marile orașe precum Cluj-Napoca și Oradea însă este resimțit în toate municipiile reședință de județ din regiune, atât prin prisma existenței unităților de cazare tipică acestei forme de turism și a centrelor sau sălilor de conferințe, cât și printr-o durată medie a șederii redusă. Se remarcă necesitatea edificării în regiune a (cel puțin) unui centru de conferințe la standarde internaționale, care să poată satisface această nevoie (pe plan regional).

Zonele de mare influență în **turism rural și agroturism** sunt țărilor și ținuturile etnofolclorice din regiune: Țările Beiușului, Chioarului, Lăpușului, Maramureșului, Năsăudului, Oașului și Silvaniei, și Ținuturile Bârgăului, Ciceului, Codrului, Borod, Huedinului, Iara-Hășdate, Pânticeului, Almaș-Agriș și Tășnadului.

Una din cele mai puternic dezvoltate forme de turism de nișă o constituie **turismul de aventură**, care se adresează în general unor turiști tineri, activi, educați, ce preferă locațiile mai îndepărtate și care își asumă anumite riscuri. Activitățile care se pretează cel mai bine acestei forme de turism, la nivel de regiune, sunt:

- **speoturismul** extrem, practicat în peșterile și avenele cu numeroase restrictivități morfologice; are un câmp larg de afirmare în munții Pădurea Craiului (Avenul Stanul Foncii, Ponorul Sâncuța și peștera Vântului), Bihor (Avenul din Hoanca Urzicarului, avenele din Lumea Pierdută și sistemul Zăpodie-Peștera Neagră) sau Rodnei (Jghiabul lui Zalion);
- **raftingul**, cu preabilități de practicare pe Crișul Repede, Crișul Pietros, Iada, Anieș etc.;
- **canoeing-ul** presupune existența unor cursuri de apă repezi, vijelioase, cu scurgere turbulentă, condiții întâlnite de-a lungul Galbenei, Oșelului sau Rebra;
- **scufundările în izbucuri** (Izbândiș, Galbenei, Dămișenilor și Bratcanilor);
- **zborurile cu parapanta și parașuta în tandem** reprezintă o altă posibilitate de destindere pentru doritorii de adrenalină, aerocluburile din zonă fiind în principal responsabile pentru organizarea unor astfel de activități. Menționăm ca potențiale locații de zbor zonele de chei și defilee dar și arealele montane cu deschidere mai largă, precum Creasta Cocosului, Munții Țibleș, Culmea Breaza, Piatra Boghii, Măgura Șimleu etc.;
- **via ferrata** în locații precum Cheile Turzii, Cheile Turenilor sau Defileul Crișului Repede;
- **enduro și off-road**, materializate mai ales prin concursuri tematice (Cupa Bihor 4x4, Festivalul Hard Enduro, Cupa Enduro-Cross Păunița și Tracking Dracula Hard Enduro Racing);

- **escaladă**, inclusiv **escaladă pe gheață**, exemplul cel mai grăitor constituindu-l Festivalul pereților de gheață de la Cascada Răchițele;
- **skiul extrem**, care se poate practica pe versanții prelungi și înclinați ai munților Rodnei, Țibleș, Bihor și Vlădeasa;
- în mod distinct, ca o subformă a **turismului sportiv**, turismul de **golf** este puțin individualizat, la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest existând doar 3 terenuri de golf.

Apărută ca o formă de turism inclusă **turismului medical**, **turismul terapeutic** include acele destinații turistice pentru îmbunătățirea stării de sănătate sau bună dispoziție. SPA-urile sunt considerate, conform Asociației Europene a SPA-urilor, locații medicale de cel mai înalt nivel, recunoscute legal ca baze de tratament pe baza caracteristicilor lor curative dovedite științific. Printre motivațiile turiștilor pentru alegerea unor astfel de destinații turistice precizăm relaxarea, îmbunătățirea stării de sănătate, tratamentele medicale oferite, detoxifiere, tratament anti-îmbătrânire etc. În Regiunea Nord-Vest:

- marea parte a SPA-urilor apărute sunt recente și figurează în cadrul unor unități de cazare ale căror proprietari au conștientizat valoarea terapeutică a unor astfel de locații crescând valoarea infrastructurii prin diversificarea serviciilor oferite;
- potențialul balnear existent în cadrul unor stațiuni este valorificat inclusiv prin modernizarea serviciilor turistice oferite și includerea unor SPA-uri, precum Turda, Sângeorz Băi, Vișeu de Sus, Borșa, Negrești Oaș, Ocna Șugatag, Carei, Boghiș și Băile Felix;
- centrele urbane Cluj-Napoca, Oradea și Satu Mare polarizează un segment important de turiști prin prisma apariției unor SPA-uri.

În urma distribuției spațiale a Indicelui Climato-Balnear, se constată faptul că Regiunea Nord-Vest are în perioada de vară un potențial ridicat pentru arealele joase, de câmpie, și pentru cele colinare vestice și un potențial satisfăcător pentru cea mai mare parte a locațiilor situate în regiunea de podiș sau depresionară. Prin urmare, în aceste regiuni, în cazul în care nu există bazine lacustre sau corpuri de apă naturale pretabile activităților recreative și de turism, se pot dezvolta aquapark-uri, potențialul lor de exploatare fiind unul în creștere, în contextul creșterii temperaturii și scăderii numărului de zile cu precipitații.

Imaginea lacurilor naturale din zonele montane „fără fund” au generat o serie de istorisiri, asupra multora dintre acestea planând **legende locale**. Este cazul pentru Tăul Zănelor (Munții Călimani) și lacul Iezer (o istorisire locală promovează ideea unei conexiuni a lacului cu marea). Nici lacurile de acumulare nu au fost scutite de astfel de povești locale, imaginea lor fiind asociată cu cea a existenței unor monștri (lacul Tarnița – legenda monștrilor acvatici; lacul Colibița – legenda șarpelui uriaș). Cetățile, castelele sau conacele figurează și ele ca potențiale locații bântuite, printre cele mai cunoscute legende fiind identificate la castelul Bannfy din Cluj-Napoca sau cetatea Arduș. Povești misterioase au fost țesute și în jurul unor locații asociate celui de-al doilea război mondial, cum sunt ruinele buncărelor și cazematelor germane de la Ilva Mică sau povestea celor 7 pitici evrei din Rozavlea, familia Oviz fiind subiect al unei cărți (*Giants: The Dwarfs of Auschwitz*) și producții cinematografice (*Warwick Davis. The Seven Dwarves of Auschwitz*).

Aspectele întunecate ale vieții și confruntarea cu moartea au determinat conturarea unei forme de turism de nișă din ce în ce mai practicate, **turismul sumbru**, putându-se individualiza mai multe ipostaze ale acestuia:

- **turismul negru**, care face referire la consumul actului turistic în locații precum: zone de conflicte/război (cimitire de război, câmpuri de luptă: Bobâlna, Guruslău, Baia Mare, Măguri-Mărișel, Carei), locuri ale martirajului suprem (Beliș, Ip, Treznea, Nușfalău, Moisei), situri asociate Holocaustului (lagăre de concentrare, ghetouri, muzee: *Muzeul Memorial al Holocaustului din Transilvania de Nord*, cu sediul în fosta sinagogă din Șimleu Silvaniei, cele 6 lagăre de concentrare – Baia Mare, Cehei, Bistrița, Gherla, Dej, Cluj-Napoca – și cele 7

ghetouri: Cluj-Napoca, Vișeu de Sus, Oradea, Cehei, Satu Mare, Sighetu Marmăției și Gherla), închisori (centre de detenție, tabere de ostatici) și locații de genocid, muzee ale torturii, locații asociate sclavagismului, zone de conflict contemporan, cimitire, areale cu dezastre naturale, locații specifice comunismului (Sighetu Marmăției și Gherla detașându-se ca locații emblematice din acest punct de vedere), case ale terorii, parcuri tematice (bazate pe mituri și legende), „cafenele ale morții”;

- **turismul genealogic** (tururile organizate pentru evrei în cimitirele evreiești, și nu numai); pe lângă acestea, o notă distinctă de particularitate o conferă Cimitirul Vesel din Săpânța, cu cele aproape 1.000 de cruci viu colorate sculptate în lemn. De asemenea, Cimitirul Hajongard din Cluj-Napoca a fost inclus în ruta europeană a edificiilor de acest tip, propusă de Consiliul Europei.

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest apar câteva posibile locații ce valorifică atributul „straniu”, fiind percepute fie ca spații bântuite, fie ca locuri unde s-au înregistrat fenomene paranormale. Primul caz este cel al Pădurii Hoia-Baciu, intens mediatizată în mass-media internațională și pe site-uri dedicate fenomenelor paranormale, ca locație bântuită. Un alt areal ce ar putea valorifica acest tip de atracții este zona Piatra Fântânele din pasul Tihuța (Borgo Pass, în celebra ficțiune vampirică a lui Bram Stoker) care, datorită creației literare menționate, ar putea avea rezonanță internațională.

d) Infrastructura turistică

Volumul de investiții în hoteluri și restaurante a fluctuat, înregistrând o creștere națională în intervalul 2014-2016, apoi o scădere începând cu anul 2017. La nivel național, Regiunea de Nord-Vest s-a plasat după Regiunile București-Ilfov și Sud-Est, în 2017 și pe locul 2, după București-Ilfov în 2016.

Personalul restaurantelor și hotelurilor din Regiunea Nord-Vest a crescut constant, peste media națională, în intervalul 2012-2017, situându-se pe locul al doilea (26.627 de persoane, reprezentând 14,47% din total) în 2017, după Regiunea București-Ilfov (46.218 de persoane, reprezentând 25,11% din total). Deși personalul angajat în horeca este în creștere, de cele mai multe ori acesta fluctuează (din cauza sezonității din unele microdestinații), este insuficient și necesită calificare sau specializare, conform activităților desfășurate. O bună parte a personalului din industria turismului și ospitalității poate fi recrutat fie din rândul comunităților locale, fie din rândul celor plecați la muncă în străinătate (care pot reveni în țară cu un capital minim de investit și e probabil să vorbească deja o limbă străină).

În regiune funcționează o varietate de instituții de învățământ public și privat, respectiv entități acreditate pentru formarea profesională a adulților. În ceea ce privește atât industria turismului cât și a ospitalității, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca oferă calificări și specializări prin Facultățile de Business, Științe Economice și Gestiunea Afacerilor, Geografie și Istorie.

Totodată, cursurile de formare profesională continuă și liceele cu clase având profil de turism și alimentație sunt surse de formare pentru actualul și viitorul personal care activează la nivel de regiune în turism.

Pentru a înțelege în profunzime industria turismului și industria ospitalității, viitorii cursanți pot beneficia de sesiuni de orientare în carieră (susținute de angajatori sau foști absolvenți care își desfășoară activitatea în cele două domenii) prin:

- Prezentarea domeniilor/materiilor studiate prin studii de caz;
- Prezentarea posturilor disponibile (ocupații) din industria turismului;
- Informații practice cu privire la posibilitățile de angajare ulterioară;
- Prezentarea unor scenarii cu evoluții în carieră.

Programele de voluntariat și stagiile de practică în structurile de primire turistică din regiune pot completa sesiunile de orientare.

La începutul anului 2020 nu se găseau date centralizate la nivel regional privind furnizorii de formare profesională continuă în turism, care duc la o potențială carieră în turism așadar, în viitorul apropiat, e necesară soluționarea acestui neajuns.

În Transilvania de Nord existau, la sfârșitul anului 2019, 132 de structuri de informare turistică, din care 15 acreditate ca **Centre Naționale de Informare și Promovare Turistică** (câte 2 în județele Cluj, Bihor, Bistrița-Năsăud, Satu Mare și Sălaj și 5 în județul Maramureș), reprezentând 17,64% din CNIPT-urile acreditate la nivel național. Cele mai multe CNIPT-uri au fost acreditate în regiunile Nord-Vest, Centru și Sud-Est, câte 15 pe regiune. Cu toate acestea, la nivel regional nu există o Organizație de Management al Destinației care să conlucreze eficient, coerent și integrat cu aceste CIT-uri, respectiv CNIPT-uri, fapt ce se resimte la nivelul promovării atât pe plan național și internațional, cât și intra-regional. Un asemenea organism ar putea eficientiza alocarea resurselor pentru dezvoltare turistică și promovarea regiunii în piețele țintă. Digitalizarea în turism (în general) alături de o platformă turistică regională este de asemenea foarte importantă pentru a avea acces la informații personalizate, integrate, complete, coerente, la locul și momentul potrivit. Autoritățile locale se pot implica de asemenea în proiecte care să asigure conectivitatea vizitatorilor și turiștilor cu mediul online, în locații cheie și hub-uri turistice.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest pune la dispoziția iubitorilor de natură 163 de **trasee turistice montane omologate** (reprezentând 18,41% din cele 885 de trasee turistice montane omologate în România – septembrie 2019), poziționându-se pe locul trei la nivel național, după regiunile Centru (346 de trasee) și Vest (198 de trasee). În regiune, cele mai multe dintre acestea sunt localizate în județele Bihor (64 de trasee), Bistrița-Năsăud și Maramureș (câte 44 de trasee).

În luna martie 2019, la nivelul regiunii erau omologate 31 de **pârții de schi** (reprezentând 15,97% din cele 194 de pârții de schi omologate la nivel național). Dintre acestea, 16 sunt localizate în județul Maramureș (la Baia Sprie, Cavnic, Desești, Mogoșa și Borșa), 11 în județul Cluj (în Feleacu, Vânători, Băișoara, Muntele Băișorii și Mărișel), 2 în județul Bihor (Hidișeu de Jos și Munții Bihor) și 2 în județul Bistrița-Năsăud (Unirea/Bistrița și Munții Rodnei). La nivel național, Transilvania de Nord se situează pe locul 2, după regiunea Centru (cu 76 de pârții de schi omologate). Odată cu fenomenul încălzirii globale, viitorul pârtiilor de schi situate sub altitudinea de 1.800 de metri este incert, posibilitățile de creare de zăpadă artificială fiind din ce în ce mai reduse, cu costuri de operare mari. Sezonalitatea stațiunilor de iarnă trebuie de asemenea diminuată, pentru a asigura continuitatea activităților și a limita fluctuația de personal.

În regiune existau, în anul 2019, 152 de **arii protejate**, constituite în parcuri naturale (3), parcuri naționale (2), rezervații științifice (2), rezervații peisagistice (4), rezervații zoologice (4), rezervații speologice (20), rezervații geologice (19), rezervații paleontologice (14), rezervații mixte (36), rezervații forestiere (9) și rezervații botanice (39). Dintre acestea, majoritatea sunt în județele Bihor (56, reprezentând 36,84% din total), Maramureș (33, reprezentând 21,71% din total), Bistrița-Năsăud (26, reprezentând 17,10% din total) și Cluj (20, reprezentând 13,15% din totalul ariilor protejate din regiune). Existența acestor arii protejate este benefică însă necesită o mai bună abordare a protejării, dezvoltării și valorificării lor, pentru a fi competitive cu oferte similare din piața internațională.

Principalele **asociații cu activitate în turism** la nivel de regiune, sunt: Asociația de promovare și Dezvoltare a Turismului Maramureș, Asociația Hotelierilor Clujeni (AHC), Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului Clujean, Centrul Cultural Clujean, Asociația Natură Sănătate Turism Satu Mare (ANSTSM), Asociația „Pro Turism” Satu Mare, Federația Patronatelor din Turismul Românesc Zona VI: Nord-Vest, Clusterul Turism Transilvania, Clusterul Discover Transylvania's Reaches, Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Transilvaniei, Asociația pentru Dezvoltarea Turismului pe Valea Ierului, Asociația Pro Turism Vârtop-Apuseni, Asociația Pentru Promovarea și

Dezvoltarea Turismului în Valea Arieșului (APDTVA), Asociația Dezvoltării Agroturismului, Turismului Local și a Pensiunilor (ADATLAP) din Văleni, Asociația Pensiunilor și a Micilor Întreprinzători din Băile Felix și 1 Mai, Asociația Pentru Valorificarea Patrimoniului Transilvan, Asociația Meșterilor Populari Clujeni, Asociația Produs de Cluj, Asociația Produs în Bistrița-Năsăud, Asociația Hotelierilor din Tășnad, Asociația Cluj Guided Tours, Asociația Ghizilor de Turism Maramureș și Asociația de Dezvoltare Intercomunitară „Turism în Bistrița-Năsăud”.

În luna septembrie 2019, în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest existau 239 de **agenții de turism** licențiate de Ministerul Turismului (reprezentând 11,63% din numărul de agenții de turism licențiate la nivel național, după regiunile București-Ilfov – 36,39% și Centru – 11,92%). Preponderent sunt turoperatoare iar cele mai multe activează în județul Cluj (109), urmat de Bihor (56) și Maramureș (29). E necesară studierea ofertei agențiilor de turism din România pentru corelarea ei cu eforturile de promovare a regiunii și pentru a o ghida spre principiile turismului durabil. De asemenea, e de dorit ca agențiile de turism să fie în pas cu tendințele (orientarea spre digitalizare și personalizarea produselor) și să aducă pe piață produse turistice inovatoare.

Numărul structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare din Transilvania de Nord a urmat per ansamblu tendința de creștere înregistrată la nivel național în intervalul 2012-2018, deși a înregistrat o ușoară scădere în 2013, respectiv 2014. În anul 2018, acestea au reprezentat 13,33% din unitățile de cazare din România, situând regiunea pe locul 3 la nivel național, cu 1.127 de unități, după Regiunile de Dezvoltare Sud-Est (locul 2 – 1.434 de unități, reprezentând 16,96%) și Centru (locul 1 – 2.369 de unități, reprezentând 28,03%).

Raportat la tipurile de unități de cazare, se observă că Regiunea Nord-Vest stă mai bine la numărul de hanuri (1), campinguri (10) și pensiuni agroturistice (520) în anul 2018 (locul 2 pe țară), în detrimentul celorlalte tipuri de unități de cazare, comparativ cu celelalte regiuni de dezvoltare din România.

Tendențele internaționale conduc spre achiziționarea serviciilor de cazare prin platforme de tipul Airbnb, CouchSurfing sau Booking, motiv pentru care în viitorul apropiat va trebui mai bine legiferată această opțiune de cazare, în scopul întregirii statisticilor privind infrastructura și circulația turistică din regiune (în acest moment, aceasta bazându-se doar pe structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare clasice, clasificate și autorizate de către Autoritatea Centrală în domeniul turismului). La sfârșitul anului 2019, conform platformei AirDna, la nivelul unor microdestinații urbane din Transilvania de Nord se regăseau pe asemenea platforme aproape două mii de spații de închiriat active (peste dublul unităților clasificate oficial în regiune, care funcționează în paralel cu acestea): Cluj-Napoca (1.356), Oradea (268), Satu Mare (56), Turda (52) și Baia Mare (48).

Numărul locurilor de cazare la nivelul regiunii urmărește tendințele de creștere (cu scăderea aferentă anilor 2013, respectiv 2014) ajungând în anul 2018 la 40.897, situând regiunea pe locul 3 la nivel național, reprezentând 11,56% din totalul locurilor de cazare din România, după Regiunile Sud-Est (103.753 de locuri – 29,32% – locul 1) și Centru (70.696 de locuri – 19,98% – locul 2).

Din totalul locurilor de cazare din regiune, majoritatea (peste 83%) au fost concentrate în anul 2018 în structuri de tip hotel (50,23% – 20.543 de locuri), pensiune agroturistică (23% – 9.405 de locuri) și pensiune turistică (10,72% – 4.386 de locuri).

În anul 2018, cele mai multe **structuri de primire turistică** cu funcțiuni de cazare (peste 75%) au fost concentrate în județele Cluj (316 de unități – 28,04%), Bihor (267 de unități – 23,69%) și Maramureș (264 de unități – 23,43%) iar cea mai mare capacitate de cazare turistică la nivelul Regiunii Nord-Vest se întâlnește în județele Bihor (14.203 de locuri – 34,73%), Cluj (11.830 de locuri – 28,93%) și Maramureș (7.223 de locuri – 17,66%).

În luna septembrie 2019, la nivelul regiunii Transilvania de Nord, se regăseau 2.092 de structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare clasificate, cu licențe valabile. Dintre acestea, puțin peste 55% se regăseau în mediul rural. Cu toate acestea, în mediul urban exista un număr aproape dublu de

camere și locuri de cazare, comparativ cu mediul rural. La nivel de regiune se întâlneau aproape toate tipurile de unități și aproape toate tipurile de clasificare/confort. În ceea ce privește hotelurile de 5*, acestea nu existau în județele Maramureș, Satu Mare și Sălaj. Hostelurile se regăseau preponderent în mediul urban, în toate județele, dar cu precădere în Bihor, Cluj și Maramureș. Pensunile turistice și cele agroturistice se regăseau mai ales în mediul rural, în toate județele și sub toate variantele de clasificare (deși cele mai multe erau de 2* și 3*, regăsite peste tot, cele de 5* funcționau doar în județele Cluj, Sălaj și Maramureș).

E necesar ca structurile de primire turistică să pună accentul pe sustenabilitate, reducând cantitatea de energie necesară funcționării, reciclând deșeurile rezultate și oferind preponderent produse locale și/sau regionale. Risipa alimentară și a apei potabile, respectiv poluarea de orice fel, este necesar să fie reduse, pe cât posibil, pentru a asigura dezvoltarea unui turism durabil în regiune.

e) Circulația turistică

Un aspect important al acestui document îl constituie datele înregistrate de Institutul Național de Statistică, limitate la structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare acreditate și clasificate de către Autoritatea Centrală în domeniul turismului, fără a lua în calcul tendința actuală de creștere a platformelor online (de tipul *sharing economy*) care facilitează promovarea și punerea la dispoziția turiștilor, gratuit sau contra cost, a unor spații de cazare neacreditate sau care nu sunt obligate să transmită date statistice autorităților din domeniu (AirBnb, Booking, CouchSurfing, WarmShowers, rude și prieteni etc.).

Din perspectiva circulației turistice, atât numărul de **sosiri** cât și cel de **înnoptări** ale turiștilor au avut, în perioada 2012-2018, o tendință de creștere. Cu toate acestea, Regiunea de Nord-Vest s-a situat pe locul patru raportat la numărul turiștilor înregistrați în anul 2018 (1,721 milioane de sosiri, reprezentând 13,34% din totalul sosirilor din România), după Regiunile Centru (3,053 milioane de sosiri), București-Ilfov (2,279 milioane de sosiri) și Sud-Est (1,802 milioane de sosiri).

Perioada		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Total Nord-Vest		852,523	899,370	972,856	1,140,667	1,316,363	1,581,744	1,721,729
%		-	5.50%	8.17%	17.25%	15.40%	20.16%	8.85%
Români	TOTAL	703,045	750,384	803,075	931,900	1,077,788	1,310,564	1,438,422
		-	6.73%	7.02%	16.04%	15.65%	21.60%	9.76%
	BH	220,671	209,205	253,185	285,292	344,428	415,641	477,890
		-	-5.20%	21.02%	12.68%	20.73%	20.68%	14.98%
	BN	55,282	53,983	56,328	65,612	77,058	95,840	101,849
		-	-2.35%	4.34%	16.48%	17.44%	24.37%	6.27%
	CJ	236,392	278,655	281,103	340,278	398,074	498,270	514,921
		-	17.88%	0.88%	21.05%	16.98%	25.17%	3.34%
	MM	86,166	89,630	99,643	125,463	155,440	181,625	218,266
		-	4.02%	11.17%	25.91%	23.89%	16.85%	20.17%

	SM	73,715	89,296	84,321	81,020	69,484	83,108	90,007
		-	21.14%	-5.57%	-3.91%	-14.24%	19.61%	8.30%
	SJ	30,819	29,615	28,495	34,235	33,304	36,080	35,489
		-	-3.91%	-3.78%	20.14%	-2.72%	8.34%	-1.64%
Străini	TOTAL	149,478	148,986	169,781	208,767	238,575	271,180	283,307
		-	-0.33%	13.96%	22.96%	14.28%	13.67%	4.47%
	BH	47,711	42,840	45,090	58,767	67,395	62,617	71,281
		-	-10.21%	5.25%	30.33%	14.68%	-7.09%	13.84%
	BN	10,903	12,352	14,602	14,681	17,217	17,538	16,133
		-	13.29%	18.22%	0.54%	17.27%	1.86%	-8.01%
	CJ	62,841	65,974	73,717	88,534	100,391	135,299	141,587
		-	4.99%	11.74%	20.10%	13.39%	34.77%	4.65%
	MM	21,494	19,453	21,493	29,170	33,548	35,403	37,546
		-	-9.50%	10.49%	35.72%	15.01%	5.53%	6.05%
	SM	3,223	4,615	11,114	13,888	15,951	14,642	11,511
		-	43.19%	140.82%	24.96%	14.85%	-8.21%	-21.38%
	SJ	3,306	3,752	3,765	3,727	4,073	5,681	5,249
		-	13.49%	0.35%	-1.01%	9.28%	39.48%	-7.60%

Tabel 31. Sosiri în Regiunea de Nord-Vest, pe tipuri de turiști, județe și tendința anuală

Sursa: INS Tempo Online

Din totalul de sosiri ale turiștilor în structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare, străinii au preferat, în anul 2018, județele Cluj (141.587 de sosiri, reprezentând 9,84% din totalul sosirilor în regiune), Bihor (71.281 de sosiri) și Maramureș (37.546 de sosiri). La polul opus, județul Sălaj a atras numărul cel mai mic de străini în 2018: 5.249, reprezentând 0,36% din total. În perioada analizată (2012-2018) se observă următoarele tendințe în ceea ce privește numărul de sosiri, atât la nivel de regiune, cât și pe fiecare județ în parte:

- Numărul total de sosiri înregistrat la nivel de regiune a crescut în fiecare an, raportat la anul anterior, cu creșteri între 5,5% și 20,16%;
- Județul Bihor:
 - Tendință generală de creștere a numărului de turiști români, accelerată în ultimii ani analizați, cu o creștere ușoară a numărului de turiști români din totalul înregistrat la nivel de regiune (excepție făcând anul 2013);
 - Tendință de creștere a numărului de turiști străini, însă o scădere procentuală a lor raportată la totalul turiștilor străini din regiune;
- Județul Bistrița-Năsăud:
 - Tendință generală de creștere a numărului de turiști (atât români cât și străini), însă o scădere ușoară a ponderii lor din totalul turiștilor înregistrați la nivel de regiune;

- Județul Cluj:
 - Tendință de creștere a numărului de turiști, atât români cât și străini, cu o creștere a ponderii lor din totalul turiștilor înregistrați la nivel de regiune;
- Județul Maramureș:
 - Tendință generală de creștere a numărului de turiști, cu o creștere a ponderii turiștilor români și o ușoară scădere a ponderii turiștilor străini din totalul sosirilor înregistrate la nivel de regiune;
- Județele Satu-Mare și Sălaj, cu oscilații mari, însă tendință finală de scădere a numărului de turiști (români și străini), atât de la an la an cât și ca pondere în totalul sosirilor din regiune.

	Perioada	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
SOSIRI Nord-Vest	TOTAL	852,523	899,370	972,856	1,140,667	1,316,363	1,581,744	1,721,729	% din total
	Români	703,045	750,384	803,075	931,900	1,077,788	1,310,564	1,438,422	83.55%
	Străini	149,478	148,986	169,781	208,767	238,575	271,180	283,307	16.45%
Hoteluri	Români	479,481	502,636	533,249	606,663	698,507	821,868	886,079	51.46%
	Străini	130,748	125,828	139,678	168,824	193,016	218,427	223,941	13.01%
Hosteluri	Români	19,780	22,244	29,498	31,121	33,616	43,807	43,289	2.51%
	Străini	798	2,444	4,873	7,784	10,903	12,200	11,911	0.69%
Hoteluri apartament	Români	637	1,127	993	5,589	6,958	1,633	5,084	0.30%
	Străini	300	390	397	635	315	276	2,562	0.15%
Moteluri	Români	28,763	30,325	34,236	37,820	36,875	26,554	32,084	1.86%
	Străini	1,684	2,485	2,497	4,137	3,122	2,615	3,244	0.19%
Hanuri	Români	0	0	0	0	0	26	84	0.00%
	Străini	0	0	0	0	0	35	151	0.01%
Vile turistice	Români	33,232	32,348	29,381	31,508	30,534	42,365	41,802	2.43%
	Străini	7,786	6,233	8,448	7,369	5,375	6,321	7,104	0.41%
Cabane turistice	Români	5,186	5,220	3,751	4,690	5,586	9,216	8,821	0.51%
	Străini	285	340	115	198	432	463	724	0.04%
Bungalouri	Români	2,158	2,185	1,755	2,830	2,310	1,765	1,303	0.08%
	Străini	1	4	0	2	0	12	11	0.00%
Campinguri	Români	3,764	4,436	2,475	3,394	2,495	2,151	2,136	0.12%
	Străini	77	125	86	404	438	690	661	0.04%
Popasuri turistice	Români	2,007	347	192	578	53	0	344	0.02%
	Străini	1	0	0	12	0	0	76	0.00%
Casute turistice	Români	735	1,127	923	675	341	783	598	0.03%
	Străini	20	121	143	62	2	22	0	0.00%
Tabere de elevi și preșcolari	Români	4,039	3,666	3,811	3,411	4,439	3,298	5,381	0.31%
	Străini	179	164	72	181	117	0	157	0.01%
Pensiuni turistice	Români	59,146	73,170	81,706	104,526	124,168	156,281	168,051	9.76%
	Străini	4,282	5,138	7,222	11,884	14,172	15,345	16,480	0.96%
Pensiuni agroturistice	Români	64,117	71,553	81,105	99,095	131,906	200,817	243,366	14.13%
	Străini	3,317	5,714	6,250	7,275	10,683	14,774	16,285	0.95%

Tabel 32. Sosiri în regiunea Nord-Vest, pe tipuri de turiști și tipuri de unități de cazare

Sursa: INS Tempo Online

În ceea ce privește structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare în care s-au cazat cei mai mulți dintre turiști în anul 2018, se evidențiază:

- **Hotelurile**, în care s-au cazat:
 - 886.079 de turiști români, reprezentând 51,46% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 61,60% din totalul turiștilor români cazați în regiune;
 - 223.941 de turiști străini, reprezentând 13,01% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 79,05% din totalul turiștilor străini cazați în regiune;
- **Pensiunile agroturistice**, în care s-au cazat:
 - 243.366 de turiști români, reprezentând 14,13% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 16,92% din totalul turiștilor români cazați în regiune;
 - 16.285 de turiști străini, reprezentând 0,95% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 5,75% din totalul turiștilor străini cazați în regiune;
- **Pensiunile turistice**, în care s-au cazat:
 - 168.051 de turiști români, reprezentând 9,76% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 11,68% din totalul turiștilor români cazați în regiune;
 - 16.480 de turiști străini, reprezentând 0,96% din totalul turiștilor cazați în regiune, respectiv 5,82% din totalul turiștilor străini cazați în regiune.

Un aspect foarte interesant îl constituie migrarea turiștilor între diferitele structuri de primire turistică cu funcțiuni de cazare. Dacă, în 2012, 68,20% din turiștii români ajunși în regiune preferau cazarea la hotel (în timp ce 8,41% preferau pensiunile turistice și 9,12% pensiunile agroturistice), în 2018 cifrele indică o preferință pentru hoteluri de 61,60%, în favoarea pensiunilor turistice (11,68%) și a pensiunilor agroturistice (16,92%). Aceleași tendințe se păstrează și în rândul turiștilor străini, care migrează constant, dar încet, spre aceleași tipuri de unități.

Tendința generală a **înnoptărilor** la nivelul Regiunii Nord-Vest este de creștere, însă o creștere mai lentă față de numărul sosirilor de turiști, ducând la scăderea duratei medii a șederii acestora în regiune. Cu toate acestea, creșteri constante ale numărului de înnoptări ale turiștilor români s-au înregistrat în special în județele Cluj, Bihor și Maramureș. În ceea ce privește numărul de înnoptări efectuate de turiștii străini, în județele Cluj și Maramureș s-au înregistrat creșteri. Județul Bihor, cu toate că înregistrează în anul 2018 o creștere de 64,30% față de anul 2012, suferă de variații de la an la an.

	Perioada	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
	TOTAL	2,111,697	2,113,736	2,287,468	2,713,823	3,088,567	3,337,542	3,634,733
	%	-	0.10%	8.22%	18.64%	13.81%	8.06%	8.90%
Români	TOTAL	1,819,575	1,814,020	1,960,651	2,270,245	2,607,023	2,781,845	3,052,265
		-	-0.31%	8.08%	15.79%	14.83%	6.71%	9.72%
	BH	937,118	859,935	972,463	1,030,451	1,253,399	1,160,487	1,372,314
		-	-8.24%	13.09%	5.96%	21.64%	-7.41%	18.25%
	BN	145,201	120,079	118,745	157,979	157,057	192,499	173,388
		-	-17.30%	-1.11%	33.04%	-0.58%	22.57%	-9.93%
	CJ	388,229	452,923	494,941	642,576	739,896	921,826	914,411
		-	16.66%	9.28%	29.83%	15.15%	24.59%	-0.80%
	MM	148,575	158,558	170,485	233,967	281,876	324,790	403,197
		-	6.72%	7.52%	37.24%	20.48%	15.22%	24.14%
	SM	120,009	146,956	134,652	126,456	97,444	103,414	110,220
		-	22.45%	-8.37%	-6.09%	-22.94%	6.13%	6.58%
	SJ	80,443	75,569	69,365	78,815	77,351	78,828	78,735

		-	-6.06%	-8.21%	13.62%	-1.86%	1.91%	-0.12%
Străini	TOTAL	292,122	299,715	326,817	443,578	481,543	555,697	582,468
		-	2.60%	9.04%	35.73%	8.56%	15.40%	4.82%
	BH	92,106	92,228	85,628	106,567	135,458	134,770	151,334
		-	0.13%	-7.16%	24.45%	27.11%	-0.51%	12.29%
	BN	19,434	20,328	23,893	37,590	27,812	29,155	24,424
		-	4.60%	17.54%	57.33%	-26.01%	4.83%	-16.23%
	CJ	122,530	129,718	151,079	214,020	223,022	292,551	308,047
		-	5.87%	16.47%	41.66%	4.21%	31.18%	5.30%
	MM	37,768	33,285	34,553	47,060	56,635	59,302	64,968
		-	-11.87%	3.81%	36.20%	20.35%	4.71%	9.55%
	SM	10,438	14,260	22,543	29,618	30,195	25,204	21,783
		-	36.62%	58.09%	31.38%	1.95%	-16.53%	-13.57%
	SJ	9,846	9,896	9,120	8,721	8,421	14,715	11,912
		-	0.51%	-7.84%	-4.38%	-3.44%	74.74%	-19.05%

Tabel 33. Înnoptări în Regiunea Nord-Vest, pe tipuri de turiști, județe și tendința anuală

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

La nivel național, regiunea Nord-Vest se situează pe locul 4 cu 3,635 milioane de înnoptări (reprezentând 12,69% din înnoptările înregistrate în România în anul 2018), după regiunile Centru (6,081 milioane), Sud-Est (6,072 milioane) și București-Ilfov (3,678 milioane).

ÎNNOPTĂRI		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nord-Vest	Total	2,111,697	2,113,736	2,287,468	2,713,823	3,088,567	3,337,542	3,634,733
BH	Români	937,118	859,935	972,463	1,030,451	1,253,399	1,160,487	1,372,314
	% din NV	44.38%	40.68%	42.51%	37.97%	40.58%	34.77%	37.76%
	Străini	92,106	92,228	85,628	106,567	135,458	134,770	151,334
	% din NV	4.36%	4.36%	3.74%	3.93%	4.39%	4.04%	4.16%
BN	Români	145,201	120,079	118,745	157,979	157,057	192,499	173,388
	% din NV	6.88%	5.68%	5.19%	5.82%	5.09%	5.77%	4.77%
	Străini	19,434	20,328	23,893	37,590	27,812	29,155	24,424
	% din NV	0.92%	0.96%	1.04%	1.39%	0.90%	0.87%	0.67%
CJ	Români	388,229	452,923	494,941	642,576	739,896	921,826	914,411
	% din NV	18.38%	21.43%	21.64%	23.68%	23.96%	27.62%	25.16%
	Străini	122,530	129,718	151,079	214,020	223,022	292,551	308,047
	% din NV	5.80%	6.14%	6.60%	7.89%	7.22%	8.77%	8.48%
MM	Români	148,575	158,558	170,485	233,967	281,876	324,790	403,197
	% din NV	7.04%	7.50%	7.45%	8.62%	9.13%	9.73%	11.09%
	Străini	37,768	33,285	34,553	47,060	56,635	59,302	64,968
	% din NV	1.79%	1.57%	1.51%	1.73%	1.83%	1.78%	1.79%
SM	Români	120,009	146,956	134,652	126,456	97,444	103,414	110,220
	% din NV	5.68%	6.95%	5.89%	4.66%	3.15%	3.10%	3.03%
	Străini	10,438	14,260	22,543	29,618	30,195	25,204	21,783
	% din NV	0.49%	0.67%	0.99%	1.09%	0.98%	0.76%	0.60%
SJ	Români	80,443	75,569	69,365	78,815	77,351	78,828	78,735

	% din NV	3.81%	3.58%	3.03%	2.90%	2.50%	2.36%	2.17%
	Străini	9,846	9,896	9,120	8,721	8,421	14,715	11,912
	% din NV	0.47%	0.47%	0.40%	0.32%	0.27%	0.44%	0.33%

Tabel 34. Înnoptări în Regiunea Nord-Vest, pe județe, după tipuri de turiști și ponderea lor în totalul înnoptărilor înregistrat la nivel de regiune

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Precum numărul de sosiri, cele mai multe înnoptări au fost înregistrate în unități de tip hotel, pensiune agroturistică și pensiune turistică.

ÎNNOPTĂRI		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
TOTAL		2,111,697	2,113,735	2,287,467	2,713,820	3,088,566	3,337,541	3,634,733	% din total
Hoteluri	Români	1,430,093	1,371,696	1,489,117	1,600,293	1,869,946	1,878,670	2,037,844	56.07%
	Străini	251,742	251,862	265,891	351,609	388,698	453,258	467,118	12.85%
Hosteluri	Români	30,733	40,538	52,356	55,990	61,653	78,678	80,254	2.21%
	Străini	1,406	5,037	9,463	15,909	19,657	21,917	22,859	0.63%
Hoteluri apartament	Români	1,335	3,129	3,421	30,849	30,536	6,474	10,396	0.29%
	Străini	2,280	1,747	2,149	2,829	1,782	1,926	7,111	0.20%
Moteluri	Români	49,699	47,592	50,662	97,157	77,317	44,215	45,805	1.26%
	Străini	3,631	4,196	5,042	9,639	7,097	4,318	5,107	0.14%
Hanuri	Români	0	0	0	0	0	149	167	0.00%
	Străini	0	0	0	0	0	84	347	0.01%
Vile turistice	Români	55,402	56,280	51,026	58,307	59,012	75,483	71,255	1.96%
	Străini	14,096	11,894	15,447	13,285	11,031	11,155	13,285	0.37%
Cabane turistice	Români	8,776	9,658	5,903	7,646	9,322	18,028	19,465	0.54%
	Străini	836	967	227	429	848	895	1,345	0.04%
Bungalouri	Români	5,819	5,600	3,593	6,247	5,429	3,551	4,190	0.12%
	Străini	1	4	0	10	0	54	88	0.00%
Campinguri	Români	7,909	9,572	5,719	7,288	5,903	5,222	4,862	0.13%
	Străini	144	279	108	742	1,047	1,236	1,136	0.03%
Popasuri turistice	Români	2,979	355	271	1,082	104	0	811	0.02%
	Străini	1	0	0	12	0	0	142	0.00%
Casute turistice	Români	1,456	2,125	1,856	1,307	749	1,194	743	0.02%
	Străini	48	384	392	153	2	108	0	0.00%
Tabere de elevi și preșcolari	Români	12,671	13,308	14,964	27,112	25,845	14,056	19,673	0.54%
	Străini	471	442	201	385	389	0	287	0.01%
Pensiuni turistice	Români	83,410	117,676	126,900	171,585	208,403	279,837	291,732	8.03%
	Străini	9,681	10,760	14,832	31,960	29,345	30,241	29,161	0.80%
Pensiuni agroturistice	Români	129,293	136,491	154,863	205,381	252,804	376,287	465,068	12.80%
	Străini	7,785	12,143	13,064	16,614	21,647	30,505	34,482	0.95%

Tabel 35. Numărul de înnoptări din regiunea Nord-Vest, pe tipuri de turiști și tipuri de unități de cazare

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Durata medie a șederii are o tendință de scădere atât la nivel de regiune cât și în aproape toate județele regiunii, în perioada 2012-2018. Cu toate acestea, este nesemnificativ mai mare în rândul

turiștilor români, comparativ cu străinii dar, per ansamblu, durata medie a șederii este mai mică în Transilvania de Nord față de media națională.

Turiștii români petrec perioade mai lungi de timp în județele Bihor (între 2,87 și 4,25 nopți, posibil datorită turismului balnear), Sălaj (între 2,18 și 2,61 nopți) și Bistrița-Năsăud (între 1,7 și 2,63 nopți), în timp ce turiștii străini preferă să petreacă mai mult timp în județele Sălaj (între 2,07 și 2,98 nopți), Satu Mare (între 1,72 și 3,24 nopți), Cluj (între 1,95 și 2,42 nopți) și Bihor (între 1,81 și 2,15 nopți).

O durată medie a șederii în scădere are totuși câteva explicații, în contextul dinamicii cererii turistice actuale, astfel:

- Turism de tranzit – condițiile de călătorie, necesitatea de a rezolva anumite probleme în unele locații în care trebuie să ajungi dimineața devreme sau seara târziu;
- Dezvoltarea conceptului de *economie colaborativă* – apariția platformelor care intermediază sau facilitează oferirea de spații de cazare fără autorizație sau care nu furnizează statistici oficiale referitor la numărul de sosiri și înnopțări (AirBnb, Booking, CouchSurfing, WarmShowers, prieteni sau rude) și care diluează indicatorii oficiali;
- Dorința de a vizita cât mai multe locuri în timpul avut la dispoziție – transformarea sejururilor în circuite itinerante;
- Existența multor evenimente care se desfășoară pe parcursul a 1-3 zile și care forțează participanții să achiziționeze cel puțin o noapte de cazare aproape de locul desfășurării evenimentului;
- Fragmentarea concediului anual în mai multe concedii de scurtă durată;
- Tendința de a merge într-un city-break.

Perioada		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
DMS (nopți)		2.48	2.35	2.35	2.38	2.35	2.11	2.11
%		-	-5.12%	0.04%	1.19%	-1.38%	-10.07%	0.05%
Români	TOTAL	2.59	2.42	2.44	2.44	2.42	2.12	2.12
	BH	4.25	4.11	3.84	3.61	3.64	2.79	2.87
	BN	2.63	2.22	2.11	2.41	2.04	2.01	1.7
	CJ	1.64	1.63	1.76	1.89	1.86	1.85	1.78
	MM	1.72	1.77	1.71	1.86	1.81	1.79	1.85
	SM	1.63	1.65	1.6	1.56	1.4	1.24	1.22
	SJ	2.61	2.55	2.43	2.3	2.32	2.18	2.22
Străini	TOTAL	1.95	2.01	1.92	2.12	2.02	2.05	2.06
	BH	1.93	2.15	1.9	1.81	2.01	2.15	2.12
	BN	1.78	1.65	1.64	2.56	1.62	1.66	1.51
	CJ	1.95	1.97	2.05	2.42	2.22	2.16	2.18
	MM	1.76	1.71	1.61	1.61	1.69	1.68	1.73
	SM	3.24	3.09	2.03	2.13	1.89	1.72	1.89
	SJ	2.98	2.64	2.42	2.34	2.07	2.59	2.27

Tabel 36. Durata medie a șederii în regiune, pe tipuri de turiști și județe

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Indicele de utilizare netă a capacității de cazare turistică a crescut aproape constant în intervalul 2012-2018, ajungând la 30,60% în 2018. Transilvania de Nord s-a situat pe locul 3 la acest indicator în anul 2018, după Regiunile București-Ilfov (42,81%) și Sud-Est (41,46%). Dintre județele regiunii, cel mai bine la acest capitol stau Bihor (42,96%), Cluj (34,11%) și Bistrița-Năsăud (22,35%), urmat de

Maramureș (19,14%). Județele Satu Mare și Sălaj au înregistrat scăderi de-a lungul perioadei analizate, posibil datorită scăderii numărului de înnoptări efectuate de turiști.

IUCCT	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BH	38.07%	36.67%	40.15%	38.87%	41.52%	37.18%	42.96%
BN	19.81%	17.52%	18.02%	26.24%	23.98%	24.47%	22.35%
CJ	16.10%	19.35%	24.25%	28.39%	34.54%	37.12%	34.11%
MM	12.09%	11.19%	12.21%	15.35%	16.36%	16.29%	19.14%
SM	19.08%	22.26%	22.05%	20.64%	17.75%	16.71%	16.83%
SJ	17.23%	16.57%	14.78%	15.05%	12.98%	14.36%	14.30%

Tabel 37. Indicele de utilizare netă a capacității de cazare turistică în regiune (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

9. Agricultură și dezvoltare rurală

Acest capitol utilizează date statistice primare și secundare referitoare la agricultură, silvicultură și piscicultură preluate din principalele surse oficiale naționale (Institutul Național de Statistică – Baza de date Tempo on Line) dar și europene (Eurostat). Scopul acestei analize este de a identifica pentru Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest principalele tendințe dar și punctele slabe în dezvoltarea domeniilor mai sus amintite. Modul în care producția primară contribuie la atingerea obiectivelor de dezvoltare rurală, precum și principalii indicatori de dezvoltare rurală ai regiunii (structura populației, ocuparea forței de muncă, gradul de educație, vârsta, respectiv infrastructura rurală și principalii indicatori de mediu) sunt în egală măsură analizați în partea a doua a acestui capitol.

a) Agricultura

Ponderea agriculturii în valoarea adăugată brută în Regiunea Nord-Vest (4,58 % în 2016) este depășită de media națională (4,8 % din 2017) totuși este mai mare decât media UE28 (1,6% în 2017) iar ponderea forței de muncă ocupată în agricultură, silvicultură și pescuit în anul 2018 (22,35%), se situează puțin peste media națională (20.93 % în 2018), doar județul Cluj se află sub media națională cu 14,5 % însă este mult peste media UE28 (4,2% în anul 2016). Aceste date ne arată importanța economică și socială a acestui sector pentru Regiunea Nord-Vest.

Din cele 3.416.046 ha cât reprezintă suprafața totală a Regiunii Nord Vest, aproximativ 2.079.500 ha (60,8%) erau în anul 2014 destinate agriculturii (teren arabil; pășuni și fânețe; pomicultură și viticultură). Județele care dețin cea mai mare pondere a suprafeței agricole utilizate în total suprafață sunt Satu Mare (71,9), Cluj (64,9%) și Bihor (64,6%), în timp ce Maramureș (48,5%) și Bistrița Năsăud (55,6%) dețin ponderi mai mici.

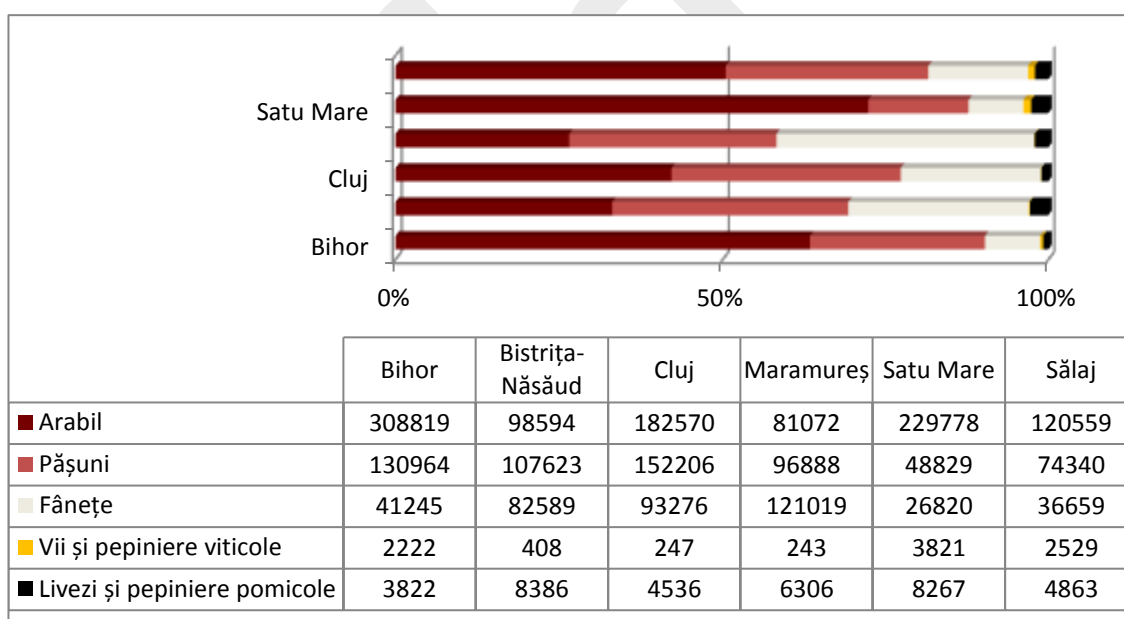

Figura 26. Modul de folosință a suprafeței agricole, anul 2014 (ha)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

La nivelul județelor Satu Mare și Bihor sunt înregistrate resurse mai importante din punct de vedere a terenului arabil comparativ cu media națională. Pășunile și fânețele sunt resurse importante ale regiunii (peste media națională) alături de prezența unui fond forestier important la nivelul județelor Maramureș și Bistrița Năsăud.

Principalele tendințe înregistrate la nivel regional în ceea ce privește modul de utilizare a terenului în perioada 1990 – 2014 sunt:

- o scădere de 0,7 puncte procentuale a ponderii terenului arabil în total suprafață utilizată în special în zonele marginale și mai puțin favorabile din punct de vedere a condițiilor de agromediu din județele Cluj, Maramureș și Bistrița Năsăud;
- creșterea ponderii suprafețelor ocupate de pășuni și fânațe ca urmare a abandonului unor terenuri arabile devenite nepretabile din punct de vedere economic pentru cultivarea cu plante de câmp;
- ușoare scăderi pentru suprafața ocupată de vegetație forestieră (0,3 puncte procentuale);
- creșterea presiunii sectorului non-agricol în total teritoriu (în special a suprafețelor ocupate cu construcții);

Astfel de tendințe se vor intensifica în perioada următoare ca urmare a efectelor schimbărilor climatice și a presiunii sectorului construcții asupra teritoriului. Ponderea ridicată a terenului utilizat de agricultură și silvicultură în total fond funciar dovedește importanța ridicată a acestor ramuri de activitate în asigurarea unei dezvoltări armonioase a regiunii Nord-Vest.

Numărul de exploatații agricole atât la nivel național (3,422 milioane) cât și regional (478,49 mii) este ridicată (Ancheta Structurală în Agricultură, 2016). Dimensiunea medie atât de la nivel național (3,65 Ha/fermă) cât și la nivel regional (3,72 Ha/fermă) în anul 2016 era mult mai mică comparativ cu media UE (16,1 Ha/fermă) fapt generat de reformele agrare haotice din perioada de pre-aderare la Uniunea Europeană. Printre principalele tendințe și particularități ale Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest comparativ cu situația națională în ceea ce privește modul de evoluție al structurii fermelor, se remarcă următoarele:

- din punct de vedere numeric exploatațiile agricole sunt concentrate atât la nivel național cât și la nivel regional în clasa de mărime sub 5 Ha. Sunt în principal ferme de familie de semi-subzistență;
 - în perioada analizată s-a observat o tendință de creștere mai mare la nivel național a suprafeței agricole exploatate în exploatații agricole de dimensiuni mari (peste 100 Ha) comparativ cu situația de la nivel regional;
 - ruptura de la nivel național între fermele mari și foarte mari de peste 100 Ha (peste 48% din SAU) este mult mai mare comparativ cu situația de la nivel regional. La nivel regional există o distribuție mai echilibrată a modului de exploatare a suprafeței agricole utilizate în cele trei clase de mărime – fermă mică de semi-subzistență (sub 5 Ha); fermă medie (între 5 Ha și 100 Ha) și fermă mare (peste 100 Ha). La nivelul UE se remarcă preocuparea de a menține viabil cu preponderență sectorul fermei medii de familie ca și nucleu al unei economii rurale sustenabile. O astfel de structură de producție are capacitate de a produce atât bunuri agro-alimentare de calitate cât și o serie de bunuri publice (mediu; biodiversitate; peisaje culturale importante pentru practicarea turismului rural; păstrarea tradițiilor etc).

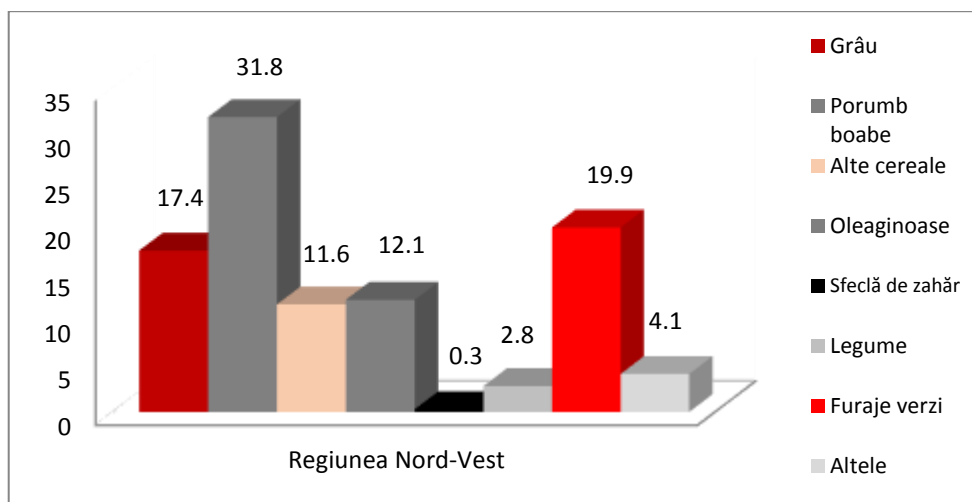

Figura 27. Ponderea suprafețelor destinată principalelor producții vegetale în Regiunea Nord-Vest în anul 2018 (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Tendențele majore în ceea ce privește suprafața destinată principalelor producții vegetale în regiunea Nord-Vest au fost următoarele (Figura 25):

- Ponderea suprafețelor ocupate cu grâu este mai mică decât cea la nivel național, date fiind condițiile de relief și clima ale regiunii. Ponderea acestei culturi a scăzut puternic după anul 1990, iar începând din anii 2000 a rămas constantă în jurul valorii de 16-17% din SAU;
- În Regiunea NV plantele oleaginoase au o pondere mult mai mică decât cea la nivel național (12,1% în 2018, comparativ cu 21,4%), însă păstrează trendul de creștere.
- Datorită specificului teritoriului regiunii, ponderea suprafețelor cultivate cu plante furajere este mult mai mare decât cea de la nivel național, în 2018 fiind aproape dublă.
- Ponderea suprafețelor cultivate cu legume este relativ similară cu cea de la nivel național. Se observă o tendiță similară cu cea înregistrată la nivel național și anume de scădere accentuată a suprafețelor cultivate cu sfeclă de zahăr;

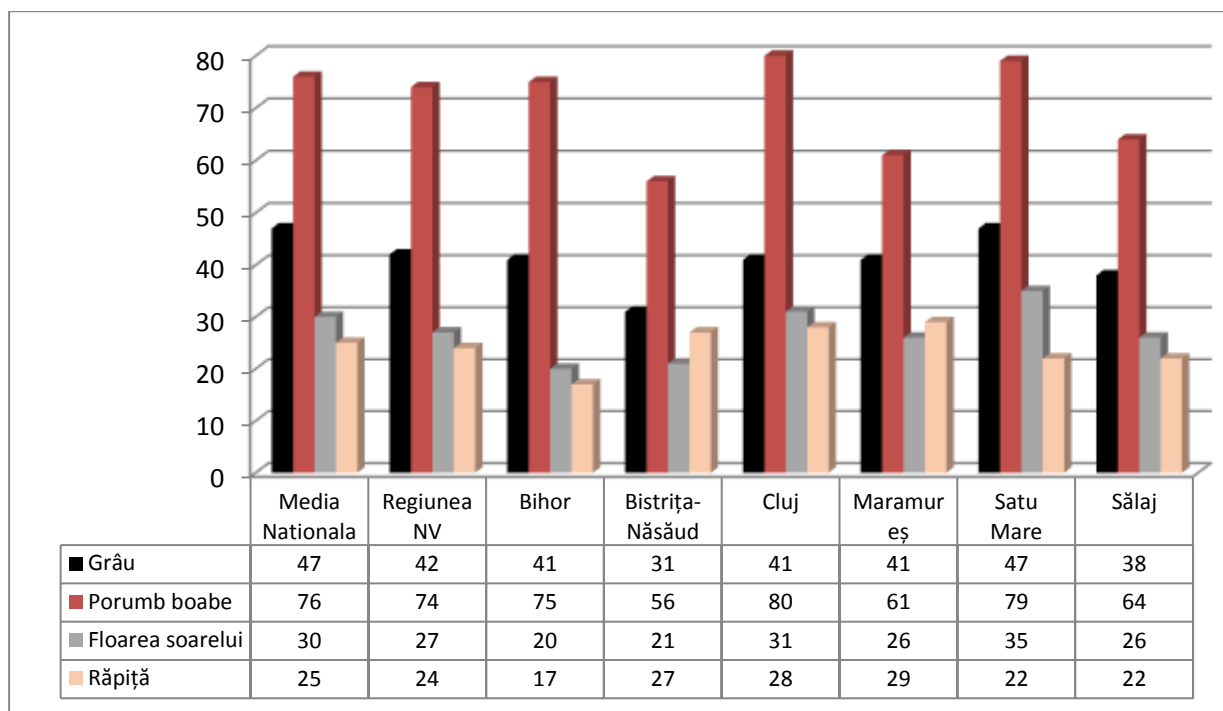

Figura 28. Producția medie la principalele categorii de culturi vegetale în anul 2018 (100 kg/ha)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Producțiile medii atât la nivel național cât și la nivel regional au cunoscut o creștere semnificativă după anul 2007 (Figura 26). Se observă că la nivel regional producțiile medii sunt apropiate de media națională doar în cazul porumbului unde în județele Cluj și Satu Mare sunt condiții de agro-mediu favorabile acestei culturi. În schimb, la celelalte culturi vegetale, mediile regionale sunt inferioare nivelului de performanță național. Comparativ, la nivel UE, producția medie este cuprinsă între 7 și 8 tone cereale / hectar (2018, Eurostat) ceea ce arată că încă există diferențe de performanță semnificative între Regiunea Nord-Vest și aceste zone ale Europei.

În anul 2018 Regiunea Nord-Vest a avut o producție de fructe egală cu 344.835 tone ce plasează regiune pe locul 2 la nivel de țară după Regiunea Sud-Muntenia tot odata regiunea Nord-Vest ocupă locul I în ceea ce privește numărul pomilor fructiferi care este 14.647.243 în anul 2018.

Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a României înregistrează în anul 2018 un efectiv de 10,400,843 animale (11.3% din total național), din care 365,417 bovine (18.5%), 526,530 porcine (13.4%), 1,709,860 ovine (16.8%) , 118,005 caprine (7.7%), 47,377 cabaline (10.6%) și 7,633,654 păsări (10.3%). Principalele tendințe înregistrate la nivel regional în ceea ce privește efectivul de animale și ponderea acestora:

- numărul de ovine aproape s-a dublat în anul 2018 față de anul 2000, ajungând aproape de valoarea deținută imediat după 1989. De asemenea, ponderea acestora a crescut considerabil (16,4% din totalul efectivelor de animale din regiune), depășind cu mult ponderea acestora la nivel național (11,1%).
- bovinele păstrează trendul de scădere de la nivel național, atât în cazul efectivului de animale (de la 844.500 în anul 1990 la 365.417 în 2018, cât și în cazul ponderii acestora.
- ponderea porcinelor (5,1%) se află în scădere comparativ cu anul 2007 (8,8%), însă se păstrează mult peste ponderea la nivel național (4,3%).

- ponderea și efectivul caprinelor au crescut; ponderea și efectivul cabalinelor au scăzut în perioada analizată;
- ponderea păsărilor în efectivul total de animale al Regiunii NV este semnificativ mai mică decât cea la nivel național și înregistrează o scădere de aproape 3% comparativ cu anul 2007.

În anul 2018 Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest în comparație cu alte regiuni din România ocupă locul 2 la numărul de Bovine, Vaci, bivolițe și juninci, Ovine, Oi și mioare (Figura 27).

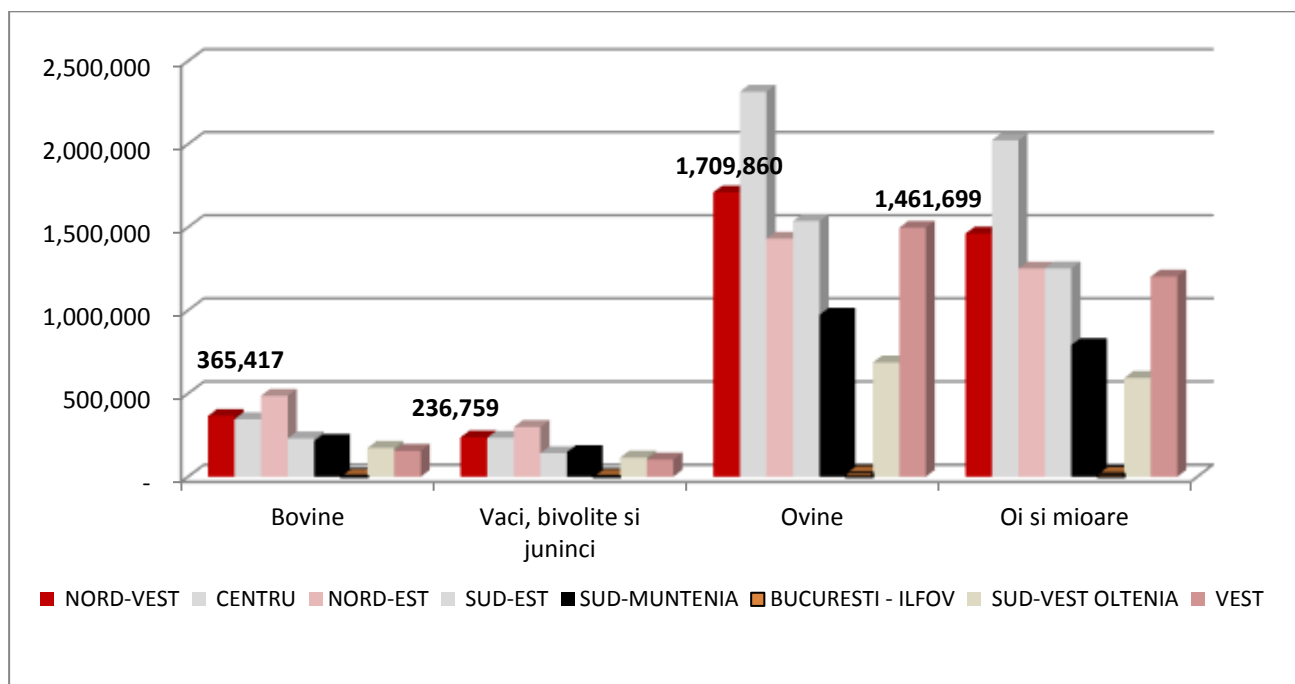

Figura 29. Numărul de animale pe categorii în Regiuni din România în perioada 2018

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Valoarea producției ramurii agricole în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a crescut atât în cazul producției vegetale cât și în cazul producției zootehnice. Acest aspect se datorează în parte investițiilor realizate prin intermediul finanțărilor PNDR care au condus la ameliorarea producțiilor medii la principalele categorii de culturi vegetale. Județele care nu urmează acest trend pozitiv sunt județul Cluj (în cazul ambelor categorii de producții) și Bistrița-Năsăud (în cazul producției vegetale). Evoluții pozitive importante ale valorii producției ramurii agricole sunt înregistrate de județele Satu Mare și Sălaj, care în 2017 prezintă valori duble comparativ cu anul 2007.

Modul de formare a valorii producției ramurii agricole arată faptul că producția vegetală la nivel național a crescut într-un ritm superior producției zootehnice (Figura 28). Tendințe similare au fost înregistrate și în județele regiunii Nord-Vest specializate în producția de cereale (Satu Mare, Bihor și Sălaj). O astfel de situație nu este de dorit a fi perpetuată pe term lung întrucât exportul de cereale neprelucrate din fermele mari contribuie la scăderea nivelului de trai din mediul rural prin exportul valorii adăugate către regiunile unde se prelucrează astfel de materii prime. O sursă primară de creștere a valorii adăugate este zootehnia, prin integrarea producției vegetale. În perioada analizată, această ramură agricolă nu a avut o tendință de creștere în ceea ce privește efectivul de animale (care este în scădere în special în fermele mici de familie) ci mai degrabă o ameliorare a producțiilor medii (în Cluj; Bistrița-Năsăud; Maramureș). Ca atare acest neajuns trebuie corectat prin politici publice adecvate în perioada de programare viitoare.

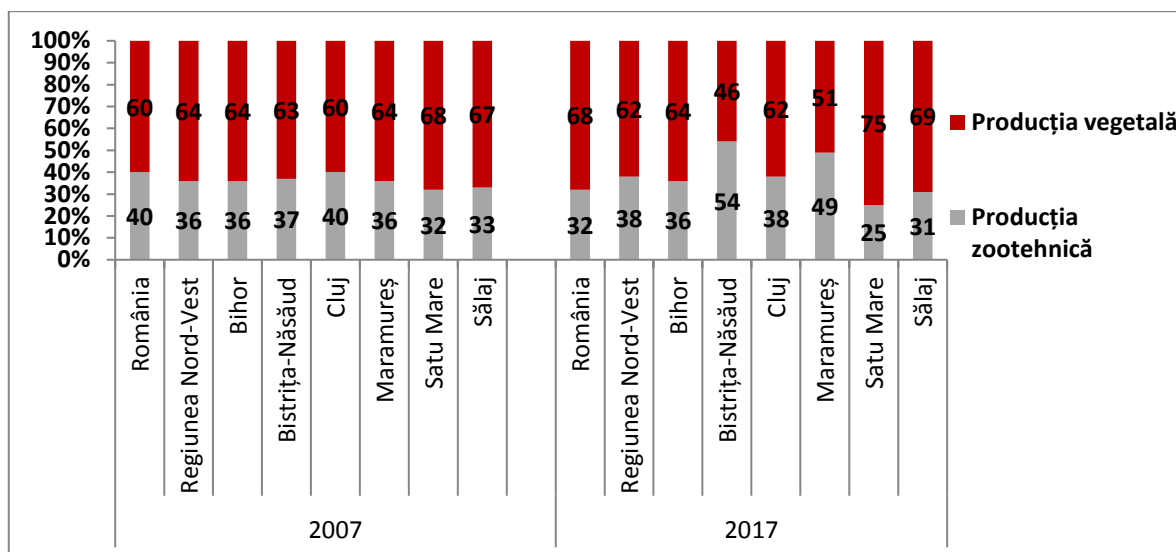

Figura 30. Analiza modului de formare a valorii producției ramurii agricole în Regiunea Nord Vest (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Industria agro-alimentară din domeniul prelucrării produselor de origine animală prezintă diferențe majore între județele Regiunii Nord-Vest (Figura 29). Numărul de carmangerii și de măcelării autorizate este mai ridicat în județele Bihor și Satu-Mare și deosebit de modest în Bistrița-Năsăud și Sălaj. Numărul de ferme care au autorizat centre de prelucrare a laptelui în urma cărora pot comercializa produse finite (brânză sau produse lactate) este mai mare în județele Bihor și Cluj. În urma analizei calitative (adresa și locația acestor unități de prelucrare a produselor agricole) s-a constatat faptul că în domeniul prelucrării cărnii, unitățile de prelucrare sunt în principal autorizate în cadrul unor supermarketuri situate în zona urbană și într-o proporție mult mai redusă la nivelul unor asociații de fermieri sau în zona rurală. Ca atare, prin prelucrare, valoare adăugată se transferă din zona rurală către zona urbană. Atât numărul de unități autorizate, cât și caracterul lor (de prelucrare a cărnii în carcasă cu origine din Uniunea Europeană) indică pentru perioada de programare viitoare o nevoie acută de a sprijini unitățile de procesare, dezvoltate cu preponderență de asociații de fermieri în zona rurală.

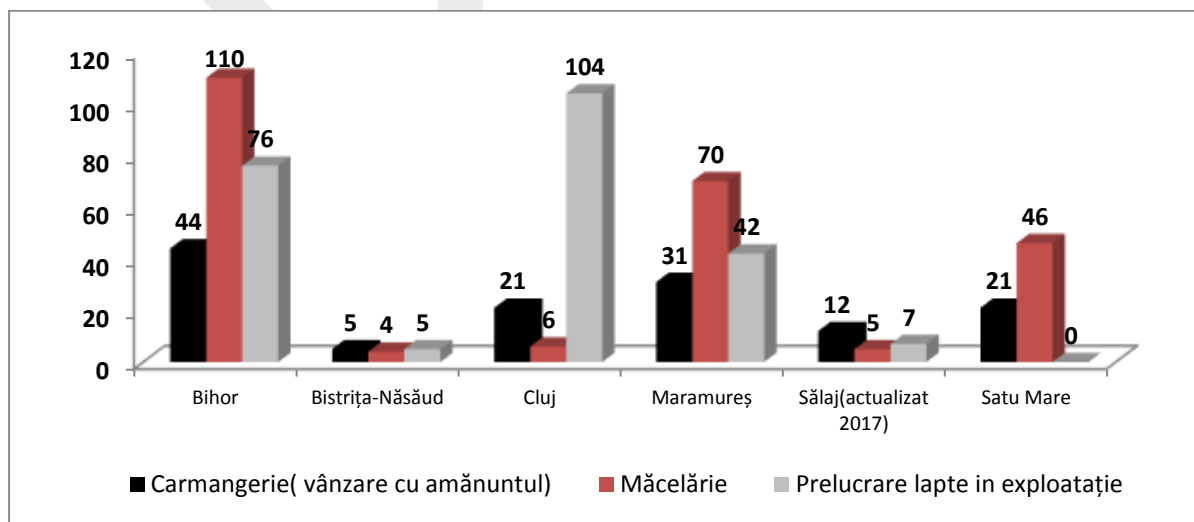

Figura 31. Unități de prelucrare a principalelor produse de origine animală autorizate de către ANSVSA

Sursa: prelucrare bazată pe date ANSVSA

La nivelul anului 2019, conform datelor statistice existente la nivelul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale, erau certificate în România un număr de 148 rețete consacrate românești și respectiv 712 produse tradiționale românești (scheme naționale de certificare a calității produselor agro-alimentare). În regiunea Nord-Vest au fost înregistrate doar 18 rețete consacrate (12%), lider din acest punct de vedere fiind Bistrița-Năsăud cu 10 astfel de aplicații. În Sălaj și Satu Mare nu există nicio rețetă consacrată certificată. De asemenea, în regiune există 127 aplicații de certificare a produselor tradiționale românești (17,8% din numărul înregistrat la nivel național). La acest capitol fruntaș este județul Maramureș cu 65 produse, urmat de Satu Mare și Sălaj cu 27 și respectiv 17 produse certificate. Acest număr de certificări este foarte redus comparativ cu resursele disponibile.

Județ	Număr rețete consacrate	Număr produse tradiționale românești
Bihor	3	6
Bistrița-Năsăud	10	3
Cluj	1	9
Maramureș	4	65
Satu Mare	0	27
Sălaj	0	17
Total NV	18	127
România	148	712

Tabel 38. Situația Rețetelor Consacrate Românești și a Produselor Tradiționale Românești în Regiunea de Dezvoltare NV, anul 2019

Sursa: prelucrare după datele Registrului Național al Rețetelor Consacrate Românești, respectiv Registrul Național al Produselor Tradiționale Românești.

Silvicultura este o ramură a economiei naționale care include activități de cultură, amenajare, întreținere și protecție a pădurilor. Suprafața fondului forestier în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a României este de 1.000.321 ha, reprezentând 15,2% din totalul fondului forestier al țării. Fondul funciar și suprafața de păduri înregistrează o ușoară creștere în ultima perioadă (Figura 30).

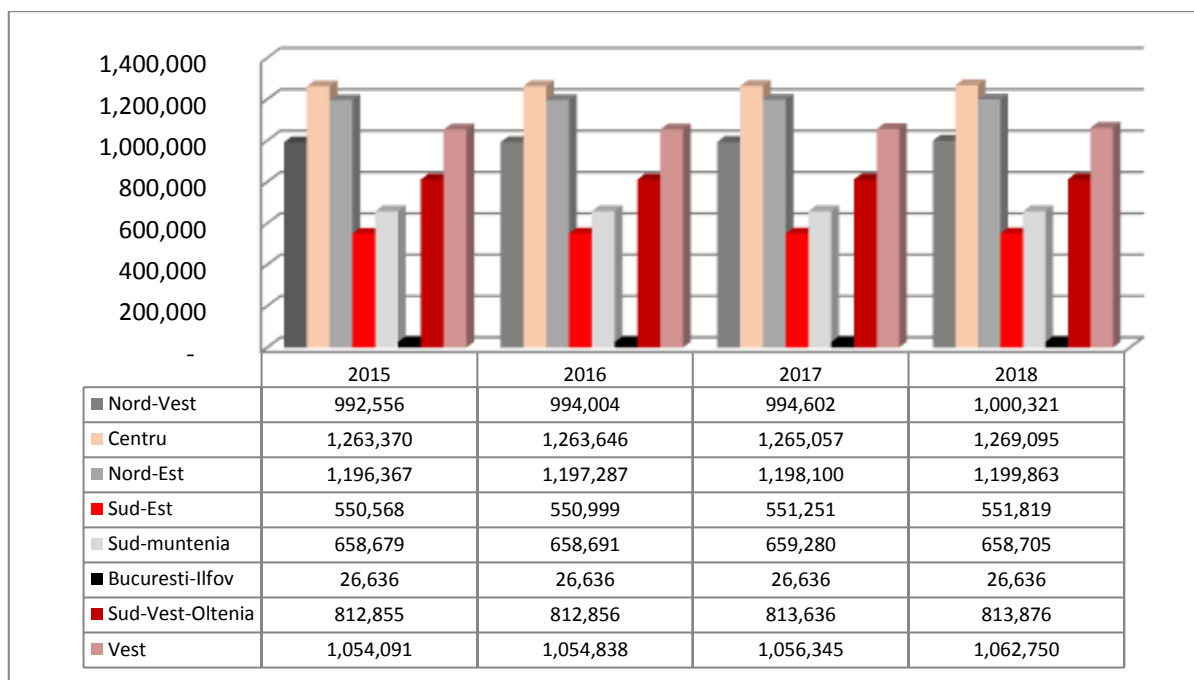

Figura 32. Evoluția fondului forestier la nivelul regiunilor de dezvoltare (ha)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În anul 2018 volumul de masă lemnoasă recoltată în Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest a crescut semnificativ față de anii precedenți, fiind cu peste 600 mii m³) (23.5%) mai mare decât în anul 2016 (Figura 30). Maramureș (730 mii m³), Bihor (683 mii m³) și Bistrița-Năsăud (589 mii m³) înregistrează cel mai mare volum de masă lemnoasă recoltată, fiind urmate la mare distanță de către Cluj (294 mii m³) și Sălaj (260mii m³).

Industria de prelucrare a lemnului a cunoscut în ultima perioadă tendințe pozitive atât în ceea ce privește numărul de locuri de muncă create (+3% în perioada 2008 – 2014) cât și volumul exporturilor având un potențial semnificativ de specializare inteligentă pentru regiune. Trebuie în acest sens continuate eforturile de creștere a valorii adăugate pentru masa lemnoasă recoltată.

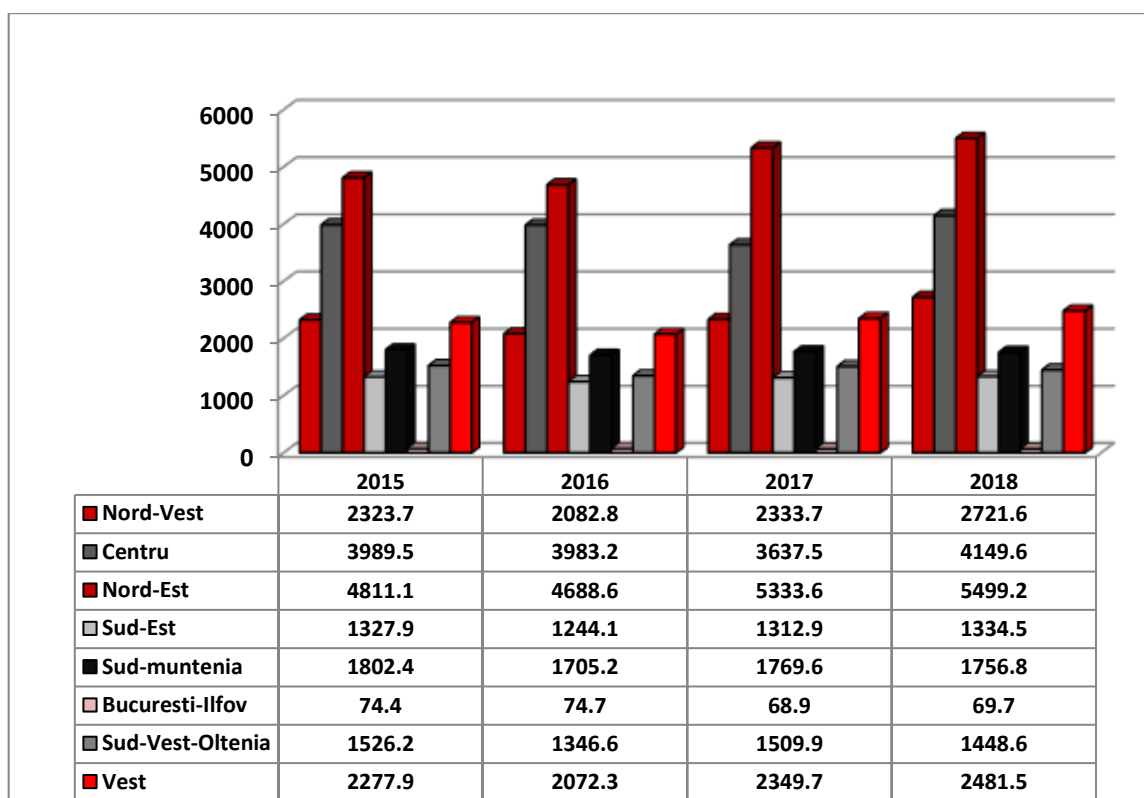

Figura 33. Evoluția volumului de masă lemnoasă recoltată în diverse Regiuni de Dezvoltare în perioada 2015-2018 (1000 m3)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Trei dintre județele regiunii se află în 2018 în topul național al suprafețelor de păduri regenerare (Figura 31), după cum urmează: Cluj (1929 hectare), Maramureș (1142 hectare), Bistrița-Năsăud (814 hectare). În continuare trebuie depuse eforturi susținute de sprijinire a măsurilor de inventariere a suprafețelor de fond forestier care după anul 1989 au fost exploatate în mod nejudicios în vederea demarării unor operațiuni silvice de regenerare cu specii forestiere cu valoare economică ridicată capabile să răspundă și presiunii schimbărilor climatice.

b) Dezvoltare rurală

Populația cu domiciliul în spațiul rural al regiunii Nord-Vest a cunoscut un trend accentuat de scădere în perioada 2000-2019 (Figura 32). Migrația dinspre zona rurală spre zona urbană, respectiv către alte țări membre ale Uniunii Europene dublată de un spor natural negativ a fost importantă mai ales în Maramureș (-38.387 persoane), Bihor (-14.846 persoane) sau Sălaj (-13.574 persoane). În județul Cluj trendul a fost pozitiv (+21.568 persoane) ca urmare a transformării zonei periurbane a municipiului Cluj-Napoca în zonă rezidențială pentru populația angajată în zona metropolitană (localitățile Florești; Apahida; Baci; Cînteni etc).

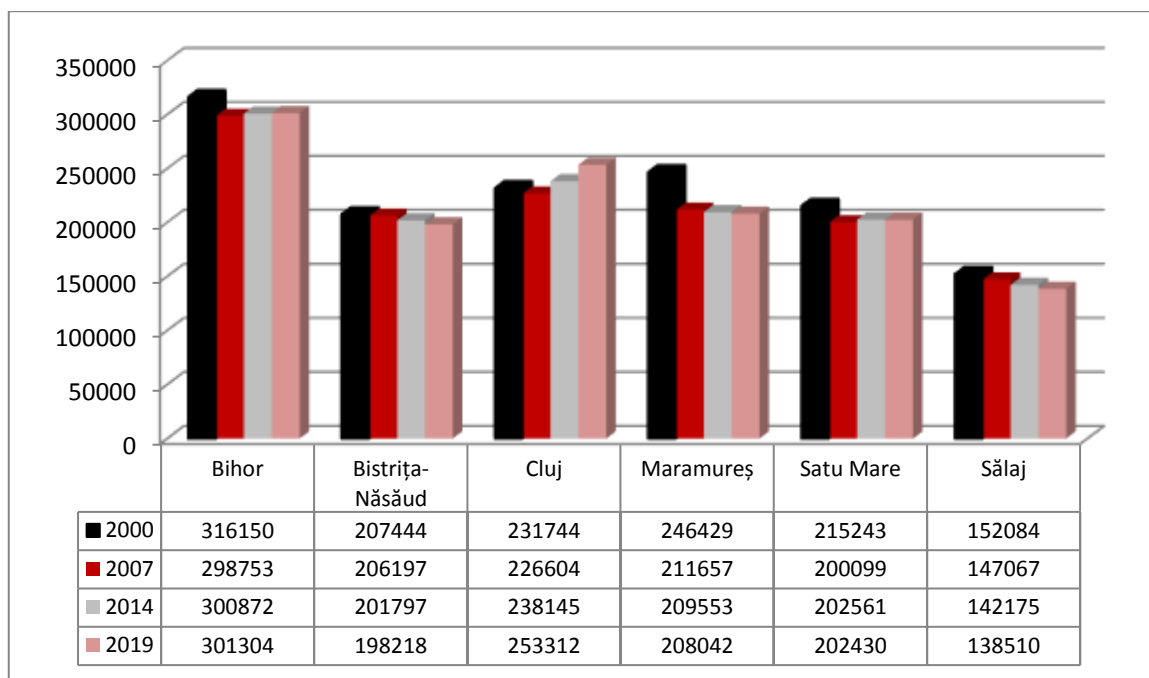

Figura 34. Evoluția populației din mediul rural din Regiunea NV (populație)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Cu excepția județului Cluj și parțial Maramureș, celelalte zone ale regiunii Nord-Vest aveau în anul 1992 un pronunțat caracter rural (ponderea populației cu rezidență în zona rurală de peste 50%). Între timp, datorită migrației accentuate, populație preponderent rurală se mai înregistrează doar în Bistrița-Năsăud, Satu-Mare și Sălaj (Figura 33).

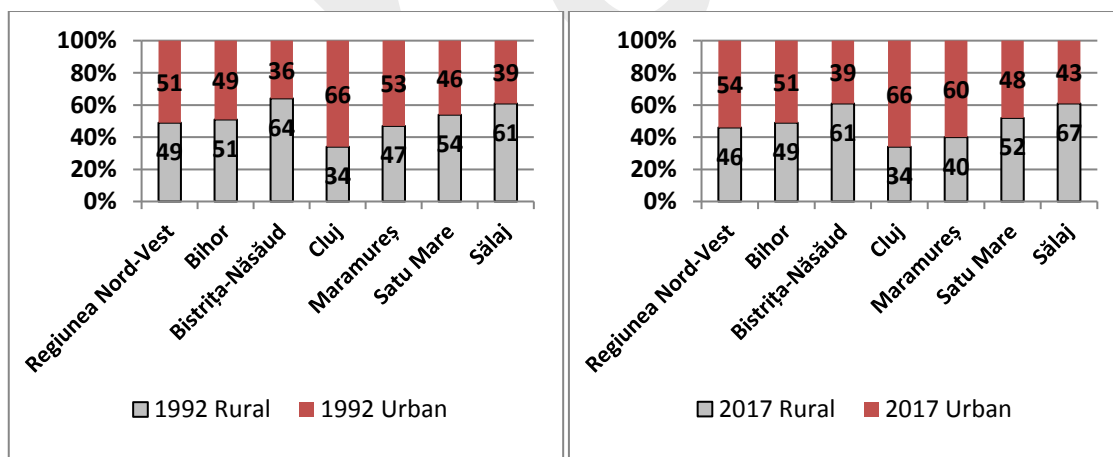

Figura 35. Evoluția ponderii populației în funcție de mediul de reședință în regiunea Nord-Vest a României (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

Ponderea populației cu vârsta mai mare de 65 de ani a crescut în perioada 1992 – 2017 în toate județele Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest. Populația cu reședința în zona rurală este mai îmbătrânită comparativ cu populația din zona urbană.

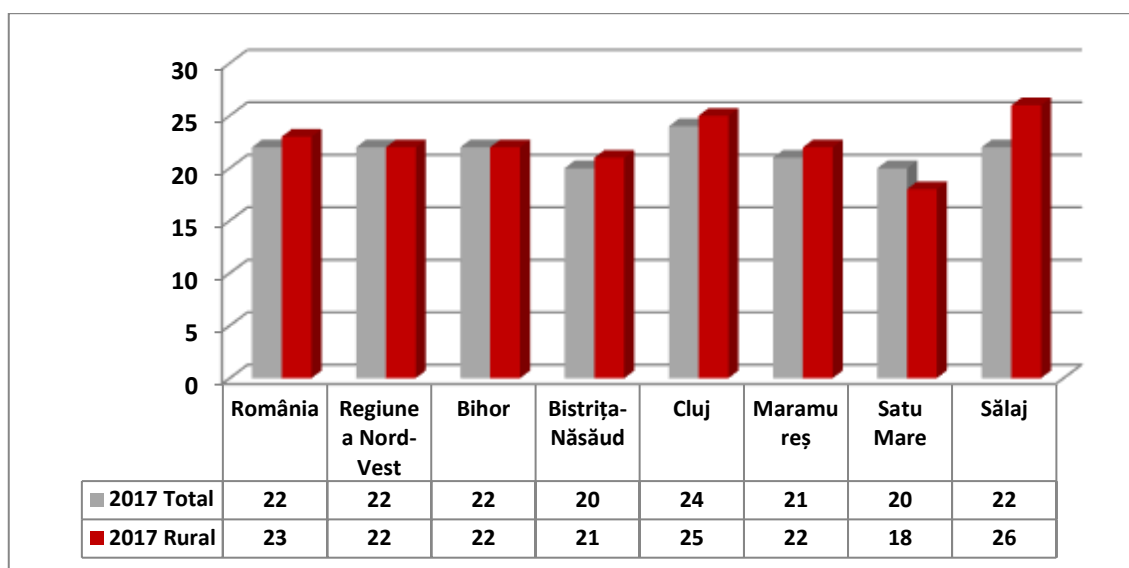

Figura 36. Ponderea populației cu vârsta peste 65 de ani în funcție de mediul de reședință în regiunea Nord-Vest a României (%)

Sursa: prelucrare bazată pe date INS Tempo Online

În trimestrul 4 al anului 2018 venitul total mediu lunar al unei gospodării situate în Regiunea Nord Vest era de 4.607,7 lei. În zona rurală o gospodărie câștiga cu 18% mai puțin, iar în zona urbană cu 14% mai mult. Demn de remarcat este faptul că disparitățile urban/rural s-au accentuat foarte mult din punct de vedere a veniturilor totale obținute la nivel de gospodărie, ceea ce explică și fenomenul accentuat de emigrație.

10. Administrație și bună guvernare

Resursele umane ale administrației publice locale și regionale, analiza competențelor, calitatea serviciilor publice, guvernarea electronică și Smart City, ordinea publică și siguranța cetățeanului, prevenirea și combaterea serviciilor publice, descentralizarea și regionalizarea sunt subiectele abordate în analiza capitolului „Administrație și bună guvernare”.

a) Resurse financiare

Din punct de vedere al execuției bugetelor locale pe regiuni pe componenta venituri conform date INS constatăm că în anul 2017 Regiunea Nord-Vest se situează pe un nivel relativ bun (pe locul 3) fiind surclasată de București-Ilfov și Regiunea Nord-Est, cu venituri (8.554,4 milioane lei în 2017) comparativ cu 5.371,5 milioane lei în anul 2010, ceea ce demonstrează creșterea posibilităților de a genera venituri în ultima perioadă, cu un procent de 13,63 % în 2017 din total veniturilor pe toate cele 8 Regiuni ce țin de formarea execuțiilor bugetare. În cadrul aceleiași componente, județele din regiune a căror execuție bugetară au aportul cel mai mare privind componenta venituri în 2017, sunt județele Cluj (27,47%) și Bihor (22,25%) care împreună reprezintă aproape 50% din totalul bugetului pe regiune.

În ceea ce privește cheltuielile din execuția bugetară, Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest se afla pe locul 3 în anul 2017, primele două locuri ocupate de Regiunea București-Ilfov și Regiunea Nord-Est ca și în cazul Veniturilor. În cadrul regiunii analiza execuției bugetare privind componenta Cheltuieli reliefează aceleași date ca și în cazul veniturilor, cele două județe Cluj și Bihor au cheltuit în în jur de jumătate din totalul cheltuielilor din cadrul bugetului regiunii în cursul anului 2017.

Din punct de vedere al subvențiilor primite de la bugetul de stat, Regiunea Nord-Vest este pe locul 3 la nivelul anului 2017, cu 901,1 mil. lei, conform INS. Astfel se constată că nevoile investiționale, dar nu numai, au permis Regiunii să atragă mai mulți bani pentru comunitatea sa, pentru anumite investiții, dar și pentru susținerea unor cheltuieli. Județul Bihor are subvenții primite de la bugetul de stat în valoare de 211,3 milioane lei ce îl poziționează pe primul loc în Regiune, cele mai puține subvenții obținute au fost în județul Salaj în suma de 74,2 milioane lei

Se constată că din punct de vedere financiar, al execuției bugetare, la nivelul regiunii atât în ceea ce privește veniturile, cheltuielile dar și al subvențiilor Regiunea ocupă locul 3, ceea ce semnifică o dependență financiară de bugetul central și doar în cazul a două județe se poate vorbi de o oarecare autonomie financiară ce s-ar putea crea datorită veniturilor proprii ce se pot genera. În același timp se poate constata, analizând structural aceste date, că din punct de vedere financiar subvențiile nu contribuie la recuperarea decalajelor de dezvoltare interregionale.

O analiză a veniturilor bugetare/locuitor, indică faptul că orașele, comunele din zonele metropolitane/periurbane și cele din zone cu resurse naturale importante (de ex. stațiuni turistice – Băișoara, Măguri Răcățau) înregistrează venituri bugetare superioare mediei. La polul opus, cele mai mici venituri bugetare per locuitor se înregistrează în comunele din Satu Mare, Maramureș și Bistrița-Năsăud. Valori mult superioare mediei se înregistrează în unele unități administrativ-teritoriale care au accesat fonduri europene sau au primit alocări de la bugetul de stat (Săcășeni, Petrești, Romuli, etc.). Per ansamblu, se poate afirma că majoritatea comunelor din regiune au un deficit cronic de finanțare, cele de mici dimensiuni fiind dependente de alocările de la nivelurile teritoriale superioare.

După evoluția veniturilor proprii locale pe locuitor în anul 2018 constatăm că Oradea se află pe primul loc la nivel național locul doi fiind ocupat de Cluj, celelalte municipii reședință de județ fiind undeva în urmă. Acest clasament ar fi relevant dacă nu ar considera creșterile de taxe locale (se știe că administrațiile locale aplică creșteri ale taxelor locale diferențiat).

b) Analiza competențelor administrației publice locale și regionale

În continuare se remarcă lipsa competențelor în ce privește elaborarea și implementarea de politici publice în domenii care, conform Legii 215, revin administrațiilor publice locale chiar și în domenii în care s-au făcut demersuri guvernamentale de descentralizare încă din anii 2000. De menționat este situația domeniilor semi-descentralizate (educație, sănătate etc.) , a celor mari consumatoare de resurse financiare (transport, mediu) și a celor legate de ocuparea forței de muncă (dezvoltare economică, resurse umane, investiții străine, antreprenoriat, inovare). O posibilă explicație poate fi preocuparea scăzută pentru alte domenii decât cele unde autoritatea locală are în proprietate sau în administrare un patrimoniu, precum și insuficienta comunicare cu mediul privat și lipsa culturii parteneriale.

Există însă și domenii unde competențele au fost bine delimitate între nivelul central și cel local unde descentralizarea a produs efecte durabile benefice și vizibile (vezi protecția copilului).

Toate aceste competențe de elaborare și implementare de politici ar trebui să beneficieze de capacități adecvate de dezvoltare și management de proiecte (de investiții și nu numai), atât la nivel județean, cât și la nivel supralocal.

Analiza existenței structurilor de dezvoltare regională/management de proiecte la nivelul consiliilor județene în Regiunea Nord-Vest relevă existența la nivelul fiecărui consiliu județean și primărie reședință de județ a unui departament /direcție de dezvoltare regională care includ și activități referitoare la managementul de proiecte. Există structuri la nivel județean cu competențe în domeniul planificării strategice, dar numărul de personal angajat în acest tip de activitate este foarte mic comparativ cu numărul de proiecte gestionate de către administrațiile publice.

Valoare nerambursabilă solicitată a contractelor semnate în cadrul Programului Operațional Regional 2014-2020 în Regiunea Nord-Vest pentru perioada 2014 - septembrie 2019 este 7 miliarde lei, această sumă include atât beneficiari publici cât și privați. Clujul ocupă primul loc cu 34,42 % din valoarea nerambursabilă solicitată contractată în regiune, județul Satu Mare ocupă ultimul loc cu doar 6,7 %.

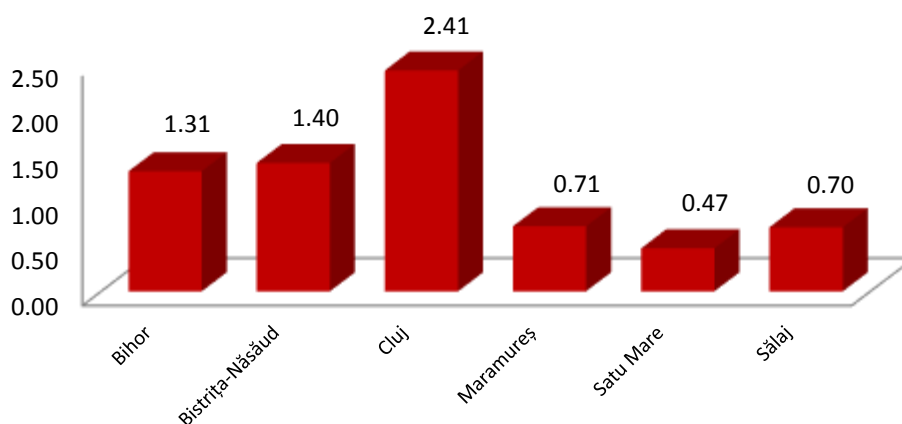

Figura 37. Valoarea nerambursabilă aprobată de către AM POR 2014 - septembrie 2019 (miliarde lei)

Sursa : date prelucrate din Raport de Progres OI ADR NV la 30.09.2019

Din punct de vedere al capacității de proiectare, planificare și formulare de politici, autoritățile publice, având o capacitate administrativă insuficientă, se confruntă cu unele provocări dintre care menționăm următoarele:

- Lipsa viziune și competențe dedicate dezvoltării;
- Lipsa actelor de proprietate asupra terenurilor și clădirilor.

- Lipsa de cultură partenerială. Colaborarea între administrația publică și societatea civilă, ONG-uri este insuficient dezvoltată datorită în parte și capacității reduse a ONG-urilor; parteneriatele existente nu sunt suficient de mature nu sunt structurate astfel încât să dezvolte interesele comunității.
- Lipsa planificării strategice (puține preocupări la nivel de comunități locale privind planificarea 2021-2027);

c) Guvernanța electronică și smart city

Guvernanța electronică implică utilizarea calculatorului, serviciilor internet sau de telecomunicații, echipamentelor digitale pentru colectarea, procesarea, partajarea și preluarea datelor. De asemenea, serviciile asociate guvernanței sunt strâns legate de infrastructura pentru transmiterea informațiilor. Din perspectiva infrastructurii se pot enumera canalele de telecomunicații, precum rețele broadband, rețelele wireless, rețelele radio, servicii de telefonie fixă și mobilă și sisteme prin satelit.

La nivelul întregii țări se constată că există 393 instituții înscrise pe ghiseul.ro din care 40 (10,2%) înscrise pe site-ul ghiseul.ro reprezintă instituțiile din regiunea Transilvania de Nord. Plata cu cardul prin internet este foarte utilă și pentru cetățenii care locuiesc în afara orașului de reședință, pentru că nu mai trebuie să se deplaseze pentru a plăti taxele datorate la bugetul local. În toate județele din regiune Agențiile Naționale de Administrare Fiscală sunt înrolate în cadrul proiectului ghiseul.ro. Cele mai multe localități unde cetățenii pot beneficia de serviciu plată online sunt în județele Cluj și Maramureș aici cetățenii pot plăti în 10 localități, în județul Bihor sunt înrolate 5 localități, în județele Satu-Mare și Sălaj sunt prezente câte 4 instituții și în Bistrița-Năsăud doar 3.

Utilizarea Sistemului de Informații Geografice (GIS) pentru călătorii și transport, conferințe video, mesagerie instant în servicii bancare, asistență medicală, energie și securitate.

Din lista serviciilor on-line, serviciile tranzacționale sunt considerate ca cele mai reprezentative în viitor pentru guvernarea electronică, atâta timp cât completarea și prezentarea de formulare de către populație va continua să aibă un rol preponderent în relația sa cu administrația publică.

Guvernanta participativă este o caracteristică importantă a guvernării inteligente. Pentru a facilita accesul la decizii legate de comunitate este important să existe un canal adecvat de interacțiune între administrația publică și cetățeni. Cetățenii trebuie încurajați să își exprime opiniile și ideile iar acestea trebuie să ajungă direct la factorii de decizie. Accesul facil și sigur la informații de interes public se poate realiza prin intermediul unor servicii accesibile prin internet. Cu excepția informațiilor cu caracter confidențial, accesul la informații trebuie furnizate liber și deschis.

Conform studiilor realizate prin „Strategiei Regionale de Mobilitate Urbană Durabilă și Orașe Inteligente a Regiunii Nord-Vest 2021-2027”, din punct de vedere al stadiului de implementare a conceptului de Smart City la nivel Regional reiese că 70,6 din administrațiile publice sunt în fază incipientă, 11,8 își doresc să implementeze conceptul în următoarea perioadă de finanțare, 8,8 % doresc implementarea de proiecte pilot și 2,9% consideră că nu este prioritar pentru dezvoltarea orașului/municipiului.

d) Ordine publică și siguranța cetățeanului

Rata infracționalității a crescut în Nord-Vest de la 1.349 de cazuri înregistrate în 2012, la 1.420 în 2018 (raportat la 100.000 locuitori, sub media națională de 1.538 respectiv 1.766 pentru aceiași ani de referință. Județele cu ratele cele mai ridicate sunt în anul 2018 sunt Bistrița-Năsăud, Cluj și Bihor.

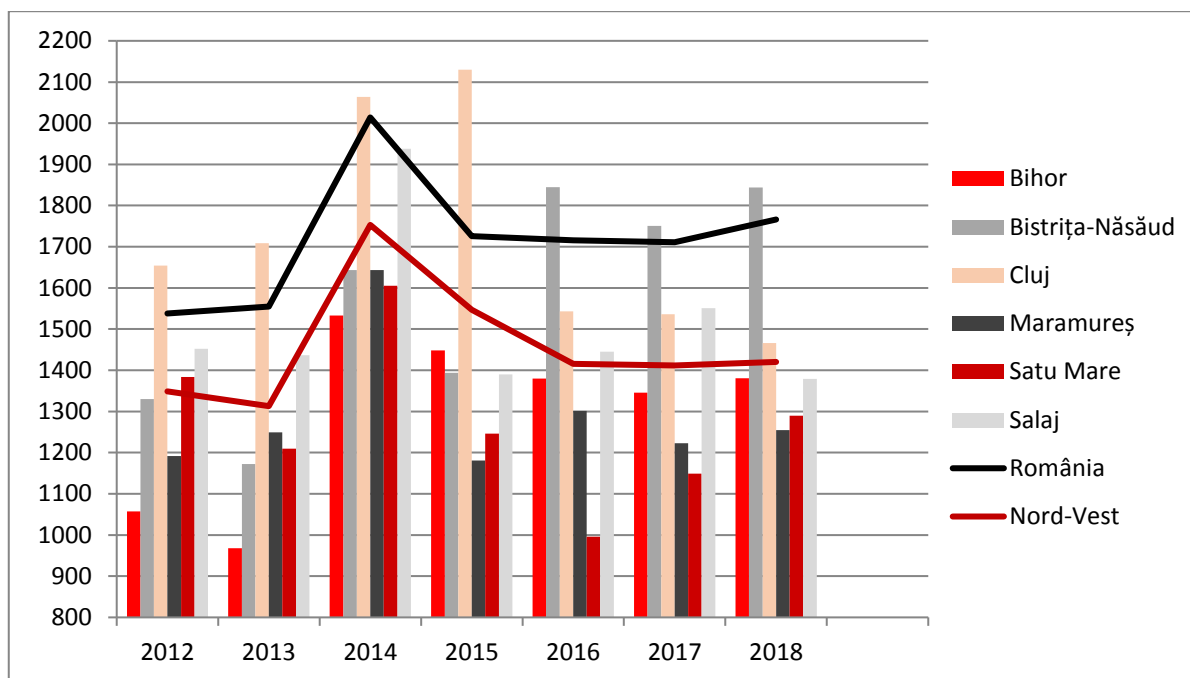

Figura 38. Rata infraționalității la nivel național, regional și județean, în perioada 2012-2018 (infrațiuni la 100.000 de locuitori)

Sursa: INS Tempo Online

După cum se poate observa, Județul Bistrița-Năsăud înregistra în 2018 cea mai mare rată a infraționalității (1.844/100.000), în creștere cu 38,6% față de 2012 . Totodată este singurul județ din regiune care are grad de infraționalitatea mai mare decât la nivel național. Județele Cluj, Satu Mare și Sălaj au avut o scădere ușoară în perioada 2013-2018.

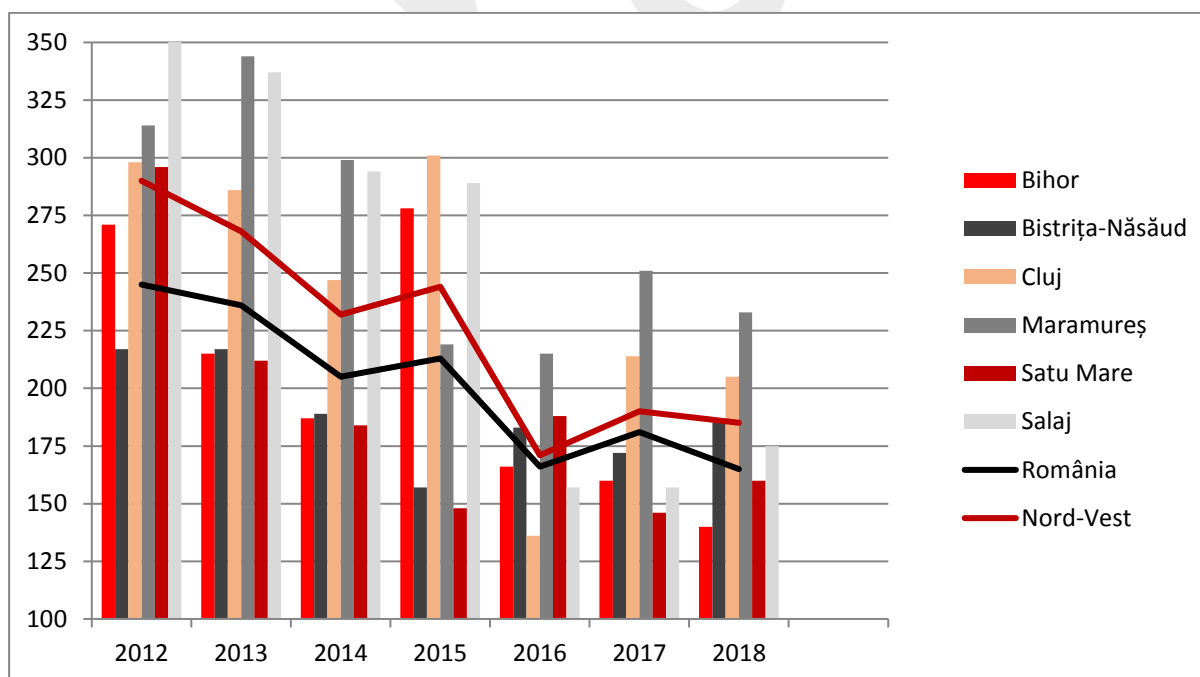

Figura 39. Rata criminalității la nivel național, regional și județean, în perioada 2012-2018 (numărul persoanelor condamnate definitiv la 100.000 de locuitori)

Sursa: INS Tempo Online

Rata criminalității a scăzut în Nord-Vest din 2012 (290 de cazuri) până în 2018 (185 de cazuri), deși rămâne peste media națională (185 cazuri la nivel național în 2018).

Față de anul 2012, rata criminalității a înregistrat o scădere cu 36,2 %, oarecum comparabil cu trendul descrescător la nivel național care este de 32,6 %. Ratele cele mai ridicate se înregistrează în Maramureș și Cluj. De asemenea, criminalitatea informatică este un fenomen care a luat amploare în ultimul deceniu, pe fondul extinderii accesului populației și firmelor la internet și la mijloacele moderne de comunicații. Cele mai frecvente infracțiuni din această categorie sunt fraudele informatice (licitații fictive de bunuri, phishing, etc.) și fraudele cu cărți de credit (cu ATM-uri, cărți de credit, etc.). La acestea se adaugă pornografia infantilă și accesul neautorizat în sistemele informatice, două fenomene infracționale care iau amploare.

Criminalitatea transfrontalieră este un alt aspect relevant pentru Regiunea Nord-Vest, în contextul în care aceasta are granița comună atât cu un stat membru al Uniunii Europene (Ungaria), cât și cu unul din spațiul extra-comunitar (Ucraina). De asemenea, se remarcă o scădere ușoară a traficului de bunuri contrafăcute, mai ales tutun.

Activitatea de evidență a persoanelor și de administrare a bazelor de date este gestionată de Direcțiile Județene de Evidență a Populației și de Serviciile Publice Comunitare Locale de Evidență a Populației, care funcționează în majoritatea centrelor urbane și în unele localități rurale.

România se află pe primul loc în Europa după numărul accidentelor rutiere care au înregistrat o ușoară creștere în perioada 2016-2017 ajungând la 98 de cazuri raportate la 1 milion de locuitori, ceea ce este dublul față de media UE care este de 49 cazuri. Însă numărul accidentelor a avut o scădere de 19% față de anul 2010 în care au fost înregistrate 117 cazuri, tendința care se apropie de media europeană (20%) pentru aceeași perioadă, progresele înregistrate fiind însă mai lente decât această medie, decalajul cu ea ajungând la 100% în 2017 față de 85% în 2010 (Date publicate de Comisia Europeană).

e) Prevenirea și combaterea actelor de corupție

Din punct de vedere al instituțiilor publice cu atribuții în domeniu, în Regiunea Nord-Vest funcționează două Servicii Teritoriale ale Direcției Naționale Anticorupție, la Oradea și Cluj-Napoca, cu Birouri Teritoriale la Satu Mare, respectiv la Baia Mare. În anul 2017 procurorii de la Serviciul teritorial Cluj au avut de soluționat 459, din care 161 cauze au fost înregistrate în anul 2017, au fost soluționate 262 cauze și procurorii de la Serviciul teritorial Oradea au avut de soluționat 345 cauze, din care 119 cauze au fost înregistrate în anul 2017. Dintre acestea au fost soluționate 135 cauze. De remarcat este și faptul că numărul de cazuri de soluționat din Regiunea Nord-Vest reprezintă doar 7,2 % din cele înregistrate la nivel național în 2017, ceea ce indică o mai mică amploare a fenomenului în comparație cu alte zone (București, Galați, Pitești, etc.).

Au existat și unele inițiative (proiecte) la nivelul unor autorități publice locale, pentru prevenirea corupției.

Cu toate că în percepția cetățenilor, corupția și birocrația sunt dominante, la nivelul instituțiilor publice aproape nu există planuri de acțiune bazate pe analiza cauzelor, măsuri active pentru diminuarea influenței factorilor care favorizează corupția, prevenirea conflictelor de interese, monitorizare, etc. Chiar dacă în percepția cetățenilor corupția este cea mai mare problemă din partea instituțiilor publice, se înregistrează o preocupare redusă pentru acest aspect.